

Τὸ Τμήμα Ειδήσεων τῆς Βρετανικῆς Πρεσβείας ἀνακοινοῖ ὅτι τὸ περιοδικὸ «Ἐκλογὴ» μετὰ τὸ τεῦχος Μαρτίου 1950 θὰ παύσῃ νὰ ἐκδίδεται. Ἐπὶ πέντε κρίσιμα χρόνια ἡ «Ἐκλογὴ» ἐξεπλήρωσε τὸν προορισμὸς τῆς, ἐνημερώνοντας τὸ Ἑλληνικὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ σὲ πλῆθος κοινωνικά, πολιτικά, λογοτεχνικά, ἐπιστημονικά καὶ καλλιτεχνικά θέματα ποὺ ἀπασχολοῦσαν τὸν διεθνή τύπο καὶ ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν τοῖς ἀναγνώστες τῆς νὰ διαβάσουν ἐνδιαφέροντα καὶ πρωτότυπα, ἑλληνικά καὶ ξένα, κείμενα ἐκλεκτῶν συγγραφέων καὶ γνωστῶν δημοσιολόγων.

Ἡ Διεύθυνση τῆς «Ἐκλογῆς» ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκφράσῃ τοῖς συνεργάτες καὶ τοῖς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ τὶς θερμότερες εὐχαριστίες τῆς γιὰ τὸ φιλικὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν εἰλικρινῆ συμπάθεια μὲ τὴν ὁποία περιέβαλαν πάντοτε τὴν προσπάθειά τῆς.

«ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΕΩΣ»

ΤΟΥ WILLIAM STRINGER

Το παρακάτω άρθρο γραμμένο ειδικά για την «Εκλογή», δίνει μια ενθαρρυντική απάντηση σ' ένα ζήτημα που απασχολεί τους Ευρωπαίους: ποιά είναι η στάση των Αμερικανών απέναντι στη ανόρθωση της Ευρώπης; Ο Ού. Στρίνγκερ είναι αντιποικριτής της έφημερίδας «Κρίστιαν Σάιενς Μόνιτορ» στο Λονδίνο και πρόεδρος της ενώσεως ξένων αντιποικριτών στο Λονδίνο. Στο άρθρο του αυτό εξετάζει, από την αμερικανική σκοπιά, την πρόοδο της ανόρθωσης της Ευρώπης στο 1949.

Η εποχή μας είναι η εποχή των μεγάλων αποφάσεων για την Ευρώπη. Όλοι της δίνουν μια συμβουλή ή μόιρα της βρίσκεται σε μια φράση: «Ένωση ή καταστροφή.»

Ότιδήποτε κι αν σκέπτονται οι Ευρωπαίοι γι' αυτή τη συμβουλή, ένα είναι καθαρό: Τίποτα στην μεταπολεμική αναρρωτική σταδιοδρομία της Δυτ. Ευρώπης δεν δικαιολογεί να είναι η «εποχή των αποφάσεων», εποχή απογοητεύσεως και απελπισίας.

Η αλήθεια είναι ότι από τους επίσημους εκπροσώπους της Ουάσιγκτον, από τον εμπνευσμένο εκτελεστή του Σχεδίου Μάρσαλ Πόλ Χόφμαν, από τους Αμερικανούς βουλευτές που ταξιδεύουν στην Ευρώπη, έρχεται το

ίδιο μήνυμα, που κλείνει μέσα του την ίδια αλήθεια: ότι οι Αμερικανοί αρχίζουν να χάνουν την υπομονή τους με την Ευρώπη· ότι η Ευρώπη δεν προχωρεί αρκετά γρήγορα προς την οικονομική της ένοποιηση, ότι δεν καταργεί με την ταχύτητα που θα έπρεπε τους εμπορικούς φραγμούς, ότι δεν θα έχει βγεί από το σκοτάδι της ως το 1952, οπότε τελειώνει η βοήθεια του Σχεδίου Μάρσαλ.

Όλα αυτά είναι καλές και ενδιαφέρουσες προειδοποιήσεις. Πρέπει όμως να τις δούμε από τη σωστή σκοπιά.

Οι Αμερικανοί που παρακαλούθησαν την Ευρώπη στα μεγάλα της βήματα προς την ανοικοδόμηση μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, και ιδίως στα 1947, θα έκαναν αυτή την παρατήρηση:

«Οι Ευρωπαίοι πρέπει να αντιμετωπίσουν τις καινούριες υποχρεώσεις, το άτελειωτο έργο που βρίσκεται μπροστά τους, με την υπερηφάνεια ότι ήδη έχουν πραγματοποιήσει ένα μεγάλο μέρος».

Το σπουδαίο είναι ότι η κοινή μίση για την οικονομική

ανόρθωση της Ευρώπης, την πολιτική σταθερότητα και την στρατιωτική ασφάλεια — πέστε την μάχη ανασυγκροτήσεως αν θέλετε — κερδήθηκε κατά 50%. Τα άλλα 50% θα κερδηθούν ακόμη πιο δύσκολα. Και ο λόγος είναι ότι θα έχουμε να σπείρουμε σε παρθένο έδαφος και να αναπτύξουμε μια ένότητα που η Ευρώπη έχει να δει από την εποχή του Καρολομάγνου. Η πρώτη φάση της μάχης για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης, η σωτηρία από την πείνα των πρώτων μηνών, όταν ο κομμουνισμός ήταν έτοιμος να καταπιεί την Ιταλία και τη Γαλλία, όταν τα Βρετανικά δάνεια από την Αμερική εξανεμίζονταν γρήγορα και όταν οι Ένωμένες Πολιτείες δεν ήταν ακόμη σίγουρες αν θα ανταποκρίνονταν στις παγκόσμιες υποχρεώσεις τους — αυτή η πρώτη φάση ήταν βέβαια δύσκολη.

Τα τέσσερα στάδια αυτής της πρώτης φάσης της ζωής της Ευρώπης αξίζει να τα θυμηθούμε και μάλιστα με υπερηφάνεια.

Το πρώτο βασικό γεγονός είναι ότι οι χώρες της δύσεως, η Βρεταννία, η Γαλλία ή Ιταλία, οι Κάτω Χώρες και η Σκανδιναβία έχουν ήδη επαναφέρει τη βιομηχανία και τη γεωργία τους στο προπολεμικό ή και σε ακόμη ανώτερο επίπεδο. Οι σχετικοί πίνακες δείχνουν πως η παρα-

γωγή κυμαίνεται μεταξύ 105 και 140% πάνω από την παραγωγή του 1938.

Με λίγα λόγια, το πρώτο έργο που επέβαλε στην Ευρώπη το Σχέδιο Μάρσαλ, το έργο της αποκαταστάσεως της παραγωγής, έχει συντελεσθεί.

Το Σχέδιο Μάρσαλ βοήθησε την Ευρώπη να πραγματοποιήσει μέσα σε τέσσερα χρόνια τη βιομηχανική και γεωργική της ανασυγκρότηση, πράγμα για το οποίο μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, χρειάστηκαν δεκάδες χρόνια. Αυτό είναι σπουδαίο.

Δεν αρκεί όμως, γιατί και πριν από τον πόλεμο η Δυτική Ευρώπη δεν τα έβγαζε πέρα. Επί τριάντα χρόνια το τράβηγμα από τα αποθέματα της Ευρώπης σε χρυσό και δολλάρια, που σήμερα έχει φθάσει σε τόσο καταστροφικές αναλογίες, ήταν μια τάση που δυνάμωνε σιγά-σιγά. Αν θέλουμε να διορθώσουμε τη Ευρώπη μόνιμα και σταθερά, πρέπει να περιοριστή η έλλειψη ισορροπίας που επικρατεί στο παγκόσμιο εμπόριο. Κανείς όμως δεν θα μπορούσε να υποτιμήσει τη συμβολή του Σχεδίου Μάρσαλ — με τον συνδυασμό της αυτοβοήθειας της Ευρώπης και της Αμερικανικής βοήθειας — στην ανανέωση της εμπιστοσύνης, την αποκατάσταση των ανέργων και την επάνοδο στην κανονική ζωή.

Τὸ δεύτερο ἐπίτευγμα γιὰ τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ εἴμαστε ὑπερήφανοι εἶναι ὅτι ὁ κομμουνισμὸς καὶ ὁ ψυχρὸς πόλεμος τῆς Ρωσίας ἔχασαν ἔδαφος στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη. Πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια ἕνα αἶσθημα ἀπογοιτεύσεως κατεῖχε τοὺς λαοὺς καὶ τὶς κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης. Στὴ Γαλλία ἡ μέση ὁδὸς τῆς δημοκρατίας φαινόταν νὰ χάνεται ἀπὸ τὴν ἐφοδο τοῦ Ντεγκωλισμοῦ καὶ τὴν ἐπίθεση τοῦ κομμουνισμοῦ. Στὴν Ἰταλία ἡ κυβέρνησις ντὲ Γκάσπερι παρουσίαζε ἀσθενῆ ἀντίσταση στὰ σχέδια τοῦ Κρεμλίνου νὰ σύρῃ τὸ παραπέτασμα καὶ πάνω ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ Χερσόνησο.

Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις κατόρθωσε τελευταῖα νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ ἕνα χρόνο. Στὴν Ἰταλία ἡ ἀπειλὴ τοῦ Κομμουνισμοῦ ἔλειψε ὁριστικά. Στὴ Γερμανία, στὴ νέα Βουλὴ τῆς Μπὸνν συμμετέχουν μόνον 15 κομμουνιστές. Ὁ Μάξ Ράιμαν, ὁ μεγαλύτερος κομμουνιστὴς τῆς Γερμανίας, ἤρθε τρίτος στὶς ἐκλογὲς τοῦ Ντόρτμουντ τοῦ Ρούρ.

Ὁ κομμουνισμὸς βρίσκεται σὲ κατὰστασις ἄμυνας σὲ ὅλη τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη. Ἡ κομμουνιστικὴ προπαγάνδα ἀναγκάστηκε νὰ ἀλλάξῃ τακτικὴ, καὶ ἀντὶ νὰ ἐπιμένῃ ὅτι τὸ Σχέδιο Μάρσαλ ἦταν ἕνα κακὸ γιὰ τὴν Εὐρώπη, ἀρχισε νὰ ἰσχυρίζεται, ἐξ ἴσου φανερά, ὅτι οἱ εὐεργεσίες του δὲν θὰ κρα-

τήσουν πολὺ γιατί οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες θὰ περάσουν μιὰ τρομερὴ οἰκονομικὴ κρίση.

Πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνο, ἡ Ρωσσία ἔλπιζε νὰ ἐξώσῃ τὶς Δυτικὰς Δυνάμεις ἀπὸ τὸ Βερολίνο καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὰ ὅρια τῆς Κομμουνιστοκρατουμένης Εὐρώπης ἀπὸ τὸν Ἑλβα σὺν τῇ Ρήνῳ. Σκοπὸς τῆς Μόσχας ἦταν νὰ ἀναγκάσῃ τὴ Νορβηγίαν νὰ ὑπογράψῃ Σύμφωνο Φιλίας μετὰ τὴ Ρωσσία. Χάρη στὴν διάσπαση τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ Βερολίνου, στὴ σταθερὴ ἄρνηση τῶν συμμάχων νὰ ὑποχωρήσουν καὶ στὸ κύρος τοῦ Συμφώνου τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ, ἡ τακτικὴ τοῦ ψυχροῦ πολέμου τῆς Ρωσίας, σιγά-σιγά ἀπέτυχε. Ἀκόμη, χάρις στὴν ταχέως ἀποστασία τοῦ Τίτο, οἱ Δυτικὲς Δυνάμεις ἀπέκτησαν ἕνα προγεφύρωμα στὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπη.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνον αὐτὰ. Ἡ τρίτη πηγὴ τῶν ἐλπίδων μας εἶναι ὅτι ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἔκανε τὰ πρῶτα ἀσθενικὰ ἀλλοδαπὰ βήματα πρὸς τὴν στρατιωτικὴν τῆς ἀποκατάστασις.

Ἡ Βρεταννία, ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιο, ἡ Ὁλλανδία καὶ τὸ Λουξεμβούργο ἐξασφάλισαν τὴν ἀμοιβαίαν τους ἀμυνα μετὰ τὴ Συνθήκη τῶν Βρυξελλῶν. Τώρα, μετὰ τὸ Σύμφωνο τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ, ὁλόκληρη ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη, ἀπὸ τὴ Νορβηγίαν καὶ τὴν

σλανδία στὸ βορρῆα ὡς τὴν Ἰταλία καὶ τὴν Ἑλλάδα στὸ νότο, ἐνώθηκε μετὰ τὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες καὶ τὸν Καναδὰ σὲ μιὰ καθολικὴ συμμαχία, ποὺ κύριος σκοπὸς τῆς εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ἀπειλῶν ἢ τῶν ἐισβολῶν ἀπὸ ἀνατολάς. Στὴ σύγχρονη ἱστορία δὲν ἀναφέρεται κανένας παρόμοιος εἰρηνικὸς συνασπισμός.

Ἀσφαλῶς οἱ στρατοὶ ποὺ δημιουργήθησαν στὰ χαρτιά οἱ στρατάρχης Μοντγκόμερυ στὸ στρατηγεῖο τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, στὸ Φονταίνεμπλώ, πολὺ δύσκολα θὰ μπορούσαν νὰ ἀποκρούσουν τὴν ἐπίθεση τῶν 100 μεραρχιῶν τὶς ὁποῖες ἡ Ρωσσία θὰ μπορούσε νὰ ἐξαπολύσῃ ἐναντίον τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μέσα σὲ μιὰ νύκτα. Το ἥθικο ὅμως ἀποτέλεσμα τῶν συμφωνιῶν καὶ τῶν σχεδίων ποὺ υφεισθῆθησαν μέσα στὰ εὐρύτερα πλαίσια τοῦ Συμφώνου τοῦ Βορ. Ἀτλαντικοῦ, διαρκῶς ἐνισχύει τὸ αἶσθημα τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ θάρρους σὲ ὅλη τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη. Τὸ Κογκρέσσο τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ψήφισε 1.314.000.000 δολλ. γιὰ τὸν ἐξοπλισμὸ τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων. Τὸ πρῶτο Συμμαχικὸ Συμβούλιο Παραγωγῆς καὶ Χορηγήσεως Ἐφοδίων, ἐγκαταστάθηκε στὸ Λονδίνο μετὰ σκοπὸ τὴν παροχὴ τῶν ἀναγκασιούτων ἀεροπορικῶν ἀποσκευῶν ἀεροπλάνων, τάνκς, ὁπλῶν καὶ ρουκετῶν.

Στὸ πεδίο τῶν εἰδικῶν στρατιωτικῶν προπαρασκευῶν, κατὰ τὴν πρώτη φάση πραγματοποιήθηκε λιγώτερο ἀπὸ τὸ 50% τοῦ ὅλου ἔργου, πάντως εἶναι κατὰ πόλιν, ἀν συνεχιστῇ μετὰ ἀποφασιστικότητά, θὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη ἀπὸ κάθε εἶδους Ρωσσικὴ προσβολή, ἀν ἀποκλείσουμε φυσικά τὴν ἐπίθεση μετὰ ἀτομικὰ ὅπλα (καὶ δὲν φαίνεται ὅτι ἡ Ρωσσία θὰ ἐπιχειρήσῃ ἀτομικὸν πόλεμον ἀν ἐξῆρ ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἐπίθεση ποὺ θὰ δεχθῇ ὡς ἀντίποινα ἀπὸ Βρεταννικὲς καὶ Ἀμερικανικὲς βάσεις θὰ εἶναι γρήγορη καὶ τρομερή).

Τὸ σχέδιο τῆς στρατιωτικῆς ἀμυνας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ποὺ καταστρώθηκε στὴν Οὐάσινγκτον προβλέπει τὴν κινητοποίησιν καὶ τὸν ἐξοπλισμὸν 45-50 μεραρχιῶν Εὐρωπαϊκοῦ στρατοῦ γιὰ τὴν ἐπὶ ἀνδρωσὴ τῶν συνόρων τῆς ἀμυνας τῆς Δύσεως στὴ Γερμανία, καὶ ἐπαρκὴ ἀεροπορικὴ ἐνίσχυση. Ἐνας τέτοιος στρατὸς δὲν θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἕτοιμος πρὶν ἀπὸ τὸ 1954 καὶ κατὰ τοὺς ἐπίσημους ὑπολογισμοὺς ἡ ἐκπαίδευσιν καὶ ὁ ἐφοδιασμὸς του θὰ κόστιζαν περίπου 2.000.000.000 δολλ. τὸ χρόνο. Αὐτὸ μένει νὰ πραγματοποιηθῇ στὸ στρατιωτικὸ πεδίο.

Στὸ μεταξὺ ἡ προστασία τῆς Εὐρώπης στηρίζεται σήμερον στὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες κατέχουν ἕνα ἀπόθεμα ἀτο-

μικῶν βομβῶν πού ἡ Ρωσσία δὲν ἔχει — παρ' ὅλο ὅτι κατόρθωσε νὰ κἀνη κι αὐτὴ μιὰ ἀτομικὴ ἔκρηξη—καὶ στὸ ὅτι οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες θὰ ἦταν ἔτοιμες νὰ ἐξαπολύσουν αὐτὸ τὸ ἀπόθεμα ἐναντίον τῆς Ρωσσίας μὲ βομβαρδιστικὰ μεγάλης ἀκτίνος δράσεως, σὲ περίπτωσι πού ἡ Ρωσσία θὰ ἐπιζητοῦσε νὰ ὑποτάξῃ τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη.

Τέταρτη καὶ τελευταία πηγὴ τῶν ἐλπίδων πού κυρίως ζεσταίνουν τὶς καρδιὲς τῶν Ἀμερικανῶν, εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἤδη ἡ Εὐρώπη ἔκαμε τὰ πρῶτα βήματα πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς ἑνώσεως. Ἡ διάσκεψις τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης στὸ Στρασβούργο, τὸ περασμένο καλοκαίρι, ἔθεσε τὶς βάσεις τοῦ «Κοινοβουλίου τῆς Εὐρώπης» πού οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συστήματος καὶ πολλοὶ Ἀμερικανοὶ τόσο πολὺ τὸ ἠθελαν. Ἡ διάσκεψις τοῦ Στρασβούργου δὲν ἦταν ἐξουσιοδοτημένη νὰ προβῇ σὲ πράξεις, εἶχε ὅμως τὴ δύναμι νὰ κεντρίσῃ τὴ σκέψιν καὶ τὴ φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἦταν σῶμα ἀντιπροσώπων πού τοὺς εἶχε ἐκλέξει ὁ λαὸς τῆς Εὐρώπης, ἀντιπροσώπευε ὅμως τὶς ἐλπίδες του καὶ τὰ ἰδανικά του.

Ἡ συμβουλευτικὴ αὐτὴ ἐπιτροπὴ — πόσο θὰ χαίρονταν ἀντὶ τὴν ἐβλεπαν ὁ Μπριὰν καὶ ὁ

Στρέσσεμαν! — συγκέντρωσε τὴν προσπάθειά της στὴ ζωτικὴ οἰκονομικὴ ἑνώσις, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Ὅργανισμὸς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας τῆς Εὐρώπης ἐργάστηκε τόσο πολὺ.

Σήμερα ὑπεύθυνες ἐπιτροπὲς τὶς ὁποῖες ἱδρυσε ἡ Εὐρωπαϊκὴ Συνέλευσις ἐργάζονται γιὰ νὰ καθορίσουν ἀκριβέστερα καὶ νὰ ἀυξήσουν τὴ δικαιοδοσίαν της καὶ συγχρόνως νὰ παραμερίσουν τοὺς περιορισμοὺς πού διάφορες δειλὲς κυβερνήσεις ὕψωσαν γύρω της.

Πολλοὶ Ἀμερικανοὶ θεωροῦσαν πὼς ἡ Διάσκεψις τοῦ Στρασβούργου προχωροῦσε στὸ σωστὸ δρόμο, μὲ τελικὸ σκοπὸ τὴν πραγματοποίηση τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας. Συχνὰ ἀκούσθηκε ἡ παρατήρησις ὅτι ἡ Εὐρώπη δὲν ἔχει τὴν ὁμοιογένειαν τῆς Ἀμερικῆς, ὅτι οἱ γλωσσικὲς, θρησκευτικὲς καὶ ἐθνικὲς διαφορὲς ἔχουν ἐνισχυθῇ ἀπὸ τὴν παράδοσιν τῶν αἰώνων, ἀπὸ τὸν βιομηχανικὸ συναγωνισμὸ καὶ τοὺς ἀδιαπέραστους ἐμπορικὸς φραγμοὺς.

Ὡστόσο, στὸ Στρασβούργο τὸ παλὸ ὄνειρο πολλῶν Εὐρωπαίων πολιτικῶν πλησίασε πιὸ κοντὰ πρὸς τὴν πραγματοποίησίν του. Ἡ διάσκεψις τοῦ Στρασβούργου θὰ χρησιμεύσῃ ὡς προπύργιον καὶ ἀπαρχὴ κάθε προσπάθειας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς πολιτικῆς καὶ οἰ-

κονομικῆς ἐνώσεως τῆς Εὐρώπης. Μετὰ τὸ Στρασβούργο, δὲν εἶναι πιὰ εὐκόλο νὰ γυρίσῃ πίσω τὸ ρολόι. Ἄν ἦταν ἀρκετὸ γιὰ τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη νὰ φθάσῃ ἀπλῶς στὸ προπολεμικὸ ἐπίπεδον τῆς παραγωγῆς της καὶ τῆς στρατιωτικῆς της δυνάμεως, οἱ ἄνθρωποι πού συμμετέχουν στὶς συνεδριάσεις τῆς Διαχειρήσεως Οἰκονομικῆς Συνεργασίας στὸ Παρίσι, στὸ Λονδίνο καὶ ἄλλου, καθὼς καὶ στὶς διάφορες στρατιωτικὲς συντονιστικὰς ἐπιτροπὰς θὰ μπορούσαν νὰ ἐπαναπαυθοῦν σὲ ὅ,τι ἔχει ὡς σήμερα συντελεσθῇ.

Κανεὶς ὅμως δὲν παραγνωρίζει τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ δεύτερον ἥμισυν τοῦ ἔργου τῆς ἀνασυγκροτήσεως πού τώρα συντελεῖται, ἀποτελεῖ τόσο μεγάλο καὶ ἐπιτακτικὸ ἔργο ὅσο ἐκεῖνο πού ἔχει ἤδη συντελεσθῇ.

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἀκοῦνε πὼς τὸ Ἀμερικανικὸ Κογκρέσσον δὲν θὰ ἐγκρίνῃ καὶ ἄλλη βοήθεια γιὰ τὸ σχέδιον Μάρσαλ ἐκτὸς ἂν ὑπάρχουν μεγαλύτερες ἀποδείξεις ὅτι τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη βαδίζουν πρὸς πραγματικὴ οἰκονομικὴ ὁλοκλήρωσιν καὶ δημιουργοῦν μιὰ ἐνιαίαν μεγάλη ἐμπορικὴ περιοχὴ. Ἡ στάσις τοῦ Κογκρέσσου δὲν ὀφείλεται στὸ ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπολαμβάνουν νὰ βλέπουν τὸν ἀγῶνα τῆς Εὐρώπης σὰν ἓνα δύσκολον πρόβλημα.

Ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ οἰκονομολόγοι ἔχουν πείσει τὸ

Κογκρέσσον ὅτι μόνον ὅταν ἡ Εὐρώπη ἀποκτήσῃ μεγαλύτερες ἀγορὰς καὶ δώσῃ στὶς βιομηχανίες της τὴ δύναμιν νὰ συναγωνίζωνται ἄλλες, καταργώντας τὶς προστατευτικὰς φορολογίας θὰ μπορέσῃ νὰ πουλᾷ τὰ προϊόντα της σὲ ὅλο τὸν κόσμον καὶ ἰδίως στὶς περιοχὰς τοῦ δολλαρίου.

Μέσα τους, οἱ ὀργανωτὲς τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ ξέρουν ὅτι ἡ Εὐρώπη δὲν μπορεῖ νὰ ἐλπίζῃ σὲ πλήρη κατάργησιν τῶν ἐνδο-εὐρωπαϊκῶν δασμολογικῶν ἐμποδίων ὡς τὸ 1952, ὅποτε λήγει ἡ βοήθεια τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ. Ξέρουν πὼς πλήρης οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία τῆς Εὐρώπης ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου μέσα στὴν Εὐρώπη, ἀλλὰ καὶ μεγάλη ἀνάπτυξιν νέων ἀποικιακῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν ἀκατεργάστων ὑλῶν καὶ αὐξηση τῶν πωλήσεων στὴν Ἀμερικὴ. Χρειάζεται ἀκόμη προθυμία ἐκ μέρους τῶν Ἀμερικανῶν νὰ ἀγοράζωσιν τὰ Εὐρωπαϊκὰ προϊόντα. Αὐτὴ ἡ γενικὴ ἀνάταξις τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, πού δὲν ἔπαυε νὰ ἀποσυντίθεται στὶς τελευταῖες τρεῖς δεκαετίες, μὲ κόπον θὰ ἔχει συμπληρωθῇ μέσα στὰ δύο χρόνια πού μένουν ὡς τὸ 1952. Μερικοὶ εἰδικοί πιστεύουν ὅτι ἡ ἀναπροσαρμογὴ ὀρισμένων πηγῶν θὰ ἀπαιτήσῃ ἴσως τριάντα χρόνια.

Ἐκεῖνο ὅμως πού θὰ βαρύνῃ

νομική βοήθεια ἐφ' ὅσον θὰ συνεχίζεται ἡ στρατιωτικὴ βοήθεια σύμφωνα μὲ τὸ Σύμφωνο τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ. Δὲν ἀποκλείεται ἡ Ἀμερικανικὴ βοήθεια νὰ δίδεται ὡς ἕνα εἶδος ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ.

Οἱ κινήσεις τῆς Εὐρώπης στὸ ἄμεσο μέλλον θὰ ἔχουν πολὺ μεγάλη σημασία. Ἡ Βρετανία πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ κατὰ πόσο θὰ μπορῇ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς πολιτικούς καὶ οικονομικούς δεσμούς της μὲ τὴν Εὐρώπην—καὶ συγχρόνως νὰ παραμείνῃ στὰ πλαίσια τῆς Κοινοπολιτείας καὶ τῆς περιοχῆς τῆς στερωλίνας. Ὁ Ὀργανισμὸς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας στὸ Παρίσι πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἂν μπορῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ λειτουργῇ ὡς τὸ ἀνώτατο ὄργανο γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς Οἰκονομικῆς Ἐνότητος τῆς Εὐρώπης ἢ ἂν οἱ Ἡνωμένους Πολιτεῖες πρέπει νὰ κληθοῦν ὡς διαιτητὴς, ἢ ἂν ἕνα μέλος τῆς εὐθύνης θὰ πρέπει νὰ

μεταφερθῇ σὲ κάποια Ἐπιτροπὴ τῆς Ἀντιπροσωπευτικῆς Συνελεύσεως τῆς Εὐρώπης.

Δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ νὰ ἐπαναπαυθοῦμε στὶς δάφνες μας. Ἄν ἡ βοήθεια τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ ἐπρόκειτο νὰ σταματήσῃ τὸ 1952 χωρὶς ἡ Εὐρώπη νὰ ἔχῃ ἐπιτύχῃ κάποια ἐμπορικὴ ἰσορροπία, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦταν αὐξηση τῶν ἀνέργων, πράγμα τὸ ὁποῖο θὰ βοηθοῦσε τοὺς κομμουνιστὲς νὰ ἀρχίσουν καὶ πάλιν νὰ ἐκμεταλλεύωνται τὴν ἀνθρωπινὴ δυστυχία.

Στὰ ἐπόμενα βήματά της ἡ Εὐρώπη θὰ πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ φωτισμένα, ἐξυπνα καὶ ἀποφασιστικά. Πάντως τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὁ Μπέβιν, ὁ Τσῶρτσιλ, ὁ Σπάακ, ὁ Κέιγ καὶ ὁ ντὲ Γκάσπερι, τὴν ἔχουν ὀδηγήσει μὲ ἐπιτυχία στὸ δρόμο τῆς ἀνασυγκροτήσεως, ἀποτελεῖ καλὸ οἰωνὸ γιὰ τὸ ἔργο πού βρίσκεται μπροστά της.

ΟΙ ΦΡΕΓΑΔΕΣ

Τοῦ
Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

Μὲ τὸ πρῶτο ἀνάβλημα τοῦ ἡλίου φάνηκαν οἱ τέσσερες φρεγάδες ἀντίκρουσιν Καβομαλιά. Ποῦθ' ἐρχόντανε; γιὰ πού πήγαιναν; οὔτε ἄκουσε οὔτε ἔμαθε κανεὶς. Μὰ πρέπει νὰ ἦταν βασιλικές φρεγάδες. Κι' οἱ τέσσερες, λέει, τὸ ἴδιο εἶχαν χτίσιμο, χυτὸς πλῶρη. Κι' εἶχαν τὶς ἀρματωσὲς τοὺς βασιλικὲς καὶ κείνες. Τὰ κατάρτια τοὺς ἀτόφια μπρούτζινα ἀπὸ κάτω στὴ σκάσα ὡς ἀπάνω στὴ γαλέττα τὶς ἀντένες ἀτσαλένιες, σχοινιά καὶ ξάρτια ἀπὸ χαμηλότοξα καὶ τὰ πανιά τοὺς ὀλομέταξα. Ἄνθρωπὸς γιὰ τὶς κουπαστὲς καὶ τὶς μπαταριὲς τοὺς, στὸ σύρμα ἦταν ντυμένες. Κι' εἶχαν στὴν πλῶρη γιὰ θάνατος λασορμάχο ἕναν διαμαντοκόλλητο σταυρό, τρόμο τῶν στοιχείων καὶ φρίκη τοῦ κυμάτου. Στὴν πρῶμην ἀπάνω στὸ τιμόνι εἶχαν τὸ Ἅγιο Βαγγέλιο καὶ στὸ μεσάνο κατάρτι ψηλὰ πάνω τὴν Παναγία πού ἔλαμπε ὡς αὐγερινός. Γιὰ τοῦτο βέβαια ἦσαν αὐγερινός. Γιὰ τοῦτο βέβαια ἦσαν βασιλικὲς φρεγάδες, τοῦ δικοῦ μας τοῦ βασιληᾶ πού ὄριζε τὴν

Πόλιν. Ἐκεῖνὴ τότε ἦταν ἡ κιβωτὸς τῆς Χριστιανοσύνης. Ποιὸς ἔφερε τί ἀλλόφυλους πήγαιναν πάλιν νὰ χτυπήσουν, νὰ στήσουν παντοδύναμο σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση τὸν Τίμιον Σταυρό. Ἦταν μὴ αὐτὴ ἀνοιξιὰτικὴ, χαρὰ Θεοῦ. Φύλλο δὲν σειόταν οὐδὲ πούπολο. Ἡ θάλασσα πήχτρα. Κι' ὁ οὐρανὸς ἑστέρος πού πρόσμενες νὰ δῆς καθρεφτισμένα στὸ πρόσωπό του τριανταφυλλένια νησιά καὶ ἀκρογιάλια καὶ δασοφυτευμένους στερεῖς καταπράσινες.

Ἀριστερὰ φαίνονταν τῆς Κρήτης τὰ βουνά, πίσω τὰ Δωδεκάνησα ἔδειχναν γαλανὰ τὰ ριζοβούνια τοὺς κάτω ἀπὸ τὴν καταχνιά πού τὰ ἔδενε σὰν πουπουλένιο γεφύρι, καὶ δεξιὰ κατέβαιναν τ' ἀκρωτήρια καὶ οἱ κόρφοι τοῦ Μωριά ὡς τὸν Καβομαλιά καὶ τὸ Τσιρίγο. Καὶ καθὼς χτυποῦσε ὁ ἥλιος ἔβλεπε τὶς στερεῖς νὰ χύνουν λογίων λογίων χρώματα καὶ τὶς καμαρωτὲς φρεγάδες ν' ἀστραποβολοῦν σὰν πυρκαϊὰς κολῶνες ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ θάλασσας.

Οἱ φρεγάδες εἶχαν ἀπλωμένα ὅλα

τὰ πανιά. Φλόκοι και κοντραφλόκοι, γάμπιες και παπαρίγγοι και παρουνέκια και τρίγγοι όλα στη θέση τους. Μὰ κρέμονταν όλα παραλυμένα και μόνον τὰ μπρούλια τους ανάδευαν καμιά φορά σάν φιδάκια έτοιμα νά φάνε τὰ κεφάλια τους. Οί σκότες κρέμονταν και κείνες παράλυτες στά χέρια τών ναυτών που άδιστα προσμένουν προσταγή νά γυρίσουν τὰ πανιά στον άνεμο. Κοιμήθηκε πάνω στο δοιάκι ό τιμονιέρης, ή βάρδια στον ξάγναντο της πλώρης ψηλά κοιμήθηκε και κείνη, τηρώντας πάντα στον ίδιο ορίζοντα έμπρός της. Οί καπετάνιοι νυστάζουν και κείνοι ξαπλωμένοι σέ πουπουλένια προσκέφαλα. Κάτω στο άμπάρι οί σκλάβοι με τὰ μεγάλα τους μαλλιά, τὰ κίτρινα τους πρόσωπα, τους σιδερένιους βραχιόνες, κοιμήθηκαν και κείνοι, μέσα στις βαρειές άλυσίδες τους έπάνω στους σκληρούς πάγκους. Μὰ ποιός λέει πώς κοιμήθηκαν; Τά τυραννισμένα κορμιά τους ναί, όχι όμως κι' οί ψυχές τους. Έκείνες τρέχουν και άγρυπνες χαμοπετούν στ' άσπρα τους σπιτάκια, στις θλιμμένες γυναίκες και τὰ όρφανά τους τὰ παιδιά, στα κλήματα τὰ σταφυλοφορτωμένα και τὰ γλυκόχυμα βοτάνια, στ' άφράτα χώματα και τὰ κρουσταλλένια νερά, στα λούλουδα και τὰ πούλυδα γλυκιές πατριδας που δέν έλπίζουν νά την δοϋν παρὰ μόνο στην ύπνοφαντασία τους.

Αξαφνα όμως έξπνησαν οί θαλασσινοί:

— Παιδιά! τή βάρκα στη θάλασσα, φωνάζει ό καπετάνιος της πρώτης φρεγάδας. Ά-λά τὰ χέρια στα κουπιά βγήτε έξω στα σπηλάδια, καμακίστε χταπόδια στα θαλάμια τους, καλαμώνστε άχινούς, συνάχτε καβούρους, ξεκολλήστε στρείδια, άγνά ότι βοήτε.

Τό ειπε κι' έγινε. Έορριξαν τή βάρκα στη θάλασσα τὰ παιδιά! ά-λά τὰ χέρια στα κουπιά, βγήκαν έξω στα σπηλάδια, καμακίζουν χταπόδια στα θαλάμια τους, καλαμώνουν άχινούς,

συνάχουν καβούρους, ξεκολλούν στρείδια, άγνά ότι βρίσκουν. Μὰ ένας μούτσος κασιδιάρης και κακομοιρης που τον ειχαν για ψυχικό, ξεκοβει από τ' άλλα τὰ παιδιά. Ούτε καμακίζει χταπόδια στα θαλάμια τους ούτε συνάχει καβούρους ούτε ξεκολλάει στρείδια, άγνά ότι ευρη. Γυρίζει μόνο πάνω κάτω στις πέτρες τις μαυρισμένες και τὰ χορταριασμένα σπηλάδια σάν κάτι νά ζητη. Τί ειχε τ' έχασε; Τίποτα. Μὰ κάθε άνθρωπος μικρός μεγάλος, πλούσιος - φτωχός έχει και τον οδηγό του. Έχεις νά κάνης κάτι τι; ό οδηγός σου ερχεται και σου τό λέει. Βουλήθηκες νά πäs πουθενά; ό οδηγός σου ερχεται και σέ ξυπνάει. Έτσι τώρα και τόν κασιδιάρη ανάγκασε νά πηγαίνει τώντας πράμα που δέν έχασε.

Στό τέλος βλέπει ό κασιδιάρης στ' βράχο μία σπηλιά. Βλέπει τή σπηλιά, μπαίνει μέσα, τ' άγνά νά ιδη; Τόίχους γυμνούς περιγυρισμένους Πάει βαθειά σκοτάδι πίσσα. Αίτια ζετα καλά, άκούει τικ-τάκ, τικ-τάκ σάν ν' αργιστάλας νερό. Κοντοζυγώνει ξανοίγει χάμω μιὰ λακκούλα που δεχότανε τού βράχου τή διαμαντένια σταλαματιά. Τού ήρθε σά δίψα νά πιεί. Πίνει από τό νερό και έσδιψάει. Τού ήρθε σάν κάμα, νίβεται δροσολογιέται. Βγάνει κ' ένα ψαράκι που ήβρε νερό στις πέτρες και τ' άγνά ρίχνει μέσα. Μὰ τό ψαράκι ζωντανεύει μεμιάς.

— Μπρέ, λέει κάνοντας τό σταυρό του. Μὰ την ίδια ώρα αισθάνεται και αυτός τό άρρωστικέμένο του κορμί νά αναζη και νά δυναμώνη. Αίμα πύρεξο και χυμός φρεγάδας του κουφοδρομεί στις φλέβες του χη με άλλη ψυχή σταυροκόβονται σ' ένα σπηλάδιο του πτερά έχαμε πετάξη στα έπουράνια. Κουφάρι ταν περιστέρι έγινε.

— Μπρέ! ξαναλέει. Έλα Χριστέ μου Παναγιό κοντά μου!

Τρέχει έξω, κράζει τους συντροφους του. Γυρίζουν εκείνοι στις φωνές κοιτάζουν και σταυροκοπιούνται. Άγγελος είναι, άνθρωπος είναι ξέρουν.

— Μωρέ ποιός είναι σύ; ρωτάν.

— Έγώ ό κασιδιάρης! κουφάρι ήμουν περιστέρι γίνηκα! πτερά έχω νά πετάξω στα έπουράνια.

Τρέχουν κοντά, τον κοιτάζουν από δω τον φέρνουν από κει, τον καλογυρορίζουν.

— Άμ' ποιός σ' έχαμε έτσι;

— Τώς και τώς ήβρα τό άθάνατο νερό.

— Πώς; πού;

— Μέσα στη σπηλιά.

Άκούνε κείνοι ρίχνουν ότι ειχαν στα χέρια τους και τρέχουν στη σπηλιά. Φτάνουν έξω από τή σπηλιά πιάνουν τή φιλονεικία.

— Όχι έγώ θα μπώ πρώτος.

— Όχι έγώ.

Λόγο προς λόγο πιάνονται στα χέρια. Πιάνονται στα χέρια τραβούν τὰ στυλέτα μακελοκόβονται. Νά τι θα πη παλιόκοσμος. Πηγαίνοντας νά βρουν την άθανασία ήβραν όλοι τον θάνατο μπροστά στην πηγή της.

Ό μούτσος βλέποντας αυτά πηδάει στ' όρθολίθι και βάνει τις φωνές. Άκούνε τις φωνές από τις φρεγάδες ρίχνουν τις βάρκες στη θάλασσα ά-λά τὰ χέρια στα κουπιά, βγαίνουν έξω. Μαθαίνουν και κείνοι τί τρέχει, ρίχνονται όλοι στη σπηλιά μὰ αντί νά χωρίσουν πιάνουν τή φιλονεικία.

— Όχι έγώ θα μπώ πρώτος.

— Όχι έγώ.

Λόγο προς λόγο πιάνονται στα χέρια. Πιάνονται στα χέρια τραβούν τὰ στυλέτα, μακελοκόβονται και κείνοι.

Ό μούτσος βλέποντας αυτά πηδάει στ' όρθολίθι και βάνει τις φωνές. Βάνει τις φωνές άκούνε από τις φρεγάδες ρίχνουν και τις υπόλοιπες βάρκες στη θάλασσα. Βάνουν τό έπίλοιπο στούρημα μέσα και βγαίνουν έξω οί καπετάνιοι. Βγαίνουν έξω, ρίχνονται από δω, τρέχουν άποκεί, φωνάζουν, βορίζουν, φοβέριζουν μὰ ποιός τους άκούει; Όλο τό τσουρμό πιάνεται στα χέρια. Μανία σκοτωμού κ' αίμάτων δίψα κυριεύει καθένα που πλησίαζε σέ κείνη τή σπηλιά. Οί

ναύτες με τὰ στυλέτα τους θήηνο έκαναν οί σκλάβοι που δέν ειχαν στυλέτα σήκωναν τις βαρειές άλυσίδες και με την πρώτη άνοιγαν τον τάφο του έχθρου τους και όσοι δέν ειχαν άλυσίδες ξερίζωναν πέτρες κι' όσοι δέν ειχαν πέτρες ειχαν τὰ δόντια και τὰ νύχια τους που κατέβριζαν λουρίδες τό κρέας. Τό αίμα έλαμπε ρουμπίνη άξέτιμητο στις άσπρες πλάκες περιγύρα. Οί άσρκες σπαρτάριζαν, θλιβερά κοψίδια στα μαύρα χώματα. Οί σκοτωμένοι, κρύος σωρός, έφραζαν την πόρτα της σπηλιάς κι' οί λαβωμένοι βαρυνκομούσαν πονετικά στον κούφιο άέρα.

Ός τόσο ό σκοτωμός δέν έπαυε. Η δίψα του αίματος όσο πήγαινε κ' όλο μεγάλωνε. Οί ίδιοι οί καπετάνιοι άρχισαν νά αισθάνονται κάποιο άφαντο χέρι νά τους στρώχη από πίσω μέσα στον όλεθρο και δυό τρείς φορές έφεραν τό χέρι στο στυλέτο και γλυκόχυμα τή μιση λάμα έξω από τό θηκάρι.

Μὰ κρατήθηκαν.

— Μωρέ σκυλιά, τί κάνουμε; ειπαν κι' οί τέσσερις άναμεταξύ τους. Τούτο είναι θεϊκή κατάρα..... Σέ τί κοιματίσαμε κι' ήρθαμε νά σφαγούμε συνανοί μας έδώ στον έρμο βράχο!

Ρίχνονται μεμιάς στα γόνατα, κλαίνε, μύρονται σταυροκοπιούνται.

— Άμάν Θεέ μου, σώσε μας από τό κακό και ταξόμαστε όλοι στη χάρη σου. Ξεχνούμε τον κόσμο και τὰ καλά του παρατούμε γυναίκες και παιδιά μας! έλεος!

Μόλις τάχηξαν έτσι οί καπετάνιοι άμέσως έπαψε τό κακό. Μεμιάς συνήρθε τό τσουρμό. Σάν νά μην ήξεραν πριν τί έκαναν, έβλεπαν με φοβική τό σκοτωμό και τὰ αίματα έμπρός τους. Έορριξαν μακρυά στη θάλασσα τὰ θανατηφόρα όργανα που πριν έσφιγγαν τὰ δάκτυλά τους με τόσο πείσμα και άρχισαν νά κλαίνε τους συντρόφους που σκότωσαν με τὰ ίδια τους τὰ χέρια.

Οί καπετάνιοι τότε πήραν τό μούτσο νά τους πάη στη σπηλιά νά έβρουν τό άθάνατο νερό. Άμα τό έβρουν, σκέ-

φτηκαν, ἀνασταίνοαν μεμιάς τοὺς σκοτωμένους. Πᾶνε μέσα στὴ σπηλιὰ ψάχνουν ἀποδῶ, γυρεύουν ἀπὸ κεῖ, σταλιά νερό. Μετὸ σκοτωμὸ μολεύτηκε τ' ἅγιο τὸ νερὸ κ' ἔφυγε μαζὺ χάθηκε καὶ τὸ ψαράκι. Τώρα τί νὰ κάνουν; βγαίνουν ἔξω οἱ καπετάνιοι. Μὰ ὡς πού νὰ ἐβγουν ἀκοῦνε πού φρεσκάριξε ὁ καιρὸς. Ζωντανὰ τὰ κύματα ἀρχισαν νὰ δέρονται στὰ ριζιμιὰ σπηλιάδια.

— Τίς βάρκες μωρὲ παιδιά, φωνάζουν δυνατὰ.

Μὰ ὅπου νὰ τὸ καλοειπούν, οἱ βάρκες βρίσκονται καρφωμένες στὰ δόντια τοῦ βράχου καὶ ροκανίζονται ἀργὰ μὲ τὴν ὀρμὴ καὶ τὸν ἀφρό τοῦ κυμάτου. Ἀπελπισμένοι πηδᾶνε στ' ὀρθολίθι ν' ἀγναντέψουν τίς φρεγάδες. Μὰ πού φρεγάδες; Τὸ ἀφρισμένο κύμα πού ἐρχότανε δυναμωμένο ἀπ' τοῦ Τσιρίγου τὸ στενὸ κι' ὁ ἄνεμος, ἄξιοι κι' οἱ δύο καπετάνιοι, πῶδισαν τὰ καμαρωτὰ πλεούμενα καὶ τοὺς ἔδωκαν δρόμο στ' ἀνοιχτὰ τὰ πέλαγα.

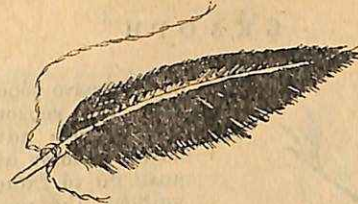
Τότε πιά οἱ καπετάνιοι ἔπесαν στὰ γόνατα. Φῶς φανερὰ ἔβλεπαν πὼς ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ μείνουν στὸ φοβερὸ καὶ ἔρημο ἀκρωτήρι. Ἀνεβαίνουν ἀμέσως καὶ χτίζουν ἐκεῖ τὰ εἰκοσιτέσσερα μοναστήρια. Μὰ τὸ ἀθάνατο νερὸ πάει ἀπὸ τότε χάθηκε. Μόνον δύο φορεὲς τὸ χρόνον στὴν Πρώτῃ Ἀνάσταση καὶ τοῦ Σωτῆρος τὴν ὥρα πού ἀνοίγουν τὰ Ἐπουράνια, ὁ βράχος ρίχνει ἀπὸ μιὰ στάλα στὴ γῆ μὰ κανεὶς δὲν τὴν εἶδε. Πολοὶ πηγαίνουν καὶ ξενοχτοῦν μέσα στὴ σπηλιὰ καλογέροι καὶ λαϊκοί, ἄντρες καὶ γυναῖκες μὲ τὰ μαντήλια στὰ χέρια καὶ τὰ μάτια κολλημένα στοῦ βράχου τὸ ἱελευτὸ μαστάρι. Μὰ ἄδικα ξενοχτοῦν. Ὁ βράχος τὸ βγάζει κι' ἡ γῆ τὸ ἀναρουφᾷ ἀόρατη Νομίζεις φοβάται κι' αὐτὴ μήπως τ' ἀποχτήσει ὁ μαῦρος ἄνθρω-

πος καὶ γλυτώσει ἀπὸ τὸ φοβερὸ τῆς χωνευτήρι. Κι' οἱ ξενοχτισμένοι φεύγουν κάθε χρόνο μὲ τὴν ἴδιαν πίκρα στὴν ψυχὴ μὴ ἔχοντας ἄλλαν εἰκόνα τῆς ἀθανασίας παρὰ τὰ κατὰ σπαρακκάλα πού κοιτώνται βωμὸ ἀκόμη στὴ μέση τῆς σπηλιάς.

Ἐγὼ εἶδα τὰ κόκκαλα καὶ γὰρ εἶκουσα γιὰ τίς φρεγάδες τίς βασιλικές. Ἐκεῖνες μονάχα ἤσαν τῆς ἀθανασίας.

Ἀφοῦ παραδεῖραν στ' ἀνοιχτὰ τὰ πέλαγα, κατέβηκαν σύγζυλοι στὸ ξανθὸ ἄμμο τοῦ βυθοῦ. Ἡ μιὰ βάρκα σκεταὶ στῆς Κρήτης τὰ νερά, ἡ ἄλλη στῆς Ρόδου κι' οἱ ἄλλες δύο ἀνάμεσα στὰ Δωδεκάνησα. Κι' εἶναι ἀκόμη διες κι' ἀπαράλλακτες ὅπως τὴ μέση πού πρωτοφάνηκαν στὰ νερά τῆς Καβομαλιά. Εἶναι χυτὲς πρῶτη πληρὴ καὶ ἔχουν τίς ἀρματωσὲς τους τίς κι' ἐκεῖνες. Τὰ κατάρτια τους ἔχουν τὰς ἀπάνω στὴ γαλέτα. Τίς τένες ὅλες τους ἀτσάλενιες, σχοινιὰ καὶ ἔσθρια ἀπὸ καμηλότριχα καὶ πανιά τους ὀλομέταξα. Ἀν ρωτᾷς γιὰ τίς κουπαστὲς καὶ τίς μπαταρίες τους στὸ σύρμα εἶναι ντυμένες. Κι' ἔχουν στὴν πλώρη γιὰ θαλασσομάχη ἕναν διαμαντοκόλλητο σταυρὸ τῶν στοιχείων καὶ φρίκη τοῦ κυμάτου. Στὴν πρῶμὴ ἑπάνω στὸ τιμόνι καὶ ἅγιο Βαγγέλιο καὶ στὸ μεσανῶτα τάρτι ψηλὰ τὴν Παναγιά πού λέει πει σάν αὐγερινός. Κάθε αὐγὴ, πρῶτο ἀνάβλεμμα τοῦ ἡλίου οἱ φρεγάδες ὁστραποβολοῦν σάν πυρκαϊὰ καὶ τὰ γαλανά νερά. Τώρα πάλι χι δὲν ἔχουν ἔρμες εἶναι ἀπὸ τίς τερες κι' ἀπὸ καπετάνιους. Μὰ θὰ εἶδη ὅρα πού ψυχὴ θὰ πάσουν γοργόνες γοργοκίνητες θὰ μᾶς ῥορουν στὰ πατρογονικά μας τὰ μπουγάξια, στὸ δοξασμένο θρόνον σκοτωμένου βασιλιά μας. Ἐκεῖνον μονάχα ἤσαν τὴν ἀθανασία.

(«Εστία», 1880)

Ἡ μυστικὴ γλῶσσα τῶν τσιγγάνων

Τοῦ WOLF LEHMANN

(Ἀπὸ τὸ «Die Neue Zeitung». Μόναχο)

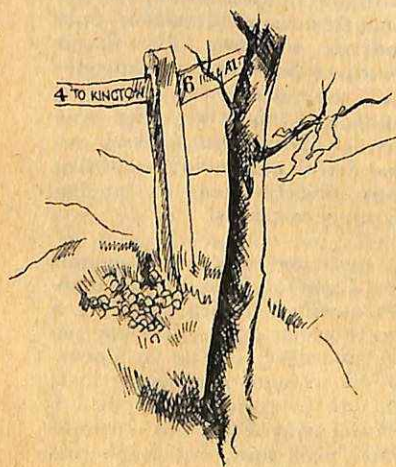
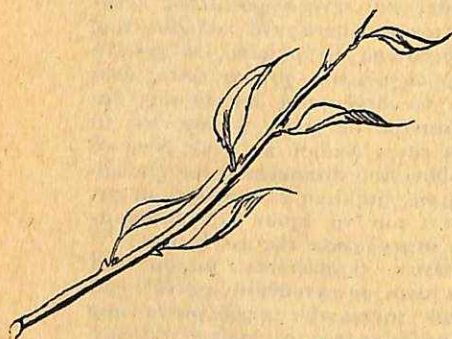
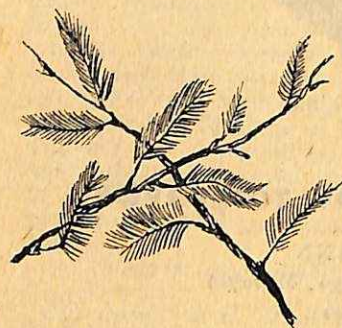
Σκίτσα τοῦ Spurrier

Γαλάζια, κόκκινα καὶ κίτρινα ἁμάξια στέκονταν στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου. Οἱ ἄνδρες ἔστριζαν τ' ἄλογα, οἱ γυναῖκες κάθονταν πάνω στὰ τιμόνια στὴν λιακάδα καὶ τάτταν τὰ μωρὰ τους, ἔπλεναν ρούχα σὲ κουβάδες ἢ καθάριζαν πατάτες καὶ τ' ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια κουβαλοῦσαν δεμάτια ξύλα ἀπὸ τὸ δάσος. Στὴν κατασκήνωση τῶν τσιγγάνων βασίλευε γαλήνη καὶ σ' ὅλων τὰ πρόσωπα ἦταν ζωγραφισμένη ἡ εὐτυχία καὶ ἡ χαρὰ. Γιὰ κατοικίδια τους εἶχαν πάντα τὸν γαλάζιο οὐρανὸ, τὰ πράσινα χωράφια, τὰ σκοτεινὰ δάση. Ποτέ τους δὲν γινώρισαν σύνορα, ποτέ τους δὲν πῆγαν στὸ σχολεῖο. Ἐξέχον ὅμως νὰ γράψουν ἕνα γράμμα μὲ τὸ δικό τους τρόπο. Γιὰ ταχυδρομεῖο τους ἔχουν τὸ «μπόττο», τὸ σημάδι στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, πού μόνο οἱ μνημένοι ξέρουν νὰ τὸ διαβάσουν. Ἀκόμη καὶ οἱ εἰδικοί τῆς Ὑψηρεσίας Ἀποκριτογραφίσεως θὰ δυσκολευθοῦν νὰ βροῦν τὴ σημασία πού ἔχουν τὰ σημάδια τῶν τσιγγάνων. Ὁ ἴδιος ὁ τσιγγάνος, ἂν τὸν ρωτήσετε σχετικά, κάνει τὸν καυτὸ καὶ σωπαίνει. Ὡστόσο μυστὰ σ' ἕναν ξένο μπορεῖ νὰ συνεννοηθῇ μυστικά μὲ τοὺς φίλους του. Ἐρεῖ τέλεια τὴν τέχνη νὰ μιλῇ μὲ τίς κινήσεις τῶν δακτύλων, παρ' ὅλο πού δὲν ξέρομε πολλὰ γι' αὐτὸ ἐκτός ἀπὸ τὸ ὅτι διὰ πολλὰ δάκτυλα εἶναι τεντωμένα, αὐτὸ σημαίνει «προφύλαξη». Ὁ τσιγγάνος μπορεῖ ἐπίσης νὰ συνεννοηθῇ μὲ διάφορες ἐκ-

φράσεις τοῦ προσώπου του, μὲ γκριμάτσες καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλες κινήσεις: σηκώνοντας τὸ καπέλλο του, χαϊδεύοντας τὸ μέτωπο, τὰ μαλλιά ἢ τὸ σαγόνι του, χαμογελώντας ἔτσι πού νὰ δείχνῃ τὰ δόντια του, δαγκώνοντας τὰ χεῖλη ἢ ἔντωντας τὸ χεῖρι του. Ἀκόμη καὶ διὰ τὸ κορδόνι τοῦ παπουτσιοῦ του ἢ φτιάχνῃ τὴ γραβάτα του μπορεῖ οἱ κινήσεις του νὰ ἔχουν εἰδικὴ σημασία στὴ γλῶσσα τῆς φυλῆς του.

Ὅταν βρίσκονται μακριὰ, οἱ τσιγγάνοι συνεννοοῦνται μὲ τὰ περίφημα τσιγγάνικα σφουρίγματα πού τὰ μαθαίνουν ἀπὸ πολὺ μικρὰ παιδιά. Ἐνας ξένος μπορεῖ νὰ τ' ἀκούσῃ βέβαια, μπορεῖ ἀκόμη καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ τὰ μιμηθῇ, ὥστόσο δὲν μπορεῖ ποτέ νὰ ξεγλάσῃ ἕναν πραγματικὸ τσιγγάνο. Τὴν ἡμέρα μιμοῦνται τὸ κρώξιμο τῆς κουρούνας καὶ τοῦ γκιώνη, ἐνῶ τὴ νύχτα χρησιμοποιοῦν τὴ φωνὴ τῆς κουκουβάγιας. Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ σημειώσω ὅτι οἱ φωνὲς πού μιμοῦνται ἀνήκουν ἀποκλειστικὰ σὲ πουλιὰ πού ὁ τσιγγάνος μισεῖ.

Τὸ «μπόττο» τους — τὸ σημάδι στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου — τὸ τοποθετοῦν συνήθως σὲ σταυροδρόμια ἢ σὲ διακλαδώσεις δρόμων. Περνᾶς χωρὶς νὰ προσέξῃς τίποτα τὸ ἀσυνήθιστο — τὸ μῆνυμα πού δίνουν τρεῖς πέτρες ἀπὸ τὸ γειτονικὸ χωράφι, ἢ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη, ἕνα λυγισμένο κλαδί πλάι τους, ἕνα μικρὸ φτε-

ρὸ τυλιγμένο γύρω σ' ἓνα κομματάκι ξύλο, μιὰ κουκουνάρα ἢ ἓνα χτυπητὸ κουρέλι πάνω στὴ χλόη. "Αν κανεὶς προσεχε αὐτὰ τὰ μικροπράγματα θὰ τὰ ἐπαίρνε γιὰ καμώματα παιδιῶν. Γιὰ τὸν τσιγγάνο ὅμως εἶναι γεμάτα νόημα. Τὰ διαβάζει ὁ πῶς ἄλλοι θὰ διάβαζαν ἓνα γράμμα, καὶ γι' αὐτὸν ἡ γλώσσα αὐτῆ τῶν σημείων δὲν εἶναι μόνο μέσο ἐπικοινωνίας ἀλλὰ ζωτικὴ ἀνάγκη.

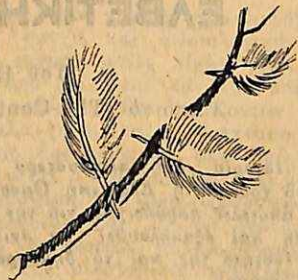
Οἱ τσιγγάνοι δὲν μποροῦν πάντοτε νὰ ταξιδεύουν σὲ μεγάλα καραβάνια γιατί γρήγορα θὰ πέθαιναν ἀπὸ τὴν πείνα. Ὑποστηρίζουν ὅμως πάντα ὅ,τι δίνει ζωὴ στὴ φυλή τους. Συχνὰ μικρὰ καραβάνια ἀπὸ λίγα ἀμάξια ταξιδεύουν μαζί καὶ τὰ «μπόττο» στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου τοὺς πληροφοροῦν γιὰ τὴν κατεύθυνση πού ἔχουν πάρει οἱ ἄλλοι καὶ τὸ μέρος πού πᾶνε ἢ τοὺς εἰδοποιοῦν γιὰ τοὺς κινδύνους πού ὑπάρχουν, τοὺς λένε σὲ ποῖο μέρος τοῦ δάσους, τῆς λίμνης ἢ τοῦ λιβαδιοῦ θὰ βροῦν τροφή. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο μαθαίνουν ὅλα τὰ νέα καὶ τὰ σημαντικὰ γεγονότα πού συμβαίνουν μέσα στὴ μεγάλη τους οἰκογένεια. Πολλὲς φορὲς ὁ τσιγγάνος δὲν εἶναι ἀνάγκη οὔτε νὰ κατέβῃ ἀπὸ τὸ ἀμάξι του· βλέπει τὸ «μπόττο» στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, κοντὰ σὲ ἓνα σταυροδρόμι, καὶ ἀμέσως μαθαίνει τί κατεύθυνση πρέπει νὰ πάρῃ. Συνήθως εἶναι τρία μικρὰ κλαδιά βαλμένα πάνω σ' ἓνα σωρὸ πέτρες, τὸ κλαδί πού βρίσκεται στὴ μέση δείχνει τὴν κατεύθυνση. "Αν ἓνα χρωματιστὸ κουρέλι κρέμεται στὸν στύλο τοῦ δρόμου, σ' ἓνα δένδρο ἢ θάμνο, ὁ τσιγγάνος πρέπει νὰ σταματήσει τὸ ἀμάξι του, νὰ κατέβῃ καὶ νὰ μάθῃ ἀπὸ κεὶ γύρω κάποια σημαντικὴ πληροφορία. Αὐτὸ πού ζητάει νὰ βρῇ θὰ εἶναι ἢ κάτω ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ «μπόττο» ἢ κάτω ἀπὸ τὴν παρακάτω πέτρα.

"Ἐνα μικρὸ κλαδί πεύκου σὲ σχῆμα σταυροῦ εἶναι εἰδοποίηση ὅτι κάπου ἐκεῖ κοντὰ βρίσκεται ἡ ἀστυνομία. "Αν ὑπάρχῃ καὶ ἓνα φτερό κουρούνας δεμένο σὲ μιὰ κλωστή, αὐτὸ

στὴν τσιγγάνικη γλώσσα λέει πῶς κάποιος σύντροφος συνελήφθη. Φτερά ἀπὸ κότες σημαίνουν πῶς ὑπάρχει πιθανότητα νὰ βροῦν κάτι γιὰ νὰ μαγειρέψουν ἔξω ἀπ' τὸ γειτονικὸ χωριό. "Αν μαζί μὲ τὰ φτερά ὑπάρχει κ' ἓνα κλαδί, εἶναι προειδοποίηση γιὰ προφύλαξη. "Ἐνα κομματι ξύλο μὲ μπηγμένα ἐπάνω του φτερά δηλώνει λίμνη μὲ πολλὰ ψάρια· ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν φτερῶν ὁ τσιγγάνος θὰ πληροφορηθῇ τὸ εἶδος τῶν ψαριῶν. Μπορεῖ ἐπίσης νὰ δηλώσῃ πλούσιο κυνήγι στὰ κοντινὰ δάση. "Αχυρα βαλμένα σὲ σχῆμα σταυροῦ ἀνάμεσα σὲ δυὸ πλατειᾶς πέτρες δείχνουν πῶς ἐκεῖ κοντὰ ὑπάρχει μύλος. "Ἐτσι ὑπάρχουν σύμβολα καὶ σημεία γιὰ ὅλα τὰ πράγματα καὶ ἓνας τσιγγάνος μπορεῖ νὰ διαβάσῃ μιὰ ὁλόκληρη ἱστορία ἀπὸ τὸ εἶδος καὶ τὸν τρόπο τῆς τοποθετήσεως διαφόρων ἀσημαντῶν ἀντικειμένων σὰν κι αὐτὰ πού εἶπα παραπάνω.

"Όταν ἀπὸ ἓνα δένδρο ἢ ἓνα θάμνο ἔχει κρεμαστὴ μιὰ κουκουνάρα καὶ κατὰ διαστήματα χρωματιστὰ κουρέλια αὐτὸ σημαίνει ἀρραβῶνα καὶ συγχρόνως πρόσκληση στὸ γλέντι. "Ο ἀριθμὸς καὶ ὁ τρόπος πού εἶναι τοποθετημένα τὰ μικρὰ ξύλα καὶ τὰ ἄχυρα πού θὰ βρεθοῦν κάτω ἀπὸ τὸ «μπόττο» φανερώουν τὸ χρόνο, τὸ μέρος, καθὼς καὶ τὸ ποιὸς ἀρραβωνιάστηκε. "Ἡ βέργα ἀπὸ κλαδί ἱτιάς δηλώνει πάντα γέννηση· τὸ κόκκινο καὶ τὸ ἄσπρο εἶναι χρώματα πού χρησιμοποιοῦν γιὰ νὰ δηλώσουν ὅτι τὸ παιδί εἶναι ἀγόρι ἢ κορίτσι.

"Αν μιὰ τσιγγάνα θέλει νὰ πῇ στὸν θαυμαστὴ της νὰ πάψῃ νὰ τὴν ἐνοχλεῖ βάσει κοντὰ στὸ «μπόττο» ἓνα κλαδί πού ἔχει τρία μικρότερα κλαδιά, μαζί μ' ἓνα κουρέλι στὸ χρώμα πού προτιμᾷ. "Αν τὸ μεσαῖο κλαδί εἶναι σπασμένο, ὁ θαυμαστὴς μαθαίνει ὅτι ἡ κοπέλα δὲν τὸν θέλει. Οἱ γυναῖκες τ' ἀτελείωτα βράδια τοῦ χειμῶνα κάθονται γύρω στὴ φωτιά καὶ μιλοῦν γι' αὐτὰ τὰ πράγματα. Καὶ στὸν δικό τους κόσμο ἡ ἀγάπη εἶναι γεμάτη φλόγα καὶ ὁμορφιά.

ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Του Η. G. DANIELS

(Από το «The Contemporary Review», Λονδίνο)

Με ιστορία ήδη περισσότερο από εκατό χρόνων, η Ελβετική Ομοσπονδία αποτελεί παράδειγμα για την Ευρώπη και εξακολουθεί να ενισχύει την ενότητά της και το δημοκρατικό της πνεύμα.

Η δύναμη της Ελβετικής Δημοκρατίας δεν έπαψε ποτέ να στηρίζεται στην προθυμία της να σέβεται τις νέες πολιτικές ιδέες και να υιοθετεί νέα μέτρα όταν φαίνεται ότι θα αυτά συντελέσουν στην εξυπηρέτηση του γενικού καλού. Στις ιδέες όμως που στηρίζουν το σύνταγμά της, είτε στην πρώτη του μορφή είτε στις τροπολογίες του, δύσκολα θα μπορούσε κανείς να βρει κάτι το επαναστατικό. Μερικές — όπως το δημοψήφισμα — φαίνονται να είναι βαθειά ριζωμένες στο μακρύνον παρελθόν, όταν τη νομοθετική εξουσία την έχασαν ο λαός των καντονίων, στη γενική συνέλευση που γινόταν στην αγορά — πράγμα που, θεωρητικά τουλάχιστον, γίνεται ακόμη και σήμερα σε μερικά καντόνια. Η κύρια πρόοδος όμως είναι η δημιουργία της ιδέας της Ελβετίας σαν κάτι εντελώς αντίθετο με το στενό πνεύμα των καντονίων.

Από πολλές απόψεις, τα καντόνια διατηρούν όλα τους τα κυριαρχικά και τα συνταγματικά δικαιώματα. Χωρίς τα καντόνια, είναι ζήτημα αν θα υπήρχε καν Ελβετία. Ο Ελβετικός λαός πάντως, ξέρει πως η κύρια δύναμη της Ομοσπονδίας, βρίσκεται στην αναμφισβήτητη ενότητά της και ότι η ενότητα αυτή, μόνο με την ισορροπία μεταξύ των ομοσπονδιακών και καντονιακών δικαιωμάτων και των προνομίων μπορεί να διατηρηθεί. Χω-

ρίς την Ελβετία, τα καντόνια θα είχαν χάσει προ πολλού την ανεξαρτησία τους.

Η εξέλιξη της Ελβετίας μέσα στα εκατό τελευταία χρόνια, συνδέεται στενά με την αύξηση του πληθυσμού της, και όταν πρωτοδημοσιεύθηκε η Ομοσπονδία, δεν φθάνε τα 2.500.000. Σήμερα ο πληθυσμός της Ελβετίας είναι 4.500.000. Η αύξηση πραγματοποιήθηκε στα τελευταία χρόνια, γιατί ο αριθμός 000.000 πρωτοεμφανίστηκε στα 1900. Η Ελβετία πέρασε κι αυτή τη μηχανική της επανάσταση, βαδίζοντας και ήσυχη, με συνέπειες σημαντικώτερες.

Η γεωργία, στην κατάσταση βρίσκεται σήμερα, δεν μπορεί θρόνη περισσότερο από το 3/5 του πληθυσμού, και είναι μάλλον θλιβερό ότι ο αριθμός θα αυξανόταν με την εφαρμογή πιο συγχρονισμένων μέσων και την έντατική καλλιέργεια.

Αυτό ανάγκασε τους Ελβετούς επιδοθούν στη βιομηχανία και εξαγωγικό εμπόριο, και καθώς ο κρός τους αριθμός δεν ευνόει μεγάλη παραγωγή, συγκεντρώσαν προσοχή τους στην ποιότητα και τελειοποίηση των προϊόντων τους.

Αυτό άλλαξε πολύ τις συνήθειες του έθνους σε σύγκριση με το 1848. Σήμερα το ένα τρίτο του πληθυσμού ζει στα περίχωρα και το ένα τέταρτο στις δέκα μεγάλες πόλεις, σύμφωνα με τους υπολογισμούς,λάχιστον το ένα τέταρτο των εργαζομένων απασχολείται στην παραγωγή ειδών για το εξαγωγικό πόριο.

Το σύστημα των δυο Βουλών ραμένει στην ουσία αμετάβλητο.

μέλη της Ελβετικής Άνω Βουλής εκλέγονται απ' ευθείας, ως αντιπρόσωποι των καντονίων τους. Η Κάτω Βουλή εκλέγεται με το αναλογικό σύστημα, και κάθε καντόνιο έχει ωρισμένο αριθμό εδρών που καθορίζεται ανάλογα με τον πληθυσμό του. Ψηφίζουν όλοι οι ενήλικες άντρες — οι γυναίκες δεν ψηφίζουν. Το ένα μετά το άλλο, τα καντόνια δεν ενέκριναν την ψήφο στη γυναίκα — ακόμη ούτε στις δημοτικές εκλογές — και παρ' όλο που για πολλά χρόνια μία ισχυρή μειοψηφία υποστηρίζει τον άγώνα, οι όπαδοί της δεν μπορούν να έλπιζον για την ώρα τίποτε. Είναι κι αυτό ένα από τα παράξενα της Ελβετικής Δημοκρατίας.

Άλλο παράξενο είναι ότι η Κοινοβουλευτική Κυβέρνηση, με την έννοια που της δίνουμε στην Ευρώπη, δεν αποτελεί μέρος του Ελβετικού δημοκρατικού συστήματος. Η Βουλή υπάρχει στην Ελβετία για να κρίνει και να συμβουλεύει και όχι για να κυβερνά. Αυτό το κάνει το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο. Τα έπτά του μέλη εκλέγονται από τη Βουλή, δεν είναι όμως ύπολογα απέναντί της, ούτε μπορούν να ανακληθούν. Αποτελούν στην ουσία το Υπουργικό Συμβούλιο της Ελβετίας, παρ' όλο που ποτέ δεν χρησιμοποιείται αυτός ο όρος, και παρ' όλο ότι δεν είναι Υπουργοί αν και έχουν υπουργικά καθήκοντα. Υπάρχει ένας Πρόεδρος, που είναι συγχρόνως και Πρόεδρος της Ομοσπονδίας, ούτε πρωθυπουργός όμως υπάρχει, ούτε τίποτε προνοεί για την παραίτηση του Συμβουλίου πριν από την παρέλευση μίας τετραετίας. Από μία άποψη το σύστημα αυτό αποτελεί επιτυχημένο κράμα δημοκρατίας και καλοπροαίρετης ολιγαρχίας.

Η σημερινή Βουλή είναι η 33η από το 1848. Την εξέλεξε ο Ελβετικός λαός στις εκλογές του 1947, στις 26 Οκτωβρίου.

Οι εκλογές αυτές ήταν οι πρώτες,

δύο χρόνια, που διεξήχθησαν ήσυχά και φυσιολογικά. Οι δύο προηγούμενες είχαν γίνει κάτω από τη σκιά και την απειλή του πολέμου. Τότε παίζονταν δύο μεγάλα ζητήματα: η επέκταση της άκρας άριστερας με όλα όσα συνεπάγεται ο κομμουνισμός και η μεταρρύθμιση των οικονομικών της ομοσπονδίας. Και από τα δύο ζητήματα γεννήθηκαν πολλά συνταγματικά και οικονομικά προβλήματα. Δεν υπερέβαλλαν οι Ελβετικές εφημερίδες όταν έγραφαν ότι ήταν οι σπουδαιότερες εκλογές που γίνονταν μετά την άποδοξη του Συντάγματος του 1848. Η άκρα δεξιά, με τη φασιστική έννοια, δεν παρέστη ανάγκη να αγωνιστεί, αφού με τον πόλεμο η εμπιστοσύνη προς όλες τις μορφές του εθνικοσοσιαλισμού είχε χαθεί. Το Ριζοσπαστικό κόμμα, που με διάφορα ονόματα, έχει την τιμή ότι αυτό δημιούργησε το Σύνταγμα του 1848 και έθεσε τις βάσεις της σημερινής Ελβετικής Κυβέρνησης όπως παρουσιάζεται στα τελευταία εκατό χρόνια, περιορίστηκε απλώς στην αутаρέσκεια που του έδινε το έργο που πραγματοποιήσε στις δυο δεκαετίες πριν από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Η άριστη παράταξη του κόμματος διέκρινε προς τους σοσιαλδημοκράτες και η δεξιά του στους λεγόμενους Φιλελευθέρους. Παρ' όλο ότι οι Ριζοσπάστες δεν είναι σήμερα το πανίσχυρο κόμμα που ήταν άλλοτε, έχουν ακόμη αρκετή δύναμη, και στην κοινωνική πολιτική ανταγωνίζονται τους προοδευτικούς. Υπάρχουν και άλλα κόμματα, μικρότερα σε αριθμό, που αντιπροσωπεύουν πιο περιορισμένους κύκλους της κοινωνίας. Απ' αυτά σπουδαιότερο είναι το Κόμμα των Χωρικών και Βιοτεχνών με αρχηγό τον Δρ. φον Στάινχερ.

Στην άκρα αριστερά βρίσκεται το κόμμα των Εργατικών που κλίνει προς τον κομμουνισμό. Βαθύ ιδεολογικό χάσμα το χωρίζει από τους

Σοσιαλιστές που σ' αυτή την περίπτωση έχουν ένωξη με την Όμοσπονδία Εργατικών Συνδικάτων της Έλβετίας. Κατά τον πόλεμο, καθώς ο κομμουνισμός βρισκόταν σε μειονεκτική θέση, η δύναμη της άκρας αριστεράς ήταν πολύ αβέβαιη και αυτό υπήρξε και η δοκιμασία της. Το Έργατικό Κόμμα έκανε απειλητικές προσπάθειες και τελικώς κατώρθωσε να κερδίσει επτά έδρες, κυρίως εις βάρος των Σοσιαλδημοκρατών.

Οι Έλβετικές εργαζόμενες τάξεις ελευθερώθηκαν από πολλές αταπίες σχετικά με τον Ρωσικό κομμουνισμό από τότε που έδαν τα αποτελέσματά του στην πράξη, και δεν συγκινούνται από τα δημοκρατικά συνθήματα κάτω από τα οποία κρύβει τους ολοκληρωτικούς του σκοπούς. Την εποχή του καθεστώτος του Χίτλερ οι Έλβετοι είχαν την ευκαιρία να δουν τι σημαίνει δουλεία του Κράτους και διάλυση της οικογενειακής ζωής και κατάλαβαν ότι είναι πράγματα φοβερά, άσχετα αν προέρχονται από την άκρα δεξιά ή την άκρα αριστερά. Δεν ήταν δύσκολο για τους αντιπάλους του κομμουνισμού να αντιπαρατάξουν στην άποψή τους των πειραμάτων των εθνικοσοσιαλιστών και στις οικονομικές κρίσεις που τα συνοδεύουν και στην καταπίεση των πολιτικών και πνευματικών ελευθεριών, την πνευματική ελευθερία που προσφέρουν αυτοί, την πολιτική ανεκτικότητα, την εσωτερική ασφάλεια.

Στις τελευταίες εκλογές όμως της Έλβετίας παίχτηκε κάτι πολύ πιο βασικό: τα θεμέλια αυτής της Όμοσπονδίας. Πολύ συχνά έμεις που βρισκόμαστε έξω από την Έλβετία, ξεχνούμε ότι η χώρα αυτή είναι μια ένωση από κυρίαρχα καντόνια, με ισορροπία τόσο λεπτή, ώστε μόνο με άμοιβαίες παραχωρήσεις καθίσταται δυνατή η ύπαρξή της. Όπως σε ώριμες άλλες χώρες, οι προσωπικές

και πολιτικές ελευθερίες τις οποίες έγγυάται το σύνταγμα, κακόπαθαν από τις συνθήκες που επέκρατησαν στον πόλεμο και από τα διάφορα μέτρα που εφαρμόστηκαν. Αντιμετώπιζοντας τον κίνδυνο εισβολής, η όμοσπονδιακή βουλή αποφάσισε δώση μεγαλύτερη δικαιοδοσία στην Όμοσπονδιακή Συμβούλιο, το οποίο πάλι την μετεβίβασε στα αρμόδια υπουργεία, σε επιτροπές και σε άλλες σμένες περιπτώσεις και στα αρμόδια πρόσωπα.

Δεξιά και Αριστερή παράταξη, γι' αυτούς λόγους διαφορετικούς ή κάθε τι τρομοκρατήθηκαν με την αύξηση του συγκεντρωτισμού και κατά συνέπεια και του κρατικού ελέγχου και του κρατικού σοσιαλισμού. Μερικοί από τους τρόπους με τους οποίους το Κράτος επέβαλε τον έλεγχο του κατόν τον πόλεμο και μερικές επιτροπές πήραν πολύ εξουσία. Άλλες δοκίμασαν καλά, άλλες όχι, ωστόσο άναγκάστηκε να είναι επικίνδυνο να ανηχισθή το σύστημα, κυρίως ως προς τις συνέπειες που θα είχε για το πόριο και τη βιομηχανία. Αποτέλεσμα αξίωμα της πολιτικής ζωής της Έλβετίας ότι κάθε πολίτης είναι ελεύθερος σε κάθε στιγμή να εξασκήσει την προσωπική του επιρροή στα πολιτικά πράγματα. Το δημοψήφισμα του δίνει το δικαίωμα να αντιτάσσεται στην ψήφιση ενός νόμου που θεωρεί κακό, ενώ η πρωτοβουλία μπορεί να δείξει, του δίνει τη δυνατότητα να προτίνη κάτι άλλο ή κάποια τροποποίηση. Η απόλυτη εξουσία δόθηκε στο Όμοσπονδιακό Συμβούλιο στον πόλεμο για λόγους εθνικής ασφάλειας, έδωσε την ευκαιρία στην κυβέρνηση να επιβίβη ώριμες συμπληρωματικές φορολογίες, βλήθηκαν ακόμη φόροι, για τους οποίους ποτέ δεν ζητήθηκε η γνώμη του λαού.

Υπάρχουν ώριμοί λόγοι για να ζητήματα μεταρρυθμίσεως των νομικών της Όμοσπονδίας.

Κατ' αρχήν η φορολογία είναι έργο των καντονίων καθένα έχει το δικό του ανεξάρτητο οικονομικό και δημοσιονομικό σύστημα. Αλλά άκριβώς έπειδη ώρισμένες οικονομικές λειτουργίες, άρκετά προσοδοφόρες έκτελούνται καλύτερα όταν τις αναλαμβάνει το Κράτος, όπως π. χ. η εισπραξη των φόρων και των δασμών, έτσι και τα έξοδα που προέρχονται απ' αυτές, μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε άλλες μη άποδοτικές οικονομικές λειτουργίες, όπως π. χ. στην εθνική άμυνα. Η αύξηση όμως των δαπανών του κράτους στο διάστημα του πολέμου επέβαλε την άναγκη έκτάκτων φορολογιών. Έφερε την Όμοσπονδιακή Κυβέρνηση σε αντίθεση με τα καντόνια και δημιούργησε ζήτημα άστηρου διαχωρισμού σε όλο το δημοσιονομικό πεδίο.

Η Έλβετική Δημοκρατία στα τελευταία λίγα χρόνια διέφυγε ένα μεγάλο κίνδυνο. Μόνο όταν δούμε το σχετικά άρχεια θά καταλάβουμε πόσο μεγάλος ήταν.

Η επικίνδυνη κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο κόσμος, εξακολουθεί να ρίχνει τη σκιά της και στην Έλβετία και τα χρόνια που μās έρχονται δεν θά είναι εύκολα ούτε για το Όμοσπονδιακό της Συμβούλιο ούτε για τους Συμβούλους του. Σήμερα δίνεται η ευκαιρία στη Βουλή της Έλβετίας να άποδείξει ότι η λεπτή ισορροπία του δημοκρατικού της συστήματος, επικίνδυνα τοποθετημένου στο κέντρο μίας κατεστραμμένης Ευρώπης, είναι ικανό, όχι μόνο να νικά το χρόνο αλλά και να προσαρμόζεται στις επιτακτικές άνάγκες κάθε έποχης.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ λίγο καιρό κυκλοφορούσε στη Βουδαπέστη η ακόλουθη ιστορία: Μία μέρα ο διευθυντής της Αστυνομίας διάταξε έναν άστυνομικό να βεβαιωθεί αν ένας σκελετός που βρισκόταν σε μία γωνία της μεγάλης αίθουσας, ήταν πραγματικά ο σκελετός, του Άττίλα, όπως έλεγαν. Ύστερα από λίγες μέρες ο άστυνομικός παρουσιάστηκε με τα άπομεινάριά του σκελετού στα χέρια: δυο τρία σπασμένα κόκαλα.

«Ο σκελετός ήταν πραγματικά του Άττίλα», ανέφερε.

«Πώς το κατάλαβες;» ρώτησε ο διευθυντής.

«Όμολόγησε», απάντησε ο άστυνομικός.

(Από το «The Daily Telegraph», Λονδίνο)

ΤΥΦΟΣ

Του Dr. STEPHEN TAYLOR

(Από το «Daily Herald», Λονδίνο)

Δέν είναι πολὺς καιρὸς πὺν δὲν εἶχαμε κανένα μέσον θεραπείας τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου καὶ ἡ θνησιμότητά του δὲν κατέβαινε κάτω ἀπὸ 80%. Σήμερα μαθαίνουμε τὸ συνταρακτικὸ νέο ὅτι ὁ τύφος θεραπεύεται. Τὸ νέο ἔρχεται ἀπὸ τὴ Μαλαισία, τὸ φάρμακο ἀπὸ τὴς Ἡνωμένες Πολιτεῖες καὶ τὸ ὄνομά του εἶναι χλωρομυκητίνη.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀνακαλύψεώς του εἶναι ἀληθινὰ μυθιστορηματική. Οἱ θεραπευτικὲς ιδιότητες τῆς χλωρομυκητίνης στὸν τυφοειδῆ πυρετὸ, ἀνακαλύφθηκαν ἐντελῶς τυχαῖα στὴν θεραπεία μιᾶς ἄλλης ἀρρώστειας, τελείως ἀσχετῆς μὲ τὸν τύφο.

Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1943, ἕνα Βρεταννικὸ σύνταγμα εἶχε κατασκηνώσει στὰ σύνορα Μπούρμας-Ἰνδιῶν, στοὺς πρόποδες κατὰ λόφων. Μέσα σὲ δυὸ ἑβδομάδες 121 στρατιῶτες ἔπεσαν ἀρρωστοὶ μὲ ἕνα περίεργο τροπικὸ πυρετὸ. Συνολικὰ αὐτοὺς ὁ πυρετὸς πρόσβαλε 25.000 ἄνδρες τῶν Βρεταννικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν στρατευμάτων τῆς Νοτιοανατολικῆς Ἀσίας καὶ τοῦ Νοτιοδυτικοῦ Εἰρηνικοῦ. Τὸ ὄνομά του ἦταν tsutsugamushi ἦταν ἕνα εἶδος ἐξανθηματικοῦ τύφου, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει καμιὰ ἀπολύτως σχέση μὲ τὸν κοιλιακὸν τύφον πὺν μεταδίδεται ἀπὸ τὸ νερὸ ἢ ἀπὸ μολυσμένα τροφίμα.

Πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον ἕνα συνεργεῖο γιατρῶν τοῦ Ἰνστιτούτου Ἱατρικῶν Ἐρευνῶν τῆς Κουάλα Λουμπούρ, στὴ Μαλαισία μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Δρα Λιούθγουαιητ εἶχε ἀποδείξει ὅτι τὸ tsutsugamushi ὁπὼς καὶ ὁ ἐξανθηματικὸς τύφος, μεταδίδεται ἀπὸ ἕνα εἶδος ψείρας πὺν ζῇ στὴς ρίζες τῶν φοινικιῶν. Ὡς ἕνα σημεῖον μπορούμε νὰ τὸν ἀποφύ-

γουμε βάζοντας στὰ ρούχα ὁμοιογενεὺς χημικὲς οὐσίες πὺν διώχνουν τὴν ψείρα.

Τὸν τελευταῖον χρόνον τοῦ πολέμου ἡ Βρεταννικὴ Κυβέρνηση ἱδρύσας Σάσσεξ ἕνα μυστικὸ ἐργαστήριον τὴν κατασκευὴν σὲ μεγάλες ποσότητες ἐνὸς ἐμβολίου ἐναντίον τοῦ tsutsugamushi.

Εὐτυχῶς οἱ Ἰάπωνες συνθηκολογήσαν καὶ τὸ ἐμβόλιον δὲν χρειάζεσθαι. Ἐν τῇ μεταξὺ ὁμοῦ εἶχε ἀρχίσει στενὴ συνεργασία μεταξὺ τῶν Ἀμερικανικῶν ἐρευνητῶν καὶ τοῦ γαίον τοῦ Δρος Λιούθγουαιητ, Κουάλα Λουμπούρ.

Ἀς περάσουμε τώρα στὸ ἐργαστήριον τοῦ Ἀμερικανοῦ Δρ. Μπέρχχόλντερ, βοτανολόγον τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Γέηλ. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν βρέθηκε ἡ πενικιλίνη, οἱ ἐπιστῆτες ὅλων τῶν χωρῶν, καὶ ἰσως πρὸς σότερον τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς ῤικκῆς, ζητοῦν νὰ ἀνακαλύψουν ἀντιβακτηριακά φάρμακα.

Ἀπὸ τὰ ἀναρίθμητα παρασκευάσματα πὺν ἐξετάσθηκαν ὡς τὸ μόνον ἡ στρεπτομυκίνη παρουσιάζει θεραπευτικὲς ιδιότητες.

Ὁ Δρ. Μπέρχχόλντερ πῆρε χῶμα ἀπὸ ἕνα χωράφι τοῦ Καρὰ τῆς Βενεζουέλας καὶ καλλιέργησεν αὐτὸ ἐναντὶ μύκητα ἀγνωστοῦ ὡς ὁ μύκης αὐτός, ὅπως ἔδειξαν τὰ καταρκτικὰ πειράματα, παρουσιάζει ἰσχυρὲς ἀντιβακτηριακὲς ιδιότητες. Ὁ ἴδιος μύκης βρέθηκε καὶ χῶμα τοῦ Ἰλλινόις, ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρχει καὶ σὲ ἄλλα μέρη.

Ὁ Δρ. Μπέρχχόλντερ ἔδωκε παρασκευάσμα του στὴ χημικὴ ἑταιρεία Πάρκ Νταϊνβίς. Εἰδικοὶ νητέες ἀπομόνωσαν τὴν ἀντιβακτηριακὴ οὐσίαν πὺν παράγει ὁ

καὶ τὴν ἐδοκίμασαν σὲ πολλοὺς μικροοργανισμούς.

Μὲ μεγάλην ἐκπλήξην εἶδαν ὅτι τὸ νέο φάρμακον τὸ ὁποῖον εἶχαν βαφτίσει «χλωρομυκητίνη» εἶχε ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα ὅταν χρησιμοποιήθηκε ἐναντίον τοῦ μικροβίου τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου. Ἀλλὰ πολλὰ φορὲς, φάρμακα πὺν ἔχουν ἀποτελέσματα στὰ ἐργαστηριακά πειράματα, δὲν κάνουν τίποτε στὸν ἄνθρωπον. Ἔτσι τὸ ἐπόμενον βῆμα ἦταν νὰ δοκιμασθῇ τὸ νέο φάρμακον σὲ ἄνθρωπους, καὶ τὸ ἔργο αὐτὸ ἀνετέθη στὸν Δρ. Τζόζεφ Σμείντελ τοῦ Τμήματος Ἐρευνῶν τοῦ Ἀμερικανικοῦ Στρατοῦ. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1948, ὁ Δρ. Σμείντελ μὲ μερικοὺς συναδέλφους του ἐπῆγε σὲ ἕνα νοσοκομεῖον τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἐκεῖ, γιὰ πρώτη φορά, τὸ νέο φάρμακον δοκιμάστηκε σὲ ἄνθρωπους πὺν εἶχαν ἐξανθηματικὸν τύφον — καὶ τοὺς θεραπεύσε.

Ὑπο μῆνες ἀργότερον ὁ Δρ. Σμείντελ μὲ μερικοὺς συνεργάτες του βρισκόνταν στὴν Κουάλα Λουμπούρ τῆς Μαλαισίας γιὰ νὰ συναντήσουν τὸν Δρ. Λιούθγουαιητ καὶ νὰ δοκιμάσουν τὸ φάρμακον στὸ tsutsugamushi. Εἶχαν πάρει μαζὺ τοὺς ὅλα τὰ σχετικὰ ἐφόδια καὶ ὅλη τὴν ποσότητα τῆς χλωρομυκητίνης πὺν ὑπῆρχε τότε στὸν κόσμον, ἀκριβῶς 1 λίμπρα.

Δὲν εἶχαν περάσει 24 ὥρες ἀπὸ τὴν ἀφίξίν τους καὶ δυὸ στρατιῶτες προσβλήθησαν. Τοὺς ἔδωσαν χλωρομυκητίνη. Μετὰ 48 ὥρες, ἀντὶ νὰ ἀνέβῃ ὁ πυρετός τους, οἱ ἀρρωστοὶ παρουσίασαν βελτίωσιν καὶ ἡ θερμοκρασία τους ἔπεσε στὸ κανονικόν.

Ἀνάμεσα στοὺς ἀρρώστους ὑπῆρχαν καὶ μερικοὶ γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ διάγνωση ἦταν ἀμφίβολη. Πάντως μὲ τὴν χλωρομυκητίνη θεραπεύθηκαν.

Ἡ ἐργαστηριακὴ ἐξέταση ἔδειξε ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶχαν ἐξανθηματικὸν τύφον.

Πρῶτη φορά στὴν ἱστορίαν βρέσκειται φάρμακον πὺν τόσο ἄμεσα χτυπάει τὸ μικροβίον τοῦ τύφου. Σὲ δέκα περιπτώσεις ἐξανθηματικοῦ τύφου ὅπου χρησιμοποιήθηκε, εἶχε τὰ ἴδια ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα. Οἱ ἐρευνητέες ἐπεκτείνουν τὴν χρῆσιν του καὶ γρήγορα θὰ δημοσιευθοῦν τὰ ἀποτελέσματα τῶν παρατηρήσεών τους.

Πάντως ἀπὸ τώρα μπορούμε νὰ ἰσχυριστοῦμε πὺς ἡ χλωρομυκητίνη θεραπεύει τὸν ἐξανθηματικὸν καὶ τὸν κοιλιακὸν τύφον καὶ τὸν τροπικὸν πυρετὸ tsutsugamushi.

Δὲν εἶναι ὁμοῦ μόνον αὐτό. Φαίνεται ὅτι ἔχει καλὰ ἀποτελέσματα στὴν ψιττάκωσιν, σπάνια ἀλλὰ συνήθως θανατηφόρον ἀρρώστειαν. Φαίνεται ἐπίσης ὅτι θεραπεύει τὴν κακοήγη δυσεντερία καὶ τὸν μελιταῖον πυρετὸ (μιά ἀρρώστεια πὺν μεταδίδεται ἀπὸ τὸ γάλα).

Εἶναι γνωστὸ πὺς ἡ παραγωγή πενικιλίνης σὲ μεγάλες ποσότητες ἀρχίσει πολὺ. Ἐπρεπε νὰ βρεθῇ τρόπος τεχνικῆς ἀναπτύξεως τοῦ καλλιέργηματος, καὶ ἡ διαδικασία, ὅπου νὰ ἐξαχθῇ ἡ καθαρὴ πενικιλίνη εἶναι ἐξαιρετικὰ πολὺπλοκή.

Στὴς 29 Μαρτίου τοῦ 1949, ὁ Δρ. Λέον Α. Σουήτ, διευθυντῆς τῆς ἐταιρείας Πάρκ Νταϊνβίς ἀνήγγειλε στὴν Ἀμερικανικὴ Ἑταιρεία Χημικῶν ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ συνεργάτες του εἶχαν βρῇ τρόπο κατασκευῆς συνθετικῆς χλωρομυκητίνης. Σήμερα τὸ φάρμακον κατασκευάζεται σὲ μεγάλες ποσότητες καὶ μὲ πολὺ ἁπλὸν τρόπο.

Ἔτσι κλείνει ἕνα κεφάλαιο πολὺμοχθῆς ἱατρικῆς ἔρευνας πὺν ἀντιθετὰ μὲ ἄλλα, κατέληξε σὲ ἐπιτυχία. Συγχρόνως ὁμοῦ ἀρχίζει ἕνα νέο κεφάλαιο στὴν θεραπεία τῶν φοβερῶν τροπικῶν ἀσθενειῶν.

«Μιά είναι κακό, δυό φέρνουνε γούρι...»

Του BRIAN VESEY-FITZGERALD

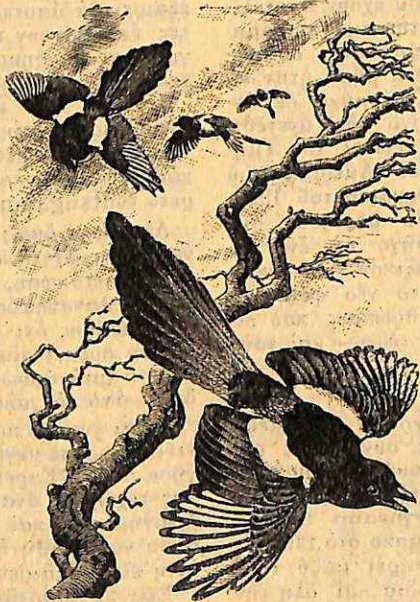
(Από τὸ «Rivermouth», Λονδίνο)

Σκίτσα τοῦ C. F. Tunnicliffe

Η κίσσα ἀναφέρεται στην Ἀγγλική ποίηση μόνο, περισσότερο ἀπὸ χίλιες φορές. Λίγα εἶναι τὰ ἄλλα πουλιά μετὰ τὰ ὁποῖα ἔχει τόσο πολὺ ἀσχοληθῇ ὁ ἄνθρωπος. Πολλοὶ ἄνθρωποι τῆς ὑπαίθρου ἀκόμη καὶ σήμερα τὴν ἀποστρέφονται καὶ τὴ φοβοῦνται. Ὑπάρχουν πάρα πολλὲς προλήψεις σχετικὰ μετὰ τὴν κίσσα πὺν τις πιστεύουν ἀκόμη καὶ μορφωμένοι. Εἶναι πραγματικὰ ἓνα πουλί μετὰ προσωπικότητα καὶ πνεῦμα.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀνομασία τῆς κίσσας εἶναι *Pica pica pica Linnaeus*. Ἐπρεπε μᾶλλον νὰ ὀνομάζεται *Pica pica pica Ovidius*. Ὁ Ὀβίδιος πὺν ἦταν μελετητὴς τῶν πουλιῶν—καὶ κατὰ τὴ γνώμη μου ὁ καλύτερος φυσιοδίφης σ' ὅλη τὴν κλασσικὴ φιλολογία—τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομα: «ἡ φλύαρη κίσσα» δὲν θὰ μπορούσε νὰ δώσει καλύτερο χαρακτηρισμό.

Ὅτι ἡ κίσσα εἶναι ἓνα μοναδικὰ ὄρατο πουλί, κανεὶς, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ μεγαλύτερός της ἐχθρός, ὁ κυνηγός, δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸ ἀρνηθῇ. Δὲν εἶναι ὅμως εὐκόλο νὰ δῇ κανεὶς πόσο ὁμορφο πουλί εἶναι, γιατί οἱ

βαλσαμωμέναι κίσσες τοῦ Μουσείου τοῦ Λονδίνου δὲν ἔχουν τὴν λάμψη τῆς ζοῆς. Δὲν εἶναι καθόλου ἀκόμη νὰ τὴν ἀποστήσει ἀπὸ τὴν ἀπόσταση μὴν τερη ἀπὸ πηνή. Ἡ ἑκάτο μέτρος ἀπὸ τὴν κοχὴ τοῦ ποταμοῦ πλάσιαν.

Ἡ ἱστορία τοῦ κόρακα ἀρχίζει μετὰ τὸν Νῶε καὶ τὴν κιβωτόν. Ἡ ἱστορία ὅμως τῆς κίσσας εἶναι ἀκόμη πιὸ παλιά, γιατί ἡ κίσσα ἀρνήθηκε νὰ μῆθ' ἐν τῇ κιβωτῇ καὶ προτίμησε νὰ μείνῃ ἐν τῇ στέγῃ γιὰ νὰ βλέπῃ τί συνέβαινε στὸν κόσμον, νὰ φλυαρῇ καὶ νὰ κουτσομπολεύῃ γιὰ ἓνα ἄπλο ἀντικείμενον ἀπὸ τὸν Νῶε καὶ ἀπὸ τὸν ἄσπρο στρουγγυλὸ μὲν λώματα. Ἡ οὐρά της εἶναι μακροτέρα ἀπὸ τὴν οὐρά τῶν ἄλλων πουλιῶν αὐτῆς οἰκονομίας· εἶναι σὰν αἰχμή. Ὅταν τὸ πουλί τὴν ἀπλώνῃ γιὰ πετάξῃ ἢ γιὰ νὰ βοῇ τὴν ἱσορροπία του ὅταν πετάει σὲ δύσκολα πᾶνω ἀπὸ δάση, τότε βλέπετε ἀπὸ τὴν πύλινον πολυχρῶμες καὶ μετὰ πρεπεὶς βεντάγιες τοῦ φυσικοῦ σμου. Ἐνὰ λαμπερὸ χρυσοκόκκινο πράσινο μετὰ πορφύρες λουρίδες.

Βέβαια ἡ οὐρά χρησιμεύει γιὰ τὴν γιὰ τιμὸν καὶ συγχρόνως γιὰ τὴν πτώση, ἔχει ὅμως καὶ τὰ μειονεκτήματά της. Π.χ. τί κάνει τὴν πτήσιν τοῦ πουλιῶν ὅταν κλωσάει γιὰ τοῦ; Καὶ τὰ δύο πουλιά, ἀρσενικὸ καὶ θηλυκὸ μετὰ τὴν σειρά τους,

σᾶνε καὶ ἔχουν καὶ τὰ δύο μακρυνὲς οὐρές. Δὲν μπορούν νὰ τὴν τεντώσουν πρὸς τὰ πίσω καὶ βέβαια δὲν μπορούμε νὰ φαντασθῶμε ὅτι ὑπάρχει ἡ ἡμέρα στὴ φωλιά γιὰ νὰ τὴν τεντώσουν πρὸς τὰ ἑπάνω στὸν ἀέρα. Ὑποθέτω ὅτι τὴν διπλώνουν στὴν πλάτη τους. Θὰ ἦταν πάντως πολὺ ἐνδιαφέρον νὰ ξέραμε τί τὴν κάνουν!

Απ' ὅσες χώρες τουλάχιστον γνωρίζω, μόνο ἐν τῇ Βρεταννίᾳ οἱ σὺνήθειες τῆς κίσσας ἔχουν πάρα πολὺ ἀλλάξει τὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια. Τότε οἱ μελετητὲς μιλοῦσαν γιὰ τὴν κίσσα σὰν νὰ ἦταν τὸ πιὸ πρόσχαρο καὶ ἡμερο πουλί.

Σ' ἐκεῖνα τὰ χρόνια ἔχουν τὴν ἀρχὴ τοὺς ὅλοι οἱ μῦθοι καὶ οἱ προλήψεις. Ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ἔχουν πάρα πολλὰ ρητὰ γιὰ τὴν κίσσα καὶ ὑπάρχουν προλήψεις σχετικὰς μ' αὐτὴν ὅπουδήποτε, ἀκόμη καὶ ἀνάμεσα στοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ ἱστορία τοῦ κόρακα ἀρχίζει μετὰ τὸν Νῶε καὶ τὴν κιβωτόν. Ἡ ἱστορία ὅμως τῆς κίσσας εἶναι ἀκόμη πιὸ παλιά, γιατί ἡ κίσσα ἀρνήθηκε νὰ μῆθ' ἐν τῇ κιβωτῇ καὶ προτίμησε νὰ μείνῃ ἐν τῇ στέγῃ γιὰ νὰ βλέπῃ τί συνέβαινε στὸν κόσμον, νὰ φλυαρῇ καὶ νὰ κουτσομπολεύῃ γιὰ ἓνα ἄπλο ἀντικείμενον ἀπὸ τὸν Νῶε καὶ ἀπὸ τὸν ἄσπρο στρουγγυλὸ μὲν λώματα. Ἡ οὐρά της εἶναι μακροτέρα ἀπὸ τὴν οὐρά τῶν ἄλλων πουλιῶν αὐτῆς οἰκονομίας· εἶναι σὰν αἰχμή. Ὅταν τὸ πουλί τὴν ἀπλώνῃ γιὰ πετάξῃ ἢ γιὰ νὰ βοῇ τὴν ἱσορροπία του ὅταν πετάει σὲ δύσκολα πᾶνω ἀπὸ δάση, τότε βλέπετε ἀπὸ τὴν πύλινον πολυχρῶμες καὶ μετὰ πρεπεὶς βεντάγιες τοῦ φυσικοῦ σμου. Ἐνὰ λαμπερὸ χρυσοκόκκινο πράσινο μετὰ πορφύρες λουρίδες.

Βέβαια ἡ οὐρά χρησιμεύει γιὰ τὴν γιὰ τιμὸν καὶ συγχρόνως γιὰ τὴν πτώση, ἔχει ὅμως καὶ τὰ μειονεκτήματά της. Π.χ. τί κάνει τὴν πτήσιν τοῦ πουλιῶν ὅταν κλωσάει γιὰ τοῦ; Καὶ τὰ δύο πουλιά, ἀρσενικὸ καὶ θηλυκὸ μετὰ τὴν σειρά τους,

Ἡ κλασσικὴ μυθολογία τὴν παρουσιάζει σὰν ἓνα ξιπασμένο πουλί. Μπορεῖ νὰ θυμᾶστε ὅτι ἡ κίσσα ἔκαλεσε τὸ ἀηδόνι σὲ διαγωνισμό τραγουδιοῦ, ὅτι ἐκάλει καὶ αὐτὲς τὴν ἐννέα Μοῦσες καὶ ὅτι ὅταν οἱ ἐννέα κόρες τοῦ Πιέρου ἀκολούθησαν τὸ παραδειγμὰ της καὶ κάλεσαν τὴς Μοῦσες σὲ διαγωνισμό οἱ Μοῦσες τὴς μετεβάλλαν ὅλες σὲ κίσσες.

Ὁ Ὀβίδιος λέει τὴν ἱστορία χαριτωμένη καὶ οἱ παλιοὶ συγγραφεῖς συχνὰ μιλοῦν γι' αὐτὸν τὸν θόρυβο καὶ τὴ φλυαρία.

Στὴ Γαλλία θεωρεῖται μεγάλη ἀτυχία νὰ σκοτώσῃ κανεὶς ἐπίτιδες μιὰ κίσσα μετὰ ὅπουδήποτε τρόπο. Σὲ μερικὰ μάλιστα ἀπὸ τὰ πιὸ καθυστερημένα μέρη οἱ χωρικοὶ ἀκόμη σήμερα κρεμοῦν ἓνα κλωνάρι ρεῖζι ἢ δάφνης σ' ἓνα ψηλὸ δέντρο πρὸς τὴν μὴν τῆς κίσσας. Ἴσως αὐτὸ νὰ εἶναι ἀπομεινάρει ἀπὸ κάποιο παλιὸ τύπο λατρείας τῆς κίσσας καὶ μιὰ ἐπιβεβαίωση τῆς ἱερότητος, ἃς ποῦμε, τοῦ πουλιοῦ σὲ μιὰ χώρα ὅπου ἡ τοῖχλα, ὁ ἐρυθρία καὶ ὁ σπουργίτης θεωροῦνται καλὸ κυνήγι. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβαίνει ἐπειδὴ χρόνια πρὶν ἢ φλυαρία τῆς χρησίμευε γιὰ νὰ προειδοποιῶνται οἱ χωρικοὶ ὅτι πλησιάζουν λύκοι καὶ ἄλλοι ἐχθροί.

Ἡ φλυαρία τῆς εἶναι γνωστὴ σ' ὅλη τὴν Εὐρώπην. Οἱ Ἰταλοὶ ὀνομάζουν τὴν κίσσα *gazza*—τὸ ὑποκοριστικὸ αὐτῆς τῆς λέξης δηλ. *gazzetta* σημαίνει ἐφημερίδα—καὶ αὐτὸ ἴσως ἐπειδὴ ἡ κίσσα φανερώνει καὶ τὰ μυστικὰ ἀκόμη.

Ἡ κίσσα ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ Γερμανικῇ λαογραφίᾳ. Ἐκεῖ ὅμως εἶναι περισσότερο συνδεδεμένη μετὰ τὴς σκοτεινῆς δυνάμεως. Εἶναι ἓνα πουλί τοῦ κάτω κόσμου καὶ συχνὰ μεταβάλλεται σὲ μάγισσα. Ἡ Γερμανικὴ λαογραφία ὅμως δὲν θεωρεῖ τὴν κίσσα ἐντελὸς κακία. Στὸ κάτω κόσμῳ ἔχει ἓνα πολυχρῶμο φτέρωμα ὅπου κυριαρχεῖ τὸ μαῦρο καὶ τὸ ἄσπρο, καὶ τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μετὰ τὸν χαρακτὴρα του. Μπορεῖ νὰ κἀνῃ μεγάλο κακὸ καὶ πρέπει νὰ τὴν ἔχῃ κανεὶς

καλά μαζί του παρ'όλα αυτά προειδοποιεί ότι οι έχθροι πλησιάζουν κι αυτό βέβαια δεν είναι μύθος αλλά έπιστημονική παρατήρηση.

Πολλοί αναφέρουν την κίσσα ότι φέρνει γουρσουζιά· αλλά αυτό κυρίως όταν είναι μόνη της. Ο Σερ Χάμφρυ Νταίηβυ στο βιβλίο του «Σαλμόνια» λέει:

«Είναι άσφαλώς κακοτυχία για όποιον πάη στο ψάρεμα να δη μία κίσσα μόνη της την άνοιξη»

αλλά όταν είναι δύο είναι καλός καιρός. Κι αυτό γιατί με κρύο καιρό ή κίσσα βγαίνει μόνη απ' τη φωλιά της για να βοηθήσει και αφήνει το ταίρι της με τα μικρά. Όταν όμως είναι και οι δύο μαζί ο καιρός είναι καλός, γλυκός, νοϊκός για ψάρεμα. Δεν είμαι βαιος αν οι παρατηρήσεις αυτές είναι σωστές. Τις αναφέρω για τους έρασιτέχνες ψαράδες, πως και τις χρειαστούν.

ή ισχυρότερη άστυνομία του κόσμου

Του

ROBERT BRUYEZ

(Από το «Le Figaro», Παρίσι)

Εικονογράφηση Kempster - Evans

Μέσα σε τρεις εβδομάδες πολλές σπείρες παραχαράκων που κυκλοφορούσαν εκατομμύρια ψεύτικα δολάρια, ψεύτικα φλορίνια, και ψεύτικες πεσέτες, έπασαν στα χέρια της δικαιοσύνης.

Οι άστυνομικοί είναι εύτυχιμένοι. Σαγρυπνούν νύχτες ολόκληρες ώπου να τοιμήση το ψάρι και ή σύλληψη των ενόχων είναι ή καλύτερη άνταμοιβή τους.

Πολλές σπείρες μέσα σε λίγες μέρες! Και όμως ο παραχαράκτης δεν είναι κανένα «φρούτο της εποχής». Αν οι τυπογράφοι, οι χαράκτες (συνήα καλλιτέχνες με ταλέντο) και οι άλλοι συνένοχοι άποκαλυφθούν, αυτό είναι λίγο ζήτημα τύχης. Είναι ή στιγμή που πληρώνεται ή προσπάθεια. Γιατί για να συντριβή μία σπείρα χρειάστηκαν πολλές φορές μήνες ολόκληροι και ταξίδια των

καλύτερων «λαγωνικών» στις τέσσερες άκρες του κόσμου.

Για τον πολύ κόσμο ή άστυνομία δεν είναι παρά μία όργάνωση που του θυμίζει όνόματα γνωστά από τα άστυνομικά φίλμ και τα βιβλία. Αν μία ύπόθεση είναι πολύ σπουδαία και μεγάλη, μάς φέρνει άμέσως στον νου την Σκώτλαντ Γιάρντ και το τεράστιο προσωπικό που διαθέτει, τους έπιθεωρητές, τις μοτοσυκλέτες, τις τρομερές καταδιώξεις με τις σειρήνες των αυτοκινήτων να σχίζουν τον άέρα μαζί με μερικές πιστολιές (αυτά για τους πιο εύφάνταστους).

Ο άναγνώστης όμως θα δοκιμάση άσφαλώς μεγάλη έκπληξη αν μάθη πως ή πιο ισχυρή άστυνομία που ή δράση της άπλώνεται σ' όλο τον κόσμο, άποτελείται από είκοσι άνδρες μόνο και δουλεύει με τη βοήθεια ενός μεγάλου πομπου άσυρμάτου.

— Παππού, τί είναι συνώνυμο;

— Συνώνυμο;... Συνώνυμο είναι ή λέξη που γράφει κανείς όταν έχη ξεχάσει ήρθογραφία της λέξης που ήθελε να χρησιμοποιήση στην άρχη. «Curieux», *Inter*

Πρόκειται για τη Διεθνή 'Αστυνομία Διώξεως του 'Εγκλήματος που έχει την έδρα της στο Παρίσι.

Επάνω στο τραπέζι ένα τηλέφωνο, μέσα στα μετάλλια ντυλάπια οι κάρτες με τα όνόματα και όλα τα χαρακτηριστικά των διεθνών κακοποιών, αυτών για τους οποίους το διαβατήριο είναι πολυτιμότερο από οτιδήποτε άλλο στον κόσμο. 'Υπάρχει ακόμη ένα τηλέτυπο, ένα ειδικό γραφομηχανής—άσυρμάτου που μπορεί να μεταδώσει ένα ένταλμα συλλήψεως σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.

Η υπηρεσία αυτή που άλλοτε είχε τον τίτλο Γραφείο Διεθνούς 'Αστυνομίας είναι περισσότερο γνωστή με το τηλεγραφικό της όνομα «'Ιντερπόλ».

«Ένας δολοφόνος δεν μ'ας ενδιαφέρει», λέει ένα μέλος της 'Ιντερπόλ. Κανείς δεν είναι δολοφόνος εξ επαγγέλματος. Κι έπειτα, εκτός από λίγες εξαιρέσεις, οι δολοφόνοι δεν εγκαταλείπουν τη χώρα τους. 'Αντίθετα κρύβονται σ' αυτήν».

Αυτούς που καταδιώκει η 'Ιντερπόλ (και «αυτές» βέβαια, γιατί υπάρχουν πολλές και δραστήριες γυναίκες στον κύκλο των διεθνών κλεπτών) είναι άνθρωποι που κυκλοφορούν με πολυτελή αυτοκίνητα, που περνούν τα σύνορα των χωρών ταξιδεύοντας με τα καλύτερα αεροπλάνα και που στα βαπόρια παίρνουν τις καλύτερες καμπίνες.

Πριν από τριάντα χρόνια περίπου ιδρύθηκε η 'Ιντερπόλ με έδρα τη Βιέννη. Στά 1945 όμως όλα τα κράτη που συμμετείχαν σ' αυτήν αποφάσισαν να μεταφέρουν την έδρα

της στο Παρίσι και φαίνεται πως η πρωτεύουσα της Γαλλίας γίνη ή πρωτεύουσα της Διεθνούς 'Αστυνομίας. 'Εγκλήματα και παραβάσεις την απασχολούν καθορίζονται από το έδαφος που διετυπώνεται το Συνέδριο Ποινικού Δικαίου των χωρών, στα 1920.

Το άρθρο της στο Παρίσι και φαίνεται πως η πρωτεύουσα της Γαλλίας γίνη ή πρωτεύουσα της Διεθνούς 'Αστυνομίας. 'Εγκλήματα και παραβάσεις την απασχολούν καθορίζονται από το έδαφος που διετυπώνεται το Συνέδριο Ποινικού Δικαίου των χωρών, στα 1920.

Ο κ. Ντυκλού, γενικός γραμματέας της υπηρεσίας, σε μια ειδική διάσκεψη μίλησε για τους κακοποιούς που καταδιώκουν οι άνδρες του.

«Οι κακοποιοί είναι άνθρωποι που αγαπούν την παραποίηση χαρτονομισμάτων, επιταγών, πιστωτικών επιταγών, γραμματοσήμων, πινάκων γραφικής, διαβατηρίων. Είναι φτες μουσείων, εκκλησιών, κάθετους λωποδύτες που λυμαίνονται τράπεζες, τα μεγάλα ξενοδοχεία, ασφαλιστικές εταιρίες, τις χαρτοκτικές λέσχες. Είναι άπατεωνες, ειδικότητες που προμηθεύουν χαρτοκιβώτια, γυναίκες και ναρκωτικά».

«Οι αστυνομίες των διαφόρων κρατών βέβαια εργάζονται για να μου εξηγήσει ένα μέλος της 'Ιντερπόλ. Είναι, σαν να πούμε, στικά μας όργανα.

«Ο τρόπος που δουλεύουμε είναι πολύ απλός. 'Υποθέστε ότι κάποιος κάνει μια μεγάλη απάτη, π.χ. Βρυξέλλες. Μόλις το θύμα υποβληθή μήνυση, η Βελγική αστυνομία μ'ας τηλεγραφεί: «Καταδιώξτε τον ένοχο για τα τάδε. 'Εχει τα χαρακτηριστικά. Μιλεί τάδε

σε». Βέβαια αν ο κακοποιός είναι άγνωστος στο αρχείο μας, προσθέτουμε μια κάρτα με το όνομά του. Με το τηλέτυπο ή διαταγή διώξεως μεταδίδεται στον κεντρικό ραδιοφωνικό πομπό του 'Υπουργείου 'Εσωτερικών, καθώς και το ένταλμα συλλήψεως, αν έχει έκδοσή. Σε λίγα δευτερόλεπτα έχουν ειδοποιηθεί οι αστυνομίες όλων των χωρών. Οι σταθμοί, τα λιμάνια και τα αεροδρόμια επιτηρούνται αυστηρά.

«Σε λίγο, και πιά συχνά με διαφορετικό όνομα, ανακαλύπτεται ο ένοχος. 'Η αστυνομία τον έπισημαίνει, δεν πρέπει όμως πάντα να τον πιάσει άμέσως, γιατί, αν δεν ξέρει ότι τον καταζητούν, θα επικοινωνήσει ίσως με τους συντρόφους του.

«Σε περιπτώσεις παραχαράξεως νομισμάτων συνήθως είναι πολύ δύσκολο να ανακαλυφθεί το τυπογραφείο. Οι παραχαράκτες δεν πηγαίνουν εκεί παρά για λίγες μέρες. Μόλις τελειώσει η δουλειά τους τα σχέδια εξαφανίζονται μαζί με όλα τα υλικά.

»Αν ο' ένα βαπόρι παρατηρήσουμε πως τα νομίσματα που χρησιμοποιεί ένας ταξιδιώτης είναι ψεύτικα, δεν πρέπει βέβαια να τον συλλάβουμε μόλις φθάσει στο λιμάνι.

«'Η 'Ιντερπόλ που έχει ειδοποιηθεί, κινητοποιεί την αστυνομία του λιμανιού και μόλις ο ύποπτος πατήσει το πόδι του στην ξηρά αρχίζει η παρακολούθησή του.»

«Κι αν θελήσει να ξαναφύγει;»

«'Απλούστατα φεύγα. 'Αν πάρει ένα αεροπλάνο από τις 'Ηνωμένες Πολιτείες για την Κεντρική Ευρώπη, θα τον παρακολουθούμε σε όλο τους σταθμούς. Σε κάθε προσγείωση του αεροπλάνου προσέχουμε μήπως επικοινωνήσει με κανένα σύνοχο όποτε αρχίζουμε να παρακολουθούμε κι αυτόν. 'Ετσι μόνος του ο κακοποιός θα πέσει στην παγίδα στο τέρας του ταξιδιού.

«'Από τις Βρυξέλλες μπορεί να πάει στο Κάιρο, να ξαναφύγει για το Λονδίνο, να περάσει απ' το Παρίσι, από κει να ξεκινήσει για την Ταγγέρη, και να συλληφθεί στη Βιέννη ή στη Βουδαπέστη ύστερα από ένα γρήγορο ταξίδι στη Βραζιλία ή στην 'Αργεντινή».

Κάθε φορά που ξεκινά το πλοίο, το αεροπλάνο ή το τραίνο που μεταφέρει τον κακοποιό, η 'Ιντερπόλ μεταδίδει με τον ασύρματο τα χαρακτηριστικά του. 'Ετσι από ένα απλό γραφείο ενός Παρισιανού κτιρίου μέρα και νύχτα φεύγουν διαταγές για την ασφάλεια του κόσμου.

Ο ΛΩΡΕΝΣ ΤΗΣ ΑΡΑΒΙΑΣ

Του GAETAN PICON

(Από το «La Gazette des Lettres», Παρίσι)

Πρίν από είκοσι χρόνια, όταν ο συνταγματάρχης Τόμας Έντουαρντ Λώρενς, ο περίφημος «Λώρενς της Αραβίας» έγραψε την αυτοβιογραφία του έίπνε: «Νά μὴν εκδοθῇ πρίν από τὸ 1950». Τώρα ὅμως οἱ κληρονόμοι του ἀποφάσισαν νὰ ἀναβάλουν τὴν ἔκδοση γιὰ λίγο καιρὸ ἀκόμη. Ὁ Τ. Ε. Λώρενς γεννήθηκε στὴν Ἀγγλία στὰ 1888 καὶ πέθανε πάλι στὴν Ἀγγλία στὰ 1935. Στὸν πόλεμο τοῦ 1914-18 ὁργάνωσε τὴν ἐξέγερση τῶν Ἀράβων ἐναντίον τῶν Τούρκων. Στὰ 1926 δημοσίευσε τὸ βιβλίο του «The Seven Pillars of Wisdom».

(«Τὰ ἐπὶ στηρίγματα τῆς σοφίας» δηλ. Κάιρο, Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, Βηρυττός, Χαλέπα, Δαμασκός, Μεδίνα). Στὰ 1927 κυκλοφόρησε μιὰ συντομωμένη ἔκδοση τοῦ ἴδιου βιβλίου μὲ τὸν τίτλο: «Revolt in the Desert» (Ἐπανάσταση στὴν ἔρημο). Τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Λώρενς ὑπάρχουν τυπωμένα σὲ δώδεκα ἀντίτυπα. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἐκδότες τὰ τύπωσαν γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὰ δικαιώματά τους, σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Συγχρόνως ὅμως ὄρισαν μιὰ ἐξαφρονικὴ τιμὴ — 125.000 λίρες — γιὰ νὰ εἶναι βέβαιοι διὸ κανεὶς δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἀγοράσῃ τὸ βιβλίο. Ἐνῶ ἀντίτυπο βρίσκεται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο, ἕνα ἄλλο στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Κογκρέσσου στὴν Οὐάσιγκτον. Τὸ ὑπόλοιπα δέκα φυλάγονται σ' ἕνα χρηματοκιβώτιο στὸ Λόνγκ Ἀϊλαντ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν.

Στὸ παρακάτω ἄρθρο ἕνας Γάλλος ἀρθρογράφος μᾶς δίνει μιὰ ἐνδιαφέρουσα ἀνάλυση τῆς προσωπικότητος τοῦ Λώρενς.

Αὐτὸς ὁ νέος ἀρχαιολόγος ποὺ ξεκινᾷ ἀπ' τὴν Ὁξφόρδη καὶ κάνει μὲ τὰ πόδια 1.700 χιλιό-

μετρα μέσα ἀπὸ τὴν ἔρημο τῆς Συρίας καὶ τῆς Παλαιστίνης (τοῦ εἶχαν πῶς αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο) γιὰ νὰ μελετήσῃ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῶν πυλῶν ποὺ εἶχαν κτίσει οἱ Σταυροφοροὶ ποὺ γυρίζει στὴν Ἀγγλία περνᾷ θριαμβικτικὰ τὶς διδασκαλίες τοῦ ἐξετάσεις ἀποδεικνύοντας πῶς οἱ πύργοι αὐτοὶ ἦταν μιμήσεις τῶν πυλῶν τῆς Δύσης ποὺ στὸν πόλεμο 1914, ἐξαιτίας τῶν τοπογραφικῶν τοῦ γνῶσεων, τοποθετεῖται στὴ θέα τοῦ ἀξιωματικοῦ - χαρτογράφου στὴν ὕψηρα Πληροφοριῶν τῆς Ἀλμπου καὶ ποὺ, ξαφνικὰ, συλλαμβάνει καὶ ἐπιβάλλει ἕνα στρατηγικὸ σχέδιο ποὺ ἐμελλε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴ Συρίαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους· αὐτὸς ποὺ ὁ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὶς ἐπαναστατημένες ἀρβικὲς φυλὲς στὴ νίκη, τί θὰ ἦταν μᾶς ἂν σκοτωνόταν τὴν ἡμέρα ἐπεί οἱ Δαμασκοὶ; Τίποτα ἄλλο ἀπὸ μιὰ φωτογραφία στὰ ἔγχειρδια τῆς ἱστορίας καὶ θέμα μερικῶν μονοφυῶν. Κι ἂν εἶχε γίνει ἀναλαμπή, νήτης, στρατηγὸς ἢ ὑπουργός, θὰ ἦταν τίποτα περισσότερο γιὰ τὸν Λώρενς ἀπὸ τοὺς μεγάλους θρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Λώρενς ἀρχίζει ἀπὸ τὴ γῆ ποὺ ἀρνεῖται τὴ δόξα του.

«Ἐνας θριάμβος» εἶναι ὁ εἰρηνὸς καὶ ὑπότιτλος τοῦ βιβλίου του «The Seven Pillars of Wisdom». Ὁ Λώρενς ἀμφοῦ τοῦ Λώρενς εἶναι ἡ περιγραφή τοῦ θριάμβου του, εἶναι δεκαπέντε χρόνια ποὺ ἀκολουθῆναι τὰ ὀκτὼ χρόνια τῆς ἐπιτυχίας, ἡμέρα ποὺ ἐπεί οἱ Δαμασκοὶ ἐρατήθηκα. «Καὶ τὴν ἴδια στιγμὴν γράφει, «κατάλαβα πόσο ἦμουν μόνος». Ὡς τὰ 1922, ὡστόσο, ἡ ἐπιτυχία του τοῦ ἐπιβάλλει νὰ ἐργασθῇ σὲ θέσεις ποὺ δὲν μπορεῖ

τὶς ἀρνηθῇ. «Ἀναρωτιέμαι μὲ ποῖο τρόπο οἱ μεγάλες δυνάμεις θὰ ἀφήσουν τοὺς Ἀράβες νὰ ἀκολουθήσουν τὸ δρόμο τους». Δὲν ὑπῆρχε ἄλλος τρόπος παρὰ νὰ ἀγομπᾷ ὁ ἴδιος. Ὑστερα ἀπὸ τὴ Διάσκεψη τοῦ Καίρου ὅπου ὑποστήριξε τὸν Οὐίνστον Τσώρτσιλ ἐλευθερώθηκε ἐπιτέλους ἀπὸ τὸ παρελθόν του. «Ὁ ἄνευ στέμματος βασιλεὺς τῆς Αραβίας» ὅπως τὸν ἀποκαλοῦσαν οἱ ἀγγλικὲς ἐφημερίδες, κατατάσσεται μὲ ἄλλο ὄνομα στὴ Βρετανικὴ Βασιλικὴ Ἀεροπορία. Ἀπὸ τὰ 1922 ὡς τὰ 1935 ζῇ κυνηγημένος ἀπὸ τὴ δόξα του. Τὸν στέλνουν ἀπὸ τὸ ἕνα στρατοπέδο στὸ ἄλλο, ἀπὸ τὴν R.A.F. στὰ Μηχανοκίνητα καὶ πάλι στὴν R.A.F. Ὅσο πιὸ πολὺ αὐτὸς θέλει νὰ μὴν τὸν προσέχουν, τόσο περισσότερο οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ αἰσθάνονται ἀμνηχανία μπροστὰ του. Δέχεται εὐχαρίστως νὰ δουλεύῃ στὴν κουζίνα, νὰ ἐκτελῇ τὴν ὑπηρεσία συναδέλφων του γιὰ νὰ μποροῦν αὐτοὶ νὰ βγαίνουν ἔξω. Κρύβει τὴν ταυτότητα καὶ τὴν ἰδιοφυΐα του, μὰ ἐξακολουθεῖ νὰ γράφῃ στοὺς φίλους καὶ συναδέλφους του — συγγραφεῖς, στρατηγούς, πολιτικούς — συχνά, ὅσο πιὸ συχνά τοῦ τὸ ἐπιτρέπει ὁ μισθὸς του. Στὰ 1935 ἡ ὑπηρεσία του τελειώνει. Εἶχε ἀρνηθῇ μὲ πείσμα ὅλες τὶς τιμητικὲς θέσεις ποὺ τοῦ προσέφεραν, εἶχε ὅμως ἐπιστρατεύσει ὅλους τοὺς γνῶστους του γιὰ νὰ βρῇ τουλάχιστον μιὰ θέσι νυχτοφύλακα στὴν Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας. Τελικὰ ἀποφασίζει νὰ ζήσει μὲ τὶς λιγοστὲς οικονομίες του στὸ ἐξοχικὸ του σπιτί στὸ Κλάουντ Χίλλ. Στις 13 Μαΐου 1935 σκοτώθηκε σὲ ἕνα δυστύχημα μὲ μοτοσυκλέτα.

Τὶ παιχίδι παίζετε;» ρώτησε ὁ Μπέρναρντ Σὼ τὸν Λώρενς ὅταν ὁ τελευταῖος ὑπηρετοῦσε στὸ Ἀζμπερτζ μὲ τὸ ὄνομα Σόου. Ἐπαῖς ὅμως κανένα παιχίδι; Δὲν τὸν ὠδηγοῦσε, μιὰ ἐπιμονή, μιὰ ἀνηλεὲς μοίρα ποὺ κρυβόταν μέσα του; Γιὰ μιὰ στιγμὴ, ἡ ἐπανάσταση τῶν Ἀράβων

τὸν εἶχε βοηθήσει νὰ ξεφύγῃ ἀπ' αὐτὴν. Κάποια αἰτία εἶχε παρασύρει τὸν Λώρενς στὸν πόλεμο. Τὸ παρὸν ἦταν ἀρκετὰ ἔντονο καὶ τὸ μέλλον ἔδινε ἀρκετὲς ἐλπίδες ὥστε νὰ πνιγῶνται μέσα του ὅλες οἱ ἀμφιβολίες. Ἡ συνειδήση δὲν μποροῦσε ἀκόμη νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν πράξη, καὶ κρινόντας τὴν νὰ τὴν καταστρέψῃ. «Ὁ πόλεμος εἶχε τὸ καλὸ ὅτι ἀπλωνε πάντα ἀπὸ τὶς «μυστικὲς ἀβύσσους» τῆς ψυχῆς μας τὴν ἐπιπόλαιη καὶ φλογερὴ ἐπιθυμία νὰ πράξουμε κάτι, νὰ κερδίσουμε κάτι».

Τὴν ὥρα τοῦ θριάμβου ξυπνοῦν τὰ τέρατα ποὺ κοιμούνται στὶς «μυστικὲς ἀβύσσους». Γιατὶ πραγματικὰ πρόκειται γιὰ τέρατα καὶ ἀβύσσους. Ἀπὸ κεινὴ τὴν ὥρα ὁ Λώρενς δὲν εἶναι ὁ κυνηγὸς παρὰ ἡ λεία. Ἡ ζωὴ του καὶ ἡ θέλησή του φάνηκαν ἀλληλένδετες. Αὐτὸ ὅμως δὲν δείχνει ὅτι ἡ θέληση αὐτὴ ἦταν πειθῆνιο ὄργανο του γιὰ νὰ κατακτήσῃ κάτι. Τὸ ὅτι ὁ Λώρενς χωρὶς τὴν ἀρνηση δὲν θὰ ἦταν «Λώρενς», δὲν σημαίνει ὅτι μὲ τὴν ἀρνηση θέλησε νὰ γίνῃ ὁ Λώρενς. Τὸ βιβλίο του μεταμορφώνει καὶ μεγαλοποιεῖ τὴν ἐπανάσταση τῶν Ἀράβων. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀγάπης του γιὰ τὴ φιλολογία ἦταν νὰ τοῦ ἀρέσῃ νὰ κρύβεται πίσω ἀπὸ μιὰ μάσκα. Ἀπὸ τὸ καταφύγιό του ἐξακολουθῶντας νὰ γράφῃ στοὺς φίλους του καὶ νὰ παίρνῃ εἰκοσι γράμματα τὴν ἡμέρα. Ἀπαρνήθηκε τὰ πάντα, χωρὶς ὅμως νὰ πᾶν νὰ μιλά γι' αὐτὸ. Ὡστόσο τίποτα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν μᾶς δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωση ὅτι ἦταν ἕνας ἀγνώστης ποὺ φρόντιζε γιὰ τὴ διαφήμισή του. Ἀν στὸ βιβλίο του μεγαλοποίησε τὸ ἔργο του, αὐτὸ δὲν θέλησε νὰ τὸ κρύψῃ.

Πολλὲς φορὲς τὸ βιβλίο του κατηγορεῖ τὸν ἑαυτὸ τοῦ «μοχθηρὸ», «κακοήθη», «δόλιο». Ὅσο γιὰ τὴν ἀθανασία, δὲν τὴν ἐκτιμᾷ καθόλου. «Ἡ φήμη μετὰ τὸν θάνατο δὲν ἀξίζει τίποτα». Ἡ δόξα; Ὁ Λώρενς τὴν ἀγάπησε ἀρκετὰ γιὰ νὰ θέλῃ νὰ ἀποφύγῃ τὶς πληγὲς τῆς, ὅχι ὅ-

μως τόσο ώστε να δεχθῇ νὰ πληρώσῃ μὲ δεκαπέντε ὀδυνηρὰ χρόνια ἀφρονῶς ζωῆς, μὲ θυρικὴ ἀθανασία.

Αὐτὴ ἡ ἐντονὴ προσπάθεια, νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν ἑαυτό του, ἡ σκληρὴ κατάστασις τῆς «ἀπραξίας» («ἡ ἀπραξία» εἶναι προτιμότερη ἀπὸ τὴν πράξιν. Θὰ ἤθελα τόσο πολὺ νὰ ξαπλωθῶ, νὰ κοιμηθῶ καὶ νὰ πεθάνω») δὲν ἀνταμείβουν: δὲν εἶναι αὐτοσκοποί. Ὁ Λῶρενς στὸ δρόμο του συνάντησε τὸ δύσκολο. Δὲν ἦταν ὁμῶς ἡ ἀναξήτηση τοῦ δύσκολου πού ρύθμιζε τὴ ζωὴ του. Γιὰ νὰ βρῇ τὴν ἄρνηση ὁ Λῶρενς ἔπρεπε νὰ νικήσῃ τὸν ἑαυτό του, δὲν ζήτησε ὁμῶς τὴν ἄρνηση γιὰ νὰ νικήσῃ τὸν ἑαυτό του. Στράφηκε πρὸς τὴν ἀπραξία ὅχι σὰν πρὸς μιὰ τελικὴ πληρότητα, μὰ σὰν πρὸς ἓνα ὀδυνηρὸ καταφύγιο.

Νὰ ἀπαρνηθῇ. Αὐτὴ ἦταν ἡ μοναδικὴ λύσις γι' αὐτόν. Δὲν τὴν ἀγάπησε, δὲν τὴν θέλησε αὐτὴ τὴν ἄρνηση. Ἦταν γι' αὐτόν ἡ συνέπεια — δύσκολη στὴν παραδοχὴ καὶ τὴν πραγματοποιήσῃ τῆς — τῆς ἀδυναμίας του γιὰ ὁποιαδήποτε δράση. «Δὲν ὑπάρχει τίποτα πού νὰ μπορῶ νὰ ἀφιερῶσθαι τῇ δυνάμει μου». Στὰ 1934 γράφει: «Θὰ ἤθελα νὰ ὑπάρχῃ τουλάχιστον κάτι στὸν κόσμον πού νὰ ἤθελα νὰ τὸ πραγματοποιήσω».

Ὁ Λῶρενς δὲν ἦταν ἀπὸ ἐκείνους πού μαγνητίζονται τόσο ἀπὸ τὸν Θάνατο καὶ τὸν Μηδενισμό ὥστε νὰ ἀπομακρύνονται ἀπὸ καθεστὶ ἀνθρώπινο. Ὁ Λῶρενς δὲν ἦταν μεταφυσικό πνεῦμα. Ὅταν μιλά γιὰ τὸν Θάνατο τοῦ Τόμας Χάρντνυ τὰ λόγια του ἀκολουθοῦν τὸ δρόμο τῆς κλασσικῆς σοφίας. Ὁ θάνατος δὲν σβήνει μιὰ παραδειγματικὴ ζωὴ, τὴν συμπληρώνει.

Αὐτὸ πού τσάκισε τὴ δυνάμη τοῦ Λῶρενς καὶ δὲν τοῦ ἄφησε ἄλλῃ διέξοδο παρὰ νὰ στραφῇ ἐναντίον τῆς καὶ νὰ τὴν καταστρέψῃ, ἦταν ἡ ἀδυναμία του νὰ βρῇ μιὰ πράξιν πού νὰ μπορῇ νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ ἠθικὰ. Ἦδη, ἡ μέρα τῆς νίκης εἶχε δείξει τὸ ράγισμα. «Ἕνας ἀρχηγὸς πού

βλέπει καὶ τὶς δύο ὁψεις τῶν πραγμάτων δὲν μπορεῖ πιά νὰ διακρίνῃ». Ὁ Λῶρενς ἀναγνωρίζει τὴ δυνάμη του καὶ φοβάται. Ποιὸς μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι ἔπραξε καλά; Τὸ ἔργο στρέφεται ἐναντίον τῆς προθέσεως καὶ — μὲ ὑπολογισμὸν — ταπεινώνει τὸν δημιουργό του πού τώρα θὰ ἤθελε νὰ ἦταν ἓνα αὐτομὸ ἱκανοποιημένο ἀπὸ τὸν ὅλον του. Ὅπως καθεστὶ πού ἔχει σχέση μὲ τὴν ζωώδη φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ μὲ τὶς χαρὲς τοῦ σώματος, ἔτσι καὶ ἡ δόξα φαίνεται στὸν Λῶρενς σὰν κηλὶδα πού ἀπλώνεται στὴν πρὸς τὴν τὴν προκάλεσε. Ὁ Λῶρενς δὲν λητηριάστηκε ἀπὸ τὸ ἀμάρτημα «τῆς ζωῆς» πού τὸ βρῆκε στὴ μορφὴ πού τοῦ ταίριαζε: στὴν πράξιν.

Αὐτὸ πού τὸν γέμισε δὲν ἦταν οὐδὲν ἡ ἀγίωσύνῃ, οὔτε ὁ θρύλος: ἦταν ἡ ἀκεραιότητα τῆς πράξης. Ἀσφαλῶς δὲν σκεπτόταν αὐτὸ ὅταν ἐπὶ σήκωνε τὶς ἀραβικὲς φυλές. Γρήγορα ὁμῶς κατάλαβε πὼς τίποτα ἀλλοῦ δὲν εἶχε νόημα γι' αὐτόν. Κι' αὐτὸς ζήτησε κυρίως μὲ τὸ ἔργο του νὰ ὀχι συγγραφικὴ δόξα: ὑποφέρει καὶ ἔχει ὅτι τὸ βιβλίο του εἶναι κατεστραμένο ἀπὸ τοὺς «Ἀδελφούς Καραμαζώφ» καὶ τὸν Ζαρατούστρα, ὑποφέρει ἀκόμη περισσότερο ὅταν βλέπῃ δὲν μπόρεσε μ' αὐτὸ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Τί μένει λοιπὸν; «Νὰ ταπεινωθῇς, νὰ κἀνῃς τὴν ἐλευθερίαν τῆς θελήσεώς σου;» ἡ ἐλευθερία νὰ στερένῃ μέσα σου καθεστὶ πειθυμία γιὰ τὴν ζωὴ, ἀποφεύγοντας καθεστὶ πράξιν πού θὰ σοῦ μιλοῦν στὴ γλώσσᾳ τῆς εὐθύνης καὶ τῆς περηφάνειας; «Ἴσως ἡ τέλεια εὐθύνη, πού τόσον καιρὸ ἀναξήτησα, βρίσκεται στὸν ντετερμινισμό» παραίτησις ὅμως αὐτὴ δὲν τοῦ ἐδίωκε τὴν εὐτυχία: ἀπλῶς ἓνα εὐχάριο στο καὶ ὀδυνηρὸ στήριγμα ἐναντίον τοῦ κακοῦ.

Τὸ νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ δράσις δὲν εἶναι τίμιον πράγμα, νὰ δεχθῇ τὴν ζωὴν πού δὲν θὰ ἦταν ἀποδοτικὴ τοῦ ἦταν ἀδύνατο.

Πληγωμένος ἀπὸ τύψεις γιὰ τὴν ἑξομολόγησιν, ὁ Λῶρενς ἦταν ἀπὸ κείνους πού ὁ Χριστιανισμὸς τοὺς ἀφήνει στὴν ὀχθὴ καὶ δὲν μποροῦν νὰ γιαιτρευτοῦν οὔτε ἂν στραφοῦν πρὸς αὐτόν οὔτε ἂν τὸν ἀπαρνηθοῦν. Ἡ σκληρὴ προσπάθεια ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ δὲν ἦταν τὸ νόημα τῆς ζωῆς του μὰ

τὸ σημάδι πὼς ἡ ζωὴ του δὲν εἶχε νόημα. Ἔτσι τὸ ἀληθινὸ μυστήριον αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀνθρώπου πού κυνηγοῦσε μιὰ ἀδύνατη συμπιλίωσις δὲν ἦταν ὅτι μιὰ μέρα ἀρνήθηκε τὸν κόσμον ἀλλὰ ὅτι ἄφησε στὸν κόσμον — σὰν νὰ τὸκανε κατὰ λάθος — τὰ ἔργα τῆς ζωῆς του.

Στὸ παρακάτω γράμμα πρὸς τὸν φίλον του Τζὼν Μπούκαν, ὁ Λῶρενς ἐξηγεῖ γιὰ τί θέλει νὰ γυρίσῃ στὴν Ἀεροπορία. Τὸν εἶχε συναντήσῃ καὶ τοῦ εἶχε μιλήσῃ γιὰ τὴν ἐπιθυμία του αὐτή.

19 Μαΐου 1925,
Κλάουνς Χίλλ, Ντόροσι

Ἀγαπητὲ Μπούκαν, δὲν ξέρω μὲ ποῖο δικαίωμα κατέφυγα σὲ σένα τὴν περασμένη Κυριακὴ. Κάτι μ' ἐσπρώξε τὴ στιγμὴ ἐκείνη νὰ τὸ κάνω. Βλέπεις, ἑπτὰ χρόνια εἶχα τὴ φιλοδοξίαν νὰ μπῶ στὴν ἀεροπορία. Τὴν πραγματοποιήσα ἐπὶ 6 μῆνες τὸ 1922 καὶ ἀπὸ τότε στιγμὴ δὲν μπορῶ νὰ τὴ διώξω ἀπὸ μέσα μου.

Συχνὰ μὲ ρωτοῦν: «Γιὰ τί στὴν Ἀεροπορία;» καὶ δὲν ξέρω γιὰ τί. Ἴσως γιὰ τὴν γνώρισά καὶ ὕστερα ἐξακολούθησα νὰ τὴν ἀγαπῶ ὅσο καὶ πρὶν. Ἡ διαφορά ἀνάμεσα στὸ Στρατὸ καὶ τὴν Ἀεροπορία εἶναι ἡ ἴδια πού χωρίζει τὴ γῆ ἀπὸ τὸν ἀέρα — τίποτα περισσότερο. Μπῆκα στὸ στρατὸ ἐλπίζοντας νὰ γυρίσω στὴ ΡΑΦ καὶ ὁμῶς τρίτος χρόνος περνᾷ καὶ βρισκομαι τὸ ἴδιο μακριὰ της. Πρέπει νὰ μείνω ἀπλὸς στρατιώτης γιὰ τὴν φοβὴν ὅτι ἔχω τάση πρὸς τὴν ἀνεξαρτησία. Ὁ χαραγμένος δρόμος, οἱ κανόνες, ἡ ἀπαραίτητη ὑποταγὴ προσφέρουν τόση παρηγοριά.

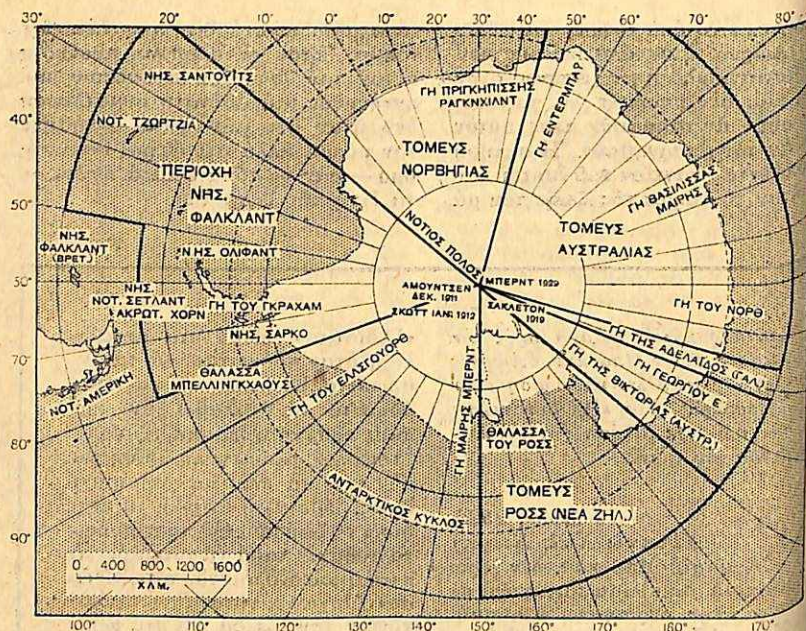
«Ἀδύνατο» εἶναι μιὰ μεγάλη λέξη ὅταν πρόκειται γιὰ τὰ ἀνθρώπινα. Κι ὁμῶς μοῦ φαίνεται ἀδύνατο νὰ ἀναλαβῶ ξανά καποια εὐθύνη ἢ κάποια ἐξουσία. Ἀσφαλῶς μιὰ μεγάλη κρίσις θὰ μ' ἔκανε νὰ ἀλλάξω γνώμη ὅχι ὁμῶς, βέβαια, ἡ ἀνάγκη νὰ κερδίσω τὴ ζωὴ μου. Θὰ προτιμοῦσα νὰ πεθάνω παρὰ νὰ νοικιάσω τὸ μυαλό μου σὲ ὁποιοδήποτε. Ἐδῶ, στὰ Μηχανοκίνητα, ἔχω τουλάχιστον τὴν ἐλπίδα ὅτι μιὰ μέρα θὰ γυρίσω. Στὴ μονάδα μου εἶναι εὐχαραστήσιμοι ἀπὸ μένα, αὐτὸ νὰ τὸ ξέρῃς. Τίποτα, οὔτε στὸν χαρακτήρα οὔτε στὴ συμπεριφορὰ μου δὲ μὲ ἐμποδίζει νὰ εἶμαι καλὸς στρατιώτης: εἶμαι σὲ καλύτερον φόρμα ἀπὸ τοὺς περισσότερους καὶ ἔχω μεγαλύτερη ἀντοχή.

Ἴσως εἶναι ντροπὴ νὰ σὲ ἀπασχολῶ μ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀνοησίες. Μὰ γιὰ μένα τὸ ζήτημα εἶναι σημαντικόν. Ἄν μπορῇς νὰ κἀνῃς τίποτα, τὸ καλὸ πού θὰ κερδίσω θὰ εἶναι πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὶς ἐνοχλήσεις πού θὰ ὑποστῇς γιὰ χάσῃ μου!

Μοῦ φαίνεται πὼς ἡ τελευταία αὐτὴ φράσις κλείνει ὥραια τὸ γράμμα μου. Διχὸς σου

T. E. Σόου

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο: «Γράμματα τοῦ Τ.Ε. Λῶρενς», γαλλικὴ ἐκδόσις Gallimard, Παρίσι).

Η ΝΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ

Toũ EDWARD SHACKLETON ¹

(Ἀπὸ τὸ « The United Nations World », Λονδίνο)

Ανάμεσα στις άλλες διεκδικούμενες περιοχές του κόσμου, υπάρχει και μία που συχνά παραγνωρίζεται: η μεγάλη ηπειρος του Ανταρκτικού. Είναι μία απέραντη περιοχή με σχετικά μικρή στρατιωτική και οικονομική σημασία σήμερα, που παρουσιάζει όμως σημεία ότι γρήγορα θα αποβή κέντρο ανταγωνισμού μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Δέν πρόκειται έδώ για

οφαίρα ἐπιρροῆς σὲ κάποια κ
κημένη περιοχή ἢ γιὰ συγχρο
νες ἰδεολογίες, γιατί ἡ Ἀνταρ
εἶναι ἡ πῦρ ἀραιά κατοικημένη
ἢ λιγότερο γνωστή περιοχή τοῦ
μου. Ἀλλὰ οἱ διεκδικήσεις ἡδ
πάρχουν καὶ τὰ ἔθνη ἀπὸ τὰ ὁ
προέχονται δὲν εἶναι λιγότερα
ἐπτά, ἐκτός ἀπὸ τὰ παρακάδια
πὺν παρακολουθοῦν ἀγρυπνί
συμφερόντα τους.

Απὸ τὴ φύση, ἡ ἡπειρος τοῦ
ταρχτικοῦ εἶναι τόπος τραχὺς,
μόνο μὲ τὴ βοήθεια τῶν μέσων
σύγχρονου πολιτισμοῦ θὰ μπορεῖ

ὁ ἄνθρωπος νὰ τὴν κατοικήσῃ. Στὸ παρελθὸν ἦταν ἕνας ἔρημος τόπος, ποὺ μόνο οἱ ἑξερευνητὲς τὸν πατοῦσαν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες ὅσοι κυνηγοῦσαν τὴ δόξα γιὰ τὴ χώρα τους καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους καὶ ᾗ-
θελαν νὰ προσθέσουν κάτι στὴ γνῶση τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὸν κόσμον.

Τελευταία, μὲ πρωτοβουλία τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν συνελήθη ἕνα διεθνὲς συνέδριο μὲ σκοπὸ τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων ποὺ δημιουργοῦν οἱ ἀπαιτήσεις τῶν διαφόρων δυνάμεων.

Πῶς δημιουργήθηκαν αὐτὲς οἱ ἀ-
παιτήσεις; Ὑπάρχουν προηγου-
μένα καὶ ἔθιμα στὸν κύκλο τοῦ διε-
θνοῦς δικαίου ποὺ βοηθοῦν προ-
κειμένου νὰ καταπιεσθῇ κανεὶς μὲ
τὸ δύσκολο πρόβλημα τῆς κυριαρχίας
τῆς μεγάλης καὶ ἑθνημῆς αὐτῆς ἡ-
πείρου.

Πρώτα απ' όλα πρέπει να λογα-
ριάσουμε τη φύση του εδάφους. Ή
Ανταρκτική δεν μοιάζει με καμιά
άλλη χώρα του κόσμου, ακόμη ούτε
και με την Άρκτική. Ένω ο Βό-
ρειος Πόλος βρίσκεται στο κέντρο
ενός ωκεανού που είναι σκεπασμέ-
νος από συνεχώς κινούμενους πάγους,
με βάθος 3.000 μ., ο Νότιος Πόλος
βρίσκεται στο κέντρο ενός όροπε-
διου ύψους 3.000 μ. περίπου. Στον
Άρκτικό Ωκεανό, τουλάχιστον ως
σήμερα, δεν έχει ανακαλυφθή στε-
ριά, ούτε και θεωρείται πιθανό να
ανακαλυφθή ποτέ σε άκτινα τουλά-
χιστον 360 μιλ. από τον Βόρειο
Πόλο. Ακόμη ή ταχύτητα με την
οποία κινούνται τα παγόβουνα είναι
τόση, ώστε κάθε άπαίτηση κυριαρ-
χίας αποκλείεται.

Ἡ ξηρά τοῦ Β. Πόλου συνδέεται
 μὲ μεγάλες περιοχές, πού ἡ κυριαρχία
 τους, εἶναι ἐντελῶς ξεκαθαρισμένη.
 Ἡ Ἑσθία, τὰ νησιά τοῦ Ἀρκτικού
 Καναδικοῦ Ἀρχιπελάγους συνδέον-
 ται μὲ σχετικά πολὺ στενοὺς πορ-
 θμούς μὲ τὴ γῆ τοῦ Καναδά καὶ σ'
 αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν περιφέρεια ἀνα-
 πύχθηκε ὁ γνωστός θεμελιὸς τῶν

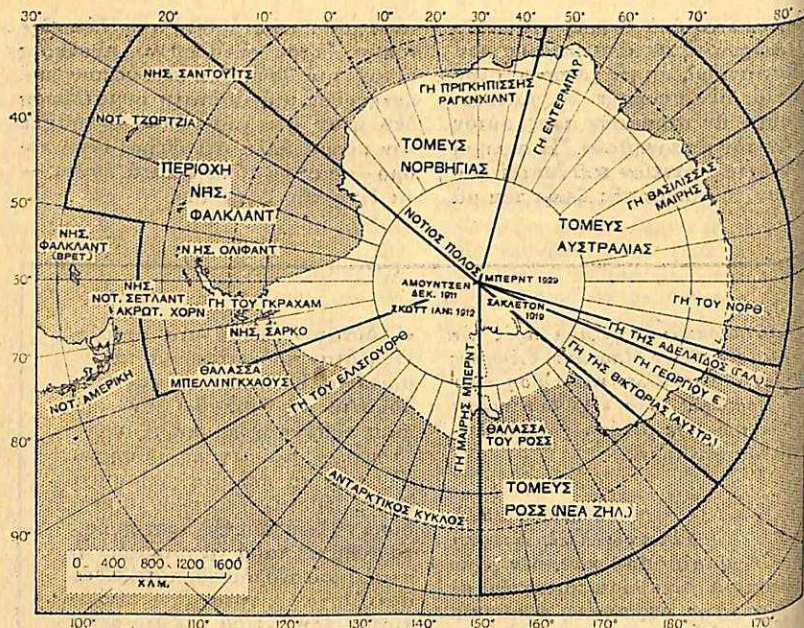
«τομέων επιρροῆς». Ὁ θεσμός αὐτὸς μοιάζει μὲ τὴν «θεωρίαν τῆς ἐνδοχώρας» κατὰ τὴν ὁποία ὅταν ἓνα ἔθνος ἔχει στὴν κατοχὴ τοῦ οἰκισμοῦ στὴν ἀκτὴ μπορεῖ νὰ διεκδικήσῃ τὴν κυριαρχία τουλάχιστον ἐνὸς μέρους τῆς ἡπείρου. Στὸν Ἀρχαῖο ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐμφανιζόταν πέρα πολὺ μὲ βάση τὴν ἀρχὴν ὅτι ὅλη ἡ πρὸς βορρᾶν ἔκταση μεταξὺ μίας ὁρισμένης χώρας καὶ τοῦ Β. Πόλου μπορεῖ νὰ διεκδικηθῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴ χώρα. Ὅρισμένες κυβερνήσεις σέβονται τὴν ἀρχὴν τῆς γειτνιάσεως περισσότερο ἀπὸ ἄλλες.

Ἐνδιαφέρουσα ἦταν ἡ περίπτωσις τῶν Νορβηγικῶν διεκδικήσεων στὴν Ἀνατολικὴ Γροιλανδία. Ἡ ἀρχὴ τοῦ τομέως ἐπιτροπῆς· δὲν μπόρουσε ν' ἐφαρμοσθῇ εὐκόλα, ἐφαρμοστέα ὅμως μία βασικὴ διάταξις τοῦ Διεθνoῦς Δικαστηρίου τῆς Χάγης σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἀπερριφθῶσαν οἱ ἀπαιτήσεις τῆς Νορβηγίας.

Ἡ ἀρχὴ τῆς πρώτης ἀνακαλύ-
ψεως ἢ τῆς τυπικῆς κατοχῆς μιᾶς
ὀρισμένης χώρας φαίνεται νὰ ἔχη
μικρὴ σημασίαν σὲ σύγκρισιν μὲ τὴν
ἀρχὴ τῆς οὐσιαστικῆς κατοχῆς, τῆς
νομῆς καὶ κυριότητος. Πῶς μπορεῖ
τώρα αὐτὸ νὰ ἐφαρμοσθῇ στὶς ἀκα-
τοίκητες ἐκτάσεις τοῦ Ἀναρκτηκοῦ;

Ἡ ἀπέραντη αὐτὴ ἡπειρος μὲ ἔκταση 5.000.000 τετρ. μίλ., περιβάλλεται ἀπὸ ἄγριες θάλασσες καὶ παγώβουνα, πού συχνά δὲν ἀφήνουν κανέναν νὰ προσεγγίσῃ. Ἡ Ἀνταρκτικὴ εἶναι ἀρνητικὸς τόπος. Δέντρα καὶ λουλούδια καὶ ἄνθρωποι δὲν ὑπάρχουν καὶ ὡς τὴν ἡμέρα πού ἡ γυναίκα τοῦ Λάος Κρίστενσον πῆγε ἐκεῖ, ὁ τόπος δὲν εἶχε θῆ γυναικί. Σὲ ὁρισμένον μέρος, ἰδίως στὴν Ἀντελί Λάντ, οἱ χιονοθύελλες εἶναι σχεδὸν ἀδιάκοπες παρ' ὅλο πού σὲ ἄλλες περιοχὰς ἐπικρατοῦν πολὺ καλύτερες καιρικὲς συνθῆκες. Σὲ ἓνα μέρος, στὸ Ρός "Αἰς Μπαρτρερ, ὁ πάγος ἐκτείνεται καὶ στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα. Αὐτὸ δημιουργεῖ εἰδικὸ πρόβλημα γιατί δὲν ἔχει ἀκόμη ξεκαθαρισθῇ κατὰ πόσο οἱ πάγοι τῶν θαλασσῶν

1. Ὁ Ε. Σάκκετον εἶναι ἀξερσύνητης, γυιὸς τοῦ Σέρ^{ου} Ἐρνεστ Σάκκετον, ἀξερσύνητος τοῦ Ἀνταρκτικοῦ.

Η ΝΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ

Toũ EDWARD SHACKLETON ¹

(Ἀπὸ τὸ « The United Nations World », Λονδίνο)

Ανάμεσα στις άλλες διεκδικούμενες περιοχές του κόσμου, η πάρχει και μία που συχνά παραγνωρίζεται: η μεγάλη ήπειρος του Ανταρκτικού. Είναι μία άπέραντη περιοχή με σχετικά μικρή στρατιωτική και οικονομική σημασία σήμερα, που παρουσιάζει όμως σημεία ότι γρήγορα θα αποβή κέντρο ανταγωνισμού μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Δέν πρόκειται έδω για

σφαίρα ἐπιρροῆς σὲ κάποια κο-
νημένη περιοχή ἢ γιὰ συγκρο-
τες ἰδεολογίες, γιατί ἡ Ἀνατο-
λίαι ἢ πῶς ἀραῖα κατοικημένη
ἢ λιγότερο γνωστή περιοχή τοῦ
σμου. Ἀλλὰ οἱ διεκδικήσεις ἡδ-
πάρχουν καὶ τὰ ἔθνη ἀπὸ τὰ ὅσα
προέχονται δὲν εἶναι λιγότερα
ἑπτὰ, ἕκτος ἀπὸ τὰ παρακλάδια
ποῦ παρακολουθοῦν ἄγρυπνα
συμφερόντα τους.

Ἀπὸ τῆ φύσης, ἡ ἡπειρος τοῦ
ταρχιτικοῦ εἶναι τόπος τραχύς,
μόνο μὲ τῇ βοήθειᾳ τῶν μέσων
σύγχρονου πολιτισμοῦ θὰ μποροῦ

ὁ ἄνθρωπος νὰ τὴν κατοικήσῃ. Στὸ παρελθὸν ἦσαν ἕνας ξηρὸς τόπος, πού μόνο οἱ ἐξερεινῆτες τὸν πατοῦσαν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες ὅσοι κυνηγοῦσαν τὴ δόξα γιὰ τὴ χώρα τους καὶ γιὰ τὸν ἑαυτοὺς καὶ ἡ-
θελαν νὰ προσθέσουν κατὶ στὴ γνῶσι τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὸν κόσμον.

Τελευταία, μὲ πρωτοβουλία τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν συνεκλήθη ἓνα διεθνὲς συνέδριο μὲ σκοπὸ τὴν ἐπί-
λυση τῶν προβλημάτων πού δημι-
ουργοῦν οἱ ἀπαιτήσεις τῶν διαφόρων
δυνάμεων.

Π ὥς δημιουργήθησαν αὐτὲς οἱ ἀ-
παιτήσεις; Ὑπάρχουν προηγου-
μενα καὶ ἔθιμα στὸν κύκλο τοῦ διε-
θνοῦς δικαίου ποὺ βοηθοῦν πρὸς
κεκλιμένον νὰ καταπιεσθῇ κανεὶς με-
τὰ δύσκολο πρόβλημα τῆς κυριαρχίας
τῆς μεγάλης καὶ ἑξήκου αὐτῆς ἡ-
πείρου.

Πρώτα απ' όλα πρέπει να λογα-
ριάσουμε τη φύση του εδάφους. Ή
Αναρκτητική δεν μοιάζει με καμιά
άλλη χώρα του κόσμου, ακόμη ούτε
και με την 'Αρκτική. Ενώ ο Βό-
ρειος Πόλος βρίσκεται στο κέντρο
ενός ωκεανού που είναι σκεπασμέ-
νος από συνεχώς κινούμενους πάγους,
με βάθος 3.000 μ., ο Νότιος Πόλος
βρίσκεται στο κέντρο ενός όροπε-
διου ύψους 3.000 μ. περίπου. Στον
'Αρκτικό 'Ωκεανό, τουλάχιστον ως
σημερα, δεν έχει ανακαλυφθεί στε-
ριά, ούτε και θεωρείται πιθανό να
ανακαλυφθεί ποτέ σε άκτινα τουλά-
χιστον 360 μιλ. από τον Βόρειο
Πόλο. 'Ακόμη ή ταχύτητα με την
όποια κινούνται τα παγόβουνα είναι
τόση, ώστε κάθε άπαιτηση κυριαρ-
χίας αποκλείεται.

Ἡ ἕξαρτα τοῦ Β. Πόλου συνδέεται
 μὲ μεγάλες περιοχές, ποὺ ἡ κυριαρχία
 τους, εἶναι ἐντελῶς ἑκαπαρτισμένη.
 Ἔτσι, τὰ νησιά τοῦ Ἀρκτικού
 Καναδικοῦ Ἀρχιπελάγους συνδέον-
 ται μὲ σχετικὰ πολὺ στενοὺς πορ-
 θμούς μετ' τῇ γῇ τοῦ Καναδά καὶ σ'
 αὐτὴν ἀνεβράδυσεν τὴν περιφέρεια ἀνα-
 πτύχθηκε ὁ γνωστός θεσμός τῶν

«τομέων επιρροῆς» Ὁ θεσμός αὐτὸς μοιάζει μὲ τὴν «θεωρία τῆς ἐνδοχώρας» κατὰ τὴν ὁποία ὅταν ἓν ἔθνος ἔχει στὴν κατοχὴ τοῦ οἰκισμῶς στὴν ἀκτὴ μπορεῖ νὰ διεκδικήσῃ τὴν κυριαρχία τουλάχιστον ἐνὸς μέρους τῆς ἡπείρου. Στὸν Ἀρχιτὸκ-ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐμφανίζεται ἀπὸ πάρα πολὺ μὲ βάση τὴν ἀρχὴν ὅτι ὅλη ἡ πρὸς βορρᾶν ἔκτασις μετὰξὺ μίας ὁρισμένης χώρας καὶ τοῦ Β. Πόλου μπορεῖ νὰ διεκδικηθῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴ χώρα. Ὅρισμένες κυβερνήσεις σέβονται τὴν ἀρχὴν τῆς γειτνιάσεως περισσότερο ἀπὸ ἄλλες.

Ἐνδιαφερόντα ἦταν ἡ περιπτώσις τῶν Νορβηγικῶν διεκδικήσεων στὴν Ἀνατολικὴ Γροιλανδία. Ἡ ἀρχὴ τοῦ «τομῆως ἐπιρροῆς» δὲν μπορούσε ν' ἐφαρμοσθῇ εὐκόλῃ, ἐφαρμόστηκε ὁμως μία βασικὴ διάταξις τοῦ Διεθνoῦς Δικαστηρίου τῆς Χάγης σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἀπερρίφθησαν οἱ ἀπαιτήσεις τῆς Νορβηγίας.

Ἡ ἀρχὴ τῆς πρώτης ἀνακαλύ-
ψεως ἢ τῆς τυπικῆς κατοχῆς μὲς
ὀρισμένης χώρας φαίνεται να ἔχη
μικρὴ σημασία σὲ συγκρίσιν μὲ τὴν
ἀρχὴ τῆς οὐσιαστικῆς κατοχῆς, τῆς
νομῆς καὶ κυριότητος. Πῶς μπορεί
τὰ αὐτὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ στὶς ἀκα-
τοίκητες ἐκτάσεις τοῦ Ἀνταρκτικοῦ;

Ἡ ἀπέραντη αὐτὴ ἡπειρος μὲ ἔκτα-
ση 5.000.000 τετρ. μίλ., περιβάλλε-
ται ἀπὸ ἄγριες θάλασσεσ καὶ παγό-
βουνα πού συχνά δὲν ἀφήνουν κανέ-
ναν νὰ προσεγγίσῃ. Ἡ Ἀνταρκτικὴ
εἶναι ἀρνητικὸς τόπος. Δέντρα καὶ
πολυλούδια καὶ ἀνθώποιοι δὲν ὑπάρ-
χουν καὶ ὡς τὴν ἡμέρα πού ἡ γυναίκα
τοῦ Λάρς Κρίστιανσον πῆγε ἐκεῖ, ὁ τό-
πος δὲν εἶχε δὴ γυναῖκα. Σὲ δρομένο-
ν ἡμέρη, ἰδίως στὴν Ἀντελι Λάντ, οἱ
μονοθυέλλες εἶναι σχεδὸν ἀδιάκο-
τες παρ' ὅλο πὺν σὲ ἄλλες περιοχέ-
ς πικρατοῦν πολὺ καὶ ἄλλες καιρικέ-
ς συνθῆκε-ς. Σὲ ἓνα μέρος, στὸ Ρόκ
Αἰς Μπαρόττο, ὁ πάγο-ς ἐκτείνεται
καὶ στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα.
Αὐτὸ δημιουργεῖ εἰδικὸ πρόβλημα
γιατὶ δὲν ἔχει ἀκόμη ξεκαθαρισθῇ
αὐτὰ πόσο οἱ παγοὶ τῶν θαλασσῶν

1. Ὁ Ε. Σάκλετον εἶναι ἡξερευνητής,
γιὸς τοῦ Σέρ "Ερνεστ Σάκλετον, ἡξερευ-
νητοῦ τοῦ Ἀνταρκτικοῦ.

όταν είναι διαρκώς προσκολλημένοι στην ξηρά αποτελούν μέρος της ξηράς. Όσοις διεκδικήσεις ήδη υπάρχουν για το αξιολογώτερο μέρος της γης του 'Ανταρκτικού. Τέσσερις είναι οι κύριες ζώνες. Σ' αυτές έχουν απαιτήσεις η Βρεταννία (έξ αιτίας των Νησιών Φάλκλαντ), η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία, ενώ η Νορβηγία ζήτησε να εγκαταστήσει την κυριαρχία της στο άλλο τέταρτο. 'Αν άρκοις άλλως ή ανακάλυψη, οι Βρεταννικές διεκδικήσεις είναι οι πιο βάσιμες. 'Η 'Ανταρκτική ανακαλύφθηκε από Βρεταννούς εξερευνητές και οι περισσότερες από τις μισές αποστολές ήταν Βρεταννικές. Είναι όμως φανερό ότι η ανακάλυψη δεν άρκει.

Τελευταίως—και αυτό είναι η βάση κάθε συζήτησεως—ή Χιλή και η 'Αργεντινή που ως τώρα δεν έδειξαν κανένα ενδιαφέρον και δεν έστειλαν καμία αποστολή στον 'Ανταρκτικό, πρόβαλαν απαιτήσεις για τα νησιά Φάλκλαντ και ιδίως για την περιοχή της Γης Γκράχαμ. Οι απαιτήσεις στηρίζονται πρώτα στη γειννίαση και ύστερα στη θεωρία ότι η όροσειρά των 'Ανδεων συνεχίζεται στα όρη της Γης Γκράχαμ.

Σ' αυτήν την περιοχή εκδηλώθηκε και η μεγαλύτερη δραστηριότητα, όχι μόνον γιατί είναι η πιο προσιτή απ' όλες, μα και γιατί έχει και στρατιωτική σημασία. 'Εκτός από ένα μικρό διάστημα στις αρχές του πολέμου οι Βρεταννοί διατήρησαν τις βάσεις τους για την επίβλεψη των εργασιών που γίνονταν σ' αυτήν την περιοχή. 'Εγκατέστησαν ταχυδρομείο και τα χρήματα που συγκεντρώθηκαν από τα γραμματόσημα που εξέδωσαν για τους φιλοτελιστές όλου του κόσμου, κάλυψαν τα έξοδα για τη συντήρηση των αποστολών.

Το τέχνασμα του ταχυδρομείου είναι παλιά εφεύρεση. Σ' ένα από τις αποστολές του, πριν από πολλά χρόνια, ο πατέρας μου είχε διορισθή γενικός διευθυντής του ταχυδρομείου

της 'Ανταρκτικής. Τα βράδια συνθίξε να περνά την ώρα του σφραγίζοντας ένα-ένα τα γραμματόσημα της σφραγίδα του ταχυδρομείου ώνοντας έτσι χωρίς να το καταβαίνει την αξία των γραμματοσήμων από 1 λιρ. σ' 15 σελλ.

Από την άλλη μεριά, ένα από έθνη της Νοτ. 'Αμερικής έχτισε ένα από τα νησιά της Γης Γκράχαμ μια εκκλησία, που λειτουργεί κανονικά. 'Η εγκατάσταση άστυνομικών αρχών είναι επίσης πολύ αποτελεσματική. Παρ' όλο που δεν είναι βέβαιο αν στην 'Ανταρκτική έχει κατασταθί κανένας άστυνομικός θμός, ο Καναδάς είχε στον 'Αρκτικό ένα τμήμα της Καναδικής 'Αστυνομίας για ενίσχυση της κυριαρχίας του. Αξιόλογο είναι το παράδειγμα της Νήσου 'Ελεσμηρ, όπου πέρασα πολλούς μήνες με μια αποστολή. Το 'Ελεσμηρ βρίσκεται σ' ένα εκατοντάδες μίλια μέσα 'Αρκτικό Κύκλο και είχε το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι ήταν το μόνον μέρος του κόσμου όπου κατοικούσαν μόνον άστυνομικοί.

Οι Ρώσοι πρόβαλαν τελευταίως μερικές αξιώσεις, με βάση κυρίως δικαιώματα της ανακαλύψεως, στην περίπτωσή τους συγκεντρώνεται στον πορθμό Μπέλλινγκσχοϊν.

Οι 'Ηνωμένες Πολιτείες έκαρσαν αινιγματική στάση. Ποτέ δεν νενώρρισαν την κυριαρχία καμιάς άλλης χώρας. Οι αποστολές και ιδίως αυτές που έφυγαν με τον Ναύαρχο Μπέρντ, ποτέ δεν έκαρσαν κατοχή σ' κανένα μέρος, παρ' όσον σημαία διαφόρων έθνών σαν από αεροπλάνα σ' ανεξερεύνητες περιοχές. Οι 'Ηνωμένες Πολιτείες όμως είχαν την πρωτοβουλία να κληθί αυτό το συνέδριο.

Τί θα απογίνει λοιπόν με την 'Ανταρκτική; Το γεγονός ότι μεγαλύτερο μέρος της γης σκεται βαθειά κάτω από τους πάγους και το ότι η σημερινή οικονομική αξία είναι μικρή, δεν

μαίνει ότι στο μέλλον αποκλείεται να αποβή περιοχή μεγάλης σημασίας. 'Εχει τον πιο καθαρό αέρα, και η γη της κρύβει μεγάλα απόθεματα άνθρακος και, μια μέρα, με την πρόοδο του ανθρώπου, πολλά από τα όρυκτά της θα μπορούν να εξάγονται. Το παράδειγμα του 'Αρκτικού Καναδά είναι άρκετό. Τα μέρη από τα οποία εξάγεται η μεγαλύτερη ποσότητα ούρανιου βρίσκονται στον 'Αρκτικό κύκλο, αν και για την ώρα δεν έχουμε ένδειξεις ότι στον 'Ανταρκτικό υπάρχει ούρανιο ή θόριο.

Πριν από δέκα χρόνια επικρατούσε η αντίληψη ότι με την αύξουσα επιστημονική και ίσως στρατιωτική σημασία των πολιτών περιοχών, μία συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων έθνών θα έθετε τέρμα στην ασάφεια που επικρατεί σήμερα ως προς την κατοχή τους. 'Η καλύτερη λύση θα ήταν «να τεθούν οι περιοχές αυτές μονίμως έξω από την σφαίρα της άποιιακής δράσεως όλων των δυνάμεων» όπως είχε προτείνει σ' ένα τομ έκθεση πριν από τον πόλεμο ο Τ.Ε.Μ. Μάκ Κίτριν. «Να κυβερνώνται από μία διεθνή επιτροπή έξουσιοδοτημένη να προσοθή και να κατευθύνει την εξέλιξή τους για το κοινό συμφέρον.» Και η έκθεση συνέχιζε:

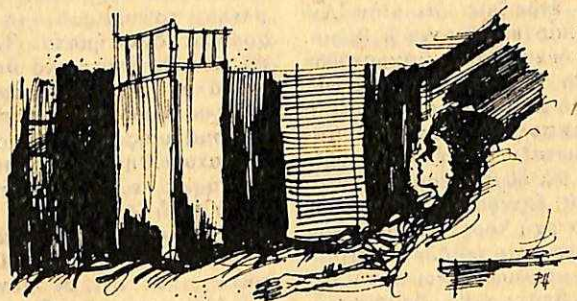
«'Αργά ή γρήγορα η κατοχή των περιοχών αυτών θα είναι δυνατή, καθώς θα προοδεύουν τα μέσα συγκοινωνίας και προστασίας από τις καιρικές συνθήκες. 'Η κατάσταση θα πρέπει να ρυθμισθή προτού οι περιοχές αυτές—μικρής αξίας ση-

μερα αλλά με τόσο τεράστιες δυνατότητες—γίνουν αντικείμενο σοβαρού ανταγωνισμού.»

Σήμερα η διεθνής πίεση είναι πολύ ισχυρότερη από ότι στα 1939. Τα πλεονεκτήματα της διεθνοποίησης της 'Ανταρκτικής είναι φανερά. Θα είναι καλό για όλα τα έθνη του Νοτίου 'Ημισφαιρίου να ιδρυθούν στον 'Ανταρκτικό μετεωρολογικοί σταθμοί, που θα αποβούν πολύ χρήσιμοι για την πρόβλεψη του καιρού για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα. 'Ο 'Ανταρκτικός δεν θα έπρεπε να θεωρηται σαν ένα άζομη πρόβλημα μέσα στα άλλα, αλλά σαν μία σπουδαία ευκαιρία αποτελεσματικής διεθνούς συνεργασίας.

Διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι οι προτάσεις των 'Ηνωμένων Έθνών να τεθί η 'Ανταρκτική υπό την ηγεμονία τους, αποβλέπουν κυρίως στην προστασία των ιθαγενών κατοίκων και ότι οι μόνοι κάτοικοι του 'Ανταρκτικού είναι οι πιγούνοι! Αυτό είναι σοφιστεία. 'Η 'Ανταρκτική ήπιρος θα έπρεπε να διοικηθή από ένα διεθνές σώμα και τέτοιο είναι τα 'Ηνωμένα Έθνη. Είναι λυπηρό ότι ο φόβος μήπως η Ρωσία προσεγγίση σ' αυτήν την περιοχή, έκαμει την 'Αμερική και την 'Αγγλία να συγκαλέσουν αυτή τη διάσκεψη έξω από τα 'Ηνωμένα Έθνη. Τελικά όμως ο 'Ανταρκτικός θα πρέπει να περιληφθή στον 'Οργανισμό 'Ηνωμένων Έθνών πράγμα που θα αποτελέσει το πιο έλπιδοφόρο σημείο στην προσπάθεια για την δημιουργία του Παγκοσμίου Κράτους.

Τ Ο Δ Ι Η Γ Η Μ Α Μ Α

Το μυστικό
της Φλόρενς Καταγιάμα

Του S. L. SOLON

(Από το «Lilliput», Λονδίνο)

Η βροχή έπεφτε αδιάκοπα στο Τόκιο λές και δεν υπήρχε άλλος τόπος να πάη. Τα παράθυρα του Ραδιοφωνικού Σταθμού ήταν κατάκλειστα και από το κάτω πάτωμα ανέβαινε μία μυρωδιά από χαλασμένα ψάρια.

«Ο διερμηνέας μου — Τζιμονόβα ήταν το όνομά του, μά εγώ τον έλεγα Τζίμνυ — με είδε πού σηκώθηκα από τη γραφομηχανή μου, άναψα ένα τσιγάρο και τεντώθηκα να διώξω τη φρικτή μονοτονία.

«Δεν βρίσκετε τί να γράψετε» είπε

ο Τζίμνυ, με ένα ύφος λιγάκι ροιδευτικό μου φάνηκε.

Τού έδωσα ένα τσιγάρο. «Πήναι κάτω» τού είπα «να πάρης τις μερίδες»

«Ο Τζίμνυ κοντοστάθηκε πύρτα. «Θέλετε δητε 'Αγγλίδα»

«Πού ;»

«Χωριό μου — Κοτόμπα.»

«Πού βρίσκεται αυτό το χωριό»

«Πέντε-έξη μίλια από

ρα. Ίσως δέκα.»

«'Η Όντοβάρρα απέιχε 70 μίλια

«'Οχι εύχαριστώ» είπα. «Καλύτερα να δώ την κυρία στο Τόκιο.»

«'Οκέϋ» είπε ο Τζίμνυ. Κυρία πολύ άρρωστο. Μπορεί πεθάνει γρήγορα.»

«Γιατί δεν πάη στο νοσοκομείο ;»

«'Οχι νοσοκομείο έχει» είπε ο Τζίμνυ. «Παντρεμένο Γιαπωνέζο. Αυτή όχι πιά 'Αγγλίδα.»

«Πού είναι ο άντρας της ;»

«Πέθανε», είπε ο Τζίμνυ.

«Πώς την λένε ;»

«Όνομα άντρας της Σέντζι Καταγιάμα. Εκείνη Φλόρενς.»

«Ο Τζίμνυ κατέβηκε να πάρη τα χαρτιά. Τηλεφώνησα στον 'Αγγλο Πρεσβευτή. «Καταγιάμα» είπε. «Γνωστό όνομα. Νομίζω πώς ήταν ένας ζωγράφος στο Λονδίνο γύρω στα 1930 Παντρεύτηκε μία 'Αγγλίδα και την έφερε εδώ. 'Απ' όσο ξέρω είναι 'Ιαπωνίδα υπήκοος. 'Ας γράψει στον 'Ερυθρό Σταυρό.»

«Μά είναι 'Αγγλίδα, είπα.»

«'Ηταν», είπε εκείνος. «Δεν θέλω να σάς φανώ άγενής, μά είμαστε πνιγμένοι.»

«Ο Τζίμνυ γύρισε κρατώντας τις τελευταίες Γιαπωνέζικες έφημερίδες.

«Κοίταξε», είπα. «Θά γράψω ένα γράμμα στην κ. Καταγιάμα. 'Αν μπορέση να έρθη σε έπαφή με τον 'Ερυθρό Σταυρό άσφαλώς θά τη βοηθήσουν.»

«Όσπου να άπάντηση ο 'Ερυθρός Σταυρός αυτό θά έχη πεθάνει»

Πήρα την άπόφασή μου. «'Ελα εδώ» είπα. «Αφσε αυτά πού κρατᾶς και βάλε μερικά τρόφιμα στο τζίπ.»

Ηταν μεσημέρι όταν βγαίναμε στο δρόμο προς την Όνταβάρα και πλησιάζαμε στο χωριό του Τζίμνυ.

«'Η Κοτόμπα ήταν πιδ περιποιημένη από άλλα Γιαπωνέζικα χωριά. Χτισμένη σε όμορφο μέρος κοντά στη θάλασσα, είχε δυό ξενοδοχεία και ένα ναό. Προχωρήσαμε κάπου μισό μίλι έξω από το χωριό και φθάσαμε σ' ένα μικρό χαμηλό σπιτάκι τριγυρισμένο από χαμηλές γιαπωνέζικες βελανιδιές.

«'Εδώ μένει κυρία Καταγιάμα»

είπε ο Τζίμνυ.

Περάσαμε μία μικρή γεφυρούλα. «Ο Τζίμνυ φάναζε δυνατά, αλλά κανείς δεν άπάντησε από μέσα.

«Κάποιος μέσα», είπε ο Τζίμνυ «κουρτίνα άνοιχτό.»

«Άνοιξε την πόρτα και μπήκε μέσα. Το πρώτο δωμάτιο δεν είχε παρά ένα τραπέζι με ένα βάζο.

«Κάποιος πολύ άρρωστο», είπε ο Τζίμνυ.

«Πώς το ξέρεις ;»

«'Οχι λουλούδια στο βάζο» είπε ο Τζίμνυ «όπως όχι φόρεμα γυναίκα.»

Και τότε άκουσα τη φωνή της Φλόρενς Καταγιάμα. «'Ενα άπαλό σιγανό μουρμουρίσμα ήρθε από το πίσω δωμάτιο.

Μίλησα άγγλικά.

«Ποιός είστε ;» άκούστηκε φοβισμένη ή φωνή της.

«'Ηταν ξαπλωμένη σ' ένα γιαπωνέζικο κρεβάτι κοντά στο παράθυρο. Κονιά της υπήρχε μία μικρή σόμπα σβυστή.

«'Ο διερμηνέας μου μου είπε πώς υπήρχε μία 'Αγγλίδα στο χωριό του και πώς είστε άρρωστη.»

Κοίταξε τον Τζίμνυ. «Τί άλλα σάς είπε ;» ρώτησε.

«Αυτό τίποτε άλλο.»

Το πιδ όμορφο χαρακτηριστικό στο όραίο της πρόσωπο ήταν τα σκούρα γαλιανά μάτια της. Τα χείλια της ήταν όχρα. Τα πυκνά μαύρα μαλλιά πού πλαίσιωναν το πρόσωπό της δεν ήταν μαύρα όπως στις άλλες γυναίκες στην 'Ιαπωνία.

Κοίταξα τα μακριά της δάχτυλα πού έπαιζαν με τις κουβέρτες. Ίσως θά μιλούσε πιδ ελεύθερα άν ήμασταν μόνοι.

«Πάρε το τζίπ» είπα στον Τζίμνυ «και κοίταξε άν μπορείς να βγάλης καμιά φωτογραφία. Να είσαι εδώ σε καμιά ώρα.»

«'Η Φλόρενς Καταγιάμα έδειξε και το άλλο δωμάτιο. «Υπάρχει ένα τραπέζι εκεί. Εκεί θά μπορείτε πιδ άνετα να καθήσετε και να με περιμένετε. 'Εδώ είναι πολύ άκατάστατα.»

«Δεν θέλω να πάω σέ Γιαπωνέζικο νοσοκομείο. Έχουν τόσοι άρρώστους και τόσο λίγα τρόφιμα, ώστε δεν θα ώφελησει και πολύ.»

«Κοιτάξετε», είπα «θα έρθω σέ έπαφή με τόν Έρυθρό Σταυρό, κάτι θα γίνη.»

«Είμαι Ιάπωνις ύπήκοος και δεν θέλω τή βοήθειά τους» επέμενε.

«Σας παρακαλώ μὴν κάνετε σάν παιδί. Τί θα σκεφθῇ ή οίκογένειά σας αν πεθάνετε έτσι δά;»

«Ελπίζω», είπε, «δτι θα σκέπτονται ότι έχω ήδη πεθάνει. Σας άπαγορεύω απολύτως να έρθετε σέ έπαφή με όποιονδήποτε για μένα. Μὴν άνακατεύετε εκεί πού δεν είναι δουλειά σας. Ήμουν έτοιμη να σάς πω τήν ιστορία μου. Δεν θα σάς επιτρέψω όμως να άναμιχθῆτε στή ζωή μου.»

Τῆς είπα πώς θα γύριζα στο Τόκιο και θα μπορούσα να τῆς δώσω κάποια βοήθεια.

«Δεν χρειάζομαι βοήθεια» είπε. Έκτός από αυτό δεν έχω καμιά άπαίτηση απ'αυτούς. Δεν θα έρθουν.

Λογάριαζα να φύγω μόλις γύριζε ό Τζίμμου με τα τρόφιμα, αλλά με παρακάλεσε να μείνω λίγο ακόμη. Ο Τζίμμου έκανε καφέ και άνοιξε κάτι κονσέρβες με μπέηκον και αυγά, και φάγαμε.

«Αν μου υπόσχεσθε να κάνετε ό,τι σάς πω» είπε ή Φλώρενς, όταν ό Τζίμμου πήγε να διορθώση τή τῆξη, «θα σάς πω τήν ιστορία μου. Άφησα ένα κομμάτι.»

Είπα πώς τή κατάλαβα ότι κάτι έλειπε ακόμη.

«Λοιπόν, προσπαθήστε να καταλάβετε τί θα σάς πω. Δεν κρατώ κακία του Σέντζι. Ήταν Γιαπωνέζος. πατριδα του ήταν.»

«Έννοείτε πού πήγε στο στρατό; Φυσικά δεν μπορούσε να κάνει αλλοιώς.»

«Όχι» ό Σέντζι ήταν επί χρόνια κατάσκοπος—στήν Αγγλία, στήν Ευρώπη.»

«Πώς τή ξέρετε; Είστε βέβαιη;»
«Βεβαιώθηκα αργότερα. Είχα άρ-

κετό καιρό να τή σκεφθώ όλα. Άνθρωποι πού τόσο τούς ζητούσε να τούς δῇ, για να μιλήσει μαζί τους τέχνη, όλα ήταν μέρος τῆς δουλειάς του. Κατασκοπεία—ό συνήθης σμένος τρόπος, με τή ζωγραφική, ταξίδια, τίς φωτογραφίες.»

«Σας τή ελπε ποτέ;»

«Φυσικά όχι.»

«Και τί σχέση έχει αυτό μαζί σου γιατί να πεθάνετε εδώ ολομόναχο;»

«Σας παρακαλώ μὴν άρχίζετε ίδια ιστορία πάλι. Στή ζωή υπάρχει τίποτε τή μυστηριώδες, ποτε τή μελοδραματικό. Ή αλήθεια είναι πως καθέννας πληρώνει άμαρτίες του: Ζῆτε και τίς μαζεύετε κάποτε χωρίς να τή καταλαβαίνετε, αλλά αυτό δεν έχει σημασία. Στο τέλος σάς παρουσιάζουν τή λογαριασμό και πληρώνετε. Αγάπησα τόν Σέντζι πολύ από τή ζωή. Περάσαν χρόνια τέλειες ευτυχίας μαζί.»

«Αν παρουσιάζουν τή λογαριασμό και πληρώνετε. Αγάπησα τόν Σέντζι πολύ από τή ζωή. Περάσαν χρόνια τέλειες ευτυχίας μαζί. Άνη μου γι'αυτὸν με είχε τρελάνει· δὴν μπορούσα να δώ τίποτε αλλή. Ούτε τήν καταστροφή πού προσέ-
λουσε στήν πατρίδα μου.»

«Σας παρακαλώ κ. Καταγιάμα, δεν θέλω να παραστήσω τόν κοινὸ αλλά δεν τή καταλαβαίνω αυτό. λετε να πεθάνετε εδώ γιατί ό Σέντζι ήταν κατάσκοπος; Αυτό δεν τή ράει ό νοῦς μου.»

«Δεν έχει σημασία. Τώρα μπορού να πηγαίνετε. Μὴ μιλήσετε σέ νέναν για τόν Σέντζι. Στο κάτω κάτω όσα σάς είπα άνήκουν σέ μένα. Ήταν πολύ κουρασμένη.»

Γύρισα στο Τόκιο, αφού μίλησα στον Δήμαρχο για να κανονίσω μὴ ή κ. Καταγιάμα στο νοσοκομείο. Ήξερα πως χωρίς γιατροῦς, γιατρικά δεν θα κρατούσε πολύ, ρίς να είμαι βέβαιος και για τή τίθετο· μὰ ωστόσο άξιζε τόν κόπο να προσπαθήσω.

Και γώ δεν ξέρω πόσα τηλεφώνηματα έκανα. Μία γυναίκα πεθάνε κοντά στο Τόκιο και δεν βρισκόταν κανείς να με βοηθήση. Από τή στιγμή τήν δεν μπορούσα να ζητήσω τίποτα. Δεν γινόταν συζήτηση.

«Αυπούμεθα... Θα θέλαμε πολύ να σάς βοηθήσουμε αλλά αντίκειται έντελώς προς τούς κανονισμούς» «Αν είχε γραφτῇ, κάτι θα μπορούσε να γίνη.» «Ιάπωνις ύπήκοος; μὰ γι'αυτὴν εινε έντεταλμένοι οι Ιάπωνες.» «Αυπούμεθα πολύ, κύριε, αλλά ούτε δωμάτια έχουμε στο νοσοκομείο, ούτε φορεία.»

«Ένας στρατιωτικός γιατρός, λοχαγός φίλος μου, μου είπε ότι ήταν άχρηστο να επιμένω να τήν πάρη Ιάπωνικό νοσοκομείο, γιατί δεν είχαν τίποτε από ό,τι θα χρειάζοταν στήν περίπτωσή της.»

«Χιλιάδες πεθαίνουν σ'όλη τήν Ιαπωνία.»

Υστερα από δεκαεπτά ήμέρες ή Φλώρενς Καταγιάμα πέθανε και τήν έθαψαν στο δάσος, πίσω από τή μικρή κηπάχο με τίς βελανιδιές.

Ή ιστορία τελειώνει εδώ, όχι όμως έντελώς.

Λίγους μήνες αργότερα, έκανα μία έκθεση για τήν τύχη τών ύπηκόων τών συμμαχικών κρατῶν πού πέρα-

σαν στήν Ιαπωνία τόν πόλεμο. Κατέφυγα σέ έναν νομικό του Συμβουλίου Κατοχής, πού με παρέπεμψε σέ έναν άξιωματικό τῆς κατασκοπείας. Αυτός θα μου έδινε άρκετά στοιχεία. Είχε τή φήμη ότι είχε μεγάλη δράση στή κατασκοπεία έναντι των Ιάπωνων σέ όλες τίς Ιαπωνοκρατούμενες περιοχές. Απάντησε σέ όλες μου τίς ερωτήσεις και ήμουν έτοιμος να φύγω, όταν μου ήρθε ξαφνικά ή σκέψη να ρωτήσω.

«Αλήθεια, ξέρετε τίποτε για έναν Ιάπωνά όνόματι Σέντζι Καταγιάμα;»

«Γνωστό όνομα» είπε «σταθήτε μιά στιγμή». Πῆρε ένα κλειδί, άνοιξε ένα συρτάρι και κοίταξε βιαστικά σ'ένα χαρτοφύλακα.

«Ναι» είπε. «Ένας από τούς πιο καλούς ανθρώπους μας. Τόν έξετέλεσαν οι Ιάπωνες στις Φιλιππίνες, γιατί μας έδινε πληροφορίες.» Διάβασε ολόκληρη τήν αναφορά. «Ρωτιέμαι, τί να άπόγινε ή γυναίκα του—ή Φλώρενς Καταγιάμα—ήταν Άγγλίδα.»

ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Του GERD PADEL

(Από το « Neue Zürcher Zeitung », Ζυρίχη)

Πάνω από 21.000 νέες και νέοι σπουδάζουν σήμερα στο Πανεπιστήμιο Μίτσιγκαν, όπου ένας Έλβετος φοιτητής, συγγραφέας του παρακάτω άρθρου γνώρισε τη σοβαρή και την εύθυμη πλευρά της Αμερικανικής φοιτητικής ζωής.

Αγόρια και κορίτσια με χτυπητά πουλόβερ και κασκόλ και ένα μάτσο βιβλία στο χέρι, τρέχουν βιαστικά στους δρόμους του Άνν Άρμπορ, στις όμορφες όχθες του Χιούρον, 35 μίλλια δυτικά του Ντητρόιτ, όπου βρίσκεται το Πανεπιστήμιο του Μίτσιγκαν. Η ατμόσφαιρα είναι τεταμένη γιατί είναι η εποχή των εξετάσεων. Δεκαπέντε μέρες τώρα οι σκέψεις όλων αυτών των νέων είναι συγκεντρωμένες στα χαρτιά τους και όλοι τους θέλουν να συγκεντρώσουν τους βαθμούς για να περάσουν στην έπομένη τάξη.

Κανονικά, μια χαρούμενη και ξένοιαστη φοιτητική πόλη, το Άνν Άρμπορ βρίσκεται στο δρόμο από το Σικάγο προς τον Ειρηνικό. Δύο μεγάλες αρτηρίες οδηγούν στα δύο μεγάλα τμήματα της πόλης και σχηματίζουν δύο έντελως διαφορετικά αστικά κέντρα. Η κάτω πόλη είναι το έμπορικό τμήμα ενός βιομηχανικού κέντρου, ενώ στην επάνω είναι συγκεντρωμένα τα κολλέγια.

Σχεδόν κάθε σχολή έχει δικό της κτίριο, κάποτε και ολόκληρο τετράγωνο. Υπάρχει ακόμη μία στρατιωτική ακαδημία, βιβλιοθήκες και μουσεία, τα γραφεία της διοικήσεως του Πανεπιστημίου, νοσοκομείο με περισσότερα από χίλια κρεβάτια, δυο μεγάλες φοιτητικές λέσχες, μία αίθουσα συναυλιών και το ωραιότερο κτίριο της Φοιτητικής Ένώσεως, πελώρια ύπνωτρία, φοιτητικά οικίσματα και μικρά διαμερίσματα για τους παντρεμένους φοιτητές.

Το πανεπιστήμιο έχει την καθημερινή του έφημερίδα που γράφεται και δίδεται από τους φοιτητές, την υπηρεσία ειδήσεων και τον κινηματογράφο του, τον ραδιοφωνικό σταθμό και τα λεωφορεία του.

Είναι λίγο περισσότερο από έναν αιώνα από τότε που πρωτόνοησε τις πύλες του. Και όταν κανείς θυμάται την πρώτη εκείνη εποχή, στα 1841, σημερινός πλούτος του και το πολύπλοκο σύστημα της λειτουργίας φαίνονται πραγματικά καταπληκτικά. Τότε είχε 6 φοιτητές και 18 καθηγητές και γύρω-γύρω ήταν η γράφια. Σήμερα υπάρχουν 21.000 φοιτητές, 1500 καθηγητές και ύψιστοι προσωπικοί. Το Πανεπιστήμιο λειτουργεί ως κρατικός εκπαιδευτικός οργανισμός, αλλά την περιουσία του απέκτησε από ιδιωτικές δωρεές κυρίως από δωρεές εκλεκτών ήμερων της Αμερικανικής ζωής που σπούδασαν σ' αυτό.

Η χρηματική του άνεση και μηχανικά επιστημονικά μέσα που διαθέτει το Πανεπιστήμιο επέτρεψαν μεγάλες έρευνες κυρίως στο πεδίο φυσικών επιστημών, καθώς και τη χρησιμοποίηση αρκετών υποτροφιών. Το Πανεπιστήμιο όμως είναι μικρό και η χρησιμοποίηση του αριθμού των φοιτητών που μισοι εργάζονται μεγάλα προβλήματα ασχολούνται τους υπευθύνους.

Μέσα σε λίγα χρόνια π. χ. ο αριθμός των φοιτητών αυξήθηκε 7.000, προσθέτοντας και άλλες σχολές στο πρόβλημα της στεγαστικής και, ως τώρα τουλάχιστον, κάθε

πάθεια για να βρεθούν αρκετά δωμάτια, στάθηκε μάταιη. Όταν άρχισε το φετεινό ακαδημαϊκό έτος, πολλοί φοιτητές δεν είχαν πού να μείνουν. Μερικοί κατέφυγαν στις φυλακές και στο δημαρχείο, στο οποίο έπεστροτεύσαν ακόμη και αυτό το γραφείο του δημάρχου. Άλλοι αναγκάστηκαν να φύγουν προτού τελώσουν τα μαθήματα για τὸν ἀπλοῦστα λόγῳ ὅτι δὲν ἔχουν πού νὰ μείνουν ἐνῶ ἄλλοι ἔγιναν θύματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἰδιοκτητῶν πού τοὺς νοίκιασαν τὶς ἀποθήκες γιὰ σπῖτια μὲν 50 δολλάρια τὸ μῆνα. Οἱ τυχεροὶ ἦταν ὅσοι βρῆκαν θέση στὰ ὑπνωτρία ἂν καὶ αὐτὰ προορίζονται μόνο γιὰ τοὺς πρωτοετείς.

Μακρὺς οὐρὲς ἔξω ἀπὸ τὰ βιβλιοπωλεῖα ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὸ θέαμα στοὺς δρόμους τοῦ Άνν Άρμπορ στὶς ἀρχὲς κάθε Πανεπιστημιακῆς περιόδου. Γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὶς οὐρὲς ὁ φοιτητὴς πρέπει νὰ ἀγοράσῃ τὰ βιβλία του ἀπὸ πρῖν. Οἱ Ἀμερικανοὶ φοιτητὲς δὲν παίρνουν τέτοια πράγματα στὰ σοβαρά. Ἐκεῖ ὅπου ὁ Εὐρωπαῖος φοιτητὴς ὑποτάσσεται ἀναγκασμένως, ὁ Ἀμερικανὸς ἀποφασίζει: «Δὲν βαριέσαι! θὰ τὸ διασκεδάσωμε».

Τὸ γλέντι, οἱ χαρὲς καὶ οἱ γιορτὲς ἔχουν σπουδαία θέση στὴ ζωὴ τοῦ Ἀμερικανοῦ φοιτητῆ, ὅπως ἄλλωστε παντοῦ στὴν Ἀμερική. Ὑπάρχουν ἕνα σωρὸ τρόποι γιὰ νὰ διασκεδάσῃ κανεὶς τὸ βράδυ του. Τὸ Πανεπιστήμιο ἔκαμε τὸ Άνν Άρμπορ κέντρο πολιτισμοῦ πολὺ πῶς προοδευμένο ἀπὸ ἄλλες Ἀμερικανικὲς πόλεις. Στὰ κονοῦρα του παίρνουν καλλιτέχνες καὶ ὀρχήστρες διεθνoῦς φήμης. Ἐκεῖ παίζει ἡ ὀρχήστρα τῆς Βοστώνης με διευθυντὴ τὸν Κουσεβίτσκι, ἡ Γαλλικὴ Ἐθνικὴ Ὀρχήστρα με τὸν Μύνχ, τὴν Μάριαν Ἀντερσον τὴν Ζινὲτ Νεβέ, τὸν Βλαντιμίρ Χόροβιτς καὶ πολλοὺς ἄλλους.

Γιὰ τὸν Ἀμερικανὸ φοιτητὴ ὅμως ὑπάρχουν καὶ πῶς ὀλιστικὲς διασκέδασεις, ὅπως π.χ. ἕνα ποτήρι κρασί.

Ὅσοι προτιμοῦν αὐτὴ τὴ διασκέδαση, κατεβαίνουν στὴν κάτω πόλη γιατί ἡ πολιτεία τοῦ Μίτσιγκαν ἀπαγορεύει τὴν πώληση οἰνοπνευματωδῶν στὴν περιφέρεια τοῦ Πανεπιστημίου.

Στὸ Πανεπιστήμιο φοιτοῦν ἀγόρια καὶ κορίτσια καὶ τὸ μικτὸ σύστημα ἔχει πολλὰ πλεονεκτήματα. Πολλοὶ φοιτητὲς προτιμοῦν τὶς διασκέδασεις πού χαρακτηρίζει τὸ πνεῦμα τῆς συναδελφότητος μεταξὺ τῶν δύο φύλων. Οἱ Φοιτητικὲς Ἐνώσεις δίνουν χοροὺς τὶς Παρασκευὲς καὶ τὰ Σάββατα καὶ ἐκτὸς ἀπ' αὐτοὺς ὑπάρχουν καὶ οἱ μεγάλοι χοροὶ τῶν δύο φοιτητικῶν λεσχῶν.

Ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἐναρξὴ τῆς χειμερινῆς περιόδου στὸν πίνακα ἀνακοινώσεων τοῦ ὑπνωτηρίου μὴ εἶδα μία παράξενη ἀγγελία. «Ἀνταλλαγὴ δειπνοῦ μετὰ τὴν Μπέτσον Μπάρμπορ» καὶ ἀπὸ κάτω ἀτέλειωτη σειρά ἀπὸ ὑπογραφές. Ἀπὸ ὅτι φαντάστηκα θὰ ἦταν ἕνα δειπνὸς πρὸς τιμὴν κάποιας διάσημης μυθιστοριογράφου πού εἶχε γράψῃ πολλὰ ἐξαιρετικὰ δημοφιλῆ βιβλία καὶ τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα καὶ τὴ φήμη δὲν εἶχα πάρεῖ εἶδῃ. Ἀργότερα μοῦ ἐξήγησαν ὅτι μερικὰ κορίτσια τοῦ Ὑπνωτηρίου Μπέτσον Μπάρμπορ ἐπρόκειτο νὰ κληθοῦν σὲ δειπνὸ, ἐνῶ ἰσάριθμοι φοιτητὲς θὰ δειπνοῦσαν στὸ ὑπνωτήριο Μπέτσον Μπάρμπορ. Ὅσοι ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὴν ἀνταλλαγὴ δὲν ἔχουν παρὰ νὰ προσθέσουν τὸ ὄνομά τους στὸν κατάλογον. Ἡ διευθύντρια μας μοῦ ἐξήγησε ὅτι αὐτὸ ἦταν πολὺ συνηθισμένο· εἶχε γίνει πιά θεσμός. «Καταλαβαίνουμε πῶς οἱ νέοι πρέπει νὰ ἔχουν τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίζονται» εἶπε. «Ἰδιαίτερα γιὰ τὰ κορίτσια δὲν εἶναι πάντα εὐκόλο, καὶ ἔτσι τὸ κολλέγιο ἔχει ἀναλάβει τὸ διπλὸ ἔργο, νὰ τοὺς δώσῃ τὶς γνώσεις πού θέλουν καὶ συγχρόνως νὰ τὰ προετοιμάσῃ γιὰ τὴ ζωὴ. Σκεφθεῖτε πῶς ὑπάρχουν κορίτσια πού ἐπὶ τέσσερα χρόνια δὲν βγῆκαν οὔτε μιὰ φορὰ με καθυστερήσει. Αὐτὸ εἶναι κακὸ καὶ

τὸ κολλέγιο ἀποφάσισε νὰ το διορθώσῃ.»

Ἐπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ τὸ μάτι μου σταμάτησε σὲ μιὰν ἄλλην ἀγγελία: «Ἐκδρομή». Ἦταν μέσα Ὁκτωβρίου καὶ ὁ καιρὸς ἦταν θροσερός. «Φέρτε καὶ τὶς κοπέλλες σας μαζί», συνέχιζε ἡ ἀγγελία.

Ἔτσι ἓνα ἀπόγευμα ἦρθαν τὰ λεωφορεία τοῦ Κολλεγίου καὶ μᾶς πήγαν στὴν ἐξοχή. Ἡ Διευθύντρια ὅμως τοῦ ὑπνωτηρίου ἦρθε μαζί μας. «Εἰναι ἡ σύνοδος μας» μοῦ ψιθύρισαν.

Παρ' ὅλα αὐτά, τὸν σπουδαιότερο ρόλο στὴ ζωὴ τῶν φοιτητῶν τὸν παίζουν τὰ σπορ, καὶ τὸ Κολλέγιο ἔχει μιὰ τεράστια ἔκταση καὶ πολλές ἐγκαταστάσεις στὴ διάθεσή του γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ. Γήπεδα φούτμπολ, τερραϊν τένις, στεγασμένα γυμναστήρια, πισίνες, γήπεδο γιὰ παγοδρομίες καὶ γιὰ γκολφ— ὅλα βρισκονται στὴ διάθεσιν τῶν φοιτητῶν. Τὸ φούτμπολ εἶναι τὸ πρὶν ἀγαπημένο σπορ καὶ οἱ φοιτητὲς τὸ παίρνουν φορώντας πανοπλίες, σὺν τοῖς ἱππότες τοῦ βασιλεῖ Ἀρθούρου.

Ὅλες οἱ τάξεις κοινωνίας ἀντιπροσωπεύονται στοὺς ἀγῶνες ποὺ γίνονται κάθε χρόνον μετὰ τῶν κολλεγίων καὶ αὐτὸ προκαλεῖ στὴν Ἀμερικὴ πολὺ περισσότερον ἐνθουσιασμὸ ἀπὸ ὅ,τι στὴν Εὐρώπῃ. Τὴ μεγάλη του ἀπήχηση, ἀρχίζει κανεὶς νὰ καταλαβαίνει ὅταν βλέπει πὺς τὸ στάδιο τοῦ κολλεγίου χωράει 87.000 θεατὲς, πὺς τὰ εἰσιτήρια ξηλώνονται πάντα. Τὸ θέαμα εἶναι πολὺ γραφικὸ μὲ τὰ χρώματα τῶν ἀντιπάλων ὁμάδων ποὺ τὰ φοροῦν στίς μπουτονιέρες, στίς γραβάτες, στὰ κασκόλ. Παντοῦ ὑπάρχουν τεράστια ψεύτικα λουλούδια, κορδέλλες, μπαλόνια.

Τὸ διάλειμμα εἶναι ἕξ ἴσου διακεδαστικόν. Ὁμίλοι φίλων τῶν ἀντιπάλων ὁμάδων μὲ τὰ διακριτικὰ τοὺς χρώματα εἰσέρχονται στὸ στίβο γιὰ νὰ τονώσουν περισσότερο τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα. Κάθε ὁμάδα θὰ

εἶχε καὶ διακόσιους καὶ τὸν καταπληκτικὸ ἀπ' ὅλα ἦταν ἐκκίνησά τους.

Γιὰ τὸν Εὐρωπαῖο δὲν εἶναι εὐχολογία νὰ συνηθίσῃ σ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὅταν περάσῃ ὁ πρῶτος ἐνθουσιασμὸς τοῦ καινούριου, ἔρχεται ἀντίδραση. Ἡ ζωὴ κυλάει τόσο γοργὰ πὺς ὅλα φαίνονται παροδικὰ καὶ τίποτα δὲν μοιάζει νὰ ἔλθῃ τὸν κόπο νὰ τὸ πάρῃς στὰ σοβαρά. Οἱ ἄνθρωποι ζοῦν «ἐπὶ πιστοῖς» οἰκονομικά, καὶ κάποτε καὶ πνευματικά. Οἱ φοιτητὲς στὴν Ἑλβετὴ συνήθως ἀρχίζουν τὶς σπουδὲς τοῦ διυλὸς χρόνι ἀργότερα— ἐδῶ ὅλοι φροντίζουν τόσο νῶσι (μὴ λήξῃ πὺς γέγνηται μὲ κάποιον οἰκτο σάνα ἔκλεισε μέσα τῆς ὅλης τους τὶς ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον τους καὶ τὴν προκοπή τους). Σιγὰ—σιγὰ ἀποκτὰ κανεὶς σωστὴ προοπτικὴ, καὶ μαθαίνει ἐκτιμᾶ τὸ βάθος τῆς σκέψης καὶ αἰσθήματος ποὺ δὲν συμβαίνει εἶναι πάντα συνώνυμα μὲ τὴ σοφιστήριαν, μαθαίνει ἀκόμα πὺς ἡ ζωὴ τῆς ζωῆς συγκεφαλαιωμένη στὴ φράση «Μὴ στενοχωριέσαι» δὲν δίνει πάντα ἐπιπολαιότητα. Ἐπειτα, «ἐπὶ πιστώσει», δὲν εἶναι ἀνάσσει καὶ ἀνόητοι.

«Εἵμαστε νέος λαὸς καὶ ζοῦμε ἓνα νέο κράτος» ἔλεγε ἓνας καθηγητής. «Ἰσως αὐτὰ ποὺ βρίσκετε πολαιότητες, ἀτέλειες, ἀνωριμότητες νὰ εἶναι πολλά, καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νεαρὸς φοιτητὲς νὰ εἶναι πολὺ γότρο ὥριμοι ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαῖους συνομηλίκους τους. Σκεφθῆτε γιὰ μιὰ στιγμή τὴν ἀπίστευτη δοξολογία ποὺ ἔκαναν οἱ Ἑνωμένους τεῖες σ' αὐτὸν τὸν αἰῶνα καὶ πῶς ἔμαθον ἀπ' αὐτὴ τὴ σκοπιά. Σὲ μὲν αὐτοσχεδίασαμε ἡμᾶςταν κασμέννοι νὰ τὸ κάνουμε αὐτό, με ὅμως ἀπόλυτη συνείδηση κάναμε. Ἐξέρουμε τί μένει ἀκόμη γίνῃ καὶ ὡς πὺς χρειάζεται νὰ χωρήσουμε». Ἔτσι, σιγὰ—σιγὰ ἀριζοῦται κανεὶς.

ΕΝΑΣ ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΟΣ ΓΛΥΠΤΗΣ

Κείμενο καὶ φωτογραφίες τοῦ JOHN BURY

(Ἀπὸ τὸ «Cornhill Magazine», Λονδίνο)

Κάποτε ἡ ἐπαρχία Μίνας Ζερὰς, στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Βραζιλίας ἔβγαξε χρυσάφι καὶ διαμάντια σὲ ἀμύθητες ποσότητες. Τὸν 19^{ον} αἰῶνα τὸ χρυσάφι τελείωσε, ἀλλὰ οἱ ὁμορφες πολιτεῖες ποὺ χτίστηκαν τὴν ἐποχὴ τοῦ πλούτου ὑπάρχουν ἀκόμη, ἀπομακρυσμένοι μοναχικοὶ ὁρειῶνες μὲ τὰ σπύτια τους ρυθμὸν μπαρόκ.

Ὁ μεγάλος φυσιοδίφης Ἀβουτοτος ντὲ Σαὶν Ἰλαῖρ ταξίδεψε στὴ Μίνας τὸ 1819. Ὅταν πῆγε στὸ χωριὸ Κογκονὰς ντὰ Κάμπο ἔμεινε κατάπληκτος μὲ τὰ ἀγάλματα τῶν 12 προφητῶν ποὺ εἶδε στημένα στὸ προαύλιό τῆς ἐκκλησίας. «Τὰ ἀγάλματα αὐτὰ» γράφει «δὲν εἶναι ἀριστουργήματα γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Στὸν τρόπο ὅμως μὲ τὸν ὁποῖο εἶναι σκαλισμένα πάνω στὴν πέτρα ὑπάρχει κάτι τὸ μεγάλο ποὺ δείχνει ὅτι ἐκεῖνος ποὺ τὰ ἐφτιαξε εἶχε πραγματικὰ δυνατὸ ταλέντο. Μᾶς τὰ ἔδωσε ἓνας ἄνθρωπος ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ χέρια του. Ὅσοσο δὲν σταμάτησε τὴ δουλειὰ του. Ἐβάζε καὶ τοῦ ἔδεναν τὰ ἐργαλεῖα στὰ χέρια καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐφτιαξε τὰ ἀγάλματα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κογκονὰς.»

Ὁ καλλιτέχνης ποὺ ἐφτιαξε τὰ ἀγάλματα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Κογκονὰς

κονὰς, ὁ Ἀντόνιο Φραντζίσκο Λισμπόα, ἦταν πρὶν γνωστὸς μὲ τὸ παρατσούκλι Ἀλεϊτζαντίνο. Εἶχε γεννηθῇ στὰ 1738 σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πρὶν ἑκατοντὲς πόλεις τοῦ χρυσοῦ, στὸ Ὄουρο Πρέτο. Ἦταν νόθο παιδί ἐνὸς Πορτογάλλου ἐξουλογοῦ καὶ μιᾶς νέγρας σκλάβας καὶ παρ' ὅλο ποὺ κατὰ τὸν νόμο ἦταν ἐλεύθερος, ἀφοῦ εἶχε βαπτιστῇ, ἦναι τόσο ἐξυπνος καὶ εὐαίσθητος ἄνθρωπος σὺν κι αὐτὸν δὲν μποροῦσε νὰ μὴν νοιώθῃ πολὺ ἔντονα τὴ διάκριση ποὺ ὑπῆρχε ἀπέναντι στοὺς μιγάδες καὶ ποὺ αἰτία τῆς ἦταν ὁ βαθειὰ ριζωμένος φόβος καὶ ἡ δυσπιστία πρὸς τοὺς Ἀφρικανοὺς σκλάβους ποὺ τοὺς ἔφεραν νὰ δουλεύουν στὰ χρυσορυχεῖα.

Γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Ἀλεϊτζαντίνο πολὺ λίγα πράγματα εἶναι γνωστά καὶ οἱ λιγοστὲς λεπτομέρειες ποὺ μᾶς δίνει ὁ πρῶτος του βιογράφος, ὁ κουτσομπόλης δάσκαλος Ροντρίγκο Μπρέτας, μᾶς ὁδηγοῦν σὲ ἀτελείωτες ὑποθέσεις. Μᾶς λέει πὺς τὸ παιδί αὐτὸ ἔμαθε νὰ γράφῃ καὶ νὰ διαβάξῃ, πὺς ἤξερε ἰσως καὶ λίγα λατινικά καὶ πὺς ὡς ἐδῶ σταματοῦσε ἡ σχολικὴ του μόρφωση. Περιγράφοντας τὸ ἐξωτερικὸν του ὁ Μπρέτας λέει:

«Ὁ Ἀντόνιο Φραντζίσκο ἦταν πολὺ μελαγχρινός, εἶχε δυνατὴ

φωνή, γρήγορη όμιλία και δραμη-
τικό χαρακτήρα. Τό μπόϊ του μι-
κρό, τό κορμί του χοντρού και
κακοφτιαγμένο, τό πρόσωπο και
τό κεφάλι του στρογγυλό και ά-
σχημο, τά μαλλιά του μαύρα και
κατσαρά, τό γένι του πυκνό και
άκατάστατο, τό μέτωπό του πλα-
τύ, ή μύτη του κανονική και κά-
πως σουβλερή, τ' αυτιά του με-
γάλα και ό λαιμός του κοντός.»

Στά νειάτα του ό 'Αλεϊτζαντίνο
ήταν γερός και έκδοτος στίς σω-
ματικές απολαύσεις. Ξαφνικά, λέει
ό Μπρέτας, σιά 1777, 39 έτών,
άρρώστησε και έξ αιτίας τής
άρρώστειας άκρωτηριάστηκε. 'Η
άρρώστεια αυτή, τό κύριο στοιχείο
τής ζωής του, έγινε αγαπητό θέ-
μα τής Βραζιλιανής φιλολογίας.
'Από όσα λέγονται δέν μπορούμε
νά καταλάβουμε άν έχασε έντελώς
τά χέρια του, ή άν τά είχε άλ-
λά δέν μπορούσε νά τά χρησιμο-
ποιήση.

Πολύ προσεχτικά εξετάστηκαν
τά χειρόγραφα του καλλιτέχνη.
Τά πρώτα χρόνια τό γράψιμό του
είναι στρωτό και όμορφο. 'Από
τά 1796 παρατηρείται μιá μετα-
βολή προς τό χειρότερο. Παράλ-
ληλα μεταβάλλεται και ό χαρα-
κτήρας του και ή ποιότητα του
έργου του. 'Η πρώτη περίοδος, ή
περίοδος τής ώριμότητάς του χα-
ρακτηρίζεται από τό ύψηλό επί-
πεδο τής δουλειάς του, από τήν
άρμονία, τή σαφήνεια και τή
γαλήνη του πνεύματός του. Τά
μεταγενέστερα έργα του, παρ' όλο
πού ανάμεσά τους βρίσκονται και
τά μεγαλύτερα άριστουργήματά

του, δέν είναι πάντα τό ίδιο καί
Τά άγάλματα τών δώδεκα Πε-
φητών (1808 - 1807) στο Κε-
κονάς ντό Κάμπο, είναι τά και-
τερα άπ' όλα του τά έργα.¹ 'Α-
τήν άλλη μεριά, ανάμεσα στίς
εικόνες πού σκάλισε σέ ξύλο
φυσικό μέγεθος για ένα παρ-
κλήσι του ίδιου χωριού, από
1796 ως τά 1800, υπάρχουν πε-
λές κακότεχνες και χοντροφτια-
μένες. "Αν όμως τό μεταγενέστε-
ρο έργο του είναι άνισο σέ ποιότητα
άλλο τόσο διαφέρει και σέ χα-
κτήρα: έχει περισσότερη σκέ-
ψη, περισσότερη σοβαρότητα και
ρίως είναι πύό εξπρεσιονιστικό.
Γι' αυτό ασφαλώς πρέπει νά
θύνονται όι πόνοι πού του
καλούσε ή άρρώστεια του.

'Υπήρχε ή έλπίδα ότι πολλά
αποκάλυπτε ή εξέταση των έργων
του καλλιτέχνη, πού έγινε
1930. Τό κέρδος όμως ήταν
κρό. Με βάση τίς μαρτυρίες
Μπρέτας πολλοί γιατροί τής
ζιλίας προσπάθησαν νά κά-
νουν τή διάγνωση, κανενός όμως
άπόψεις δέν ήταν άπόλυτα
σικές.

'Οποιαδήποτε κ' άν ήταν ή
ρώστεια του 'Αλεϊτζαντίνο, τό
γονός είναι ότι του είχε παρα-
φώσει τό σώμα. Τήν επό-
πύ πού είχε αυτό στον χαρακτή-
του μάς τήν περιγράφει πολύ
ματικά ό Μπρέτας. «Τά
ματα των περιέργων τόν πλά-
ναν βαθειά. Έγινε κακός, κα-
ποπτος και ξέσπαγε σέ τρεμά-
ματα»

1. Βλ. εικόνες κεντρικών οαλίδων

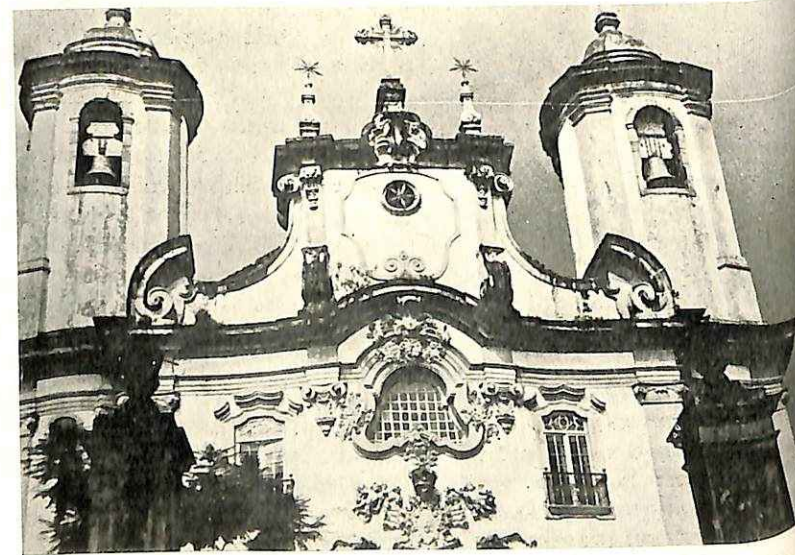
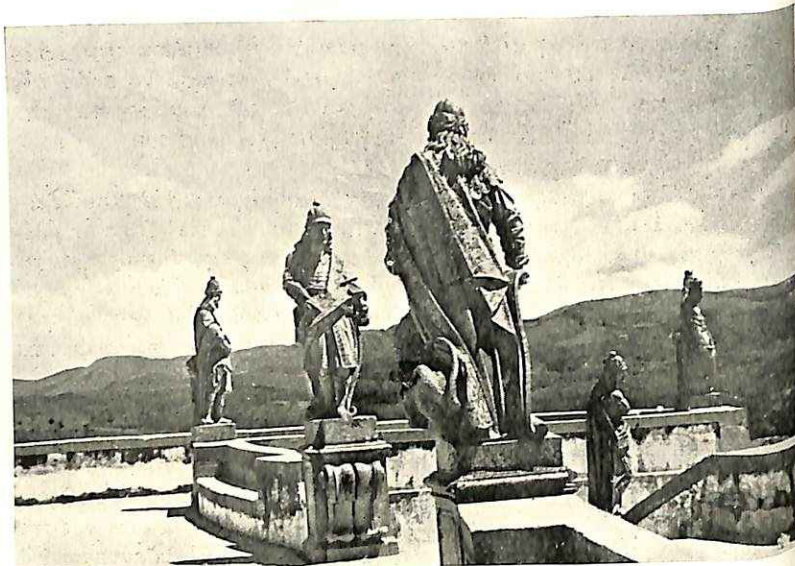
Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΙΓΚΙΠΑΣ ΔΑΝΙΗΛ
ΑΠΕΙΚΟΝΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΔΑΦΝΙΝΟ ΣΤΕΦΑΝΙ ΚΑΙ ΚΟΝΙΚΟ ΚΑΠΕΛΛΟ
'Η δυνατή του μορφή παρουσιάζει έντονα άσιατικά χαρακτηριστικά.

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΣΑΪΑΣ
ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΡΟΥΧ ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΩΝΑ ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ

ΩΡΑΙΟΤΑΤΗ ΣΥΓΓΛΗΤΗ
ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΗ ΙΕΖΕΚΙΗΛ

*Επάνω : ΤΟ ΠΡΟΑΓΛΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΝΓΚΑΝΑΖ ΜΕ ΤΑ
ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ

Κάτω : Η ΠΡΟΣΟΨΗ ΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΕΚΑΤΡΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΕ
ΣΤΥΛ ΜΠΑΡΟΚ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΟΟΥΡΟ ΠΡΕΤΟ

θυμούς. Ἀκόμη και όταν οἱ θαν-
μαστὲς τῆς τέχνης του τὸν συνέ-
χαιραν εὐγενικά, ἐκεῖνος μέσα
στοὺς ἐπαίνους τοὺς διαρκῶς ἀνα-
κάλυπτε τὴν εἰρωνία. Φοροῦσε ἓνα
μακρὸν παλτὸ μὲ σηκωτὸ γιακά,
κουκούλα καὶ ἓνα πλατύγυρο κα-
πέλλο γιὰ νὰ μὴν τὸν βλέπουν.
Ἐφευγε ἀπὸ τὸ σπῆτι του τὰ ξη-
μερώματα καὶ γύριζε ἀργὰ τὸ
βράδυ. Ὅταν δούλευε ἔβαζε τρι-
γύρω κουρτίνες.

Ἀποξενωμένος ἀπὸ ὅλους, ἐκ-
τὸς ἀπὸ λίγους καὶ στενοὺς φί-
λους, εὑρίσκει κάποια παρηγοριά
στὴ Βίβλο καὶ στὴν ἀνάγνωση ἔρ-
γων λατρικῆς καὶ χημείας.

Ὁ πατέρας του εἶχε δούλους
καὶ τὸ ἴδιο ἔκαμε κι αὐτός. Ὁ
εὐνοούμενος δούλος του ὁ Μω-
ρίτσιο, ὅπως λέει ὁ Μπρέτας, «ἔ-
δενε τὰ ἐργαλεῖα στὰ ἄχρηστα χέ-
ρια τοῦ καλλιτέχνη. Ὁ Ἀλεῖτ-
ζαντίνο πάντα μοιραζόταν μὲ τὸν
Μωρίτσιο τὰ χρήματα ποὺ κέρ-
διζε ἀπὸ τὴ δουλειά του. Ἔτσι
δὲν εἶναι παράξενο πῶς ὁ δούλος
τοῦ ἦταν τόσο πιστός. Ὁ Ἀλεῖτ-
ζαντίνο δὲν μπορούσε πάντα νὰ
συγκρατῇ τὰ νεῦρα του καὶ συχνὰ
ἔδερνε ἀλύπητα τὸν Μωρίτσιο μὲ
τὰ ἴδια τὰ ἐργαλεῖα ποὺ ἐκεῖνος
τοῦ ἔδενε στὰ χέρια».

Παρ' ὅλο ποὺ πληρωνόταν ἀ-
κριβὰ γιὰ τὰ ἔργα του, ὁ ἀνάπη-
ρος καλλιτέχνης ποτὲ δὲν νοιά-
στηκε γιὰ τὰ χρήματά του. Φρόντι-
σε γιὰ τὴ μόρφωση τοῦ νέου ἀδελ-
φοῦ του, καὶ ἔδινε πολλὰ σὲ ἐλεη-
μοσύνες (ὅπως λένε μάλιστα ἓνα
δύο φορές τὸν ἔκλεψαν μὴδὲς
καὶ τὸν ἐξεβίασαν). Στὰ 1812 τυ-

φλώθηκε καὶ πέθανε στὰ 1814
στὸ μικρὸ μισοπεσμένο σπῆτι τῆς
νύφης του, μιᾶς μιγάδος ποὺ εἶχε
παντρευτῇ ὁ γνιὸς του.

Στὶς ἐκκλησίες γιὰ τὶς ὁποῖες ἐρ-
γάστηκε ὁ Ἀλεῖτζαντίνο βλέ-
πουμε κάποια προτίμηση πρὸς τὶς
ἀνάγλυφες μορφές. Ὁρισμένα χα-
ρακτηριστικὰ ἀποδίδονται σὲ ἰτα-
λικὴ ἐπίδραση ποὺ πιθανῶς θὰ
ἔφθασε στὴ Βραζιλία ἀπὸ τὴν
Πορτογαλλία, ἂν καὶ οἱ χαριτω-
μένοι στρογγυλοὶ πύργοι, μὲ τοὺς
θόλους τοὺς εἶναι χαρακτηριστικὰ
Βραζιλιανοί. Τὴν ἰταλικὴ ἐπίδρα-
ση τὴν ἀντιλαμβανόμαστε καὶ στὰ
ἀγάλματα τοῦ Ἀλεῖτζαντίνου. Τὰ
ροῦχα καὶ τὰ κωνικὰ καπέλλα
τῶν προφητῶν του θυμίζουν
ἰταλικὲς ξυλογραφίες τοῦ 15ου
αἰῶνα, ἄσχετα ἂν ὁ τρόπος μὲ
τὸν ὁποῖο ἔφθασαν στὸ Μινὰς
Γκεράις παραμένει μυστήριον.

Στὰ γυνὰ ἀπομακρυσμένα
χρυσόφορα βουνὰ τοῦ Ὁουρο
Πρέτο, τὰ ἔργα του παίρνουν ἓνα
μεγαλεῖο. Τὸ ἴδιο ἐντυπωσιακό,
μὲ τὸν δικό του τρόπο, εἶναι τὸ
τοπίο στὸ ὁποῖο προβάλλονται τὰ
ἔργα του στὸ Κονγκονάς, σὲ ἓνα
ἀπέραντο πλάτωμα. Οἱ προφῆτες
στὸ προαύλιο τῆς ἐκκλησίας τοῦ
Κονγκονάς βλέπουν σὲ ἀπέραντους
γυμνοὺς λόφους τριγυρισμένους
ἀπὸ τοὺς γαλάζιους ὄγκους τῶν
βουνῶν. Τὸ τοπίο αὐτὸ δίνει στὶς
ἐκκλησίες καὶ στὰ μνημειώδη ἀ-
γάλματα ἓνα μεγαλεῖο ποὺ δὲν
μπορεῖ εὐκόλα νὰ ξεχαστῇ.

Οἱ Προφῆτες τοῦ Ἀλεῖτζαντίνου
παρουσιάζουν μιὰ περίεργη μοι-

όνητα με τούς Προφήτες του Δανού γλύπτη Κλάους Σλούτερ που είχε προσλάβει ο Φίλιππος ο Τολμηρός, δούκας της Βουργουνδίας.

Και οι δυο καλλιτέχνες ζήτησαν να αποδώσουν κυρίως την προσωπικότητα κάθε προφήτη. 'Αλλά εκτός απ' αυτό και η ζωή τους έχει κοινά στοιχεία. Ο Σλο-

τερ υπέφερε κι αυτός από μια σοβαρή και επικίνδυνη αρρώστια ζούσε κι αυτός μοναχός και κρύοπιτος, προσπαθώντας να περβεται από τον κόσμο. Και οι δυο ήταν πιά γέροι όταν ξφτιαζαν τούς προφήτες τους που προσηύχονταν να αποτελέσουν το κεντρικό θέμα μέσα σε ένα πολύπλοκο αρχιτεκτονικό περιβάλλον.

Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΥ

Στα 1748 ο Βολταίρος έδωσε τον ακόλουθο ορισμό για τον αισιόδοξο άνθρωπο: «Ένας τρελλός που λέει ότι όλα πάνε καλά, ενώ όλα πάνε άσχημα».

Στα 1858 ο Άρτεμους Γουόρντ διόρθωσε τον Βολταίρο: «Αισιόδοξος είναι εκείνος που δεν συγκινείται από όσα συμβαίνουν γύρω του, έφ' όσον συμβαίνουν στους άλλους».

Στα 1900 ο κ. Ντοβλεβ έδωσε το δικό του ορισμό: «Αισιόδοξος είναι ο άνθρωπος στα 85 του χρόνια παντεύεται και ζητά να βρει σπίτι κοντά σε σχολείο».

Στα 1950 ένας μπαμπάς, όταν το αγοράκι του τον ρώτησε «τί θα πη αισιόδοξος» έδωσε αυτή την απάντηση: «Είναι ο άνθρωπος που θα του ήταν αδύνατο να διαβάζει την πρώτη σελίδα των εφημερίδων τα τρία τελευταία χρόνια».

Από το «Pourquoi Pas?», Βαν

ΤΑ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

τις παραμονές των εκλογών

Του J. H. HUIZINGA

Στο άρθρο αυτό, γραμμένο ειδικά για την «Εκλογή» από τον διακεκριμένο ανταποκριτή, στο Λονδίνο, της Ολλανδικής εφημερίδας «Nieuwe Rotterdamse Courant», οι αναγνώστες μας θα έχουν την ευκαιρία να διαβάσουν τις κύριες γραμμές του πολιτικού προγράμματος των Βρεταννικών κομμάτων και να σχηματίσουν μια γνώμη για τα ζητήματα που απασχολούν τον Βρετανό εκλογέα. Όλα αυτά βέβαια σύμφωνα με τις προσωπικές αντιλήψεις του κ. Χουϊζίνγκα.

Καθώς πλησιάζει ο καιρός των εκλογών, ο Ευρωπαίος παρατηρητής της Αγγλικής πολιτικής σηνής διαπιστώνει με έκπληξη πως αυτοί οι «αποδεδειγμένοι» ψυχροί, ήρεμοι και επιεικείς Βρεταννοί διεξάγουν τους πολιτικούς τους αγώνες με όλο το πάθος και την σπατάλη των λόγων που αποδίδεται συνήθως μόνο στις Λατινικές ράτσες. Διαβάζοντας κανείς τις εφημερίδες των κομμάτων ή ακούγοντας τις προφορικές μονομαχίες του κ. Ουίνστον Τσόρτσιλ και του κ. Άνιουριν Μπέβαν, φαινομενικά μεγάλων αντιπάλων, βγάζει σχεδόν αναγκαστικά το συμπέρασμα ότι η χώρα αυτή είναι βαθειά χωρισμένη σε δύο αδιάλλακτα έχθρικά στρατόπεδα. Ωστόσο ακόμη και μια επιπόλαιη μελέτη των επίσημων προγραμμάτων τους δείχνει πως τα δυο μεγαλύτερα κόμματα δια-

κρίνονται, θα έλεγα, βρίσκονται στο γεγονός ότι ο πολιτικός αγώνας αυτής της χώρας εξακολουθεί να διεξάγεται μέσα στα πλαίσια του Δικομματικού συστήματος. Το σύστημα αυτό είναι η αιτία και της έντασης του αγώνα και της εκδήλωσης έλλειψης πραγματικού περιορισμού. Πώς δεν θα αγωνιζόταν με όλη του την ψυχή όταν το βραβείο του δεν θα ήταν τίποτα λιγότερο από το μονοπώλιο της εξουσίας; Τον ευρωπαϊκό πολιτικό κανονικό δεν τον περιμένει τέτοιο δελεαστικό βραβείο. Ξέρει πως το πιο πολύ που μπορεί να ελπίζει για το κόμμα του είναι να κερδίσει συμμετοχή σε μια κυβέρνηση συνασπισμού. Κατά συνέπεια διεξάγει τον εκλογικό του αγώνα έχροντας πως οι μεγαλύτεροι αντίπαλοί του στις κάλπες θα είναι πιθανότατα οι αυ-

ριανοί ύπουργοί συνάδελφοί του.

Αυτό δὲν ἰσχύει γιὰ τὴν Ἀγγλία ὅπου οἱ κυβερνήσεις συνασπισμοῦ σὲ καιρὸ εἰρήνης εἶναι ἐξαίρεση καὶ ὅπου, ἐπομένως, οἱ κομματικοὶ ἡγέτες δὲν χρειάζεται νὰ βάζουν φραγμοὺς οὔτε στὴ φιλοδοξία οὔτε στὴ γλώσσα τους. Τὸ Δικωματικὸ Σύστημα ὅμως πού δίνει στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐξουσία τὸν χαρακτήρα πολιτικῆς μάχης γιὰ πέντε χρόνια ζωῆς ἢ θανάτου ἀναγκάζει τοὺς δύο ἀνταγωνιστὲς νὰ προσφέρουν στοὺς ψηφοφόρους ἓνα πρόγραμμα πού μοιάζει σὲ πολλὰ σημεῖα, γιατί ἀπλούστατα κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἐλπίζει ὅτι θὰ κερδίσει τὸν ἀγῶνα προσφέροντας ἓνα πρόγραμμα πού μπορεῖ νὰ ἐλκύσει μὴ μόνον ἰδιαίτερη οἰκονομικὴ ἢ κοινωνικὴ τάξη. Ὅπως ἔχουν πῆ πολλὲς φορὲς καὶ πολὺ σωστά, ἡ «αἰωρούμενη» ψήφος ἀποφασίζει τίς ἐκλογές, ἡ ἀπόφαση τῶν δύο ἢ τριῶν ἑκατομμυρίων ψηφοφόρων πού τὰ οἰκονομικά τους συμφέροντα, οἱ πολιτικὲς πεποιθήσεις καὶ ἡ κοινωνικὴ τους θέση τοὺς τοποθετοῦν κάπου ἀνάμεσα στοὺς εἰσοδηματίες καὶ τοὺς μισθωτοὺς. Ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο κόμματα πρέπει νὰ προσπαθῇσιν νὰ τραβήξουν αὐτὴ τὴν αἰωρούμενη ψήφο μὲ τὸ μέρος τους, ἂν θέλουν νὰ ἔχουν κάποια ἐλπίδα ὅτι θὰ κερδίσουν τὴν πλειοψηφία στὸ Κοινοβούλιο, ἀναγκάζονται νὰ βάζουν τόσο νερὸ στὸ κρασί τους, ὥστε ὅταν ἀναγγέλλουν τὸ πρόγραμμά τους, σὲ πολλὰ σημεῖα

δὲν ξεχωρίζει ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἄλλου.

Οἱ συντηρητικοὶ μπορεῖ νὰ κατακρίνουν τὴν σοσιαλιστικὴ κυβερνήση γιὰ τὴ γνωστικὴ χλιαρὴ στάση τῆς ἀπέναντι τοῦ σχεδίου γιὰ τὴν ἔνωση τῆς Ἑυρώπης, αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι κάποιο εἰδικὸ σημεῖο τοῦ προγράμματός τους τοὺς χρεώνει νὰ πραγματοποιήσῃ πιὸ γρήγορα αὐτὴ τὴν ἰδέα. Ἀτίθεται καὶ ἡ ἐπίσημη ἀνακοίνωση τοῦ πολιτικοῦ τους προγράμματος, πού εἶναι γνωστὸ μὲ τὸ τίτλο «Ὁ σωστὸς δρόμος γιὰ τὴν Βρεταννίαν», καὶ τὸ Συνέδριον Συντηρητικοῦ Κόμματος εἰς πολὺ κινθάρᾳ ὅτι οἱ συντηρητικοὶ — ὅπως καὶ ἡ σημερινὴ βέρνηση — ἔχουν τὴν πρόθεσιν προχωρήσουν πολὺ προσεκτικὰ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση νὰ ἐπιμείνουν ὥστε νὰ δοθῇ προσοχὴ πού ταιριάζει στὴν ἰδίαν ζουσα θέσιν τῆς Βρεταννίας, ὡς γέτιδος τριῶν ἀλληλένδετων χωρῶν, τῆς Ἑυρώπης, τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας καὶ τῆς περιοχῆς τῆς στερελίνης. Τὸ μείον στὸ ὅποιο τὰ κόμματα ρουσιάζουν τίς λιγότερες διαφορὰς γνώμης εἶναι ἡ ἑξωτερικὴ πολιτικὴ, σὲ ὅλες τίς ἀπόψεις.

Στὸν τομέα τῆς ἀμυνας, ὅμως, δὲν ὑπάρχει διαφορὰ γνώμης ἀνάμεσα στὰ δύο μεγάλα κόμματα. Καὶ τὰ δύο ὑποστηρίζουν τὴν διατήρησιν τῆς στρατιωτικῆς θητείας ἐν καιρῷ ἐπείγουσας. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷ

ὅτι ἡ στρατιωτικὴ θητεία εἶναι μιὰ καινοτομία γιὰ τὸν Βρεταννὸ, ὅπως ἡ ἀπόφαση τῆς Ἀμερικῆς νὰ ἀναμιχθῇ στὰ Ἑυρωπαϊκά πράγματα ἀποτελεῖ ἀπόκλιση ἀπὸ τὴν παροπαράδοτη πολιτικὴ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Παρόμοια συμφωνία ἀπόψεων σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ σημεῖα ὑπάρχει σχετικὰ μὲ τὴν αὐτοκρατορικὴ καὶ ἀποικιακὴ πολιτικὴ. Καὶ τὰ δύο κόμματα διαδηλώνουν τὴν πρόθεσιν νὰ μεριμνήσουν γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀποικίων, πράγμα πού θὰ δαφελήσῃ τοὺς κατοίκους καὶ θὰ τοὺς προετοιμάσῃ γιὰ τὴν πλήρη καὶ δημοκρατικὴ αὐτοδιοίκησιν πού ἀποτελεῖ τὸν τελικὸ σκοπὸ τῆς Βρεταννικῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς.

Ὅταν ἔλθῃ κανεὶς στὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα θὰ βοῇ μιὰ παρόμοια καταπληκτικὴ συμφωνία ἀπόψεων. Τὸ συντηρητικὸ κόμμα ἀναγνωρίζει ἀπολύτως τὴν ἀνάγκη, ὡς ἓνα σημεῖο, τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διευθυνομένης οἰκονομίας καὶ τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα τοῦ πολιτικοῦ του προγράμματος. «Τὸ συντηρητικὸ κόμμα θὰ κἀνῃ ὅ,τι εἶναι δυνατό γιὰ νὰ προφυλάξῃ τὴ χώρα ἀπὸ τὸν πληθωρισμὸ μὲ τὴ συνετὴ ὁργάνωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τὴν ἐπένδυση κεφαλαίων. Ἀναγνωρίζουμε ἐπίσης ὅτι ἡ γενικὴ φροντίδα τῆς κυβερνήσεως γιὰ τὴν βιομηχανικὴ ζωὴ τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ τὴν ὁδηγήσῃ στὴ δημιουργίαν στενωτέρων σχέσεων μὲ

τίς βασικὲς ἐκείνες βιομηχανίες πού τὰ προϊόντα τους ἔχουν ζωτικὴ σημασία γιὰ τὴν βιομηχανικὴ μας ὁργάνωσιν. Ὡσπου νὰ καλύψουμε τὸ κενὸ τῶν εξαγωγῶν, πρέπει νὰ διατηρήσουμε τὸν ἔλεγχον τοῦ ξένου συναλλάγματος καὶ τῶν εισαγωγῶν. Οἱ πρώτες ὕλεις πού εἶναι πραγματικὰ σπάνιες πρέπει νὰ κατανεμῶνται δίκαια. Δὲν θὰ καταργήσουμε τὰ δελτία τροφίμων καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν τιμῶν στὰ εἶδη πρώτης ἀνάγκης παρὰ ὅταν βεβαιωθοῦμε ὅτι κάθε οἰκογένεια θὰ μπορῇ νὰ τὰ ἔχῃ». Ὅπως φαίνεται τὸ πρόγραμμα στηρίζεται σὲ μιὰ πολιτικὴ πού στὰ περισσότερα σημεῖα ὁδηγεῖται ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν πού εἶχε ἀναγγελθῇ στὸ ἐπίσημον σοσιαλιστικὸ πρόγραμμα: «ἡ ὁργανωμένη οἰκονομία εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐξασφαλίζει πάντα τὴν πρώτη θέσιν στὰ κοινὰ συμφέροντα».

Οἱ κοινὲς βάσεις τῶν δύο μεγαλυτέρων κομμάτων ἐπεκτείνονται ὅμως καὶ πέρα ἀπὸ τίς γενικὲς ἀρχές. Οἱ συντηρητικοὶ καὶ οἱ σοσιαλιστὲς μὲ τὴν ἰδίαν ἐπιμονὴ λένε ὅτι «θὰ ἀρνηθοῦν κατηγορηματικὰ νὰ καταπολεμήσουν τίς ἀμεσες δυσκολίες ὑποβιβάζοντας τὸ βιωτικὸ ἐπίπεδον μὲ τὴν ἐλλάττωσιν τῶν μισθῶν ἢ τὴν καταστροφὴν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων». Λένε ἀκόμη ὅτι «θὰ ἀπορρίψουν κάθε γνώμη ὅτι ἡ ἐσκεμμένη δημιουργία ἀνεργίας εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεσις γιὰ νὰ διατηρηθῇ ὑψηλὰ ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ βιομηχανικὴ

πειθαρχία». Οι συντηρητικοί, όπως και οι σοσιαλιστές διαδηλώνουν ότι πιστεύουν στην αρχή της συνεργασίας στην βιομηχανία δηλ: «μεγαλύτερη δυνατή επένδυση των μικτών συμβουλίων διευθύνσεως και εργατών». Τέλος οι συντηρητικοί, όπως και οι σοσιαλιστές, προγραμματίζουν μια δλόκληρη σειρά από λίγο-πολύ ειδικά μέτρα για τη βελτίωση της γεωργίας, της παιδείας, των συντάξεων λόγω ηλικίας, για την καταπολέμηση του μονοπωλίου. Σε ένα ορισμένο σημείο φάνηκαν ακόμη περισσότεροι δ-παδοί της ισότητας από τους αντιπάλους τους, αναγγέλλοντας την πρόθεσή τους να πραγματοποιήσουν την αρχή της ίσης πληρωμής ανδρών και γυναικών στις κυβερνητικές υπηρεσίες, πράγμα που οι σοσιαλιστές ως τώρα υποσχέθηκαν να το κάνουν μόνο «εάν το επιτρέψει η οικονομική κατάσταση της χώρας».

Ολα αυτά δεν σημαίνουν βέβαια, ότι η μελέτη των επισημών πολιτικών προγραμμάτων δεν αποκαλύπτει καθόλου πραγματικές διαφορές, κανενός είδους. Οι σοσιαλιστές εξακολουθούν να υποστηρίζουν την αρχή της κρατικοποίησης και έχουν ήδη δηλώσει ότι εάν επανεκλεγούν, οι βιομηχανίες τσιμέντων και ξαχάρως θα περιέλθουν στην ιδιοκτησία του κράτους. 'Ακόμη οι βιομηχανίες χημικών προϊόντων «θα εξεταστούν προσεκτικά» με την πρόθεση να

κρατικοποιηθούν τα κατάλληλα τμήματα της σημαντικής αβιομηχανίας. 'Ακόμη ότι όσες άλλες, εξακολουθούν να μένουν σε χέρια ιδιωτών θα τις αναλάβει το κράτος. 'Απέναντι σε όλα αυτά μέτρα οι συντηρητικοί αναλαμβάνουν να ανακαλέσουν το νομοσχέδιο των σοσιαλιστών για την κρατικοποίηση της χαλιβουργίας που ψηφίστηκε τελευταία αλλά δεν εφαρμόστηκε ακόμη, να καταργήσουν την κρατικοποίηση των συγκοινωνιών και της πολιτικής αεροπορίας «όσο είναι δυνατό περισσότερο», να ξαναορίξουν το Χρηματιστήριο Βάμβακος του Λ. Βερπουλ και να επιτύχουν «στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την αποκέντρωση» ορισμένων κρατικοποιημένων βιομηχανιών (τα ανθρακωρυχεία και τους σιδηροδρόμους) χωρίς όμως να δηλώνουν ότι θα τις ξαναδώσουν σε ιδιώτες.

Όσο όμως αναμφισβήτητο κι αν είναι τα αποτελέσματα της κρατικοποίησης, θα ήταν λάθος να ερμηνεύσουμε ότι σ' αυτή τη διαφορά εκδηλώνεται η διαμάχη μεταξύ των οπαδών του κολλεκτιβισμού και των οπαδών του laissez-faire του 19ου αιώνα. 'Από την ανακοίνωση των σοσιαλιστών φαίνεται καθαρά ότι δεν θεωρούν την κρατικοποίηση ως σκοπό αυτή καθ'εαυτή και ότι σ' αν αντικειμενικός σκοπός πρέπει να εφαρμοστεί σε όλες τις βιομηχανίες, αλλά την βλέπουν σαν ένα μέσο για να επιτύχουν καλύτερη απόδοση στις βιομηχα-

νίες εκείνες στις οποίες καμιά άλλη μέθοδος δεν είχε αποτέλεσμα ή για να αντικαταστήσουν το ιδιωτικό μονοπώλιο με το κρατικό. 'Από το άλλο μέρος το συντηρητικό κόμμα αναγνωρίζει, όπως είπαμε πιο πάνω, ότι η κυβέρνηση πρέπει ως ένα βαθμό να ελέγχει «τις βασικές βιομηχανίες που τα προϊόντα τους έχουν ζωτική σημασία για το βιομηχανικό οικόδομημα της χώρας ή που έχουν τέτοια έκταση, ώστε η επιτυχία ή η αποτυχία τους να επηρεάσει μεγάλα τμήματα της κοινωνίας. 'Η διαφορά λοιπόν δεν βρίσκεται στην παραδοχή μιας άφηρημένης αρχής: ελευθέρη επιχείρηση ή κρατική ιδιοκτησία, αλλά στο μέγεθος και τη μορφή του κυβερνητικού ελέγχου που απαιτείται για να εξασφαλιστούν τα κοινά συμφέροντα έναντι της κακής διαχείρισης και του μονοπωλίου.

Εκτός από το κεντρικό ζήτημα της κρατικοποίησης, οι επίσημες δημοσιεύσεις των κομμάτων αποκαλύπτουν και μερικές άλλες ειδικές διαφορές. Οι συντηρητικοί υπόσχονται να καταργήσουν την δευθυνομένη εργασία, αυτό όμως στην πρακτική του εφαρμογή δεν σημαίνει πολλά, αν λάβουμε υπ' όψη ότι η σοσιαλιστική νομοθεσία, σχετικά με αυτό το ζήτημα, έχει σχεδόν μείνει στάσιμη. Παρακάτω δηλώνουν ότι είναι αντίθετοι με τη σημερινή συνήθεια της κυβερνήσεως να αγοράζει μεγάλες ποσότητες από ορισμένες εισαγωγές

τροφίμων και πρώτων υλών, ωστόσο καθορίζουν τις υποσχέσεις τους παραδέχόμενοι ότι «τα μακροπρόθεσμα συμβόλαια μπορεί να αποτελέσουν πολύτιμο μέσον που θα προσφέρει στον παραγωγό ασφαλή αγορά στις χώρες της Αυτοκρατορίας και της Κοινοπολιτείας.» Τελικά στο πρόγραμμά τους έχουν περιλάβει σχέδια μεταρρυθμίσεως της Βουλής των Λόρδων ώστε να γίνη πιο αντιπροσωπευτική· σχέδια για την ενίσχυση ορισμένων θεσμών της Κοινοπολιτείας ώστε να επιτευχθή στενότερη συνεργασία στο οικονομικό και στρατιωτικό πεδίο καθώς και σχέδια για την κατάργηση του σημερινού συστήματος σύμφωνα με το οποίο τα μέλη των εργατικών συνδικάτων πληρώνουν εισφορά στο πολιτικό ταμείο του 'Εργατικού Κόμματος, εκτός αν δηλώσουν ιδιαίτερος ότι επιθυμούν να απαλλαγούν από αυτή την υποχρέωση.

Προτού προχωρήσουμε σε συμπεράσματα από την σύγκριση αυτή των μεγάλων προγραμμάτων των επισημών κομμάτων, πρέπει να μιλήσουμε λίγο για τα δυο μικρότερα κόμματα που θα πάρουν μέρος στον προσεχή αγώνα: τους κομμουνιστές και τους φιλελευθέρους. Για τους κομμουνιστές που κρατούν σήμερα στο κοινοβούλιο δυο από τις 640 έδρες δεν χρειάζεται να πούμε τίποτε άλλο παρά ότι μένουν πιστοί στη γραμμή που δίνει σε όλο τον κόσμο το κομ-

μουνιστικό κόμμα. "Ετσι, ζητούν τέλεια μεταβολή της Βρεταννικής εξωτερικής πολιτικής ώστε να συνδεθῇ τὸ ἔθνος μὲ τὴν Ἀνατολή καὶ ὄχι μὲ τὴ Δύση, μεγάλη μείωση τῶν δαπανῶν γιὰ στρατιωτικούς σκοπούς, καὶ οἰκονομικὴ πολιτικὴ μὲ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν αὐξηση τῶν μισθῶν καὶ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ καθαρῶ οἰκονομικοῦ κολλεκτιβισμού.

Γιὰ τοὺς Φιλελευθέρους ποὺ ἔχουν τώρα δέκα ἔδρες, δυστυχῶς ὁ χῶρος δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ μιλήσω ὅπως θὰ ταίριαζε στὸ πολιτικὸ τους πρόγραμμα ποὺ παρουσιάζει ἀρκετὸ ἐνδιαφέρον, γιατί περιέχει πιὸ συγκεκριμένες προτάσεις ἀπὸ τίς κάπως γενικὲς δηλώσεις τῶν δύο μεγάλων κομμάτων. Γενικὰ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῇ δικαιολογημένα ὅτι οἱ Φιλελευθέροι, στίς περισσότερες ἀπόψεις τους, εἶναι πολὺ πιὸ κοντὰ στοὺς Συντηρητικούς παρὰ στοὺς Σοσιαλιστές. Εἶναι καὶ αὐτοὶ ἀντίθετοι στὴν κρατικοποίηση ἐνῶ παραδέχονται τὴν ἀνάγκη τῆς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως καὶ προχωροῦν ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τοὺς Συντηρητικούς ὑποστηρίζοντας τὴν ἀρχὴ τῆς συνεργασίας στὴ βιομηχανία ποὺ θέλουν νὰ τὴν ἐνισχύσουν μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς φιλελευθέρης «πολιτικῆς τῆς συνιδιοκτησίας». Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ «θὰ δώσῃ στοὺς ἐργάτες τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκφράζουν καὶ αὐτοὶ τὴ γνώμη τους γιὰ τὴ διαμόρφωση τῆς βιομηχανικῆς πολιτι-

κῆς καὶ νὰ παίρνουν μεγαλύτερη εὐθύνη στὴν ἐφαρμογὴ τῆς». Ἀλλὰ ἂν καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα Φιλελευθέροι καὶ Συντηρητικοὶ φαίνεται νὰ ἀκολουθοῦν σχεδὸν τὸν ἴδιο δρόμο, ἔχουν ὥστόσο τίς οὐσιαστικὲς διαφορὰς τους. Πρῶτη καὶ κυριότερη εἶναι ἡ πατροπαράδοτη ὑποστήριξη τοῦ φιλελευθέρου κόμματος πρὸς τὸ ἐλεύθερο ἐμπόριο, ποὺ ἐλπίζει «νὰ τὸ ἀποκαταστήσῃ ὅσο μπορεῖ γρηγορώτερα». Δεύτερο, ζητεῖ μιὰ μεταρρύθμιση τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία θὰ ἐφαρμοστῇ σύστημα ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπεύσεως. Τρίτο μένει συνεπὲς στίς φιλελευθέρους ἀρχές του ζητώντας τὴν κατάργηση τῆς στρατιωτικῆς θητείας καὶ προτείνοντας σχέδια γιὰ τὴν κατάργηση τῶν μονοπωλίων καὶ τὴν ἄρση τῶν περσοστικῶν μέσων. Ὅλα αὐτὰ φαίνονται νὰ προχωροῦν πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὰ σχέδια τῶν Συντηρητικῶν στὰ ἴδια σημεῖα.

Αὐτὰ γιὰ τὰ ἐπίσημα πολιτικὰ προγράμματα. Ἄν ἔπρεπε κανεὶς νὰ θεωρῇ ὅτι τὰ προγράμματα αὐτὰ δίνουν ἀκριβῆ καὶ πλήρη εἰκόνα τῶν ἀπόψεων ἐκείνων ποὺ τὰ κατέστρωσαν, τότε θὰ ἔπρεπε νὰ συμπεράνῃ ὅτι δὲν θὰ ἔχῃ καὶ τόσο μεγάλη σημασία ποὺ ἀπὸ τὰ δύο μεγάλα κόμματα θὰ θριαμβεύσῃ. Αὐτὴ ὁμῶς ἡ ἀποψη δὲν στέκεται καθόλου. Ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι ἐκλογικὰ προγράμματα ἀφήνουν ἔξω πολλὰ σημεῖα σχετικὰ μὲ τὴν

προθέσεις τῶν δημιουργῶν τους, κυρίως σὲ ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὰ συγκεκριμένα καὶ ἀναπόφευκτα ὀδυνηρὰ μέτρα τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστῇ τὸ κρίσιμο πρόβλημα ποὺ ἀντιμετωπίζει κάθε κυβέρνηση: τὴ χρόνια κρίση τοῦ δολλαρίου. Τὸ πῶς θὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ἀπελπιστικὴ αὐτὴ κατάσταση τὰ δύο μεγαλύτερα κόμματα, μπορούμε νὰ τὸ συμπεράνουμε ἀπὸ ὅσα εἶπαν καὶ ἔπραξαν στὸ παρελθόν. Γενικὰ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε — καὶ θὰ λέγαμε τὴν ἀλήθεια — ὅτι ἡ διάγνωσή τους εἶναι σχεδὸν ἡ ἴδια: περιορισμὸς τῶν τάσεων πρὸς τὸν πληθωρισμό, ποὺ σήμερα ἀπειλεῖ ἀκόμη νὰ ἐμποδίσῃ τὴ χώρα νὰ αὐξήσῃ τίς πωλήσεις της στὴν ἀγορὰ δολλαρίων, γιὰ νὰ καλύψῃ τὸ χάσμα. Μόνο ὅταν φθάσῃ κανεὶς στὴν ἐκλογή τῶν μέσων φαίνεται ὅτι μεταξὺ τους ὑπάρχει σημαντικὴ διάσταση γνώμων ποὺ κατὰ ἓνα μέρος ὀφείλεται στίς διαφορετικὲς οἰονομικὲς καὶ κοινωνικὲς τους ἀντιλήψεις καὶ κατὰ ἓνα ἄλλο δείχνει τὰ συγκρουόμενα ταξικά τους συμφέροντα.

Τὸ Συντηρητικὸ Κόμμα, ποὺ δὲν ἀντιπροσωπεύει καθόλου ἀποκλειστικὰ τίς τάξεις τῶν ἐσοδηματιῶν, ἀλλὰ ποὺ ὥστόσο δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ χωρὶς τὴν ὑποστήριξή τους, τείνει πρὸς τὴν ἀποψη ὅτι ἡ χώρα μπορεῖ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀνεργία καὶ τὴν ἔλλειψη τροφίμων ποὺ θὰ ἐπακολουθήσῃ ἂν ἀποτύχῃ ἡ προ-

σπάθεια νὰ καλυφθῇ τὸ χάσμα προτοῦ τελειώσῃ ἡ βοήθεια τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, μόνον ἂν ἐφαρμοσθῇ νομισματικὴ καὶ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ἱκανὴ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸ ἴδιο ἐργοδότης καὶ ἐργαζομένους ἀπὸ οἰκονομικὴ ἀποψη. Στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ του αὐτοῦ μπορεῖ νὰ σημαίνει ὅτι θὰ ἀναγκάσουν τοὺς ἐργάτες νὰ ἀποδώσουν περισσότερο, ἀφήνοντας νὰ δημιουργηθῇ κάποια ἀνεργία καὶ θὰ καλοπιάσουν τοὺς ἐργοδότες ἐλαττώνοντας τὴ φορολογία καὶ αἰρώντας μερικὰ ἀπὸ τὰ μέτρα ποὺ δὲν τοὺς ἐπιτρέπουν σήμερα ἐλευθερία δράσεως. Αὐτὴ εἶναι τουλάχιστον ἡ πρόθεσις ποὺ οἱ Σοσιαλιστὲς ἀποδίδουν στοὺς ἀντιπάλους τους. Οἱ ἴδιοι φαίνεται νὰ σκέπτονται ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἐπιβληθοῦν τόσο δυσάρεστα μέτρα, τὰ ὁποῖα, τουλάχιστον προσωρινά, θὰ θίξουν ὅπωςδήποτε πιὸ πολὺ τοὺς ἀντικρύζουν οἰκονομικὲς δυσκολίες παρὰ τοὺς εὐπορους. Οἱ Σοσιαλιστὲς νομίζουν ὅτι τὸ «χάσμα τοῦ δολλαρίου» μπορεῖ νὰ καλυφθῇ ἂν ἐξακολουθήσουν νὰ ἐφαρμόζουν τὴν πολιτικὴ τῆς ὀργανώσεως, νὰ ἐπικαλοῦνται τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης, νὰ χειρίζονται μὲ προσοχὴ τὸ συνάλλαγμα καὶ νὰ περιορίζουν τίς εἰσαγωγὰς (ἂν καὶ οἱ δύο τελευταῖες δυνατότητες φαίνεται πῶς ἔχουν ἐξαντληθῇ) καὶ νὰ ἐπιβάλλουν μετροπασθὴ μέτρα ἐναντίον τοῦ πληθωρισμοῦ, ὅπως ἔγινε τὸ περασμένο φθινόπωρο μὲ τοὺς περιορισμοὺς τῶν κυβερνητικῶν δα-

πανών. 'Η έκλογη ανάμεσα σ' αυτές τις δυο διαφορετικές αντιλήψεις αντιμετώπισεως της οικονομικής κρίσεως θα είναι εκείνη που θα παίξει τον μεγαλύτερο ρόλο όταν οι εκλογείς θα πρέπει να αποφασίσουν.

Όπως θα έχει ήδη φανή ως τώρα δεν πρόκειται να διαλέξουν ανάμεσα στον κολλεκτιβισμό και την ελεύθερη επιχείρηση, στην οργάνωση της οικονομίας και στο laissez-faire, ανάμεσα σε μια «προοδευτική» ή μια «αντιδραστική» πολιτική. Δεν πρόκειται να διαλέξουν ανάμεσα στο κόμμα του πλούσιου και το κόμμα του φτωχού. Θα διαλέξουν ανάμεσα σε δύο κόμματα που, και τα δύο, υπόσχονται να επιδιώξουν και να πραγματοποιήσουν αλληλοσυγκρουόμενα ιδανικά: κοινωνική δικαιοσύνη, κοινωνική ασφάλεια και οικονομική σταθερότητα από τη μια μεριά, ατομική ελευθερία, οικονομική επάρκεια και εθνική παραγωγικότητα από την άλλη.

Οι Σοσιαλιστές προσφέρουν ένα πρόγραμμα στο οποίο τονί-

ζονται περισσότερο τα ιδανικά που περιλαμβάνονται στην πρώτη ομάδα γιατί αυτό συμφωνεί με την αντίληψή τους για το ποια κοινωνία είναι καλή, και γιατί οι οικονομικά «ασθενέστεροι» έχουν να ωφεληθούν πολλά από την επίτευξη κοινωνικής δικαιοσύνης, ασφάλειας και σταθερότητας. Οι συντηρητικοί τονίζουν τα ιδανικά της δεύτερης ομάδας, γιατί αυτό συμφωνούν με τη δική τους θεωρία για τη φύση του ανθρώπου και της κοινωνίας και γιατί οι οικονομικά ισχυρότεροι έχουν να ωφεληθούν πολλά από την ελευθερία. 'Εκείνο όμως που θα αποφασίσει την έκβαση δεν είναι η προτίμηση των εκλογέων για τη μια ή την άλλη θεωρία ούτε οι υπολογισμοί τους αν το ένα ή το άλλο κόμμα πρόκειται να εξυπηρετήσει καλύτερα τα οικονομικά τους συμφέροντα. Είναι η απόφασή τους για το ποιο από τα δύο φαίνεται πιο κατάλληλο και πιο ικανό να υπηρετήσει την ιδέα που, όταν όλα τα άλλα παραμεριστούν, είναι η πιο αγαπητή από όλες τις ιδεολογίες και τα συμφέροντα: την ιδέα της Βρεταννίας.

Οι Αυστραλοί έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους

Του STRATHEARN GORDON

(Από το «The Spectator», Λονδίνο)

Οι Αμερικανοί για να δείξουν με έμφαση ότι συμφωνούν σε κάτι χρησιμοποιούν την έκφραση «And how!» (Και πώς) και οι Γάλλοι λένε «Et comment». 'Ωστόσο ο Αυστραλός με την μακρόσυρτη φωνή του χρησιμοποιεί μια έντελως διαφορετική έκφραση. Αν πείτε σε όποιονδήποτε Αυστραλό: «Υποθέτω ότι αν έρχόταν στην Αυστραλία ο κ. Τσώρτσιλ θα του γινόταν μεγάλη υποδοχή» σάς απαντά: «Στο λόγο μου!» Λόγια που εκφράζουν μια απόλυτα προσωπική πεποίθηση. Το γρηγορότερο βατό του κόσμου σκίζει σαν δελφίνι τα γαλάζια κύματα του 'Ινδικού 'Ωκεανού πλέοντας κατ' ευθείαν από το Φριμάντλ στο Ντέρμπαν. Στην επάνω γέφυρα νοιώθεις τον παλμό των ισχυρών μηχανών που κινούν τις τέσσερις πελώριες ελικές και καθιστουχίζεις ενώ κάτω στα άμπαρα που βρισκονται τα ψυγεία υπάρχουν τόννοι βούτυρο και κάπου 100.000 σφαγμένα αρνιά από το Ουέλλινγκτον. 'Αμέσως ο νους σου πάει στην Αυστραλία με την αφθονία των τροφίμων της.

Ο Ευρωπαίος που πάει σήμερα στην Αυστραλία περνά πρώτα-πρώτα από το στάδιο της «αχύνσεως». Κάθε ικανότητα του χάνεται με την ερώτηση που του κάνει το πρώτο γκαρσόνι: «Θα πάρετε το μπείκόν σας με αυγά, σέο, ή με παϊδάκια και νά ασχοληθεί με το να φασαδίσει το ρούχα του κι' αφού πάρει ένα κοστούμι, τότε μπορεί να ασχοληθεί και με το περιβάλλον του. Πρέπει να έχει διαρκώς υπ' όψη του το γε-

γονός πώς η Αυστραλία είναι 250 φορές μεγαλύτερη από το Βέλγιο. 'Υστερα, αν ταξιδέψει με ανοιχτά τα μάτια και τ' αυτιά του και μαζεμένη τη γλώσσα του, θα ανακαλύψει την πραγματική μορφή ενός νέου, δυνατού και προοδευτικού έθνους.

Η ευημερία βασιλεύει από τη μια ως την άλλη άκρη της χώρας. 'Υπάρχει συνεχώς μεγάλη ζήτηση μαλπίου, κρέατος και σιτηρών. 'Επειδή κάθε προβιά Μερινός εφθασε να αξίζει πρώτα 100 και 150, ύστερα 200 και 250 πέννες την λίβρα, το χαμόγελο στα κόκκινα ήλιοκαμένα πρόσωπα των εμπόρων μαλπίων που μένουν στα καλύτερα ξενοδοχεία γίνεται έκστατικό. Η ευημερία είναι ολοφάνερη στις πρωτεύουσες όλων των Πολιτειών, κυρίως στο Σίντεϊ, και στη Μελβούρνη, όπου όλοι είναι βιαστικοί όπου οι άνθρωποι που πάνε στις δουλειές τους στέκονται ουρά και γεμίζουν τους δρόμους περιμένοντας τα φωτεινά σήματα της τροχαίας που θα τους επιτρέψουν να συνεχίσουν το δρόμο του. Το εμπόριο άνδει και οι απομισθοί είναι πολύ μεγάλοι. Τα αποθέματα που υπάρχουν σε πολύχρωμα φορέματα και καλλυντικά είναι αφθονα και οι δακτυλογράφοι και πωλητήριες—που από την ημέρα που γεννήθηκαν ζούν άνετα και περνούν το Σαββατοκορίανό τους στη θάλασσα και στη λιανίδα περπατούν στους δρόμους γεμάτες κέφι. Το Χόλλυγουντ θέλει να έχει «αίγλη». Η Αυστραλία συγκεντρώνει κάθε της προσπάθεια για να έχει «χρώμα» και οι κοπέλλες στην Αυστραλία είναι ασφαλώς τόσο ζωντανές

ΣΤΗΝ ΠΕΝΣΥΛΒΑΝΙΑ των 'Ηνωμένων Πολιτειών, η Κρατική 'Επιτροπή 'Επιδομάτων 'Ανεργίας αποφάσισε ότι οι κοπέλλες που απολύονται από τη θέση τους γιατί άρνησαν να συνεργαστούν με «ερωτόληπτους» υπαλλήλους, έχουν δικαιώματα στα άεργατήματα της 'Επιτροπής.

Από το «EVENING STANDARD», Λονδίνο.

και ὁμορφες ὅσο κάθε ἄλλες κοπέλες στὸν κόσμο.

Οἱ θέσεις εἶναι περισσότερες ἀπὸ κείνους πού θέλουν νὰ ἐργαστοῦν. Στὰ καταστήματα, στὰ ξενοδοχεία, ὑπάρχει ἔλλειψη προσωπικοῦ. Γι' αὐτὸ βλέπει κανεὶς τοὺς περισσότερους νὰ κάνουν μόνοι τὶς δουλειές του, νὰ κρατοῦν ἕνα κοστούμι ἢ ἕνα ζευγάρι παπούτσια καὶ νὰ τὸ πηγαίνουν στὸ καθαριστήριο ἢ στὸ σιλβατμιο προτοῦ πᾶνε στὴ δουλειά τους· συνήθως τὰ βάζουν σὲ μιά πολὺ χαρακτηριστικὴ δερμάτινη σακούλα. Εἶναι ἄνθρωποι πάντοτε βιαστικοί, περπατοῦν τρέχοντας, σπρώχνει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο χωρὶς αὐτὸ νὰ τοὺς κάνει νὰ θυμῶνουν. Στὰ μεγάλα καταστήματα τροφίμων ὑπάρχει ἕνας πάγκος πού δὲ μένει ποτὲ χωρὶς δουλειά. Ὅλη τὴν ἡμέρα περνοῦν ἀπὸ κεῖ ἐργάτες καὶ ζωοτρόφοι, ἡλικιωμένες γυναῖκες μὲ τὴν καλωσύνη ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό τους καὶ διάφοροι περαστικοὶ ἐπισκέπτες ἀπὸ τὴν Μεγάλη Βρεταννία πού δίνουν ὑπομονητικὰ τὶς διευθύνσεις γιὰ τὰ δέματα πού θέλουν νὰ στείλουν σ' ἕνα φίλο τους στὴν «πατρίδα».

Εἶναι γνωστὸ πὼς ὅταν οἱ Αὐστράλοι λένε «πατρίδα» ἐννοοῦν τὴν Βρεταννία. Κανένας ὅμως δὲν ξέρει ὡς πότε αὐτὴ ἢ λέξη θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἔχῃ τὴν ἴδια σημασία. Εἶναι καταπληκτικὸ πὼς ἀκόμα νοιώθουν ἔτσι, ἂν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψη του ὅτι τὰ πρῶτα βρεταννικὰ καράβια πῆγαν στὸ Σίντνεϋ στὰ 1788. Καὶ παρ' ὅλο πού οἱ ψυχικοὶ αὐτοὶ δεσμοὶ τῶν δύο ἐθνῶν εἶναι πάντα πολὺ ἰσχυροὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ πῇ πὼς θὰ κρατήσουν γιὰτὶ οἱ γενεές περνοῦν καὶ ἀκολουθοῦν τὴ μοῖρα τους. Παρ' ὅλο πού ἡ Αὐστράλια θέλει Βρεταννοὺς μετανάστες ἐκτιμᾷ ἐπίσης πολὺ τὰ προτερήματα τῶν Δανῶν, τῶν Σουηδῶν, τῶν Ἰταλῶν, τῶν κατοίκων τῶν Βαλτικῶν Χωρῶν, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Γιουγκοσλάβων.

Τώρα τελευταία βρέθηκα στὶς γῆρες καὶ θερμὲς φυτεῖες τῆς Κομιντὸν ὅπου καλλιεργεῖται ζαχαροκάλαμο, ἀνανᾶς καὶ πιπερόριζα· ἔχῃ ἀνάμεσα τοὺς κτηνοτρόφους τῆς Νέας Ἀγγλίας, πέρασα περὶ τοὺς λαχανόκηπους τῆς Τασμανίας τὰ βουστάσια καὶ τὰ πτηνοτροφεῖα τῆς Βικτωρίας· διέσχισα τὴν ἐρημικὴ τοῦ Ναυλμπὸρ καὶ εἶδα νὰ καπνίζουν οἱ καμινάδες τῶν χρυσοσκαφῶν τοῦ Κάνγκουρλη. Καὶ παρ' ὅτι αὐτὰ δὲν εἶδα παρὰ ἕνα μικρὸ μέρος ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῆς Αὐστράλιᾶς καὶ ἀπὸ τὶς εὐκαιρίες δουλειᾶς πού μορεῖ νὰ προσφέρῃ. Ἡ Αὐστράλια χρειάζεται καλοὺς «ἐξωτερικούς» νέους εἰδικευμένους κτηνοτρόφους πού ἀργότερα θὰ μποροῦν νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ καὶ νὰ δουλέψουν γιὰ λογαριασμό τους. Καὶ τὴν ὥραία ζωὴ γιὰ τὸ νέο πού τοῦ ἔρρεσι ἢ ἱππασία καὶ ἡ ζωὴ στὸ παιδί. Ὑπάρχουν καὶ πολλὲς ἄλλες ἐργασίες φθάνει ἐκεῖνοι πού θέλουν νὰ ἐργαστοῦν νὰ μὴν φοβοῦνται τὴ δουλειά. Οἱ Αὐστράλοι οἱ ἴδιοι λένε ὅτι αὐτοὶ ἐργάζονται σκληρά. Στὴν Αὐστράλια ἔχουν καθοριστῇ οἱ 40 ὥρες ἐργασίας τῆς ἐβδομάδας. Ὅσοσο ἔγινε συζήτησις καὶ γιὰ 36 ὥρες τὴν ἐβδομάδα. Αὐστράλια δὲν εἶναι χώρα γιὰ ἀνέκανους ἢ ἀνάπηρους ἀνθρώπους. Ὅσοσο οἱ ξένοι ἐγκαθίστανται στὰ μικρὰ καφενεῖα καὶ τὰ μπάρ τοῦ πρὶν ἀκόμα μάθουν ἀγγλικά.

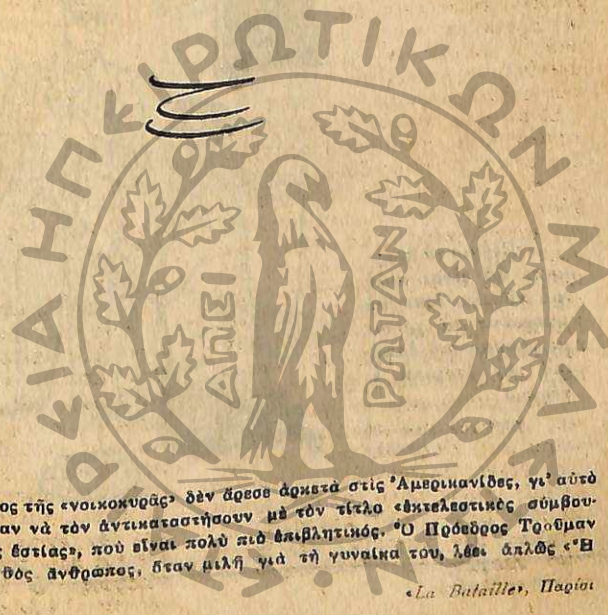
Τὸ πρόβλημα τῆς στέγης χαλαρᾷ λίγο τὴ χαρούμενοι αὐτὴ εἰκόνα· στὴν Αὐστράλια δὲν ὑπάρχουν σκέτα σπίτια. «Οἱ Αὐστράλοι, εἶναι ἀγροῖκοι» μὲ ρωτοῦσαν μὲ ἐνδιαφέρον ὅταν γύρισα. Ὁ εἰσπράκτωρ τοῦ τραμ μιλά ἄσχημα στοὺς ἐπιβάτες. Τὸ παιδί, στὸ χῶλ τοῦ ξενοδοχείου, ξαπλώνεται μὲ τὰ πόδια ὑψηλὰ σὲ μιά πολυθρόνα. Ὅλα αὐτὰ ὅμως δὲν εἶναι παρὰ μιά ἐπιπόλαιη ἀγένεια πού ταιριάζει στοὺς περισσότερο. Ὁ Αὐστράλος (ἀντίθετα μὲ τὸν Ἀγγλο) δὲν ξεκαρδίζεται

στὰ γέλια, γενικά ὅμως ἔχει ὕψος εὐχαριστημένο. Οἱ ἐννέα μέσα στοὺς δέκα Αὐστράλους εἶναι καλοπροαίρετοι καὶ πρόσχαροι. Ὁ Αὐστράλος σὲ ὑποδέχεται μὲ ἐγκαρδιότητα καὶ εὐκαιρία καὶ στὴν παραμικρότερη εὐκαιρία σου δείχνει τέτοια μεγαλοψυχία πού σὲ ἐνθουσιάζει.

Τώρα ἡ Αὐστράλια εἶναι ἀνεξάρτητη. Δὲν ὑπάρχει οὔτε ὁ παραμικρότερος περιορισμὸς μόνο ἢ χαρὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ οἱ κίνδυνοι πού δημιουργοῦν γι' αὐτοὺς τὰ ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Χώρα ἀκόμη νέα, ἡ Αὐστράλια εἶναι πολὺ μαζεμένη στὸν ἑαυτό της. Εἶναι ἐξαιρετικὰ σπάνιο νὰ συναντήσῃ κανεὶς ἐκεῖ κάποιον πού νὰ ἐνδιαφέρεται σὲ κάτι πέρα ἀπὸ τὴν δουλειά του. Λένε ὅτι ἀκόμη δὲν ἔχει

ἀναπτυχθῇ ὁ Αὐστράλιανὸς πολιτισμός. «Φοβοῦμαι ὅτι θὰ μᾶς βρῇτε λίγο πρωτόγονους ἐδῶ πέρα». Οἱ Αὐστράλοι κάνουν αὐτὴ τὴν παρατήρησιν μὲ κάποια στενοχώρια ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ αὐτοαμνηστῶν. Ἀσχολοῦνται ὅμως τόσο πολὺ νὰ τρέχουν στὶς ἀμμουδιές νὰ κάνουν μεγάλους περιπάτους στὶς ἐξοχὲς ἐπειδὴ ἀγαποῦν περισσότερο ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα τὴν σωματικὴ ἀγωγή πού εἶναι ἡ βάση καθε ἄλλου πολιτισμοῦ ὥστε σήμερα δὲν ἔχουν δεῖξει μεγάλη κλίση γιὰ νὰ μελετοῦν στὶς ἐλεύθερες ὥρες τους.

Αὐτὲς εἶναι οἱ ἐπιπόλαιες παρατηρήσεις ἐνὸς περαστικοῦ ἐπισκέπτη ἀπὸ τὴν Αὐστράλια πού σήμερα εἶναι ἡ χώρα τῆς εὐημερίας, τῆς ποιικιλίας, τῆς φιλοφροσύνης... καὶ τῶν εὐκαιριῶν «Στὸ λόγο μου!»

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ὅτι ὁ τίτλος τῆς «νοικοκυρᾶς» δὲν ἄρρεσε ἀρκετὰ στὶς Ἀμερικανίδες, γι' αὐτὸ οἱ ἐφημερίδες πρότειναν νὰ τὸν ἀντικαταστήσουν μὲ τὸν τίτλο «ἐκτελεστικὴ σύμβουλος τῆς οἰκονομικῆς ἐστίας», πού εἶναι πολὺ πρὸς ἀληθειάν. Ὁ Πρόεδρος Τροθμαν πάντως πού εἶναι ἀγαθὸς ἀνθρώπος, δὲν μίλη γιὰ τὴ γυναῖκα του, λέει ἀπλῶς «Ἡ κυρία μου».

«La Bataille», Παρίσι

και ὁμορφες ὅσο κάθε ἄλλες κοπέλες στὸν κόσμῳ.

Οἱ θέσεις εἶναι περισσότερες ἀπὸ κείνους ποὺ θέλουν νὰ ἐργαστοῦν. Στὰ καταστήματα, στὰ ξενοδοχεῖα, ὑπάρχει ἑλλειψη προσωπικοῦ. Γι' αὐτὸ βλέπει κανεὶς τοὺς περισσότερους νὰ κάνουν μόνον τὶς δουλειές του, νὰ κρατοῦν ἓνα κοστούμι ἢ ἓνα ζευγάρι παπούτσια καὶ νὰ τὸ πηγαίνουν στὸ καθαριστήριο ἢ στὸ στυλβωτήριο προτοῦ πάνε στὴ δουλειά τους· συνήθως τὰ βάζουν σὲ μιὰ πολὺ χαρακτηριστικὴ δερμάτινη σακούλα. Εἶναι ἄνθρωποι πάντοτε βιαστικοί, περπατοῦν τρέχοντας, σπρώχνει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο χωρὶς αὐτὸ νὰ τοὺς κάνει νὰ θυμῶνουν. Στὰ μεγάλα καταστήματα τροφίμων ὑπάρχει ἓνας πάγκος ποὺ δὲ μένει ποτὲ χωρὶς δουλειά. Ὅλη τὴν ἡμέρα περνοῦν ἀπὸ καὶ ἐργάτες καὶ ζωτοφόροι, ἡλικιωμένες γυναῖκες μὲ τὴν καλωσύνη ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό τους καὶ διάφοροι περαστικοὶ ἐπισκέπτες ἀπὸ τὴν Μεγάλη Βρεταννία ποὺ δίνουν ὑπομονετικὰ τὶς διευθύνσεις γιὰ τὰ δέματα ποὺ θέλουν νὰ στείλουν σ' ἓνα φίλο τους στὴν «πατρίδα».

Εἶναι γνωστὸ πὼς ὅταν οἱ Αὐστράλοι λένε «πατρίδα» ἐννοοῦν τὴν Βρεταννία. Κανένας ὅμως δὲν ξέρει ὡς πότε αὐτὴ ἡ λέξη θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἔχῃ τὴν ἴδια σημασία. Εἶναι καταπληκτικὸ πὼς ἀκόμα νοιώθουν ἔτσι, ἂν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν του ὅτι τὰ πρῶτα βρεταννικὰ καράβια πῆγαν στὸ Σίντνεϋ στὰ 1788. Καὶ παρ' ὅλο ποὺ οἱ ψυχικοὶ αὐτοὶ δεσμοὶ τῶν δύο ἐθνῶν εἶναι πάντα πολὺ ἰσχυροὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ πῇ πὼς θὰ κρατήσουν γιατί οἱ γενοί τους περνοῦν καὶ ἀκολουθοῦν τὴ μοῖρα τους. Παρ' ὅλο ποὺ ἡ Αὐστράλια θέλει Βρεταννοὺς μετανάστες ἐκτιμᾷ ἐπίσης πολὺ τὰ προτερήματα τῶν Αἰγῶν, τῶν Σουηδῶν, τῶν Ἰταλῶν, τῶν κατοίκων τῶν Βαλτικῶν Χωρῶν, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Γιουγκοσλάβων.

Τώρα τελευταία βρέθηκα στὶς γῆρες καὶ θερμὲς φυτεῖες τῆς Κουήνσλαντ ὅπου καλλιεργεῖται ζαχαροκάλαμο, ἀνανάς καὶ πιπερόρριζα. Ἦσα ἀνάμεσα στοὺς κτηνοτρόφους τῆς Νέας-Αγγλίας, πέρασα πρὸς τοὺς λαχανόκηπους τῆς Ταμανίας, τὰ βουστάσια καὶ τὰ πτηνοτροφεῖα τῆς Βικτωρίας· διέσχισα τὴν ἐρημικὴ τοῦ Ναυμπὸρ καὶ εἶδα νὰ καπνίζουν οἱ καμινάδες τῶν χουσαιρῶν τοῦ Κάνγκουρλη. Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν εἶδα παρὰ ἓνα μικρὸ μέρος ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῆς Αὐστραλίας καὶ ἀπὸ τὶς εὐκαιρίες δουλειᾶς ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρει. Ἡ Αὐστράλια χρειάζεται καλοὺς «ζαχαροφύτους» νέους εἰδικευμένους κτηνοτρόφους ποὺ ἀργότερα θὰ μποροῦν νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ καὶ νὰ δουλέψουν γιὰ λογαριασμὸ τους. Καὶ πρέπει ἡ ἱππασία καὶ ἡ ζωὴ στὸ παιθρο. Ὑπάρχουν καὶ πολλὲς ἄλλες ἐργασίες φθάνει ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ ἐργαστοῦν νὰ μὴν φοβοῦνται τὴ δουλειά. Οἱ Αὐστράλοι οἱ ἴδιοι λένε ὅτι αὐτοὶ ἐργάζονται σκληρά. Στὴν Αὐστράλια ἔχουν καθοριστῇ οἱ 40 ὥρες ἐργασίας τὴν ἐβδομάδα. Ὅσο ὅσο ἐγίνε συζήτηση καὶ γιὰ 36 ὥρες τὴν ἐβδομάδα. Ἡ Αὐστράλια δὲν εἶναι χώρα γιὰ ἀντικανούς ἢ ἀνάπηρους ἀνθρώπους. Ὅσο ὅσο οἱ ξένοι ἐγκαθίστανται στὴ μικρὰ καφενεῖα καὶ τὰ μπάρ τοῦ πρὶν ἀκόμα μάθουν ἀγγλικά.

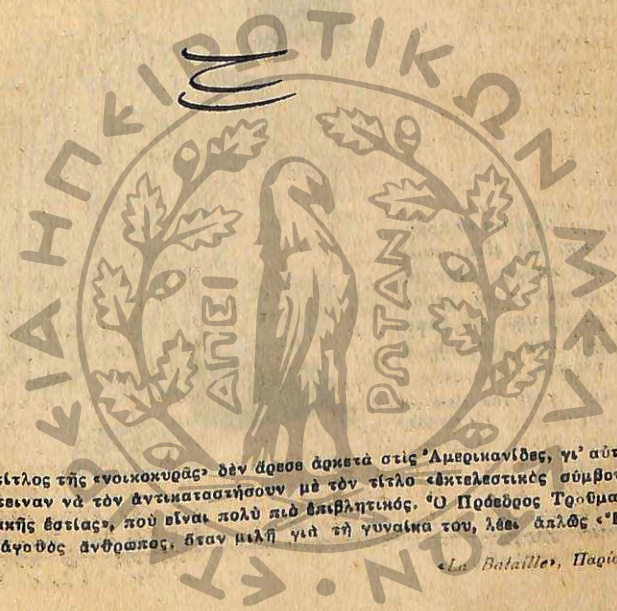
Τὸ πρόβλημα τῆς στέγης χαλᾷ λίγο τὴ χαρούμενοι αὐτὴ εἰκόνα· στὴν Αὐστράλια δὲν ὑπάρχουν σπασμένα σπίτια. «Οἱ Αὐστράλοι, εἶναι ἀγροῖκοι» μὲ ρωτοῦσαν μὲ ἐνδιαφέρον ὅταν γύρισα. Ὁ εἰσπράκτωρ τοῦ τράμ μιλά ἀσκημα στοὺς ἐπιβατες. Τὸ παιδί, στὸ χῶλ τοῦ ξενόδοχείου, ἐπιπλῶνεται μὲ τὰ πόδια ψηλὰ σὲ μιὰ πολυθρόνα. Ὅλα αὐτὰ ὅμως δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἐπιπόλαια ἀγένεια ποὺ ταιριάζει στοὺς περισσότερους. Ὁ Αὐστράλος (ἀντίθετα μὲ τὸν Ἀγγλο) δὲν ἐγκαρδίζεται

στὰ γέλια, γενικὰ ὅμως ἔχει ὕψος εὐχαριστημένο. Οἱ ἐννέα μέσα στοὺς δέκα Αὐστράλους εἶναι καλοπροαίρετοι καὶ πρόσχαροι. Ὁ Αὐστράλος σὲ ὑποδέχεται μὲ ἐγκαρδιότητα καὶ εἰλικρίνεια καὶ στὴν παραμικρότερη εὐκαιρία σοῦ δείχνει τέτοια μεγαλοψυχία ποὺ σὲ ἐνθουσιάζει.

Τώρα ἡ Αὐστράλια εἶναι ἀνεξάρτητη. Δὲν ὑπάρχει οὔτε ὁ παραμικρότερος περιορισμὸς μόνον ἢ χαρὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ οἱ κίνδυνοὶ ποὺ δημιουργοῦν γι' αὐτοὺς τὰ ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Χώρα ἀκόμη νέα, ἡ Αὐστράλια εἶναι πολὺ μαζεμένη στὸν ἑαυτὸ της. Εἶναι ἐξαιρετικὰ σπάνιο νὰ συναντήσῃ κανεὶς ἐκεῖ κάποιον ποὺ νὰ ἐνδιαφέρεται σὲ κάτι πέρα ἀπὸ τὴν δουλειά του. Λένε ὅτι ἀκόμη δὲν ἔχει

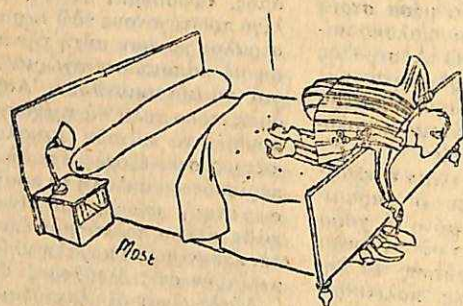
ἀναπτυχθῇ ὁ Αὐστραλιανὸς πολιτισμὸς. «Φοβοῦμαι ὅτι θὰ μᾶς βοηθεῖ λίγο πρωτόγονους ἐδῶ πέρα». Οἱ Αὐστράλοι κάνουν αὐτὴ τὴν παρατήρησιν μὲ κάποια στενοχώρια ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ αὐτοαμυνθοῦν. Ἀσχολοῦνται ὅμως τόσο πολὺ νὰ τρέχουν στὶς ἀμμουδιές νὰ κάνουν μεγάλους περιπάτους στὶς ἐξοχὲς ἐπειδὴ ἀγαποῦν περισσότερο ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα τὴν σωματικὴ ἀγωγή ποὺ εἶναι ἡ βάση κάθε ἄλλου πολιτισμοῦ ὥστε σήμερα δὲν ἔχουν δεῖξει μεγάλη κλίση γιὰ νὰ μελετοῦν στὶς ἐλεύθερες ὁδὲς τους.

Αὐτὲς εἶναι οἱ ἐπιτόλαιες παρατηρήσεις ἐνὸς περαστικοῦ ἐπισκέπτη ἀπὸ τὴν Αὐστράλια ποὺ σήμερον εἶναι ἡ χώρα τῆς εὐημερίας, τῆς ποιικιλίας, τῆς φιλοφροσύνης... καὶ τῶν εὐκαιριῶν «Στὸ λόγο μου!»

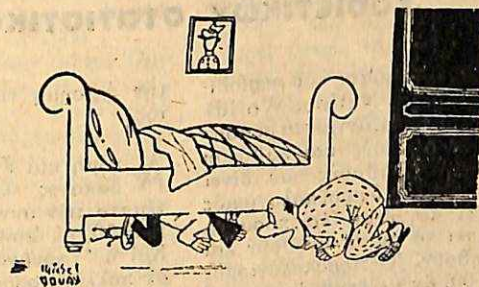
ΦΑΙΝΕΤΑΙ ὅτι ὁ τίτλος τῆς «νοικοκυράς» δὲν ἀρρῶε ἀκριβῶς στὶς «Αμερικανίδες», γι' αὐτὸ οἱ ἡμετέροις πρότερον νὰ τὸν ἀντικαταστήσουν μὲ τὸν τίτλο «ἐκτελεστικὸς σύμβουλος τῆς οἰκονομικῆς ἐστίας», ποὺ εἶναι πολὺ πιὸ ἐπιβεβλημένος. Ὁ Πρόεδρος Τζορτζαντάνος ποὺ εἶναι ἀγαθὸς ἄνθρωπος, δὲν μίλη γιὰ τὴ γυναῖκα του, λέει ἀπλῶς «Ἡ κυβέρνηση μου».

«La Bataille», Παρίσι

— Ψηλά τὰ χέρια !
(Μὲ τὴν ἀδεία τοῦ « Samedi-Soir »)

ἔδωκα...
δοτῶν
ἡρώδης

— Μήπως γυρεύετε τίποτα ;
(Μὲ τὴν ἀδεία τοῦ « Carrefour »)

— Βέβαια τὰ πράγ-
ματα θὰ εἶναι πολὺ
πιὸ εὐκόλα διὰ τὸ
μποροῦμε νὰ χρησι-
μοποιῶμε στὸ ἐμπό-
ριο τὴν ἀτομικὴ ἐ-
νέργεια.

(Μὲ τὴν ἀδεία τοῦ
« Punch »)

— Ἀς ἐλπίζουμε
ὅτι αὐτὸ θὰ σοῦ
γίνει μάθημα.
(Ἀπὸ τὸ « Punch »)

Πίσω από το παραπέτασμα των Σοβιετικών στατιστικών

Ενας άρθρογράφος του περιοδικού «United Nations World» παρατηρεί ότι, αντίθετα με τους συνήθεις εξαιρετικούς και καθόλου διαφωτιστικούς αριθμούς που δίνει Σοβιετική Ένωση, ο προϋπολογισμός παρουσιάζει συγκεκριμένα ποσά τα οποία πρέπει να συγκεντρωθούν και να δαπανηθούν. Ο προϋπολογισμός του 1949-50, αν μελετηθεί προσεκτικά μπορεί να δώσει αρκετά στοιχεία σχετικά με τις κατευθύνσεις της Σοβιετικής πολιτικής.

Πρώτα θα παρατηρήσουμε μία τάση αντίθετη μ' εκείνη που είχε εφαρμοσθεί όταν τελείωσε ο πόλεμος και κατά την οποία είχαν περιορισθεί οι στρατιωτικές δαπάνες και δινοτάν σημασία κυρίως σε επενδύσεις κεφαλαίων και σε κοινωνικά έργα. Φέτος τα στρατιωτικά κονδύλια αυξήθηκαν και όλα τα άλλα έξοδα περικόπηκαν.

Αυτό δεν φαίνεται με την πρώτη ματιά, γιατί τα κύρια κονδύλια είναι φέτος μεγαλύτερα — αποτέλεσμα του συνεχιζόμενου πληθωρισμού. Για να εξαλειφθεί η έντύπωση που προξενούν τα αποτελέσματα του πληθωρισμού πρέπει τα σχετικά κονδύλια να αναχθούν σε εκατοστά, ώστε να φανή τι αντιπροσωπεύουν στο σύνολο οι επενδύσεις κεφαλαίων, οι κοινωνικές δαπάνες και οι στρατιωτικές προπαρασκευές. Χρησιμοποιώντας αυτό το μέτρο, θα δούμε ότι η αναλογία των επενδύσεων έπεσε από 40% που ήταν το 1948, σε 37% το 1949, και οι δαπάνες για κοινωνικά έργα από 29% σε 26%. Αντίθετα τα στρατιωτικά κονδύλια ανέβηκαν το 1949 από 18% σε 19%.

Οι μεταβολές μπορεί να φαίνονται ασήμαντες σε ποσοστά, αλλά κάθε εκατοστό του προϋπολογισμού του 1949, αντιστοιχεί με 4.000.000.000 ρούβλια — ή με 187.500.000 περίπου λίρες με

την επίσημη τιμή του συναλλάγματος.

Ακόμη και έτσι, οι στρατιωτικές δαπάνες αποτελούν μόνο το πέμπτο των συνολικών δαπανών το 1949-50, οι οποίες φαίνονται μικρές. Και ο Υπουργός των Οικονομικών, με πολλή προσοχή ετόνισε ότι το ένα τρίτο του Αμερικανικού προϋπολογισμού προοριζόταν για εξοπλισμούς. Στόν Βρετανικό προϋπολογισμό, λιγότερο από το 1/5 πηγαίνει για στρατιωτικούς σκοπούς. Η σύγκριση όμως είναι λανθασμένη. Στη Βρετανία οι τοπικές αρχές έχουν τους δασμούς και άλλες πηγές εισοδήματος που πρέπει να ληφθούν υπ' όψη, και στην Αμερική, πολιτικές, επαρχίες και πόλεις συγκεντρώνουν μόνες τους και μόνες δαπανούν τα εισοδήματά τους.

Αυτό όμως δεν ισχύει και για τη Σοβιετική Ένωση, όπου η Κεντρική Διοίκηση διαχειρίζεται κάθε εισόδημα και αναλαμβάνει κάθε δαπάνη. Στα εισοδήματά της περιλαμβάνονται ακόμη τα κέρδη από τις κρατικοποιημένες βιομηχανίες. Περισσότερες επενδύσεις γίνονται και στην Αγγλία και στην Αμερική από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Στη Ρωσία όλες οι επενδύσεις γίνονται από το κράτος και το μεγαλύτερο μέρος τους περνάει στον προϋπολογισμό. Αυτό εξηγεί τους γιγαντιαίους αριθμούς του Ρωσικού προϋπολογισμού του 1949, που, με επίσημες τιμές συναλλάγματος, φθάνουν 19.500 εκατ. λίρες, ενώ ο Βρετανικός δεν περνάει τις 3.000 εκατ. λίρες.

Η διαφορά αυτή και μόνον δείχνει ότι τα 19% ή 3.700 εκατ. λίρες του Σοβιετικού προϋπολογισμού που ξοδεύονται για άμυντικούς σκοπούς είναι πολύ περισσότερα από τα χρήματα που δαπανούν οι Βρετανοί για στρατιωτικούς

τικούς σκοπούς, και όχι λιγότερα από τα χρήματα που σκέπτονται να διαθέσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες για το στρατό κατά το 1950.

Δεν είναι όμως μόνον αυτά. Ορισμένα ποσά που διατίθενται για στρατιωτικές δαπάνες στον Ρωσικό προϋπολογισμό, καταχωρούνται σε άλλα κονδύλια. Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν ποσά για την χρηματοδότηση πολεμικών εργοστασίων και για τη δημιουργία νέων. Άλλα μη κατονομαζόμενα κονδύλια διατίθενται για τη Μυστική Αστυνομία. Η Μ.Β.Δ. είναι σωστός στρατός. Φυλάει το δεύτερο σε μέγεθος σιδηροδρομικό σύστημα του κόσμου και τα μεγαλύτερα σύνορα, και συγχρόνως διατηρεί δυνάμεις της στις πόλεις για να εξασφαλίσει την τάξη. Άλλο μυστικό κονδύλι, οι πολεμικές συντάξεις περιλαμβάνονται στα έργα κοινωνικής προνοίας. Αν όλα αυτά τα ποσά προστεθούν στις στρατιωτικές δαπάνες, το σχετικό κονδύλι του προϋπολογισμού θα ανέβη τουλάχιστον κατά το ένα τρίτον. Ο Ρωσικός προϋπολογισμός πάντα είχε κρυφά στρατιωτικά κονδύλια, στο 1949 όμως, τα κονδύλια αυτά αυξήθηκαν πολύ.

Σε παλαιότερους προϋπολογισμούς οι επενδύσεις γίνονταν σε βιομηχανίες, στη γεωργία, στις συγκοινωνίες, στο εμπόριο και σε έργα κοινής ωφελείας. Στο 1949-50 τέτοια πράγματα δεν γίνονται. Είναι λοιπόν φανερό ότι κάτι κρύβεται, και το πιο πιθανό απ' όλα είναι η ατομική βομβή. Τα έξοδα φυσικά θα φθάνουν σε δισεκατομμύρια ρούβλια και θα μπορούσαμε να τα ανακαλύψουμε αν δημοσιεύονταν λεπτομερώς οι αριθμοί που αναφέρονται στις επενδύσεις κεφαλαίων.

Ένα άλλο σημείο είναι η χρηματοδότηση έργων που είναι τόσο μυστικά, ώστε επίσημα αναφέρονται ως «άκαθόριστα». Φέτος, τα έξοδα αυτά αυξήθηκαν κατά 66% και αποτελούν το 15% των συνολικών

δαπανών, ενώ πέρυσι δεν υπερέβαινον τα 9%. Τα μη κατονομαζόμενα έξοδα αποτελούν το τέταρτο μεγάλο κονδύλι του προϋπολογισμού. Και μπορεί κανείς να μαντέψει που οδηγούνται όλα αυτά τα χρήματα — ίσως στη μυστική Αστυνομία, στην κατασκοπεία, στα κομμουνιστικά κόμματα του εξωτερικού και στις ατομικές έρευνες.

Ο Ρωσικός προϋπολογισμός δεν άποκαλύπτει βέβαια τις πηγές των εσόδων του. Στόν προϋπολογισμό του 1949, τα 20% του εθνικού εισοδήματος προέρχονταν από άκαθόριστες πηγές. Εφ' όσον οι έπανορθώσεις από τη Γερμανία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία δεν φαίνονται ως εισοδήματα, πρέπει να περιλαμβάνονται σ' αυτά τα κονδύλια. Έδώ περιλαμβάνονται και τα έσοδα από το εμπόριο με τα γειτονικά κράτη της Ανατολικής Ευρώπης. Όλα αυτά τα κονδύλια υπολογίζονται ως «έσοδα προϋπολογισμού». Το σύστημα π.χ. εκμισθώσεως και δανεισμού, έθεωρείτο ως έσοδο κατά την διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Το έσοδο αυτό έρχεται δεύτερο στόν τρέχοντα προϋπολογισμό.

Συμπέρασμα. — 1. Παρ' όλο που η Σοβιετική Κυβέρνηση αύξησε τις στρατιωτικές δαπάνες, ίσως εξ αιτίας του «ψυχρού πολέμου», οι σοβιετικοί φόβοι δεν είναι μεγάλοι. Η αύξηση των δαπανών δεν δείχνει πως οι Ρώσοι περιμένουν πόλεμο. Οι σημερινές πολεμικές δαπάνες είναι λιγότερες σε σύγκριση με το επίπεδο στο οποίο βρίσκονταν ακριβώς πριν από τον πόλεμο.

2. Τα μυστικά κονδύλια έχουν αυξηθεί σημαντικά στο τρέχον έτος, πράγμα που άσφαλώς σημαίνει ότι η Σοβιετική Ένωση κατασκευάζει εργοστάσια ατομικής βόμβας και επεκτείνει την Μ.Β.Δ. Επίσης τα ποσά για την υποστήριξη των ξένων κομμουνιστικών κομμάτων έχουν αυξηθεί.

3. Οι επανορθώσεις και το ωφέλιμο για τη Ρωσία εμπόριο με τα κράτη της Ανατολικής Ευρώπης ενισχύουν

οικονομικά το ανοικοδομητικό έργο της Ρωσίας που πραγματοποιείται βάσει του τετάρτου πενταετούς σχεδίου.

Ένας συνεργάτης των "Τάιμς" σχολιάζει το Σοβιετικό Πρόγραμμα Άνοικοδομήσεως

Κάθε πενταετής σχέδιο μοιάζει με μια Ρωσική στρατιωτική επιχείρηση. Η στρατηγική και η τακτική ετοιμάζονται από πριν και κάθε μονάδα—βιομηχανία ή εργοστάσιο—άγωνίζεται να φθάσει στον αντίκειμενικό σκοπό που της έχει ανατεθεί, κάποτε περνώντας τις άλλες, κάποτε μένοντας πίσω. Κατά καιρούς ορισμένα μέρη του σχεδίου αναθεωρούνται και οι χρονικές προθεσμίες τους πλαταινούν. Κάθε τρεις μήνες δημοσιεύεται μια έκθεση σχετικά με την πρόοδο της δουλειάς. Στην έκθεση αυτή φαίνεται απλώς κατά τι ποσοστό κάθε βιομηχανία πραγματοποιήσει το έργο που της είχε ανατεθεί, ή κατά τι ποσοστό αυξήθηκε μέσα σε ένα χρόνο ή παραγωγή ενός είδους. Συγκριόμενοι αριθμοί δεν δίνονται. Παρ' όλα αυτά, αν μελετήσουμε προσεκτικά τα νούμερα που μας δίνονται, και αν τα συσχετίσουμε με τους αριθμούς του 1940 και με ορισμένα σχόλια του Σοβιετικού Τύπου, θα σχηματίσουμε μια αρκετά σαφή εικόνα. Η παραγωγή άνθρακος, και χάλυβος, ακόμη και όταν περπατήθη το σχέδιο, θα είναι το 1/3 της Αμερικανικής.

Το τεράστιο έργο της αποκαταστάσεως των περιοχών που καταστράφηκαν στον πόλεμο, δεν έχει ακόμη συμπληρωθεί, παρ' όλο που πολλά εργοστάσια και δομικά των περιοχών αυτών, λέγεται πως έχουν φθάσει την παλιά τους απόδοση ή και την έχουν υπερβεί. Αν το σχέδιο της Σοβιετικής Ένώσεως έχει επιτυχία στο σύνολό του, αυτό οφείλεται στην αύξηση της παραγωγής της Μόσχας και άλλων κεντρικών και βιομηχανικών περιο-

χών, ιδίως της Σιβηρίας και της Κεντρικής Ασίας. Ο βιομηχανικός χάρτης έχει αλλάξει. Στο νέο πενταετές σχέδιο μελετάται η αποκατάσταση ή η ίδρυση 6.000 μεγάλων κρατικών βιομηχανιών. Από τις καινούριες, οι περισσότερες θα βρίσκονται στην Ανατολή, γιατί με το πέρας του πενταετούς σχεδίου όλη η παραγωγή του χάλυβος και σχεδόν η μισή του άνθρακος θα γίνεται στις ανατολικές περιοχές της Ρωσίας. Στά 1940, όταν είχε ήδη αρχίσει η μετακίνηση προς ανατολάς, στις περιοχές αυτές παραγόταν το 1/3 μόνο της συνολικής παραγωγής άνθρακος και χάλυβος.

Μια τέτοια μεταρρύθμιση απαιτεί ριζικές βελτιώσεις στο κατεστραμμένο σιδηροδρομικό σύστημα της Ρωσίας και αυτή η ανάγκη κατοπτρίζεται στους τελευταίους αριθμούς που παρουσιάζουν μεγάλη αύξηση της παραγωγής σιδηροτροχιών, ηλεκτρικών και ατμοκινητήρων μηχανών και εμπορικών βαγονιών, θα περάσουν πολλά χρόνια προτού το Ρωσικό σύστημα μεταφορών μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες της χώρας. Τρεις φορές σαν τις Ηνωμένες Πολιτείες, η Σοβιετική Ένωση διαθέτει το 1/4 του σιδηροδρομικού δικτύου των Ηνωμ. Πολιτειών. Η παραγωγή πετρελαίου που διακόπηκε στον πόλεμο δεν είναι ακόμη αρκετή. Η γενική εικόνα παρουσιάζει πολλές δυσκολίες και πολλές ανομιλίες στην εξέλιξη των βιομηχανιών οι οποίες πρέπει να συμβαδίσουν. Δείχνει ακόμα πόσο τρομερές ήταν οι απώλειες του πολέμου, αφού ακόμα και μετά από αυτό το σχέδιο

ή απόδοση πολλών βιομηχανιών δεν θα είναι ούτε δση λογαριαζόταν να είναι το 1942, αν δεν είχε μεσολαβήσει ο πόλεμος. Έξ ίσου σαφές είναι η πρόοδος στην ανοικοδόμηση παλαιών και στην ανέγερση νέων κτιρίων.

Η «Πράβδα» ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να υπάρξει μεγαλύτερη απόδοση της υπεροχής της Ρωσικής οργανώσεως απέναντι στον καπιταλισμό. Μια τέτοια διαβεβαίωση αποτελεί φαύλο κύκλο. Άγνοει την καταπληκτική και γρήγορη ανάπτυξη της Αμερικανικής οικονομίας, της οποίας η απόδοση αυξήθηκε κατά 70% στη δεκαετία 1937-1947. Άγνοει την επίδοση της Βρετανικής βιομηχανίας. Άκόμη τα όπλα με τα οποία είναι όπλισμένος στη Ρωσία ο σοσιαλισμός — η σιδηρά εξουσία και η αυστηρή πειθαρχία στη δουλειά — είναι αρκετά γνωστά και αποτελούν αγεφύρωτο κενό μεταξύ της Ρωσίας και των δυτικών οικονομιών. Αν έχη ειρήνη ο Ρωσικός λαός μπορεί να αρχίσει να θερίσει περισσότερους υλικούς καρπούς των κόχων του: το βιοτικό του επίπεδο που κρατιέται επίτηδες χαμηλό ώστε κάθε πηγή πλούτου και κάθε εργατική δύναμη να προσφέρεται για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, — σιγά-σιγά ασφαλώς θα βελτιωθεί.

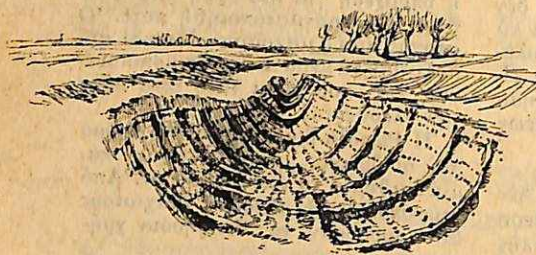
Άλλα ακόμη και έτσι, σύμφωνα με το σύστημα που επικρατεί στο διαχωρισμό των τάξεων και στα πρόνομια, τα καλά δεν θα διανεμηθούν δίκαια. Δεν υπάρχει κανένα σημείο ότι

ή υπόσχεση για μια ζωή πιά ελεύθερη θα πραγματοποιηθεί ποτέ. Ο σκοπός αυτός μακραίνει δλο και πιά πολύ από τα μέσα που χρησιμοποιούνται και πιά είναι τόσο ξένα προς την ελευθερία.

Η Ρωσία βρίσκεται σ' ένα δρόμο που οι δυτικές χώρες δεν έχουν καμιά επιθυμία να ακολουθήσουν. Από τους σκοπούς της Ρωσίας ελάχιστους θα μπορούσαν να θεωρήσουν χρήσιμους.

Όταν η Ρωσία αντιμετώπιζε τις φοβερές εξωτερικές οικονομικές και πολιτικές δυσχέρειες, η επένδυση κεφαλαίων σε νέα εργοστάσια ήταν το κύριο μέλημά της. Και γρήγορα απέκτησε ένα σύστημα προωθήσεως της εργασίας. Ζήτησε, και ζήτη, να εισαγάγει μηχανές ώστε να κάνει τη μεγαλύτερη δυνατή οικονομία σε εργατικά χέρια, τόσο στη βιομηχανία όσο και στη γεωργία. Στο τρέχον πενταετές σχέδιο η κύρια προσπάθεια εστιάζεται στην αύξηση της παραγωγής κατά 36% πάνω από τη σημερινή απόδοση που θεωρείται χαμηλή.

Το ένα πέμπτο υπολογίζεται ότι θα οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των εργατών τα άλλα 4/5 στον εφοδιασμό της βιομηχανίας με νέα μηχανήματα, στην αύξηση της ατομικής απόδοσης και στον τρόπο με τον οποίο θα κατευθύνεται η δουλειά. Οι αριθμοί μπορεί να μην μάς πείθουν. Πάντως η κίνηση που βρίσκεται πίσω από τους αριθμούς και η αποφασιστικότητα που βρίσκεται πίσω από την κίνηση αυτή, δεν μπορούν να αμφισβητηθούν.

Ποιός βασιλιάς είναι θαμμένος εδώ;

Του
R. L. S. BRUCE-MITFORD
(Από το «The Norseman»
Λονδίνο)

Τὰ σπουδαία εὐρήματα ενός ἀγγλοσαξωνικοῦ πλοίου - τάφου ἃ νοιζαν νέους ὀρίζοντες στὴ γνώση τῆς ἱστορίας τῆς Βορείου Εὐρώπης.

Πρὶν ἀπὸ δέκα χρόνια σ' ἓνα τύμβο στὸ Σάττον Χού, — στὴν περιοχή τῆς Ἀγγλίας πού εἶναι γνωστὴ ὡς East Anglia (ἀνατολικὴ Ἀγγλία) — βρέθηκε ἓνα καράβι τοῦ 7ου αἰῶνος πού περιεῖχε τοὺς πλουσιότερους ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς πού ἤρθαν ποτέ στὸ φῶς σὲ ἀγγλικὸ ἔδαφος. Ἡ μελέτη τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ εὐρήματος κα-

Σιδερένιο σκῆπτρο μὲ χεῖρ ἐργασμένο σὲ μαρδντζο.

(Ἀπὸ τὸ «The Sutton Hoo Ship Burial». Ἐκδόσεις Βρετανικοῦ Μουσείου).

θυστέρησε ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, ἢ διεθνῆς του ὅμως σημασία ἔχει ἤδη ἀναγνωριστῇ. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ θησαυροῦ εἶναι ἐκτεθειμένο σήμερα στὸ Βρετανικὸ Μουσείο.

Ὅλα τὰ πράγματα πού περιεῖχε ὁ καταπληκτικὸς αὐτὸς τάφος εἶναι ἐξαιρετικὰ σὲ μέγεθος, ποιότητα καὶ σπανιότητα. Τὸ μεγάλο αὐτὸ σκάφος ἀπὸ τὸ ὁποῖο σώζονται μόνο οἱ σιδερένιες πόρτες καὶ τὰ καρφιά, εἶχε μήκος πάνω ἀπὸ 25 μ. — δηλ. εἶναι διπλάσιο ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πού ἔχουν βρεθῇ ὡς τώρα σὲ νεκροταφεῖα τῆς ἰδίας ἐποχῆς στὸ Βέντελ καὶ τὸ Βάλσγκερντε στὴν ἐπαρχία Ἀππλαντ τῆς Σουηδίας — καὶ τὸ ἴδιο σὲ μέγεθος μὲ τὸ μεγαλύτερο γνωστὸ σκάφος τῆς μεταγενέστερης ἐποχῆς τῶν Βίκινγκς. Ὅπως φαίνεται ἦταν πλοῖο ἀνοικτῆς θαλάσσης μὲ θέσεις γιὰ 38 κωπηλάτες. Ἡ τεχνικὴ τῆς κατασκευῆς του εἶναι πολὺ πρὶν προηγμένη ἀπὸ τὶς μεθόδους πού χρησιμοποιήσαν ἐκεῖνοι πού ναυπήγησαν τὸ περίφημο Νύνταμ, πού βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τοῦ Κιέλου.

Στὸ κέντρο τοῦ πλοίου ὑπῆρχε ένας καλοχτισμένος νεκρικὸς θάλαμος μὲ τριγωνικὸ ἀέτωμα καὶ παρ' ὅλο-

πού ἔχει γκρεμιστῇ ἀπὸ τὸ πολὺ χῶμα πού ἔπεσε ἐπάνω του, τὰ περισσότερα κτερίσματα πού περιεῖχε μορῶν ν' ἀποκατασταθοῦν μὲ ἀκριβεία.

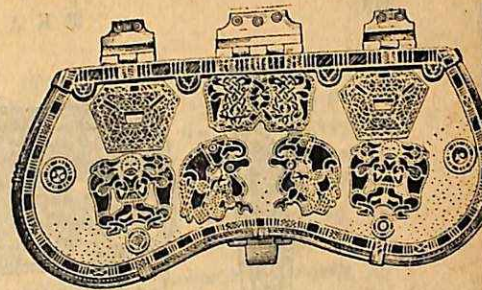
Ἐκεῖνοι πού ἔκαναν τὶς ἀνασκαφές βρῆκαν περισσότερα ἀπὸ σαράντα χρυσὰ ἀντικείμενα. Δεκατρία προέρχονται ἀπὸ τὸ πλοῖο διακοσμημένο σκέπασμα ἐνὸς χρηματοκιβωτίου καὶ τὰ ὑπόλοιπα στόλιζαν μιὰ βασιλικὴ ἐξάρτηση μαζὺ μὲ τὸν τελαμώννα τῆς. Εἶναι ἔργα ἐνὸς χρυσοῦ πού θὰ ξεχώριζε σὲ μιὰ ἐποχὴ μεγάλων τεχνιτῶν. Μέσα στὸ χρηματοκιβώτιο ἦταν σαράντα χρυσὰ νομίσματα πού ὅλα προέρχονται ἀπὸ νομισματοκοπεῖα τῆς κοιλάδας τοῦ Ρήνου ἢ ἀπὸ τὴν περιοχὴ ἐκείνη πού ἀποτελεῖ σήμερα τὴ βορειοανατολικὴ Γαλλία.

Ἦταν μεγάλῃ τύχῃ πού βρέθηκαν αὐτὰ τὰ νομίσματα γιατί ἀποδεικνύεται πὼς τὸ πλοῖο τάφηκε μεταξὺ τοῦ 650 καὶ 670 μ.Χ.

Βρέθηκαν ἀκόμη ἀσημένια κοντάλια καὶ πιάτα, πού ὅπως φαίνεται εἶχαν κατασκευασθῇ στὸ Βυζάντιο ἢ στὴν Ἑγγὺς Ἀνατολή. Τὸ μεγαλύτερο πιάτο ἔχει τὴ σφραγίδα τοῦ Τελωνίου τοῦ Βυζαντινοῦ αυτοκράτορος Ἀναστασίου Α', (491-518 μ.Χ.).

Σὲ κανέναν ἄλλο τάφο δὲν βρέθηκαν, τόσα σύμβολα ἐξουσίας ὅπως τὸ πελώριο ἀκόνι καὶ τὸ σιδερένιο σκῆπτρο. Ὑπάρχει ἓνα ὠραῖο μεγάλο κύπελλο, τὸ ὠραιότερο ἀπὸ τὰ ὀγδόντα πού ἔχουν σωθῇ καὶ ἓνα μεγάλο κέρατο ἀπ' αὐτὰ πού εἶχαν γιὰ νὰ πίνουν κρασί.

Οἱ Ἀγγλοὶ ἱστορικοὶ καὶ ἀρχαιολόγοι συμφωνοῦν ὅτι τὸ πλοῖο αὐτὸ

Σκέπασμα μιᾶς νομισματοθήκης δο-
λεμένο μὲ χρυσὸ καὶ πέτρες.

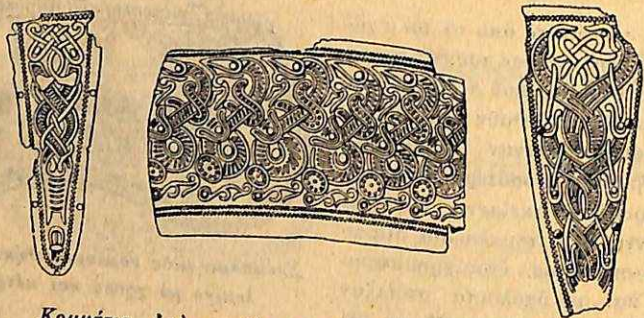
εἶναι ὁ τάφος ἐνὸς βασιλιᾶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἀγγλίας, καὶ ἂν — ὅπως εἶναι πιθανόν — θεωρήσουμε τὸν τρόπο τῆς ταφῆς ὡς εἰδωλολατρικό, τότε μπορεῖ νὰ πῶμε ὅτι ὁ βασιλιάς αὐτὸς ἦταν ὁ Αἰθελχερ πού πέθανε στὰ 655.

Τὸ εὐρημα τοῦ Σάττον Χού παρουσιάζει πολλὰ σημαντικὰ σημεῖα. Μᾶς δίνει νέα στοιχεῖα τῆς μεγάλης ἀκμῆς τῆς εἰκονογραφίσεως τῶν χειρογράφων στὴ βόρειο Ἀγγλία καὶ Ἰρλανδία στὸ τέλος τοῦ 7ου καὶ 8ου αἰῶνος καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ εἰδωλολατρικὴ σαξωνικὴ τέχνη ἔφθασε σὲ μεγαλύτερη ἀκμὴ ἀπ' ὅτι ὑποθέταμε. Ἀποκαλύπτει ἐπίσης μεγάλη ἐπαφὴ μεταξὺ Εὐρώ-

Ἀσημένια μεγάλα κοντάλια μὲ σκαλισμάτα.

(Ἀπὸ τὸ «The Sutton Hoo Ship Burial»)

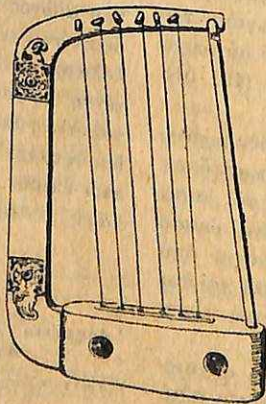
Κορμάτια από μεγάλα ποτήρια του κρασιού που τα έφτιαχναν από τα κέρατα άγριων βοδιών.

(*Από το «The Sutton Hoo Ship Burial»)

της και 'Ασίας και αυτό μās φέρνει στο πιάτο ενδιαφέρον σημείο, τον ιδιαίτερο δεσμό που υπήρχε μεταξύ ανατολικής 'Αγγλίας και μιάς μικρής περιοχής στα ανατολικά παράλια της Σουηδίας.

Η 'Απλάντ είναι το μόνο μέρος της Ευρώπης όπου υπήρχε ή συνήθεια της ταφής μέσα σε πλοία τον 7ο αιώνα. Ύστερα το κράνος του Σάττον Χού, που είναι από σίδηρο σκεπασμένο με λεπτές δριυ-χάλκινες πλάκες με εκτυπες ανθρώπινες μορφές και περίπλοκα σχέδια, είναι από το είδος που έχει βρεθεί πολλές φορές μόνο στη Σουηδία. Και τέλος έχουμε τη λαβή του ξίφους. Λαβές αυτού του είδους από καθαρό χρυσό με κόκκινες πέτρες έχουν βρεθεί μόνο στη

Μια άρπα με έξη χορδές. Το πρωτότυπο έχει ύψος 40 εκατοστών.

Σουηδία. (Μια όμοια έχει βρεθεί στην Νοκέρρα Ούμπρα της 'Ιταλίας προέρχεται όμως από το βορρά). Ο καθηγητής Μπίργκερ Νέρμαν άνεκάλυψε στον τάφο Σουηδική έπίδραση και πιστεύει ότι άνήκει σε άσχηγό ή βασιλιά του βορρά. 'Υπέδειξε ότι θα άνηκε στον 'Ιβόρ Ούάνιντφαδομ, Σουηδό βασιλιά του 7ου

αιώνα, που στα Σάγκα λέγεται ότι βασίλευσε σ' ένα τμήμα της Βρεταννίας. Δεν μπορούμε όμως να δεχτούμε κατά λέξη τα χωρία αυτά. Γνωρίζουμε τα ονόματα και την καταγωγή όλων των βασιλέων της Ανατολικής 'Αγγλίας και της Νορθουμβρίας του 7ου και 8ου αιώνα και πούθενά δεν αναφέρεται Σκανδιναβός έσβολέας στις σελίδες του μεγάλου 'Αγ

γλου ιστορικού Μπέντε. Δυό άλλες πλοία - τα φους έχουμε στην 'Αγγλο-σαξωνική 'Αγγλία και πιστεύεται ότι χρονολογούνται από τον 6ο αιώνα. Άρα είναι της ίδιας εποχής ή και παλαιότερα από κάθε Σουηδικό πλωτό τάφο. Ο καθηγητής ΣούνεΛίνικουϊστ είπε ότι ο πρώτος άνθρωπος που τάφηκε σε πλοίο στο Βέντελ, θα είχε μάθει τη συνήθεια και θα είχε πάρει τα πλούσια αυτά όπλα από το Νότο. Δεν είναι άπίθανο να είχε έπισκεφθή την 'Αγγλία. Δεν πρέπει να μιλούμε για Σουηδική έπίδραση στο Σάττον Χού όπου να βεβαιωθούμε κατά πόσο όρισμένα στοιχεία της Σουηδικής

άρχαιολογίας δεν προέρχονται από το πλούσιο και ζωντανό περιβάλλον της τέχνης της ανατολικής 'Αγγλίας. Ωστόσο, όπως και αν έχουν τα πράγματα, το γεγονός ότι υπήρχαν σχέσεις μεταξύ Σκανδιναβίας και Βρεταννίας, και μεταξύ των άγγλο-σαξωνικών μεταναστεύσεων στην 'Αγγλία και των δεσμών με άλλες χώρες στην περίοδο των Βίκινγκς, είναι κάτι έντελώς νέο στην ιστορία. Πιθανόν ν' ανακαλύψουμε, όσο προχωρεί η εξέταση του εύρηματος του Σάττον Χού, ότι ή σχέση αυτή έχει βαθύτερη σημασία για την Σκανδιναβική άρχαιολογία, τον 7ο και 8ο αιώνα.

Δυό πολεμιστές από την παράσταση ενός κράνους. (*Από το «The Norseman»)

ΤΟ ΑΛΥΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ τοῦ σωσία τοῦ Ναπολέοντος

Τοῦ JOSEPH KALMER

(Ἀπὸ τὸ «The Orient Illustrated Weekly», Καλκούττα)

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1809, στὸ Δημαρχεῖο τῆς Μπαλινκούρ κοντὰ στὸ Βερνιέν τοιχοκολλήθηκε ἓνα ἀγγελτήριο θανάτου τοῦ Φραυσουὰ Ρομπώ, ἱππῆα τοῦ Τρίτου Ἐλαφροῦ Συντάγματος. Οἱ συγγενεῖς του σκέφθηκαν ὅτι θὰ εἶχε πεθάνει στὸ Παρίσι καὶ θὰ εἶχε κηδευθῇ ἐκεῖ μὲ τις συνθησιακὲς στρατιωτικὲς τιμές.

Ὁ Φραυσουὰ Ρομπώ ὅμως δὲν εἶχε πεθάνει. Ἡ ἀγγελία εἶχε γίνει κατὰ διαταγὴ τοῦ Φουσσέ, τοῦ πανίσχυρου πρωθυπουργοῦ τοῦ Ναπολέοντος. Πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες μιὰ συντροφιά κουβέντιαζε γιὰ τὸν Ρομπώ πού, ὅπως ἔλεγαν, διασκέδαζε τοὺς συναδέλφους του παριστάνοντας τὸν Αὐτοκράτορα. Ὁ Φουσσέ πού εἶχε παντοῦ τοὺς κατασκόπους του τὸ ἔμαθε, καὶ κάλεσε τὸν Φραυσουὰ Ρομπώ. Ἡ ὁμοιότητά ἦταν πραγματικὰ καταπληκτική.

«Ἀκούω πὼς συχνὰ παριστάνετε τὸν αὐτοκράτορα στὸν στρατών» εἶπε αὐστηρά.

Ὁ Ρομπώ κατέβασε τὸ τσουλούφι του, σταύρωσε σφιχτὰ τὰ χέρια του, ἔτεινε τὸ ἀριστερὸ του πόδι, καὶ ἔγειρε πρὸς τὸ πῶς τὸ κεφάλι.

Ὁ Φουσσέ ἔβαλε τὰ γέλια. «Ἀπὸ σήμερα προσλαμβάνεσθε στὴν ὑπηρεσία τοῦ Αὐτοκράτορος. Θὰ εἰδοποιήσω τὸν συνταγματάρχη σας. Θὰ τοῦ πῶ ὅτι πεθάνετε σήμερα σὲ κάποιον δυστύχημα».

Ὁ σωσίας τοῦ Ναπολέοντος θὰ εἶχε ἀσφαλῶς ξεχαστῇ ὅπως ἐσχάσθηκαν οἱ διάφοροι σωσίες τοῦ Χίτλερ, ἂν οἱ Ναζί δὲν ἔφραναν στὴ δημοσιότητα τὸ 1938, τὰ μυστικά κρατικά καὶ αὐτοκρατορικά ἀρχεῖα

τῆς Βιέννης. Στὰ ἀρχεῖα αὐτὰ βρέθηκαν στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν τύχη τοῦ Ρομπώ: Στὸ σημειωματῆριο ἑνὸς Ἰταλοῦ, ὀνόματι Πετροῦτσι καὶ στὸ ἡμερολόγιο κάποιου Ἀρνσταίν τῆς φρουρᾶς τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Σένμπρουιν ὑπάρχουν στοιχεῖα πού μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ σχηματίσουμε τὴν εἰκόνα τῆς ζωῆς τοῦ Ρομπώ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού προσελήφθη στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ναπολέοντος ὡς τὴν ἡμέρα πού πέθανε.

Ἀφοῦ μελέτησε ἀκόμη καλύτερα τις κινήσεις τοῦ Αὐτοκράτορα παρουσιάστηκε στὸν Ναπολέοντα παρουσία καὶ τοῦ Φουσσέ. Ὁ Αὐτοκράτωρ ὀπισθοχώρησε κατὰπληκτικὸς ὅταν εἶδε τὸν Ρομπώ νὰ μπαίνει μέσα, νομίζοντας πὼς ἔβλεπε τὸν ἑαυτὸ του στὸν καθρέφτη. Ὁ Φουσσέ πῆρε θάρρος.

«Τέτοια καταπληκτικὴ ὁμοιότητα, θὰ σὰς εἶναι πολὺ χρήσιμη» εἶπε. «Ἡ Μεγαλειότης σας θὰ μπορῇ νὰ παρουργισκεται συγχρόνως σὲ δύο μέρη».

Ὁ Αὐτοκράτωρ ὅμως δὲν ἐπέσθηκε ἀμέσως. Ἐκάμε μιὰ πρόταση: τὸ ἴδιο ἀπόγευμα ὁ Ρομπώ θὰ δεχόταν μιὰ ἡθοποιὸ τοῦ Ὀντεὸν πού εἶχε κληθῇ στὰ Ἀνάκτορα. Ἡ δοθιοποιός, πού γιὰ πρώτη φορὰ ἔβλεπε τὸν αὐτοκράτορα, δὲν ἐπρόσβλεψε ὅτι ἐνῶ τὴν δέχτηκε ὁ Ναπολέων, ὅταν βγήκε μιὰ στιγμὴ ἀπὸ τὸ δωμάτιο, κάποιος ἄλλος μῆκε μέσα ἀντὶ γι' αὐτὸν καὶ συνέχισε τὴ συζήτηση.

Μετὰ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1815, ὁ Ναπολέων πῆγε στὸ Ροσφόρ μὲ σκοπὸ νὰ μῇ στὸ καράβι καὶ νὰ πάη στὴς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Οἱ

Βρετανοὶ ὅμως παρακολουθοῦσαν ἀγρυπνοὶ καὶ σὲ λίγο ὁ Αὐτοκράτωρ βρισκόταν στὸ Βρεταννικὸ Καταδρομικὸ «Βελλερεφόντης» γιὰ τὴν Ἀγία Ἐλένη. Ἦταν ὅμως ὁ πραγματικὸς Αὐτοκράτωρ; Στις 3 Ἰουλίου ἄρχισαν νὰ κυκλοφοροῦν φήμες ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ βρισκόταν ἀκόμη στὸ Ροσφόρ.

«Ὅτι οἱ φήμες αὐτὲς δὲν ἦταν ἀληθινὲς καὶ ὅτι στὸν «Βελλερεφόντη» βρισκόταν ὁ ἀληθινὸς Ναπολέων καὶ ὄχι ὁ σωσίας του, φαίνεται καθαρὸ ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ Σινιὸρ Πετροῦτσι. Ἐκεῖ λέγεται ὅτι τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1816 κάποιος Σὺλβιος Λαντρί ἄνοιξε ἓνα κοσμηματοπωλεῖο στὴ Βερόνα. Αὐτὸς ὁ Λαντρί πού, ὅπως πολλοὶ Κορσικανοί, δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ ξέρη Ἰταλικά, τράβηξε τὴν προσοχὴ τοῦ κοινοῦ ἐξ αἰτίας τῆς ὁμοιοτήτας του μὲ τὸν Ναπολέοντα. «Ὅταν τοῦ τὸ εἶπαν ἔμεινε κατὰπληκτικὸς» λέει ὁ Πετροῦτσι «καὶ βγήκε φωνάζοντας: «Λέγομαι Σὺλβιο Λαντρί καὶ μπορῶ νὰ τὸ ἀποδείξω».

Οἱ ὑποψίες τοῦ Πετροῦτσι ἐνισχύθηκαν ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ξένων πού ἐπισκέπτονταν τὸ κοσμηματοπωλεῖο τοῦ Λαντρί. Ἐπίπασε φίλιες μαζὺ του καὶ ἔτσι δὲν εἶναι καθόλου περιεργὸ ὅτι δύο χρόνια μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ναπολέοντα, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1823, ὁ Λαντρί ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα διπλοσφραγισμένο φάκελλο καὶ εἶπε:

«Αὕτη εἶναι ἡ διαθήκη μου. Δέχεσθε νὰ γίνετε ὁ πληρεξούσιός μου; Εἶναι ἀνάγκη νὰ πάω στὴ Βιέννη καὶ μπορεῖ νὰ μὴ ξαναγυρίσω».

Παρακάλεσε τὸν Πετροῦτσι, ἂν δὲν γύριζε ὡς μιὰ ὀρισμένη ἡμερομηνία, νὰ ἔστειλε τὸν φάκελλο μὲ τὴν κόκκινη σφραγίδα στὸν Λουδοβίκο 18ο, πού ὅπως πίστευε ὁ Λαντρί, ἀσφαλῶς θὰ φαινόταν γενναϊὸδωρος».

Τὴν νύχτα τῆς 5ης Σεπτεμβρίου ἕνας πυροβολισμὸς ἀκούστηκε στὸ βασιλικὸ Πάρκο τοῦ Σένμπρουιν. Ὁ γυιὸς τοῦ Ναπολέοντος, Λουῖς τοῦ

Ράιχσταντ ξύπνησε καὶ ἀκούσε βήματα κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό του. Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα ρώτησε τί συνέβη τοῦ εἶπαν ὅτι ἓνα ὄπλο ἐκφυροσκόρησε μόνο του.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι κάποιος ἄγνωστος τριγυρνοῦσε γύρω στὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν χτύπησαν. Ἔπσεε μινεμουρίζοντας «Τὸ παιδί μου... τὸ παιδί μου... τὸν δούκα τοῦ Ράιχσταντ».

Ὑστερα ἀπὸ λίγο ξεψύχησε. «Ὁ νεκρὸς», γράφει ὁ Ἀρνσταίν «μεταφέρθηκε στὸ φυλάκιο. Δὲν εἶχε κανένα χαρτί ἐπάνω του. Ἀσφαλῶς ὅμως ἔπρεπε νὰ ἦταν κάποιος Γάλλος εὐπατρίδης». Οἱ ἀρχὲς τὸν παρέδωσαν στὸν Γάλλο πρεσβευτὴ τῆς Βιέννης.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Πετροῦτσι περιέμενε τὸν Λαντρί. Μετὰ τὴ συμφωνημένη ἡμερομηνία ἔστειλε τὸ γράμμα στὸν Βασιλεῖα τῆς Γαλλίας. Μερικὲς ἑβδομάδες ἀργότερα, ἕνας ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς Γαλλικῆς Μυστικῆς Ἀστυνομίας κάλεσε τὸν Πετροῦτσι.

«Ὁ Λαντρί δὲν πρόκειται νὰ γυρίσῃ» εἶπε. «Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ σὰν ἀνταμοιβὴ γιὰ τις πολὺτιμες ὑπηρεσίες σας, σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε αὐτὸ τὸ δῶρο καὶ νὰ κρατήσετε ἀπόλυτη ἐχεμύθεια». Τὸ δῶρο ἦταν 100.000 χρυσὰ φράγκα.

Μόνο στὴν ἐπιθανάτια κλίνη τοῦ ὁ Πετροῦτσι εἶπε στὸ γυιὸ του ἀπὸ πού προερχόταν ἡ παρουσία τους καὶ πρόσθεσε: «Ἐγὼ τὴν ἐντύπωση πὼς ὁ Λαντρί εἶχε παίξει πολὺ σπουδαῖο ρόλο στὴ Γαλλία».

Ἔτσι τελείωσε ἡ ἱστορία τοῦ Ρομπώ, τοῦ σωσία τοῦ Ναπολέοντος. Τὸ ἀνεξήγητο μυστήριον εἶναι γιὰ τὸν Λαντρί πῆγε στὴ Βιέννη καὶ γιὰ τὴν προσπάθειά του νὰ μῇ στὰ ἀνάκτορα τοῦ Σένμπρουιν. Μόνο μιὰ ἐξήγησις χωρεῖ... τόσο πολὺ εἶχε πιστέψει πὼς ἦταν ὁ Ναπολέων, ὥστε ἔφθασε νὰ νοσταλγῇ καὶ τὸν παῖδι του. Καὶ αὐτὸ τὸν ὁδήγησε στὴν καταστροφὴ του.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

(Έκπομπή τηλεοράσεως του BBC)

Το παράξενο είναι ότι ως την εποχή μας, οι γυναίκες δεν φορούσαν καπέλλα. Έκάλυπταν τα κεφάλια τους, από σεμνότητα, με μιαν άκρη του χιτώνα τους ή μ' ένα σάλι ή πέπλο. "Όταν ο Άγιος Παύλος είπε ότι η γυναίκα πρέπει να προσέρχεται «κεκαλυμμένη» στην εκκλησία, δεν εννοούσε βέβαια «να φορή ένα προκλητικό καπέλλο». Το γυναικείο καπέλλο είναι είτε ένα ανδρικό καπέλλο, που το υιοθετεί σε περίοδο κοινωνικής αναταραχής για να δείξη την ανεξαρτησία της ή είναι μια θεληματική πρόκληση. Είναι σαν να λέη: «Έ! Κοιτάξτε με!»

Στα χρόνια του Μεσαίωνα καμιά καθώς πρέπει γυναίκα δεν έδειχνε τα μαλλιά της. Μόνο όμως στο τέλος του 14ου αιώνα άφησαν την τρέλλα τους να εκδηλωθή ελεύθερα στα πιο αφάνταστα καπέλλα. Σε όλες τις εκκλησίες οι ιερείς κατηγορούσαν με πύρινα λόγια τα «κέρατα του διαβόλου» (όπως λέγανε το κάλυμμα της εποχής) καθώς και την νέα επιφύρεση του ντεκολτέ. Η μόδα όμως, όπως πάντοτε, συνέχισε το δρόμο της. Το καπέλλο σε σχήμα πεταλούδας που φορέθηκε τον 15ο αιώνα ήταν ένα από τα πιο χαριτωμένα. Επάνω σ' ένα ευμεταίσινο σκελετό ήταν στηριγμένα λεπτά πέπλα, που κολάκευαν πολύ.

Στο μεταξύ οι άνδρες που ως τότε φορούσαν συνήθως κουκούλα ή τσεμπάν έφτιαξαν ένα διαφορετικό κάλυμμα: τον πρόγονο της σημερινής

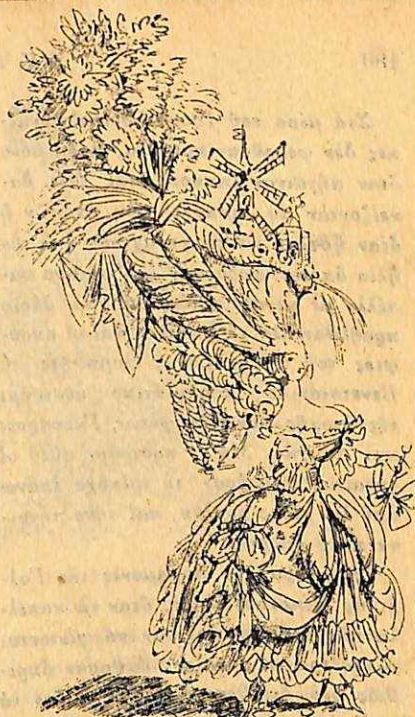
ΚΑΠΕΛΛΟΥ

Του JAMES LAVER

τραγιάσκας, με τη διαφορά ότι το γαίσο ήταν γύρω-γύρω. Το ίδιο φορούσαν και οι γυναίκες και έσως να είναι το πρώτο πραγματικό «καπέλλο» που φόρεσαν. Μπορείτε να το μελετήσετε προσεκτικά στους πίνακες του Γερμανού ζωγράφου Κράναχ (1472-1553). Γενικά όμως οι γυναίκες φορούσαν ένα κάλυμμα που μοιάζει με πέπλο καλογρηάς, για τον απλούστατο λόγο ότι τα περισσότερα ράσα των καλογρηών προέρχονται από το ένδυμα αυτής της εποχής δηλ. τις αρχές του 16ου αιώνα.

Ο σκούφος αυτός που περιέγραφα παραπάνω διατηρήθηκε στους άνδρες. Οι γυναίκες όμως διαρκώς τον έσπρωχναν προς τα πίσω, μακριά από το πρόσωπό τους. Κοντά στο τέλος του αιώνα μερικές τολμηρές γυναίκες είχαν αρχίσει να φορούν ανδρικά καπέλλα που έμοιαζαν με τα σημερινά ψηλά. Τα πρωτότα ταώρα είχε το ψηλό καπέλλο, στην πρωτόγονή του μορφή. Δεν έχουμε παρά να μεγαλώσουμε λίγο το μπόρ του για να φτιάξουμε το καπέλλο με τα φτερά του 17ου αιώνα.

Κατά το τέλος του ίδιου αιώνα έγινε ένας ξαφνικός ισοτερισμός. Ήταν της μόδας να σηκώνουν το μπόρ σε τρία μέρη, και έτσι γεννήθηκε το τρίκοχο που επικράτησε τον 18ο αιώνα. Και με το τρίκοχο έφυγε και η περρούνα. Τι παράξενο πράγμα, ένα δλόκληρο αιώνα να νομίζουν οι άνδρες ότι ήταν πρόστιχο να δείχνουν τα δικά τους μαλλιά!

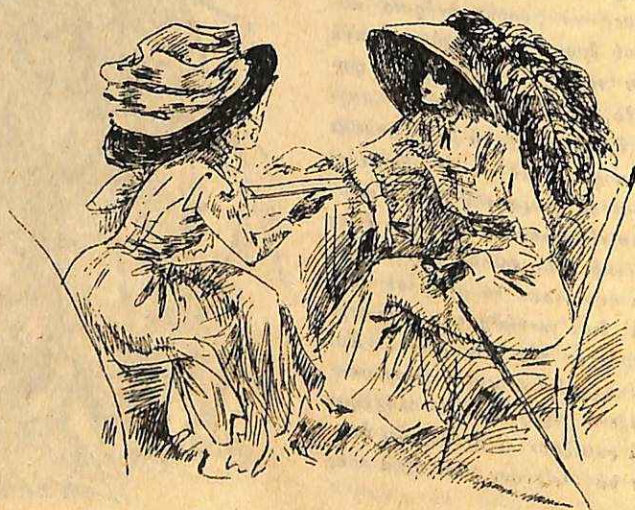

Τί είναι το καπέλλο: Αρχικά ένα είδος ομπρέλλας. Οι παλαιοί φορούσαν κάλυμμα στο κεφάλι μόνο για δυο λόγους: από ανάγκη, για ν' αποφύγουν τον ήλιο ή τη βροχή και για να προφυλάγονται από τα κτυπήματα των έχθρων. Στις τελετές το στέμμα λένε ότι συμβόλιζε πως ο Βασιλέας ήταν πατέρας του λαού του.

Στα μέσα του 18ου αιώνα οι γυναίκες δεν φορούσαν καπέλλα, παρά μόνο όταν πήγαιναν Ιππασία και τότε δανείζονταν το τρίκοχο των ανδρών ή όταν ήθελαν να προφυλαχτούν από τον ήλιο όποτε φορούσαν ένα ψάδινο καπέλλο με μεγάλο μπόρε, από το οποίο προήλθαν όλα τα καπέλλα και οι σκούφιες του 19ου αιώνα. Ουμνηθής το Βενετσιάνικο αποκριάτικο κοστούμι της εποχής των Καναφέτιο, Γκουάρντι και Λάργκε. Με το κοστούμι αυτό οι γυναίκες φορούσαν το τρίκοχο επάνω από ένα είδος πέπλου, και τους πήγαινε πολύ όμορφα.

Αργότερα, τις παραμονές της Γαλλικής Επαναστάσεως, όταν τα καπέλλα των ανδρών άρχισαν να γίνονται μικρότερα, οι γυναίκες έφθασαν άκριβώς στο αντίθετο άκρο. Χτένιζαν τα μαλλιά τους με τέτοιο τρόπο ώστε τα σήκωναν σε δυσθεώρητα ύψη και τους έβαζαν δ,τι εἶδους στολίδι μπορεί κανείς να φαντασθῇ, ακόμη και ένα μι-

κρό καράβι με ανοικτά πανιά. Υπήρχε πραγματική λύσσα για πελώρια καπέλλα, όπως γίνεται πάντα πριν από μια μεγάλη κοινωνική καταστροφή.

Κάτι όμως είχε συμβῆ ἔν τῷ μεταξὺ και στα ἀνδρικά καπέλλα. Τὸ τρίκοχο ἦταν πολὺ γραφικὸ, τελείως όμως ἀκατάλληλο γιὰ τὴ ζωὴ στὸ ὑπαιθρο, ὅπως και γιὰ τὸ κυνήγι. Τότε οἱ Ἀγγλοὶ τζέντιμαν πού ζοῦσαν στήν ἐξοχὴ ἐφεύραν μιὰ πρωτόγονη λινὴ περικεφαλαία. Πολλὲς φορὲς συνήθιζαν νὰ τὴ φοροῦν και στήν πόλη καὶ αὐτὸ κατέληξε νὰ γίνῃ σιγὰ σιγὰ τὸ κανονικὸ καπέλλο τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ τὸ ἐπίσημο τοῦ 20οῦ, ἀκολουθώντας τὸν κανόνα ὅτι ὅλα τὰ ἀνδρικά ρούχα ἐξελίσσονται λογικά.

Στὴν ἀρχὴ εἶχε λίγους ἀντιπάλους. Ἀκόμη και ὅταν τὸ τρίκοχο ἀπεχώρησε ἀπ' τὴν σκηνή, ἄφησε τὸν ἐξάδελφό του τὸ δίκοχο, τὸ καπέλλο πού τὸ μπόρε του ἦταν διπλωμένο σὲ δυὸ μέρη. Μπορούσατε νὰ σηκώσατε τὸ

καπέλλο σας ἔμπρὸς και πίσω και νὰ μοιάζετε μὲ τὸν Οὐτέλλιγκτον. Ἡ νὰ τοῦ δώσετε τετράγωνο σχῆμα και — ἂν τὸ μπόρε ἦταν μεγάλο— νὰ μοιάζετε μὲ τὸν Στρατάρχη Ναῦ ἥ — ἂν ἦταν μικρό — μὲ τὸν Ναπολέοντα.

Ὅσο γιὰ τίς γυναῖκες, ὅλα τὰ μεγάλα καπέλλα ἐξαφανίστηκαν μὲ τὴν Γαλλικὴ Ἐπανάσταση. Στὴν ἀρχὴ ἔπαιξαν λίγο μὲ τὸν Σκοῦφο τῆς Ἑλευθερίας, πού ἦταν ἓνα εἶδος νυχτερινῆς σκούφιας. Ὑστερα ἔβγαλαν στὴ μέση κάτι πού κάθονταν βαθεῖα στὸ κεφάλι. Τὴ νύκτα ἔδωσε ἡ Αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνα, πού ἐμπνεύστηκε ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία τοῦ Ναπολέοντος στὴν Αἴγυπτο. Τὰ μαλλιά βέβαια ἦσαν κομμένα πολὺ κοντά. Ὅταν οἱ γυναῖκες νοιώθουν πὼς χειραφετοῦνται σιγὰ σιγὰ πάντα κόβουν τὰ μαλλιά τους.

Τὴν ἐποχὴ τοῦ Βατερλώ, οἱ γυναῖκες εἶχαν προτίμηση σὲ μιὰ φουσκαλωτὴ σκούφια μὲ ψηλὸ τεπὲ γιὰ νὰ χωρῇ ὁ κότσος τους. Αὐτὸ ἦταν τὸ καπέλλο πού φοροῦσαν οἱ γυναῖκες τὰ

πρῶτα πέντε χρόνια τοῦ 19ου αἰῶνα— ἐκτός ἀπὸ τὴν Ρωμαντικὴ δεκαετία 1830-1840, ὅποτε, κυρίως στὴν Γαλλία, ἄφησαν τὰ λουριά ἐλεύθερα και — μεταφορικῶς — πέταξαν τὰ καπέλλα στὸν ἀέρα.

Τὰ καπέλλα τότε ἦταν πολὺ μεγάλα και τὰ φοροῦσαν οἱ γυναῖκες στὰ γένυματα και στὴν ὄπαρα. Δύσκολο εἶναι νὰ πούμε τί θέατρο ἐβλεπαν οἱ δυστυεμένοι οἱ ἄνδρες πού κάθονταν πίσω τους.

Ἡ δεκαετία 1840-1850 ἔχει ἓνα πολὺ σημαντικὸ μόνε. Αὐτὸ και τὰ μικρὰ ἴσια παπούτσια συμβολίζουν τὴν ὑποταγὴ τῶν γυναικῶν. Τὰ μαλλιά εἶναι χτενισμένα σοβαρὰ και κολλημένα στὸ κεφάλι.

Ἡ δεκαετία 1860-1870 ἦταν περισσότερο ἐπιδεικτικὴ. Οἱ σκούφιες ἐπεφταν πρὸς τὰ πῖσω γιὰ νὰ φαίνεται τὸ πρόσωπο. Ἡ, και ἀκόμη πιὸ τολμηρό, μπορούσε κανεὶς νὰ φορέσῃ καπέλλο. Τὸ σχῆμα του ἔμοιαζε μὲ τὸ καπέλλο τῶν «page», τῶν ἀκολουθῶν,

Έμπαινε γερό στο μέτωπο και πολλές φορές ήταν γαρνιρισμένο μ' ένα πομπόν.

Μόνο στην δεκαετία 1870-1880 άρχαν πάλι να φορούν όλοι καπέλλο, μικρό ακόμη και που έφτανε προς τα εμπρός για να φέρη τάχα ίσοροπία με τα μαλλιά που φούσκωναν.

Πολλοί άνδρες, και το λέω με λύπη μου, είχαν αφήσει το καθώς πρέπει ψηλό καπέλλο και είχαν άρχισει να φορούν πομπή ή τον πρόγονο της σημερινής ρεπούμπλικας. Αυτή η συνήθεια μαρτυρούσε άριστερά φρονήματα και είχε για συμπλήρωμα το μακρύ γένι. Στη δεκαετία μάλιστα 1880-1890 άρχισαν να φορούν πλατύγυρα καπέλλα και πολλές νέες κοπέλλες, μέσα στον ένθουσιασμό τους για τα σπόρ, άρχισαν να τα φορούν και αυτές.

Τα καλά καπέλλα, (μετά το 1880), ήταν σκαρφαλωμένα στην κορυφή του κεφαλιού. Τα μαλλιά ήταν κολλητά. Και πραγματικά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο θέαμα ως την εποχή του Έδουάρδου. Από τότε πολλοί άνδρες άρχισαν να φορούν το καπέλλο του 20ού αιώνα, τη μαλακιά ρεπούμπλικα.

Ακόμη όμως, σε όλες τις επίσημες περιπτώσεις, πάντοτε ήταν υποχρεωτικό το ψηλό μαύρο ή γκριζό καπέλλο. Ταίριαζε τόσο πολύ με τα κομψά κρεμαστά μπουστάκια!

Ός τα 1910 που μια επανάσταση στη μόδα έφερε τις κοντές στενές φούστες και καπέλλα πραγματικά τερατώδη, δεν είχαν γίνει μεγάλες αλλαγές στα γυναικεία καπέλλα και φορέματα. Τα καπέλλα ήταν λίγο τρελλά, σαν να ήθελαν να διασκεδάσουν λίγο πριν από την έκρηξη του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου και το τέλος της άνδρας ζωής — άνετης δηλ. για την άριστοκρατία.

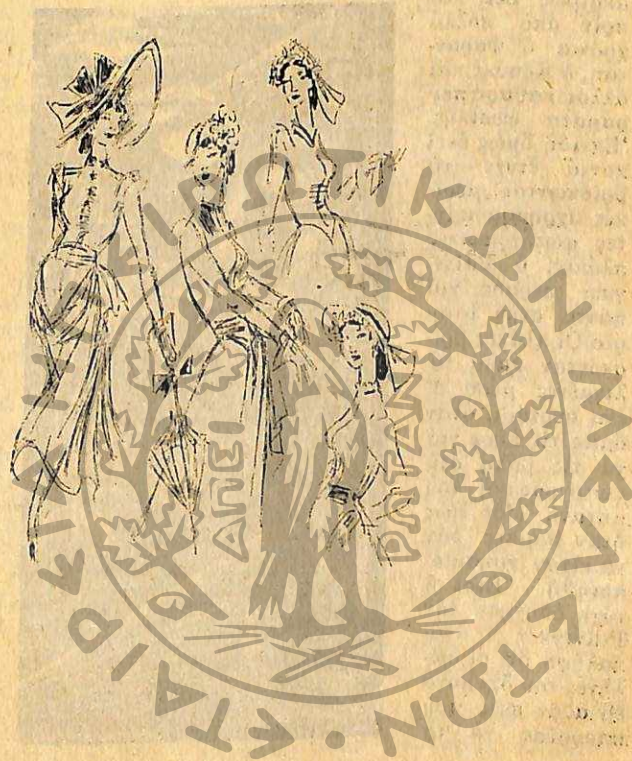
Με την έκρηξη του πολέμου τα γυναικεία καπέλλα ξανάγιναν μικρά και ήταν γαρνιρισμένα με μυτερά δροσιά φτερά. Με το τέλος του πολέμου έμφανίστηκε ένα μάλλον μεγάλο, καταβυστό καπέλλο, που σιγά-σιγά έγινε μικρότερο και στενότερο ώσπου κατέληξε στο τυπικό «κλός» της μεταπολεμικής εποχής. Το φορούσαν με πολύ κοντή φούστα, είχαν κοντά μαλλιά και κάπνιζαν με μια μεγάλη πίπα.

Το 1930 το «κλός» είχε καταντήσει πραγματική τυραννία. Η Σκιαπαρέλλι ήταν η πρώτη που ξέφυγε απ' αυτήν. Κόλλησε μια «κάλτσα» στην μία μεριά του κεφαλιού της και την όνόμασε καπέλλο, και όλη τη δεκαετία που ακολούθησε τα γυναικεία καπέλλα ήταν άρκετά τρελλά. Το καθέτι μπορούσε να γίνει καπέλλο τότε φτάνει να ήταν μικρό και παράξενο.

Υστερα ήρθε ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος και έφερε στη μόδα από το ένα μέρος όλα τα στρατιωτικά καπέλλα και από το άλλο κατήργησε το καπέλλο σε άνδρες και γυναίκες. Αυτό

συμβόλλει με τη γλώσσα της μόδας ότι ο πολύχρονος πόλεμος μεταξύ των δύο φύλων έτελειωσε με νικήτριες τις γυναίκες.

Η αντίδραση ήρθε δυο χρόνια μετά τον πόλεμο που άρχισαν να κυκλοφορούν εξεζητημένα και παράξενα καπέλλα. Σήμερα φαίνεται ότι η μεταπολεμική μόδα ξαναφέρει στη ζωή το «κλός» και τα κομμένα μαλλιά της δεκαετίας 1920-1930. Αμφιβάλλω όμως αν οι γυναίκες θα εγκαταλείψουν για πολύ καιρό τα ελαφρά τρελλά καπέλλα που τους προσφέρουν τόσες πιθανότητες γοητείας.

“Ολες οι έφευρέσεις έγιναν τυχαία

Του S. P. KERNAHAN
(Από το «Lilliput», Λονδίνο)

Στις έφευρέσεις που έχουν γίνει στον κόσμο ή τύχη βοήθησε τόσο όσο και οι προσπάθειες των έρευνητών. Η τύχη συνετέλεσε ώστε να βρεθούν οι ραδιοφωνικές λυχνίες, τα αναισθητικά, οι συνθετικές ύλες, το τηλεσκόπιο και ένα σωστό άλλα πράγματα.

Όταν ο Ραϊνγκεν, το φθινόπωρο του 1895, πειραματιζόταν διοχετεύοντας ήλεκτρισμό σε σωλήνες γεμάτους άεριο, έκανε άκριβώς ότι και πριν από πολλά χρόνια ο Φαραντάη, ο Κρούκς και άλλοι: καθαρά πειράματα φυσικής. Έπειδή όμως εκεί κοντά έτυχε να βρίσκονται μερικές άχρησιμοποίητες φωτογραφικές πλάκες, ο Ραϊνγκεν πέρασε για πάντα στην ιστορία. Οι πλάκες βρίσκονταν καλά τυλιγμένες μέσα σ' ένα συρτάρι, όταν όμως τις πήρε για να τις βάλλει στη φωτογραφική του μηχανή είδε πως ήταν θαμπές σαν να είχαν χρησιμοποιηθεί. Έτσι ή τύχη οδήγησε τον Ραϊνγκεν ν' ανακαλύψει ότι οι σωλήνες του όχι μόνο έβγαζαν φως που μπορούσε να το

δει, αλλά και ένα ιδιαίτερο είδος φωτός που μπορούσε να διαπεράσει το χαρτί και το ξύλο και να έπηρεάσει μια φωτογραφική πλάκα. Μέσα σε λίγες εβδομάδες από την ήμερα που έκανε την ανακάλυψη αυτών των άγνωστων ακτίνων, των ακτίνων Χ όπως τις ονόμασε ο κατ'επίκλητος Ραϊνγκεν, γιατροί απ' όλο τον κόσμο του ζητούσαν να τους επιτρέψουν να τις χρησιμοποιήσουν.

Πριν από τις ακτίνες Χ ανακαλύφθηκαν με το ίδιο άπροσδόκητο τρόπο οι αναισθητικές ιδιότητες του αιθέρα. Στά 1842, μερικοί έξυπνοι νεαροί Αμερικανοί είχαν την συνήθεια να διοργανώνουν πάρτυ στα οποία οι καλεσμένοι ξεχνούσαν τις στενωχώριες τους εισπνέοντας καπνό από θειικό αιθέρι. Είχε όλες τις ιδιότητες της σαμπάνιας, ήταν φθινότερος και έκανε λιγότερη φασαρία. Ένας νεαρός οδοντογιατρός, ο δρ Κρόφορντ Λόγκ από τη Γεωργία παρατήρησε ότι ενώ στα θορυβώδη παιχνίδια που έπαιζαν τραυματιζόνταν, δεν πονούσαν πράγμα που

σε άλλη περίπτωση θα τους ελάττωνε το κέφι. Ο Λόγκ πήγε μαζί του λίγο αιθέρα και την άλλη ήμερα τον χρησιμοποίησε για να βγάλει ένα δόντι.

Οι άρχες στις οποίες στηρίζεται το Ρανταρ, για να έλθουμε στην έποχή μας, ανακαλύφθηκαν πάλι έντελώς τυχαία. Ένας μηχανικός άσφυρμάτου του Ταχυδρομείου που έκανε μια πειραματική έκπομπή σε βραχεία κύματα προς ένα άεροπλάνο έν πτήση, ανέφερε ότι άκουσε μια άνιτήχηση όταν το άεροπλάνο άπηχε ένα περιπου μίλι από τον πομπό. Το άεροπλάνο έστειλε πίσω τα μηνύματα του. Οι έπιστήμονες που έργαζόνταν μαζί του έκτιμηση άμέσως τη σημασία του γεγονότος αυτού. Πολλοί άρχισαν να εργάζονται σχετικά και έτσι το ρανταρ έξελιχθηκε σ' ένα αξιόλογο όπλο έτοιμο έγκαιρως για τη μάχη της Βρετανίας. Πολλές σπουδαίες βιομηχανίες δημιουργήθηκαν από τέτοια σπουδαία περιστατικά. Όταν ο Πέρκιν έφτιαξε την πρώτη βαφή από πίστα — το μώβ του Πέρκιν — στα 1856, προσπαθούσε στην πραγματικότητα να κατασκευάσει συνθετικό κινό. Ξεπλύνοντας με άλκοολ τη συσκευή, την είδε να παίρνει ένα δυνατό μώβ χρώμα. Ο Νόμπελ, ο κατασκευαστής των έκρηκτικών ύλων, δεν μπορούσε να βρει τρόπο για να στερεοποιήσει την νιτρογλυκερίνη ώστε να χρησιμοποιηθεί και να μεταφέρεται εύκολα. Ένα παγωμένο πρωί καθώς έργαζόταν στο εργαστήριό του του ξέφυγε από τα όχτυλα, μουδιασμένα από το κρύο, ένα μπουκάλι γεμάτο νιτρογλυκερίνη. Έπεσε επάνω σ' ένα σωρό από μπελ είδε πως ενώ το μπουκάλι είχε σπάσει δεν είχε γίνει έκρηξη — αυτό ήταν το άποροφθιτικό στοιχείο που έμπούσε να βρη.

Ο Γκούντιαρ, ο Αμερικανός πρωτοπόρος της βιομηχανίας ελαστικών, ανέκαλυψε τον τρόπο της σκληρύνσεως του ελαστικού κόμμεως

έπειδή έντελώς τυχαία έθερμανε ύποβολικά ένα μίγμα από καουτσούκ και θειάφι. Το άθραυστο γυαλί άσφαλείας λένε πως το ανακάλυψε ένας Γάλλος που έβριζε κάτω ένα μπουκάλι που περιείχε μια παχειά, σχεδόν ξεραμένη, διάλυση κολλοδίου. Παρ' όλο που ή μπουκάλια έσπασε δεν ξέφυγε ούτε ένα κομμάτι από το γυαλί γιατί τα συγκράτησε το κολλοδίο.

Η βιομηχανία συνθετικού έλεφαντόδοντος που κάθε χρόνο μας έφοδιάζει με τόσες νέες πιάνους και λαβές μαχαιριών όσες δεν θα μπορούσαμε να προμηθευτούμε έτσι κι αν σκοτώναμε όλους τους έλέφαντες της Αφρικής, λένε ότι όφειλε την σύστασή της σε ώρισμα τυχαία γεγονότα στα οποία οι πρωταγωνιστές ήταν ένας ποντικός, μια φάκα, ένα κομμάτι τυρι και μια μπουκάλια με φορμαλδεΐδη. Ένας χημικός τοποθέτησε τη φάκα επάνω στο γραφείο του εργαστηρίου του. Ο ποντικός προσπαθώντας να έλευθερωθή έβριξε το μπουκάλι με την φορμαλδεΐδη που ως το πρωί είχε μετοβάλει το τυρί σε μια σκληρή ουσία όμοια πολύ με το κόκκαλο. Η βιομηχανία δεν χρησιμοποιεί πια τη φάκα και τον ποντικό, ή μέθοδος όμως είναι στην βάση της ή ίδια. Ο Μπελέν, ο Γάλλος που ίδρυσε τη βιομηχανία του στεγνού καθαρισμού βίχοντας τυχαία μια λάμπα με τερεβινθίνη πάνω σ' ένα άκάθαρτο τραπέζομάνηλο, ο άγνωστος Όλλανδός κατασκευαστής γυαλιών που βρήκε ότι δύο φακοί αν χρησιμοποιηθούν μαζί κάνουν τα πράγματα που βρίσκονται μακριά να φαίνονται κοννότερα και έτσι ανέκαλυψε το τηλεσκόπιο. Ο Γκάλβαρνι που άγγιξε το πόδι ενός βατράχου με χάλκινα και σιδερένια σύρματα και ανακάλυψε με τον τρόπο αυτό το άπλούστερο είδος ήλεκτρικής μπαταρίας, όλοι αυτοί είναι παραδείγματα ανθρώπων που τους βοήθησε ή τύχη.

Βέβαια όπως έδειξαν τα παραδείγματα αυτά, το τυχαίο συμβάν

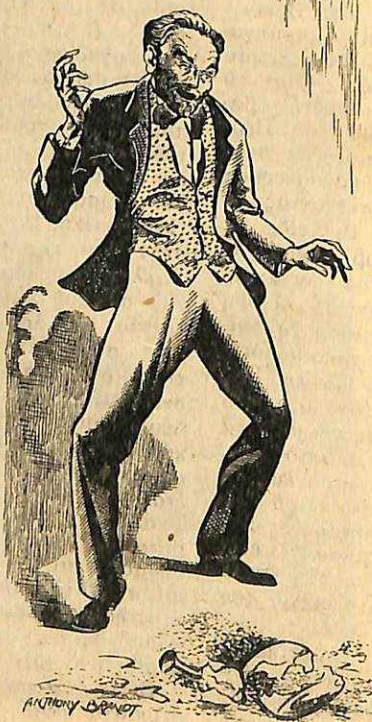
πρέπει να γίνει έμπρός σε κάποιον που μπορεί να εκτιμήσει την αξία του. "Ας πάρουμε την κλασική περίπτωση της ανακαλύψεως της πενικιλίνης από τον Φλέμινγκ στα 1929. Κάθε βακτηριολόγος καλλιεργεί δοσμένα βακτηρίδια τα οποία προσβάλλει με άλλους μικροοργανισμούς. Και έπειδή το penicillium notatum είναι ένας από τους πιο συνηθισμένους μύκητες, το αποτέλεσμα που παρατήρησε ο Φλέμινγκ—την εξουδετέρωση των βακτηριδίων από τον μύκητα—θα πρέπει να έχει συμβή χιλιάδες φορές. "Ωστόσο ο Φλέμινγκ είναι ο πρώτος που συνεδύασε την αιτία και το αποτέλεσμα και κατάλαβε την σπουδαιότητα εκείνου που έβλεπε.

Μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε για κείνα που έχασε ή άνθρωπότητα από ανακαλύψεις οι οποίες δεν εκτιμήθηκαν όσο θα έπρεπε. "Ο Φαραντάχ π.χ. παρήγαγε δοσμένα κομμάτια άνοξειδωτα χάλυβος χωρίς να τα προσέξει. "Εκείνη την εποχή ένδιαφερόταν μόνο για τις μαγνητικές ιδιότητες του χάλυβος και βρίσκοντας ότι η προσθήκη μικρής ποσότητας χρωμίου δεν επιδρούσε στη μαγνητική του δύναμη, άφησε τα δείγματα αυτά χω-

ρίς να τους δώσει καμιά προσοχή.

Το ΔΔΤ ήταν γνωστό από πολλά χρόνια ως χημικό παρασκευάσμα πολύ πριν κανείς φαντασθή ότι είχε ιδιότητες έντομοκτόνου. Και όμως στα εργαστήρια που το κατασκευάζουν θα υπήρχαν πολλές μύγες. Κάποιος άφησε και πέρασε μια μεγάλη ευκαιρία. Εύτυχως οι άνθρωποι που χάνουν τις ευκαιρίες σπάνια καταλαβαίνουν τί έχασαν. "Ωστόσο, πριν από λίγα ακόμη χρόνια, ζούσε στην "Αγγλία ένας χημικός που ήξερε ότι θα μπορούσε να είχε γίνει εκατομμυριούχος. "Ενώ έκανε έρευνες για κάτι άπολυμαντικά έθερμανε ένα μίγμα φαινόλης και φορμαλδεΐδης. Το αποτέλεσμα ήταν ένα ροζ κολλώδες μίγμα που κόλλησε τόσο πολύ στους σωλήνες και στη συσκευή του, ώστε αναγκάστηκε να τα πετάξει. "Όταν

ένας Βέλγος χημικός ο δρ Μπάκελαντ που είχε μεταναστεύσει στην "Αμερική έκανε το ίδιο στα 1910 κατάλαβε ότι είχε φτιάξει την πρώτη συνθετική ρητίνη και άμέσως την ώνόμασε βακελίτη. "Ωστόσο ο δρ Μπάκελαντ είχε κάνει προηγούμενως περιουσία με την ανακάλυψη του φωτογραφικού χαρτιού Βέλοξ και έτσι ήταν έτοιμος να παραιτηθεί και να απορροδοχτο.

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΗΣΙΑ

Κριτική του βιβλίου «The Children of Thetis» (Τα παιδιά της Θέτιδος) του Christopher Kininmonth, έκδ. John Lehmann, Λονδίνο.

Τους Βρεταννούς καθώς και άλλους υπερβόρειους λαούς, τους έλκουν πάντα οι άκτες της Μεσογείου, κι' αυτή ή έλξη ζωντανεύει στη φιλολογία τους τουλάχιστον 400 χρόνια τώρα. Σήμερα όμως, στις ποιητικές συλλογές και στα ταξιδιωτικά βιβλία υπάρχουν σημεία που δείχνουν ότι ή έλξη είναι πιο δυνατή από κάθε άλλη φορά.

"Ο λόγος δεν είναι ότι αγαπάμε τα ταξίδια ούτε ότι εκτιμούμε περισσότερο από άλλους τον ήλιο και το κρασί και τη ξεστή θάλασσα ή τη νότια αντίληψη πώς φυσικό δικαίωμα του ανθρώπου είναι να χαίρεται, τι καλύτερο υπάρχει στη ζωή. Δύο παγκόσμιοι πόλεμοι μάς οδήγησαν στο συμπέρασμα πώς μόνο ή βιομηχανοποιημένη κοινωνία μπορεί να ανταπεξέλθει σε τέτοιες αναστατώσεις και ότι ή Μεσογειακή ζωή, είτε δεν κατορθώνει να παρακολουθήσει τον άγωνα, είτε παραμερίζει και δέχεται παθητικό ρόλο. "Ωστόσο οι βόρειοι νοιώθουν πώς ή προσπάθεια αυτή μαραίνει τους ανθρώπους και τους κόβει το κέφι για τη ζωή. Γι' αυτό στρέφονται προς χώρες όπου ή ζωή κυλάει πιο πρωτόγονα αλλά πιο σύγουρα. "Αν έχουμε πάψει να ζητάμε την ευγενή άγριο, εξακολουθεί να μάς έλκει ακόμα ή ευγένεια του άρχαίου.

Αυτό το πρόβλημα απασχολούσε τον κ. Κίνινμονθ καθώς έπλεε στη Μεσόγειο γυρίζοντας στην "Αγγλία για να αποστρατευτή, και το ίδιο έγινε αργότερα ή άφορη του ταξιδιού του στις Κυκλάδες:

«"Αραγε ή ευτυχία των νησιωτών βασίζεται σε κάποια πληρότητα αδύνατη σε μās;... "Ηταν ή ζωή τους πιο εύτυχισμένη από τη δική μάς ή ή έντύπωση αυτή ήταν μια άπατη που δημιουργούσαν οι ήσυχες δύσεις του Αιγαίου;»

Αυτό μένει πάντα αίνιγμα. Ζητώντας όμως την εξήγησή του, ο κ. Κίνινμονθ μάς έδωσε μια ζωντανή και άσυνήθιστα αληθινή εικόνα της "Ελληνικής ζωής.

Αυτό το κατορθώνει γιατί επιμένει διαρκώς να καταλαβαίνει, πράγμα που τόσο εύκολα ξεχνούν οι "Αγγλοι όταν βρεθούν στην "Ελλάδα—μαγεμένοι από τη φυσική ομορφιά της και τη φιλοξενία των κατοίκων της. Είναι αποφασισμένος να δει πέρα από το ειδυλλιακό και το γραφικό, πέρα από την τελειότητα του αρχαίου κάλλους—που ακόμη σήμερα την συναντά κανείς στις Κυκλάδες περισσότερο παρά σε οποιοδήποτε άλλο μέρος της "Ελλάδας—να δει την οπισθοδρομικότητα και τη μοτονομία της ζωής του χωριού και να συλλάβη το νόημα και την αξία της.

Το λογοτεχνικό του ταλέντο δεν φθάνει τη λαμπρότητα του Ρόμπερτ Μπάυρον ή τη λυρική δύναμη του Λώρενς Νάρρελ. "Ωστόσο είναι γνήσιο. Κατάλαβε πώς ή "Ελλάδα—όπως είπε και ο κ. Χένρυ Μίλλερ—μπορεί να φαίνεται πιο μεγάλη και από όλόκληρη ήπειρο. "Ετσι όπως παίρνει μια, και μάλιστα όχι πολύ γνωστή γωνιά της, οι περιγραφές του κερδίζουν σε συγκέντρωση και έξοικειώνουν τον αναγνώστη με την ύψη

καὶ τὸν ρυθμὸ τῆς ἡμέρας τοῦ Αἰγαίου.

Τὸ μεγαλύτερό του χάρισμα εἶναι ἡ ἐμφυτὴ ἱκανότητά του νὰ καταλαβαίνει, νὰ προσαρμόζεται στὸ πνεῦμα καὶ στὶς γιορτές, στὸ φαγοπότι τοῦ χωριοῦ, καὶ σὲ διάφορες ἄλλες κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς του. Ὁ κ. Κίννιμονθ ζωντανεῖ ἀπόλυτα αὐτὲς τὶς σκηνές, γιατί δέχεται τὸ αἶσθημα τοῦ χρόνου τοῦ χωριοῦ, καὶ συγχρόνως δὲν φοβᾶται νὰ τὸ πῇ ὅταν βαρύνεται. Σκοπὸς τοῦ ταξιδιοῦ δὲν εἶναι νὰ φθάσῃ κανεὶς σὲ ἓνα μέρος ἀλλὰ νὰ δοκιμάσῃ, καὶ — ἂν μπορῇ — νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ μυστικὸ τῆς ζωῆς πὺν τὸν τραβάει. Στὴν

ἀναζήτησιν αὐτῇ, ταξιδεύοντας χωρὶς πρόγραμμα καὶ χωρὶς χάρη, πατάει τὶς πὺν ἄγνωστες ἀπὸ τὶς Κυκλάδες. Ἡ ἀρχὴ πὺν κατευθύνει τὸ ταξίδι του εἶναι τὸ « αἶσθημα, ὅτι μποροῦμε νὰ καταλάβουμε καλύτερα τὴ ζωὴ ὅταν τὴν κλείσουμε σὲ ὁρισμένα ὅρια, πρᾶγμα πὺν γίνεται στὶς Κυκλάδες ». Ἡ ἰδέα αὐτῇ εἶναι μὴ αὐταπάτη ὅπως πολὺ καλὰ καταλαβαίνει ὁ κ. Κίννιμονθ, ἡ αὐταπάτη ὅμως δίνει τὴν ἐμπνευσιν γιὰ ἓνα καλὸ ταξιδιωτικὸ βιβλίον, πὺν στήν περίπτωσιν αὐτῇ ἔχει πολλὰ καὶ ὡραῖες εἰκόνες.

(Ἀπὸ τὸ

«The Times Literary Supplement», Λονδίνο)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΘΟΣ

Παρθενικὸ ξημέρωμα στοῦ Αἰγαίου τῇ γαλήνῃ.
Ἡ πλάση ἡ νεογέννητη πλέει σὲ θεῖον αἰθέρα,
Ἀπὸ τὰ ὄργια τῆς νυκτὸς λιπόθυμη ἡ Σελήνη.
Χαρὰ θεῶν, ἡ ἑλληνικὴ ροδοχαράζει ἡμέρα.

Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Τὸ Ἑνὸς συγγραφέα

Τοῦ SOMERSET MAUGHAM

(Ἀπὸ τὸ τελευταῖον βιβλίον του «A Writer's Notebook»

ἐκδ. W. Heinemann, Λονδίνο)

Ὁ,τι καλύτερο βρισκόταν στὰ 15 σημειώματά μου πὺν ἀρχισεν νὰ κρατᾶ ὁ Σόμερσετ Μᾶμ ἀπὸ τὰ 1892, ὅταν ἦταν 18 χρονῶν, ὡς τὰ 1949, συγκεντρώθηκε στὸ «Σημειωματᾶριον ἑνὸς συγγραφέα». Ὁ ἴδιος λέει: «Τὰ ἡμερολόγια αὐτὰ τὰ εἶχα ἀπλῶς σὰν μὴ παρακαταθήκη ὕλικου, πὺν ἔσως θὰ μοῦ χρησίμευε στὸ μέλλον. Καθὼς τὰ χρόνια περνοῦσαν καὶ ἀποκοτοῦσα περισσότερη συνείδησιν τοῦ τί ἤθελα, ἀρχισα στὰ σημειωματᾶριά μου νὰ γράφω ὅχι τόσο τίς γνώμες μου, ὅσο τίς ἐντυπώσεις μου ὅταν ἀκόμη ἦταν νωπές, τίς ἐντυπώσεις μου ἀπὸ πρόσωπα καὶ πράγματα πὺν κάποιε ἔσως νὰ μοῦ χρησίμευαν σὲ κάποια εἰδικὴ περίπτωσιν. Στὸ βιβλίον παρέλειπα καθεστὶ πὺν ἔ-

τυχεν νὰ εἶχα χρησιμοποίησιν ἄλλο καὶ, ἂν πονθενᾶ ὑπάρχει καμμιά ἴδια φράσιν, δὲν εἶναι ἐπειδὴ μοῦ ἄρσεν καὶ τὴν ἄφησα, ἀλλὰ ἐπειδὴ μοῦ ἔφυγεν. Σὲ μὴ - δυὸ περιπτώσεις, ἡ ἀλήθεια, ἄφησα ἐν γνώσει μου πράγματα πὺν μοῦ ἔδωσαν ἀφορμὴ νὰ γράφω ἓνα διήγημα ἢ ἓνα μυθιστόρημα, μόνον καὶ μόνον γιατί σκέφθηκα πὺν θὰ διασκεδάσαν τὸν ἀναγνώστην — ἂν τὰ θυμόταν — ὅταν θὰ ἔβλεπε σὲ τί ὕλικὸ βασίστηκε καὶ ἔφτιαξα ἓνα κομμάτι. Ποτε δὲν δημιούργησα ἀπὸ τὸ τίποτε. Πάντα κάποιος χαρακτήρας ἢ κάποιο περιστατικὸ ὑπῆρξε ἡ ἀρχή, παράλληλα ὅμως χρησιμοποίησα καὶ τὴ φαντασίαν, τὴν ἐμπειρίαν, τὸ δραματικὸ στοιχεῖον γιὰ νὰ φτιάξω κάτι δικό μου.»

Τὸ Λημειωμαλάριο ἐνὸς συγγραφέα

Πρόλογος. Δὲν θυμᾶμαι ποῖος ἦταν πού ἔλεγε ὅτι κάθε συγγραφέας θὰ ἔπρεπε νὰ κρατᾷ ἓνα ἡμερολόγιο, νὰ προσέχη ὅμως πάρα πολὺ νὰ μὴν ἀνατρέχη συχνὰ σ' αὐτό. Ὅταν τὸ καταλάβῃ κανεὶς καλὰ αὐτό, θὰ δῇ ὅτι κρύβει κάποια ἀλήθεια. Κρατώντας μιὰ σημείωση γιὰ κάτι πού ἔτυχε νὰ μᾶς κἀνῃ ἐντύπωση, τὸ ξεχωρίζουμε μέσα ἀπὸ τὸ ρεῦμα τῶν ἐντυπώσεων πού δέχονται τὰ μάτια μας καὶ ἴσως τὸ ἀποτυπώνουμε στὴ μνήμη μας. Ὅλοι μας ἔχουμε καλὲς ἰδέες ἢ ζωηρὰ αἰσθήματα καὶ σκεπτόμαστε πὼς κάποια μέρα θὰ μπορούσαν νὰ μᾶς χρησιμεύσουν. Ἐπειδὴ ὅμως βαρυνόμαστε νὰ τὰ γράψουμε, τὰ ξεχνοῦμε. Ὅταν ξέρετε ὅτι πρόκειται νὰ κρατήσετε σημείωση γιὰ κάτι, τοῦ δίνετε πολὺ περισσότερη προσοχὴ καί, σ' αὐτὴν σας τὴν προσπάθεια, σὰς ἔρχονται οἱ λέξεις πού θὰ τοῦ δώσουν τὴν ξεχωριστὴν τοῦ θέσης μέσα στὸν πραγματικὸ κόσμον. Ὁ κίνδυνος πού ὑπάρχει στὴ χρησιμοποίηση τῶν σημειώσεων αὐτῶν εἶναι ὅτι πάντα ἔχουμε τὴν τάση νὰ βασιζώμαστε πολὺ σ' αὐτές, ὁπότε τὸ γράψιμό μας χάνει τὴ φυσικότητα πού ἔχει ὅταν ἀφήνουμε ἐλεύθερο τὸ ὑποσυνειδητό μας, αὐτὸ πού μὲ πομπώδη τρόπο, ὀνομάζουμε ἔμπνευση. Ἀκόμα τείνουμε νὰ τὶς χρησιμο-

ποιοῦμε χωρὶς νὰ σκεπτόμαστε ἂν ταιριάζουν ἐκεῖ πού τὶς βάζουμε. Ἐγὼ ἀκούσει πὼς ὁ Οὐώλτερ Παίητερ συνήθιζε δὲν διαβάζε νὰ κρατᾷ πολλὰς σημειώσεις, νὰ γράφῃ τὶς σκέψεις τῆς στιγμῆς νὰ τὶς ταξινομῇ σὲ χωριστὰς θήκες, καὶ ὅταν μαζευόταν ἀρκετὸ ὕλικὸ γιὰ ἓνα θέμα ἔγραφε ἓνα δοκίμιον. Ἄν αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀσφαλῶς εἶναι καὶ ὁ λόγος πού διαβάζοντάς τον νοιώθει κανεὶς αὐτὸ τὸ κόμπιασμα. Ἴσως αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ λόγος πού τὸ ὕφος του οὔτε παλμὸ ἔχει οὔτε ζωντάνια. Ὅσο γιὰ μένα, ἡ γνώμη μου εἶναι πὼς ἀξίζει νὰ κρατᾷ κανεὶς πολλὰς σημειώσεις καὶ τὸ μόνο γιὰ τὸ ὁποῖο λυποῦμαι εἶναι ὅτι μιὰ φυσικὴ ραθυμία δὲν μ' ἀφῆσε νὰ τὸ κάνω πιδ συστηματικᾶ. Ὅταν τὶς χρησιμοποιοῖ κανεὶς μὲ διάκριση καὶ προσοχὴ πάντα στὸ τέλος τοῦ χρησιμεύουν.

1894. Στὸν ἔρωτα πρέπει νὰ κάνουμε οἰκονομία. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀγαπᾷ γιὰ πάντα. Ἄν εἶτε ἐπειδὴ ὁ ἔραστής λείπει, εἶτε ἐπειδὴ ἔχει ψυχρὸ χαρακτήρα, εἶτε ἐπειδὴ εἶναι δύσκολο. Ἄν ἀπὸ καπρίτσιο, δὲν βλέπει συχνὰ τὸ ἀγαπημένο του πρόσωπον, μπορεῖ νὰ βρῇ λίγη παρηγορίαν στὴ σκέψη ὅτι ὅταν ἡ ἐπιθυμία του πραγματοποιηθῇ, ὁ ἐνθου-

σιασμός του θὰ εἶναι πιδ μεγάλος. Μιὰ ὅμως καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι αὐτὸ πού εἶναι, ἂν δὲν ὑπάρξουν αὐτὰ τὰ ἐμπόδια, δὲν θὰ δώσῃ προσοχὴ σὲ πράγματα πού ἐπιβάλλει ἡ σωφροσύνη, καὶ ἡ τιμωρία του θὰ εἶναι ὁ κορεσμός. Ἡ ἀγάπη πού διαρκεῖ περισσότερο εἶναι αὐτὴ πού δὲν βρίσκει ἀνταπόκριση.

1896. Λίγα πράγματα μποροῦν νὰ ἔχουν γιὰ ἓνα παιδί χειρότερες συνέπειες ἀπὸ τὸ νὰ τὸ ἀγαπᾷ πολὺ ἡ μητέρα του.

1897. Τρεῖς εἶναι τὰ χρέη τῆς γυναίκας. Πρῶτον νὰ εἶναι χαριτωμένη, δεύτερον καλοντυμένη καὶ τρίτον ποτὲ νὰ μὴν ἀντιμιλᾷ.

1916. Ὁ μηχανικὸς μου μίλησε γιὰ τὸν Ἄχ. Φόνς. Ἀρχισε τὴ ζωὴν του στὴ Χαβάη. Ἦταν κούλης, ἔγινε μάγειρος, ἀγόρασε κτήματα, ἔφερε Κινέζους ἐργάτες καὶ τελικὰ ἔγινε πλούσιος. Παντρεύτηκε μιὰ Πορτογαλλίδα καὶ ἔκαμε οἰκογένεια. Τὰ παιδιά του μεγάλωσαν σὰν Ἀμερικανοὶ καὶ ἐκείνος ἐνοιώθη ξένος ἀπέναντί τους. Ἐνοιώθη βαθεῖα περιφρόνηση γιὰ τὸν δυτικὸν πολιτισμό. Σκεφτόταν τὴ γυναῖκα πού εἶχε παρῇ ὅταν ἦταν νέος ἀκόμη τὴν Κίνα καὶ τὴ ζωὴν τους στὸ Σήμπορτ. Μιὰ μέρα κάλεσε ὅλην τὴν οἰκογένειαν καὶ τοὺς εἶπε πὼς λογάριζε νὰ φύγῃ. Ἀπὸ τότε κανεὶς δὲν τὸν εἶδε. Ἀπ' αὐτὸ θὰ μπορούσα νὰ γράψω μιὰ ἱστορίαν. Ὅσο τόσο δὲν τὸ ἔ-

καμα γιὰτὶ ἀνακάλυψα πὼς ὁ Τζᾶκ Λόντον μὲ εἶχε προλάβει.

Ο ἱεραπόστολος, ψηλὸς καὶ ἀδύνατος μὲ μακρὰ χέρια καὶ πόδια, βαθουλωτὰ μάτια καὶ πεταχτὰ μάγουλα. Τὰ ὄμορφα μαῦρα μάτια του ἦταν βαθεῖα μέσα στὶς κόγχες τους καὶ τὰ χέρια παχεῖα καὶ ἡδονικά. Τὰ μαλλιά του ἦταν μᾶλλον μακρὰ. Εἶχε μακάβρια ἐμφάνιση ἔδειχνε σάνα καιγόταν ἀπὸ μιὰ φωτιά. Τὰ χέρια του πολὺ μεγάλα, μᾶλλον λεπτά, μὲ μακρὰ δάχτυλα καὶ τὸ ὄχρὸν τοῦ δέρμα ψημμένο ἀπὸ τὸν ἥλιον τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ἡ γυναῖκα του ἦταν μιὰ μικροκαμωμένη ὑπαρξη, μὲ πολὺ ἐξεζητημένο χτένισμα, μὲ πεταχτὰ γαλανὰ μάτια καὶ γυαλιὰ τῆς μύτης μὲ χρυσὸ σκελετὸ καὶ πρόσωπον μακρὸν σὰν πρόβατον. Ὅσο τόσο τὸ ὕφος της δὲν ἦταν κοντό. Ἀντίθετα φαινόταν μᾶλλον ἔξυπνη. Οἱ κινήσεις της ἦταν γρήγορες, σὰν τοῦ πουλιοῦ. Τὸ πιδ χαρακτηριστικὸ ἐπάνω της ἦταν ἡ φωνὴ της, διαπεραστική, μεταλλικὴ, μονότονη καὶ ἐκνευριστικὴ. Φοροῦσε πάντα μαῦρα καὶ γύρω στὸ λαιμὸ της εἶχε μιὰ χρυσὴ ἀλυσίδα μὲ ἓνα μικρὸ σταυρό. Ἦταν ἀπὸ τὴ Νέα Ἀγγλία.

Ἡ κ. Β. μου εἶπε ὅτι ὁ ἄντρας της ἦταν γιαντρός σὲ μιὰ ἱεραποστολὴ καὶ καθὼς τὴν περιφέρειά τους τὴν ἀποτελοῦσαν πολλὰ νησιά (τὰ νησιά Γκίλμπερτ), μακρὰ τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, συχνὰ ἦταν ἀναγκασμένους

να περνᾷ μεγάλες ἀποστάσεις με τὸ κανό. Πολλὲς φορὲς ἡ θάλασσα ἦταν κακὴ καὶ τὸ ταξιδι ἐπικίνδυνο. Ὅταν ἔλειπε ἔκλεινος αὐτὴ ἔμεινε στὸ σπίτι καὶ εἶχε τὴ διεύθυνση τῆς ἱεραποστολῆς. Μιλοῦσε μὲ φρίκη γιὰ τὴν ἀχρεϊότητα τῶν ἰθαγενῶν. Ἡ προστυχία τοῦ γάμου τους, ἔλεγε, ἦταν κατὰ τὸ ἀπερίγραπτο. Ὅταν πρωτοπῆγαν δὲν μπορούσαν νὰ βροῦν οὔτε ἓνα καλὸ κορίτσι στὰ χωριά. Ὁ χορὸς τους τῆς ἔκανε πολὺ κακὴ ἐντύπωση.

Ἡ Μίς Τόμπσον, παχουλὴ, χαριτωμένη ἴσως ὄχι παραπάνω ἀπὸ 27. Φοροῦσε ἓνα ἄσπρο φόρεμα καὶ ἓνα μεγάλο ἄσπρο καπέλλο, ἄσπρες μπότες καὶ ἀπὸ μέσα ἄσπρες κάλτσες. Ὅταν τὸ χωριὸ τῆς χτυπήθηκε ἔφυγε μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὗρισκε δουλειὰ στὸ μπάρο κανενὸς ξενοδοχείου. Στὸ σπίτι τὴν ἔφερε ὁ ναύκληρος, ἓνας κοντὸς γερασμένος καὶ βρώμικος ἄνθρωπος.

Εἰς δὲ διπλοῦ ἐτοιμόρροπο σπίτι με βεράντες καὶ στὰ δυὸ πατώματα, κάπου πέντε λεπτὰ ἀπὸ τὴν ἀποβάθρα στὴν Μπρόντ Ρόουντ πού βλέπει στὴ θάλασσα. Κάτω εἶναι ἓνα χασάπικο καὶ μανάβικο μαζύ. Ὁ ἰδιοκτήτης εἶναι μιγάς, παντρεμένος μὲ μαύρη καὶ ἔχει μαύρα παιδάκια. Τὰ δωμάτια εἶναι σχεδὸν ἐντελῶς ἄδεια· κάποιον σιδερένιο κρεβάτι καὶ μιὰ μισοσκιωμένη κουνοπιέρα, μιὰ κουνιστὴ πολυθρόνα καὶ ἓνα λαβωμένο εἶναι

τὰ μόνα τῆς στολίδια, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ταβάνι περνᾷ ἡ βροχὴ. Φαίνεται δὲν ψήνεται ποτέ.

Μὲ βάση αὐτὲς τὲς σημειώσεις ἔγραψα μιὰ ἱστορία μὲ τὸν τίτλο «Βροχὴ».

1917. Τὰ φυσικά μου χαρίσματα δὲν εἶναι σπουδαῖα, ἔχω ὅμως μιὰ δύναμη στὸν χαρακίηρα μου πού ὡς ἓνα σημειο ἀναπληρώνει τὲς ἀτέλειές μου. Ἐχω κοινὸ νοῦ. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι δὲν μπορούν νὰ δοῦν τίποτε. Ἐγὼ βλέπω αὐτὸ πού γίνεται ἔμπρὸς στὴ μύτη μου πολὺ καθαρά. Οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς βλέπουν καὶ μέσα ἀπὸ τοὺς τοίχους. Ἡ δική μου ὄραση δὲν εἶναι τόσο δυνατὴ. Πολλὰ χρόνιο τώρα μοῦ λένε ὅτι εἶμαι κυνικός. Λέω ἁπλῶς τὴν ἀλήθεια. Δὲν θέλω νὰ μὲ νομίζουν ἄλλοιῶτις ἀπὸ ὅ,τι εἶμαι καὶ ὅστερα, δὲ βλέπω κανένα λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ δέχωμαι τίς γνῶμες τῶν ἄλλων.

1929. Ὁ συγγραφεὺς πρέπει πάντα νὰ μελετᾷ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀσφαλῶς εἶναι λάθος μου πού αὐτὴ ἡ δουλειὰ μὲ ἐνοχλεῖ. Χρειάζεται μεγάλη ὑπομονή. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πολὺ ἰδιότυποι πού προσφέρουν τὸν ἑαυτὸ τους στὴν παρατήρησή σας. Εἶναι «τύποι», χαρακτηριστικὲς καὶ ἐνδιαφέρουσες μορφές. Πολλὲς φορὲς εὐχαριστιοῦνται ἐπιδεικνύοντας τὴν ἰδιοτυπία τους λὲς καὶ εἶναι κάτι πού τοὺς διασκεδάζει καὶ πού θὰ

ἤθελαν καὶ σεῖς νὰ πάρετε μέρος σ' αὐτό. Αὐτοὶ ὅμως εἶναι λίγοι· ἔξω ἔχουν καὶ ἔχουν ὅλα τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ μειονεκτήματα τῶν ἐξαιρέσεων.

Αὐτὸ πού ἔχουν σὲ ζωντάνια, συνήθως τοὺς λείπει σὲ ἀλήθεια. Ἡ μελέτη τοῦ μέσου ἀνθρώπου εἶναι ἐντελῶς ἄλλο πράγμα. Αὐτὸς εἶναι παρὰ ἔξω ἀμφοτέρως. Εἶναι κάποιος μὲ ἐντελῶς δικό του χαρακίηρα, μὲ δική του προσωπικότητα, μὲ χίλιες δυὸ ἰδιότητες. Ἡ εἰκόνα του ὅμως εἶναι ἄσαφής καὶ συγκεχυμένη. Ἀφοῦ ὁ ἴδιος δὲν ξέρει τὸν ἑαυτὸ του, πῶς μπορεῖτε ἐσεῖς νὰ μιλήσετε γι' αὐτόν; Παρ' ὅλο πού συνηθίζει νὰ λέη πολλά, τὰ λόγια του δὲν ἔχουν συνέχεια. Ὅσους θησαυροὺς κι ἂν ἔχη νὰ σᾶς προσφέρει, θὰ σᾶς κρύψει ὅσο πιὸ ἐπιτήδεια μπορεῖ, ἐκείνο πού δὲν ξέρει ἂν εἶναι θησαυρός. Ἀν θέλετε ἀπ' αὐτὴν τὴ σκιά νὰ φτιάξετε ἓναν ἄνθρωπο, ὅπως ὁ γλύπτης φτιάχνει τὸ ἀγαλμὰ του ἀπὸ τὴν πέτρα, σᾶς χρειάζεται ὑπομονή, καιρὸς, ἐπιμονὴ στὴ λεπτομέρεια καὶ ἓνα σωρὸ ἄλλα πράγματα. Πρέπει νὰ εἰστε πρόθυμος ἐπὶ ὥρες ὁλόκληρες νὰ ἀκούτε καὶ νὰ ἑανακούτε διάφορα πράγματα, ὥσπου νὰ μπορέσετε νὰ βοῦτε αὐτὸ πού θὰ τὸν προδῶ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς γιὰ νὰ μάθετε τοὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ σᾶς ἐνδιαφέρουν τόσο, ὥστε νὰ δίνετε προσοχὴ σὲ ὅσα λένε.

1933. Κάποτε μιὰ κυρία τῆς ὁποίας ὁ γυιὸς εἶχε κλίση στὰ

γράμματα, μὲ ρώτησε τί μόρφωση ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσῃ γιὰ νὰ γίνῃ συγγραφεὺς. Κι ἐγώ, κρίνοντας ἀπὸ τὸ ὅλον τῆς πῶς ὅτι κι ἂν τῆς ἔλεγα δὲν ἐπρόκειτο νὰ τὸ πάρῃ στὰ σοβαρά, ἀπάντησα: «Παραχωρῆστε τοῦ ἑκατὸν πενήντα λίρες τὸ χρόνο γιὰ μιὰ πενταετία καὶ πέστε του νὰ πᾶ στὸ διάβολο». Σκέφτηκα ξανά τὴν ἀπάντησή καὶ βρήκα πῶς ἦταν ἡ καλύτερη πού μπορούσα νὰ δώσω. Μὲ τέτοιο εἰσόδημα, ἓνας νέος δὲν θὰ πεθάνῃ τῆς πείνας. Ὑστερα, τόσο μικρὸ πού εἶναι, δὲν θὰ τοῦ ἐπιτρέπῃ νὰ ἔχη μεγάλες ἀνέσεις καὶ ἡ ἀνέση εἶναι ὁ χειρότερος ἐχθρὸς τοῦ συγγραφέα. Μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ θὰ μπορέσῃ νὰ γυρίσῃ τὸν κόσμον ὑπὸ συνθήκες πού θὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ δῇ τὴ ζωὴ ὅπως δὲν θὰ μπορούσε ποτὲ νὰ τὴ δῇ ἓνας ἄνθρωπος πού θὰ ταξίδευε μὲ ἀνέση. Συχνὰ θὰ βρίσκεται ἀπένταρος καὶ ἔτσι θὰ ἀναγκάζεται νὰ στερῇται ὁρισμένους ἀπολαύσεις γιὰ νὰ κερδίῃ τὴ ζωὴ του. Θὰ δοκιμάσῃ πολλὰς δουλειὰς. Οἱ καλοὶ συγγραφεῖς παρ' ὅλο πού ἔζησαν στενόχωρα ἔγραψαν καλά. Πολλὲς γεροντοκόρες πού περνοῦσαν τὸν περισσότερον καιρὸ τους στὲς λουτροπόλεις ἔγραψαν μιθιστορήματα, μιὰ ὅμως ἦταν ἡ Τζέην Ὠστεν. Ἐνας συγγραφεὺς κάνει πολὺ σωστὰ νὰ τοποθετῇται σὲ θέσιν ἀπὸ τὴν ὁποία μπορεῖ νὰ παρακολουθῇ ὅσο τὸ δυνατό καλύτερα τὲς περιπέτειες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ὁ ἴδιος δὲν πρέπει νὰ κάνῃ

υπερβολικά τίποτε, αλλά όλα από λίγο. Θα τον ήθελα για λίγο καιρό γανωματή, ράφτη, στρατιώτη, ναύτη, αποτυχημένο έραστή, πεινασμένο και μπεκρή, χαρτοπαίκτη με υποπτες συντροφίες στο Σάν Φραντζίσκο, ταραχοποιό στο Νιουμάρκετ. Θα τον ήθελα να έρωτοτροπή με δούκισσες στο Παρίσι, να συζητή με φιλοσόφους στη Βόννη, να παίρνει μέρος σε ταυρομαχίες στη Σεβίλλη, να κολυμπάει στις Νότιες Θάλασσες. Όλοι οι άνθρωποι αξίζουν τον κόπο να τους γνωρίσει ο συγγραφέας. Κάθε περιστατικό αξίζει να το άλσει ο μύλος του. Να έχεις αυτό το χάρισμα, να είσαι 23 χρονών, να έχεις πέντε χρόνια προστά σου με εξασφαλισμένο εισόδημα 150 λίρες το χρόνο!

Το ύλικό των μυθιστοριογράφων: Ο μυθιστοριογράφος διατρέχει παντού ένα κίνδυνο. Όσο πιο πολύ γνωρίζει το κόσμο που του δίνει τα θέματά του, όσο μαθαίνει να καταλαβαίνει πιο πλατειά τις ιδέες που θα τον βοηθήσουν να δώσει συνοχή σ' αυτόν τον κόσμο και να χρησιμοποιή πιο τεχνικά το ταλέντο του, μπορεί να πάψει να ενδιαφέρεται για τις ποικιλίες της ζωής που γενικά δημιουργούν το ύλικό του.

Αν, όσο περνούν τα χρόνια, η γνώση και ο κορεσμός αρχίσουν να μην τον αφήνουν να δίνει προσοχή σε πράγματα που αφορούν το ανθρώπινο σύνολο, είναι χαμένος. Ο μυθιστοριογράφος πρέπει να κρατά την πίστη του παιδιού ως προς τη

σημασία ορισμένων πραγμάτων, που κατά τη λογική δεν έχουν μεγάλες συνέπειες. Δεν πρέπει ποτέ του να μεγαλώσει. Πρέπει να ενδιαφέρεται για πράγματα που δεν είναι της ηλικίας του.

Ο μυθιστοριογράφος πεθαίνει μέσα του από τη στιγμή που ο άνθρωπος καταλαβαίνει πόσο άσημαντα είναι τα ανθρώπινα πράγματα. Συχνά μπορείτε να διακρίνετε στους συγγραφείς, με πόση απαρέσκεια αναγνωρίζουν αυτήν την κατάσταση στον εαυτό τους και πώς την αντιμετωπίζουν: άλλοτε ζητώντας να ανακαλύψουν κάποια σημασία στα διάφορα πράγματα, άλλοτε καταστρέφοντας τη ζωή για χάρη της φαντασίας και άλλοτε, όταν είναι τόσο δεμένοι με το παρελθόν τους ώστε να μη μπορούν να ξεφύγουν από τα δεσμά της πραγματικότητας, ξαναγυρίζοντας στο παλιό ύλικό της με άγρια ειρωνία. Έτσι ο Τζώρτζ Έλλιοτ έγκυρως κατέλειψε την άπατημένη κόρη και τον ερωτόληπτο υπάλληλο για χάρη της κοινωνιολογίας, και ο Φλωμπέρ τις ερωτικές περιπέτειες της αισθηματικής έπασης χιώτισσας για να αφοσιωθεί στην κοινωνική σάτιρα του «Μπουβάρ και Λεκοσέ».

Ήταν σε μια συγκέντρωση σ' ένα σπίτι. Μόλις είχε έρθει ο ταχυδρόμος. Η οικοδόσποινα της έδωσε ένα γράμμα στο οποίο ανέγνωσε τον γραφικό χαρακτήρα του έραστου της. Τόνοιξε και άρχισε να διαβάσει. Ξαφνικά αντελήφθη πως από

πίσω της βρισκόταν ο άντρας της και διάβαζε κι αυτός το γράμμα. Το τελείωσε και μετά το έδωσε στην οικοδόσποινα.

«Φαίνεται πολύ έρωτευμένος» είπε. «Αλλά αν ήμουν στη θέση σας δεν θα του επέτρεπα να γράφει έτσι».

Ο Πόε ενόμιζε ότι θα νεωτέριζε και θα πρωτοτυπούσε με τη σκέψη. Έκανε λάθος. Ο μόνος τρόπος για να κρατιέται κανείς νέος είναι να αλλάζει και ο μόνος τρόπος για να είναι πρωτότυπος είναι να πλαταινεί και να βαθαίνει την προσωπικότητά του.

1939. Δωμάτια ξενοδοχείων. Σε ένα απ' αυτά υπάρχει κάποιος που βλέπει το ξενοδοχείο σαν σύμβολο έλευθερίας. Σκέπτεται τις περιπέτειες που έχει περάσει σ' αυτά, τις ευχάριστες σκέψεις που έχει κάνει. Και οι σκέψεις του είναι τόσο ειρηνικές και ευτυχισμένες, ώστε αισθάνεται πως τη στιγμή αυτή τίποτε δεν μπορεί να την ξεπεράσει, και έτσι παίρνει συνέχεια ύπνωτικά. Σε ένα άλλο δωμάτιο μένει μια γυναίκα που επί χρόνια γύριζε από το ξενοδοχείο στο άλλο. Γι' αυτήν η περιπλάνηση ήταν δυστυχία. Δεν έχει σπίτι. Αν δεν μένει σε ένα ξενοδοχείο είναι επειδή ντρέπεται που οι φίλοι της της ζητούν να μένει μαζί τους μια δυό εβδομάδες. Της το ζητούν από λύπη. Βλέπουν πως το δέχεται με ευχαρίστηση. Καταλαβαίνει πως δεν μπορεί να αν-

τέξει άλλο σ' αυτή τη ζωή, σ' αυτό το ξέπεςμα και αυτοκτονεί. Για τους ανθρώπους του ξενοδοχείου ή αυτοκτονία της είναι μυστήριο. Υποψιάζονται κάποιο ερωτικό δράμα προσπαθούν να το συνδυάσουν, αλλά δεν ανακαλύπτουν τίποτε.

1941. Άλλος δημιουργεί θόρυβο για το στυλ. Άλλος προσπαθεί να γράψει καλύτερα. Άλλος αγωνίζεται να είναι απλός. Άλλος ζητάει ρυθμό και ισορροπία. Άλλος διαβάσει τη φράση δυνατά για να δει αν ακούγεται καλά. Το γεγονός είναι ότι οι τέσσερις μεγαλύτεροι μυθιστοριογράφοι που γνώρισε ο κόσμος, ο Μπαλζάκ, ο Ντίκενς, ο Τολστόι και ο Ντοστογιέφσκι έγραψαν, ο καθένας στη γλώσσα του, μάλλον μέτρια. Αυτό δείχνει, πως αν ξέρει κανείς να διηγείται, να επινοήσει περιστατικά, αν έχει ειλικρίνεια και πάθος, δεν έχει σημασία πως γράφει. Πάντως είναι καλύτερα να γράφει κανείς καλά παρά άσχημα.

1944. Σάν ύστερόγραφο. Χθές έκλεισα τα 70. Μπαίνοντας κανείς σε καινούρια δεκαετία είναι φυσικό, αν και ίσως παράλογο, να θεωρεί το γεγονός σημαντικό. Όταν έκλεισα τα τριάντα, ο αδελφός μου μου είπε: «Δεν είσαι πια παιδί» είσαι άντρας και σαν άντρας πρέπει να φέρεσαι». Όταν έγινα σαράντα, είπα στον εαυτό μου: «Έδω τελειώνουν τα νειάτα.» Στα πενήντα σκέ-

φθηνά: «'Ας μὴν κοροϊδεύω τὸν ἑαυτό μου. Εἶμαι μέγας καὶ πρέπει νὰ τὸ πάρω ἀλόφωτος». Στὰ ἐξήντα σκέφτηκα: «Καιρὸς εἶναι νὰ τακτοποιήσω τὶς ὑποθέσεις μου, γιατί τὰ ἐξήντα εἶναι τὸ κατώφλι τῶν γηρατειῶν καὶ πρέπει νὰ ἔχω ἐντάξει τοὺς λογαριασμούς μου». Ἀποφάσισα νὰ ἀποσυρθῶ ἀπὸ τὸ θέατρο καὶ νὰ γράψω τὰ ἀπομνημονεύματά μου, στὰ ὁποῖα θὰ διηγόμουν ὅ,τι εἶχα μάθει ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴ φιλολογία, ὅ,τι εἶχα κάνει καὶ τί ἱκανοποίηση μοῦ ἔδωσε ἡ κάθε μου πράξη. Ἀπ' ὅλες τὶς ἐπετεῖους τῶν γενεθλίων, νομίζω πὼς τὴν 70ῃ ἀξίζει νὰ τὴ θυμᾶται κανεὶς περισσότερο. Ἐχει φτάσει στὰ χρόνια πού συνηθίσαμε νὰ πιστεύουμε πὼς ἀποτελοῦν τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ χρόνια πού τοῦ μένουν τὰ θεωρεῖ κατὰ κάποιον τρόπο σὰν κλεμμένα, σάνα ὁ γέρος - χρόνος μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ τὸν ἔχασε καὶ γύρισε ἄλλου τὸ κεφάλι. Στὰ ἐβδομήν-

τα δὲν βρίσκεται πιά στὸ κατώφλι τῶν γερατειῶν. Εἶναι γέρος.

Μοιάζω μὲ ταξιδιώτη πού περιμένει τὸ καράβι του σὲ ἐμπόλεμο λιμένα. Δὲν ξέρω πότε θὰ ἐρθῇ, εἶμαι ὅμως ἑτοιμος νὰ παρακάρω μόλις μὲ καλέσουν. Δὲν θὰ δῶ τὴν πόλη. Δὲν θέλω νὰ δῶ τὸν μεγάλο αὐτοκινητόδρομο ἀφοῦ δὲν πρόκειται νὰ τὸν περάσω μὲ τὸ αὐτοκίνητο, οὔτε τὸ μεγάλο μὲ ὅλες του τὶς τελευταῖες ἀνέσεις θέατρο, ἀφοῦ ποτὲ δὲν θὰ τὶς ἀπολαύσω. Διαβάζω τὶς ἐφημερίδες καὶ περνᾶω γρήγορα τὶς σελίδες ἑνὸς περιοδικοῦ. Ὅταν ὅμως κάποιος προσφ. ρεται νὰ μοῦ δανείσῃ ἓνα βιβλίο ἀρνόυμαι νὰ τὸ πάρω. Μπορεῖ νὰ μὴν προλάβω νὰ τὸ τελειώσω καί, ὅπως δὴποτε, μὲ τὸ ταξίδι πού ἔχω μπροστά μου δὲν μπορῶ νὰ συγκεντρωθῶ. Κάνω γνωριμίες στὸ μπάρ ἢ στὰ χαρτιά, δὲν προσπαθῶ ὅμως νὰ κάνω φιλίες μὲ ἀνθρώπους πού γρήγορα πρόκειται νὰ φύγουν κι αὐτοί.

ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ νὰ θεωρήσω «μορφωμένο» κανένα ἄνθρωπο — ὅσες πολλὲς γνώσεις καὶ ἂν ἔχη — πού νομίζει ὁ ἴδιος ὅτι εἶναι «μορφωμένος». Ἡ μόρφωση, κατὰ τὴ γνώμη μου, δὲν εἶναι κανένα στατικό ἀπόκτημα πού μπορεῖ ποτὲ νὰ ἔχη ἓνα τέλος. Εἶναι μιὰ ἀδιάκοπη πορεία, μιὰ διαρκὴς καινούρια πείρα, μιὰ ἐνέργεια πού ἔχει πάντα καινούρια λάμψη, ἓνα ἐνδιαφέρον ὅλο καὶ πὺ πλάτνυ γιὰ τὶς παρὰξενες καὶ συχνὰ ὁμορφασμένες ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Μήπως ὁ ὁρισμὸς αὗτος εἶναι ἀκατανόητος; Θὰ σὰς δώσω ἓναν συντομώτερο. Μόρφωση εἶναι ἡ ἑλαστικὴ ἰδιότητα τοῦ μυαλοῦ νὰ ἀρ. χεται πληροφορίες.

HAROLD NICOLSON, «Spectator», Λονδίνο

“ ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ ”

Η Ἑλληνικὴ Ὑπηρεσία τοῦ B.B.C. δέχεται μὲ πραγματικὴ εὐχαρίστηση κάθε κριτικὴ τῶν προγραμμάτων της, εἴτε εὐοϊκὴ εἴτε δυσμενῇ. Οἱ ἀκροαταὶ πού στέλνουν τὴ γνώμη τους καὶ τὶς ὑποδείξεις τους γίνονται πραγματικοὶ συνεργάτες τῆς Ὑπηρεσίας, γιατί σ' αὐτὲς βασίζεται ὅταν καταστρώνῃ τὰ προγράμματά της. Γιὰ νὰ γίνῃ ἡ συνεργασία αὐτὴ πιὸ στενὴ καὶ πιὸ συστηματικὴ, ἡ Ὑπηρεσία ἀποφάσισε γιὰ τὸ συμφέρον τὸ δικό της καὶ τῶν ἀκροατῶν της, νὰ προτείνῃ σὲ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς τελευταίους νὰ γίνουν τακτικοὶ παρατηρηταὶ της. Δηλαδή: μιὰ ἢ δυὸ τὸ πολὺ φορὲς τὸν μῆνα νὰ παρακολουθοῦν τὰ προγράμματα πού θὰ τοὺς ὑποδεικνύῃ καὶ νὰ τὰ βαθμολογοῦν σύμφωνα μ' ἓνα ὁρισμένο σύστημα. Τοὺς συνεργάτες αὐτοὺς ἡ Ὑπηρεσία τοὺς διάλεξε μέσα ἀπὸ τὶς χιλιάδες τῶν ἀκροατῶν της, γιατί οἱ γνώμες τους, ἀμερόληπτα κι ἀντικειμενικὰ ἐκφρασμένες, βρέθηκαν νὰ ἀντιπροσωπεύουν τὶς ἐπιθυμίες τῆς πλειοψηφίας τῶν ἀκροατῶν της. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Ὀμάδας Παρατηρητῶν δὲν εἶναι ὁρισμένος. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ Ὑπηρεσία καλεῖ ὅλους τοὺς ἀκροατὲς καὶ τὶς ἀκροάτριες της νὰ ποῦν ἂν θέλουν νὰ συγκαταλεχθοῦν στὴν Ὀμάδα γιὰ νὰ τοὺς στίλῃ τὶς κατάλληλες ὁδηγίες. Ὅσοι λοιπὸν ἔχουν τὴν καλὴ διάθεση νὰ συνεργασθοῦν μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Ὑπηρεσία τοῦ B.B.C. στὴν προετοιμασίᾳ τῶν προγραμμάτων της, παρακαλοῦνται νὰ γράψουν δυὸ λόγια στὴν ἀκόλουθη διεύθυνση:

Greek Section, B.B.C., Bush House, London, W.C.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὑπηρεσία τοῦ BBC μεταδίδει τὶς ἐκπομπές της στὶς ἀκόλουθες ὥρες καὶ μῆκη κύματος:

ΩΡΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

- 07.00-07.15 ἐπὶ 339 μ. 49,50 μ. 41,32 μ. καὶ 31,50 μ.
- * 14.15-14.30 > 30,96 μ. 25,30 μ. καὶ 19,61 μ.
- 20.30-21.00 > 339 μ. 49,50 μ. 41,32 μ. 31,50 μ. καὶ 19,61 μ.
- * Ἀναμεταδίδεται ἀπὸ τοὺς Ραδιοφωνικοὺς Σταθμοὺς Ἀθηνῶν, 499 μ., Θεσσαλονίκης, 373 μ. καὶ Βόλου, 225 μ.

Κάθε Πέμπτη στὶς 6.00 μ.μ. ὁ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς Ἀθηνῶν μεσαίων κυμάτων, μεταδίδει τὴν ἐκπομπὴ τοῦ Τμήματος Εἰδήσεων τῆς Βρετανικῆς Πρεσβείας Ἀθηνῶν μὲ θέματα ἀπὸ τὴν σύγχρονη Ἀγγλικὴ ζωὴ.

Η «ΕΚΛΟΓΗ» ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΗΣ

ΠΩΣ ΒΛΕΠΕΤΕ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

Στο τεύχος Νοεμβρίου 1949 είχαμε υιοθετήσει την πρόταση του φοιτητή Ν. Γ. και ζητήσαμε από τους αναγνώστες μας να μας γράψουν πώς βλέπουν την δημοκρατία, τι σημαίνει γι' αυτούς δημοκρατία. Πήραμε αρκετές απαντήσεις από τις οποίες δημοσιεύουμε παρακάτω τις πιο αντιπροσωπευτικές. Ανασχεδιάζοντας το ερώτημα αρκετές φορές, αναφέρεται ότι είναι δημοκρατία χωρίς να εκθέσουν τη δική τους αντίληψη. Πάντως ευχαριστούμε θερμά όλους που με τόση προθυμία απάντησαν.

Τη Δημοκρατία θα ήθελα να την χωρίσω σε δύο έννοιες. Τη Δημοκρατία σαν πνευματικό γεγονός στον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου και τη Δημοκρατία σαν πολιτικό και κοινωνικό θεσμό. Η πρώτη έννοια θέλει τον άνθρωπο όχι σαν μία μονολιθική και μισαλλόδοξη προσωπικότητα, φανατισμένη και αδιάλλακτη. Τον θέλει ελεύθερο και ανεπηρέαστο, ικανό ν' αντικρούσει την αντικειμενική αλήθεια, επιδεκτικό την αντίκειμενική ξέννη γνώμη. Όμως η τέτοια συγκρότησή του δεν πρέπει να παρουσιάζει άνθρωπο που δεν πιστεύει σε τίποτα και στον οποίο η υποκειμενική γνώμη είναι ανύπαρκτη. Παραστατικό ίσως της παραπάνω περιγραφής είναι το γεγονός της ελευθερίας του λόγου στην αρχαία Αθήνα. Το «τίς αγοράζειν βούλεται» καθρεφτίζει την πνευματική έννοια της Δημοκρατίας.

Δημοκρατία σαν πολιτικός θεσμός δεν είναι μονάχα η τυπική δυνατότητα να διαλέξει ο ψηφοφόρος την κυβέρνησή του. Πιστεύω πως απαραίτητο και βασικό συμπλήρωμα της πολιτικής ελευθερίας

είναι η οικονομική ελευθερία. Δημοκρατία δεν σημαίνει μόνο να μπορεί ο ψηφοφόρος να εκλέγει με νύχτα και τη δυνατότητα να αναδειχτεί σύμφωνα με τις πνευματικές του δυνάμεις. Μ' άλλα λόγια να υπάρχει ισότητα ευκαιρίας για την ανάδειξη των ικανών. Όταν συνυπάρχουν η πνευματική και η πολιτική έννοια τότε έχουμε την Ιδανική, την άπλυτη μορφή της Δημοκρατίας.

Μιχαήλ Ν. Ασπρομυλάτης, Πύργος

Θέλω να θεωρώ τη Δημοκρατία σαν ένα καθεστώς που εξασφαλίζει στον άνθρωπο όχι μόνο πολιτική ελευθερία αλλά και κοινωνική δικαιοσύνη.

Τούτο σημαίνει πως τόσο η Σοβιετική - Κομμουνιστική, όσο και η Αμερικανική - Καπιταλιστική δημοκρατία με βρ

σκουν αντίθετο. Στην πρώτη, η ελευθερία του ατόμου και γενικά ο ανθρωπισμός είναι έννοιες και καταστάσεις σχεδόν ανύπαρκτες. Η δεύτερη πάλι επιτρέπει έναν έντελως απαράδεκτον για την εποχή μας έγωισμό που δεν γνωρίζει όρια.

Γι' αυτό το Ιδανικό μου είναι ένας συγκερασμός πολιτικής και οικονομικής δημοκρατίας, δηλαδή ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός.

Ιω. Νοτ. Χαλάνδρι

Η Δημοκρατία φανερώνει μία εποχή αίσιοδοξίας, πίστεως για την καλή ποιότητα του ανθρώπου και περιορισμό της κρατικής βίας, Προϋπόθεσις της ελευθερίας και πολιτικής ωριμότητας του λαού.

Δημ. Καν.

Δημοκρατία σημαίνει φυσικά το πολιτεύμα εκείνο που υπάρχει με την θέληση των Πολλών. Είναι όμως προοδευτικό υπό δύο προϋποθέσεις. Πρώτον αν η θέληση αυτή δεν εκφράζεται μόνον δια μέσου της απρόσωπης ψηφοφορίας.

Δεύτερον αν το Ιδανικό της κοινωνικής ηθικής που πραγματώνεται μέσα στο κυβερνητικό αυτό σύστημα δεν αποτελεί οδυσιαστική άβυσσος στη βιολογική βελτίωση του ανθρώπου.

Παντ. Χατζ., Αθήνα

Η οικονομική ανεξαρτησία του ατόμου, το δικαίωμα κάθε πολίτη να συντηρήσει την οικογένειά του με μία τίμια εργασία, σύμφωνα με την προσωπική κλίση και την ικανότητα του καθενός, το δικαίωμα να υπολογιστεί στην μοιριότητα αυτής η οιασδήποτε άλλης εργασίας που δεν πρόκειται να του αφαιρεθεί χωρίς να το θέληση ο ίδιος, αν εκπληρώσει πιστά το χρέος του απέναντι στο Κοινωνικό σύνολο. Το δικαίωμα για μόρφωση σ' όλους τους πνευματικούς τομείς το δικαίωμα για λατρική περιθαλψη σε περίπτωση αρρώστειας ή αναπηρίας, η ανικανότητας για δουλειά, το δικαίωμα της ανέξοδης ανατροφής των παιδιών του από το Κράτος, το δικαίωμα στην προσωπική στην Δικαιοσύνη σε περίπτωση αδίκας, τέλος την εξασφάλιση μιας ανεγέρσης ζωής από την ημέρα της γέννησής ως την ημέρα του θανάτου σ' όλα τα μέλη της Κοινωνίας.

Η πολιτική ελευθερία, το δικαίωμα της κριτικής, της ελεύθερης συζήτησης, της δημοσιότητας, της έκλογής της Κρα-

τικής ήγερσης μέσω του δικαιώματος της ψήφου.

Η εξασφάλιση από τη βία ή την απειλή βίας.

Η φροντίδα του Κράτους όχι για την στείρα τήρηση του Νόμου μα για την πολιτική, σωματική, μορφωτική, ταξική και κοινωνική ώριμηση του Λαού, το διάταγμα ανέβασμα του όλικού και πολιτιστικού επιπέδου με την βοήθεια της Έπιστήμης. Την περιφρόνηση του Λαού από τα έχθρικά προς το σύνολο στοιχεία, την απομάκρυνσή τους από όλες τις θέσεις όπου θα είχαν την δυνατότητα να φέρουν προσκόμματα στο έργο της Προόδου.

Η ανάπτυξη ενός ειρηνικού Δημοκρατικού Καθεστώτος - έγγυση της λαϊκής ελευθερίας. Αυτό λέγεται Δημοκρατία. Αυτό υπερασπίσανε τριάντα εκατομμύρια νεκροί του τελευταίου πολέμου.

Μ. Κωρωναίος, Ελβετία

Δημοκρατία είναι το πολιτικό καθεστώς, που ως βάση έχει το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ελευθερίας και αξιοπρεπείας του ατόμου και που στηρίζεται κυρίως στην αγάπη, την αδελφωσύνη και ισότητα των ανθρώπων. Στην πραγματική Δημοκρατία διοικεί κατόπιν ελευθερών εκλογών η πλειοψηφία και ελέγχει η μειοψηφία.

Δυστυχώς όμως η πανανθρώπινη αυτή έννοια της Δημοκρατίας απειράζεται από το κοινωνικό καθεστώς που επικρατεί σε κάθε χώρα και αλλάζει έντελως μορφή, έφ' όσον δεν ενισχύεται από θεσμους κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας.

Γ. Κλεάνθης

Τα γράμματα των αναγνωστών μας

Κατά την γνώμη μου η διάταξη της ύλης των σελίδων σου είναι μεν καλή και με πολλή καλαισθησία και επιμέλεια φροντισμένη αλλά παρουσιάζει και ορισμένες ατέλειες, που μπορούν να διορθωθούν με κάποιες αλλαγές. Πρώτον σου καί καθώς βλέπω, αντιστοίχως στα αλφάβητα των αναγνωστών σου και κάνεις κάθε δυνατή παραχώρηση ή διόρθωση που είναι για την καλύτερή σου. Και οι ατέλειες αυτές είναι οι εξής: ότι δεν βάζεις αρκετά άρθρα που να μιλάνε για την θεϊκή οντότητα (διάβασα κείμενα τις αυτοτελείς με-

λέτες για τις θρησκείες του κόσμου μα θέλουμε και άλλα πιο ζωντανά και πειστικά), για την συναδέλφωση των λαών για τον αθλητισμό κι ότι δεν καταδέχεται τα σταυράκια.

Παρ' όλα αυτά όμως, τα τελείως ανεπαίσθητα και άσημαντα πράγματα είσαι και θα παραμένεις το περιοδικό της σύγχρονης ευρωπαϊκής σκέψης που με τον εγκυκλοπαιδικό του χαρακτήρα αποτελεί αληθινό εγκόλπιό για κάθε άνθρωπο που αγαπά τα γράμματα και κυρίως για κάθε νέο.

Α. Τάτ., Αθήνα

Τακτικά παρακολουθῶ τὸ πλοῦσι οὐ
βλῃ, ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον, περιοδικό
σας εἶναι τὸ μόνο ἀπ' τὰ περιοδικὰ τῆς
ἐποχῆς μας ποὺ ἐνημερῶναι τὸν ἀναγνώ-
στη τοῦ σὲ ὅλα τὰ κοινωνικά καὶ ἐπι-
στημονικά θέματα καὶ τὸν μορφώνει
συγχρόνως. Γραμμένο σὲ γλῶσσα στρωτῇ
τὸ διαβάζει καὶ τὸ καταλαβαίνει ὁ ἀγρό-
της καὶ ὁ ἐργάτης. Ἐξω παρακολουθεῖ-
σαι ἀρκετὰ ζητήματα ἀπ' τίς στήλες τοῦ
καὶ ἀκόμα τώρα ποὺ ἔχω κληθῇ καὶ ὑπε-
ρετώ τὴν παρτίδα παίρνω καὶ διαβάζω
τὰ τεύχη σου.

Μὰ μερικά ἀπ' αὐτά, τότε ποὺ βρισκό-
μουν στίς ἐπιχειρήσεις καὶ δὲν ἤσουν
κοινὰ σὲ πόλεις δὲν κατάφερα νὰ τὰ ἀ-
γοράσω γι' αὐτὸ σὰς παρακαλῶ νὰ εἶναι
εὐκόλο νὰ μοῦ τὰ ἀποστείλετε.

M. X., Σ. Τ. Γ 920

Τὰ τεύχη ἐστάλησαν.

Μὲ τὸν καινούριο χρόνο κατὰ τὸν ὁ-
ποῖο ἀρχίζει νέος τόμος, θὰ μπορού-
σες κατὰ τὴν γνώμη μου, νὰ γίνης ἄκο-
μη καλύτερη προσθέτοντας περισσώτερο
χιοῦμρ σὲ σκίτσα καὶ σὲ μικρὰ εἰκονί-
δια. Ἐπίσης θὰ μπορούσες νὰ δη-
μοσιεύσης τουλάχιστον δύο διηγήματα
ἀντὶ τοῦ ἐνὸς ποὺ εἶχες στὸ τεύχος Δε-
κεμβρίου.

I. X. Μιτυλήνη

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐπιστολὴ μου εἶναι
ἓνα γράμμα ἀναγνώστη σου (Κ. Α. Γαργαλιάνοι) ποὺ δημοσιεύεται στὸ τε-
λευταῖο τεύχος. Στὸ γράμμα αὐτὸ γίνε-
ται σύσταση νὰ περιλάβης στὰ ποιήματα,

ποὺ δημοσιεύης σὲ κάθε τεύχος στὴ δε-
τερη σελίδα καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς
προχωρημένης ποίησης Σεφέρη, Ἐλύτη,
Γκάτσο κλπ. Πιστεύω ὅτι οἱ λογοτέχνες
ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ὁμάδα αὐτὴ εἶναι πολ-
λὸ ξειόλογοι, ἀλλὰ ἡ ποίησή τους ἀπει-
θύνεται σὲ ἓνα πολὺ περιορισμένο κοινὸ
καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ δημοσιεύωνται
τόσα ποιήματα ὅσα τοὺς ἀναλογοῦν.

Θεωρῶ καὶ τὴν Ἐκλογὴ καὶ τὴν Ἀγ-
γλοελληνικὴ Ἐπιθεώρηση δύο σπουδαῖα
ἀποκτμήματα τῆς πνευματικῆς καὶ φιλο-
λογικῆς ζωῆς τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλλά-
δας καὶ ἐνδιαφέρονται πολὺ γι' αὐτά.

Φ. Μ., Θεσσαλονίκη

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Εἰθιμὸν νὰ ἀλληλογραφήσω μὲ ἀνα-
γνώστες τῆς Ἐκλογῆς ἀπὸ ὅλα τὰ
μέρη τῆς Ἑλλάδος. Διεύθυνσή μου εἶναι:

Τυπογραφεῖον Οἰκονομίδη (διὰ Ἀνδρέου
Ταταρίδη) Καπνικαρέας 35, Ἀθήναι

Θέλω νὰ ἀλληλογραφήσω καὶ νὰ ἀν-
ταλλάξω γραμματόσημα μὲ ἀναγνώ-
στες τῆς Ἐκλογῆς.

Μαυθῶν Κ. Κωνσταντίνου
Παλαμίδου 37, Ἀθήναι

Εἶμαι 21 ἐτῶν καὶ ζητῶ ἀλληλογραφί-
α μὲ νέους καὶ νέες ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑ-
λλάδα.

Σαράντης Χρ. Σταθάκης
Ἐμπορος ἀποικιακῶν, Χρυσούπολις-Κορδαίνα

Τὰ ἄρθρα ποὺ δημοσιεύονται στὴν Ἐκλογὴ μὲ τὴν ἄδεια τῶν δικαιούχων ἐν-
φράζουν τίς ὑπὸ ὑμῶν ἀπόψεις τῶν συγγραφέων. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημο-
σίευση κάθε ἄρθρου ἢ εἰκόνας χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

Ἡ Ἐκλογὴ πωλεῖται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ περίπτερα Ἀθηνῶν καὶ
Ἐπαρχιῶν. Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα μὲ 100 εἰκονογραφημένους σελίδας. Παλαι-
τερα τεύχη μπορεῖτε νὰ προμηθευθεῖτε ἀπὸ τὸ Ἐμπροσθεῖον Ἐφημερίδα
Ἀθηναϊκὸν Τύπον, Τμήμα Βιβλίου, Σωκράτους 43, Ἀθήναι.